52 OLDAL

Szerkesztőség és kiadóhivatal
SZUBOTICA
ZMAJ JOVIN TRG 3

Telefonok
Kiadóhivatal 8-38
Szerkesztőség 5-10, 8-52

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

Ara 4 dinár

Előfizetési ár belföldre
negyedévre 165 dinár
egy hónapra 55 dinár

Megjelenik
minden nap, hétfőn és ünnep utáni napokon is

XXIX. EVFOLYAM

SZUBOTICA, 1928. SZEPTEMBER 9.
VASÁRNAP

244. SZAM

Vallás és tudomány

A fajbiológiai elméletek utóbbi időkben felvirult tenyészete egy ujabb teoriával gyarapodott. Egy angol tudós koponya- és agyvelőmérések és a csontrendszerek tanulmányozása alapján kisütötte, hogy az ember nem is egy, hanem aszerint, amint fehér-, sárga- vagy feketebőrü, háromféle majomfától származik. Ez a felfedezés Ádám és Éva helyébe az orangutang, a csimpansz és a gorilla disztelen hâromságát iktatja, ami a bibliához mindenben ragaszkodó vallásosságot természetszerüen felháboritja.

Mennyivel szebb, lélekemelőbb és az emberi felsőbbrendüség tudatának megfelelőbb a teremtésnek az a legendája, amely az embert kiemeli a hozzá hasonló anatómiáju élőlények természetrajzából. A tudomány azonban legázolja a hit legillatosabb virágait és gőgjében különösen a történelem előtti idők ködében fogant szent költészetet kezdi ki vakmerő feltevéseivel, amelyekre a bizonyosság presztizsét erőszakolja rá. A vallás a kitudhatatlan misztériumot az emberi tökéletesedés szolgálatába állitja és az adatokból fel nem épithető multat ugy konstruálja meg, hogy az isteni eredet inspirációja segitse szelleme röptében. Ámde a modern kulturának épen az a vezető gondolata, hogy azt a meghasonlást, amely az alapvető kérdésekben a vallás és tudomány közt támad, a civilizáció két főtényezőjének összeegyeztetésével oldja fel. A vallásnak számot kell vetnie a tudomány hatalmas vivmányaival, amelyek szárnyán az ember a halandósággal dacoló eszmék magasságába lendül, viszont a tudomány számára a vallás termékenyiti meg a talajt és teszi fogékonnyá az emberi elmét a földi lét szük börtönéből kitörő célkitüzések iránt.

Wells *William Clissold*-jában szerepel egy természettudós, aki a vallásos hite és tudományos meggyőződése ellentmondásait igen érdekes módon hidalja át.. Philip Henry Gosse szigoruan vallásos életet él és egy bibliai szektához tartozik, amely az Ó-Testamentumot szószerint elfogadja. Gosse fenntartás nélkül hitte, hogy Isten 4004 évvel Krisztus születése előtt hat nap alatt teremtette a világot és hogy az első emberpár a mezopotámiai Édenkertben élt mindaddig, mig nem esett az elégedetlenség bünébe. De Gosse természettudós is volt és őslényekkel, kövületekkel és geológiai rétegeződésekkel foglalkozott s ezernyi bizonyitékból következtetett a világ és az élet többmilliós multjára. Ebből a dilemmából a vallásos tudós ugy menekült meg, hogy hitt a teremtés bibliai módjában és egyben a hat nap alatt végzett munkának olyan tökéletességet tulajdonitott, amely a több millió éves fejlődés valamennyi kellékét és nyomát magán viseli. Ádámnak nem volt anyja, mégis volt köldöke, az első embernek nem volt öse, mégis megteremtődtek vele egyszerre a neanderzvölgyi csontok és a cromagnoni koponyák. A fának nem volt multja, mégis évgyürüket kapott. A Föld tele van a sokmillió éves mult maradványaival, de ez a világ bibliai keletkezését nem cáfolja. Ez csak olyan optikai csalódás, mint a két tükör közé állitott gyertya, amely ezer meg ezer példányban tükrőződik vissza, mintha egy végtelen folyosót világitana meg.

Az a formula, amelyet Wells paleontológusa készitett saját használatára, nem egyéb, mint a modern ember ama törekvésének szimboluma, hogy a vallást és a tudományt egységes világnézlet közös nevezőjére hozza. A vallásnak és *tudománynak* ugyanegy missziója van: kimenteni az embert a *vanitatum vanitas* kétségbeesésének örvényéből. A vallás a darvinizmust és a belőle sarjadt tanitásokat azért veti el, mert ugy látja, hogy azok az emberi méltóságérzetet megalázzák és eltompitják az érzéket az örökkévalóság talapzatára helyezett ideál iránt. A hit a Paradicsomból vezeti le az ember pályafutását és oda kalauzolja vissza. A tudomány ezzel szemben nem riad vissza a legvigasztalanabb hipotézisektől sem, mert az emberiség boldogulásának, megtisztulásának és üdvözülésének kulcsát az igazság felismerésében keresi. És ha nincs is olyan kutatólámpa, amely a végső problémára világosságot deritene, ha a származástannak a kezdet kezdetét illető magyarázatai a bibliai előadás elégtételére fantazmagóriákká higulnak is, a vallást a tudománnyal összebékitő gondolkozás a legkevésbbé tetszetős elméletekben is talál biztató és ihletet keltő impulzusokat erőfeszitésekre a haladás érdekében. Az össejttől a majomemberen át a huszadik század hőséig, aki meghóditotta a levegőt és most az embert akarja visszaadni önmagának, felszabaditva a vérengző állati ösztönök uralma alól: a fejlődésnek olyan óriási utja, amely a korlátlan lehetőségek perspektiváját nyitja az emberi küzdelmek jövőjére.

Az angol tudós felfedezését nem lehet készpénznek venni, de aki hisz neki és felméri a távolságot az orangutangtól, a csimpansztól és gorillától a Népszövetségig, Locarnóig és a Kellogpaktumig, mondhatja-e utópiának a világbékét, hivatkozhatik-e a természet rendjére, mint az emberek testvériesülésének legyőzhetetlen akadályára és nem kell-e annál inkább biznia abban, hogy az emberi lelket tüzelő isteni szikra nagyobb csodákra is képes, mint a gyakorlati politikusok által álomnak bélyegzett leszerelés?

A radikális párt főbizottsága nemhozottérdemlegesdöntést

Csak pártszervezeti ügyekkel foglalkoztak az ülésen

A horvát disszidens demokraták támogatják a parasztdemokrata koalicíót

Beogradból jelentik: A politikai világ figyelme a radikális párt főbizottságának szombat délelőtti ülése felé fordult, mert mindenki azt hitte, hogy a főbizottság ülésén elhatározó lépés fog történni a Vukicsevics ellen megindított harcban.

A főbizottság azonban e[illegible]l nem hozott végleges döntést,

hanem azt egy későbbi időpontra halasztotta. A főbizottság ülésén megjelent dr. *Markovics* Lázár is, akinek jelenléte a harcias főbizottsági tagokra mérséklően hatott.

Meg lehet állapitani, hogy a főbizottság üléséről a legkevesebbet Vukicsevics hivei beszéltek és azt hangoztatták, hogy

ha a főbizottság rájuk nézve kedvezőtlen határozatot hozna, nekik módjukban van a határozat végrehajtását megakadályozni.

Abban az esetben, ha a szükebb főbizottság összehivná a szélesebb főbizottságot. Vukicsevicsék ugyanarra a napra összehivnák a klubbizottságot, amely a szélesebb főbizottság állásfoglalását szükség esetén ellensulyozná.

A főbizottság ülésén, amelyen *Sztanojevics* Áca elnökölt, megjelentek: *Trifkovics* Márkó, *Uzunovics* Nikola, *Makszimovics* Bózsó, *Markovics* Lázár, *Trifunovics* Randko, *Jankovics* Velizár, *Miletics* Szlávkó, *Miletics* Krszta és *Katics* Danilo. A kormány tagjai közül senki sem jelent meg és távolmaradt *Nincsics* Momcsilo, *Szubotics* Dusán és *Jánics* Voja is. Az ülés után Markovics Lázár a következőket mondta az ujságiróknak:

— A főbizottság a pártstatutumok megváltoztatásával foglalkozott, különösen azoknak a paragrafusoknak megváltoztatásával, amelyek a szélesebb főbizottság hatáskörére vonatkoznak.

Politikai kérdésekről nem volt szó az ülésen.

Trifkovics Márkó kijelentette az ujságiróknak, hogy a főbizottság a radikális pártszervezetekhez a következő utasitást küldte:

A pártstatutumok *32.* paragrafusa értelmében minden községben, ahol legalább tiz tag van, meg kell alakitani a párt helyi bizottságát. Ebbe a pártbizottságba csak a párt igazi tagjait és szabad polgárokat lehet megválasztani. Meg kell továbbá alakitani a járási szervezeteket és ezek elnökeiből és alelnökeiből a kerületi bizottságot. A kerületi bizottságok az alakuló ülésről szóló jegyzőkönyvek másolatát azonnal küldjék be a főbizottságnak, amely a határozatokat felül fogja birálni.

Trifkovics Márkó megjegyezte még, hogy a főbizottság több oldalról olyan információkat kapott, hogy a radikális pártszervezetek belső ügyeibe rendőrségi közegek és jegyzők is beleavatkoznak.

Kujundzsics postaügyi miniszter nyilatkozata a főbizottságról

Délelőtt 11 és 12 óra között *Vukicsevics* Velja, *Spaho* Mehmed kereskedelmi és *Kujuncsics* Bogoljub postaügyi miniszter konferenciát tartottak, amelyen főleg a boszniai választásokról volt szó. Mivel a muzulmánok és a radikálisok közt a választásokra nem jött létre megegyezés, a konferencián arról tanácskoztak, mikép lehetne biztositani a választások után a két párt együttmüködését.

A konferencia után az ujságirók megkérdezték Kujuncsics Bogoljub postaügyi minisztert, hogy mi a véleménye a főbizottság müködéséről. A miniszter ezt válaszolta:

— Ebben a nehéz politikai helyzetben nem akarok a főbizottság munkájáról érdemlegesen nyilatkozni. Csak azt hangsulyozom, hogy Pasics Nikola auktoritását csak pártfegyelemmel lehet helyettesiteni Ez a radikális párt 99 százalékának a véleménye. *A népet nem érdekli, hogy egyes öreg bölcsek akiket személyes ambiciók vezetnek, hogyan gondolkoznak.*

Jovánovics Jován interpellációja a boszniai községi választásokról

Jovanovics Ján, a földmivespárt elnöke, a következő interpellációt intézte *Korosec* Antun miniszterelnök-belügyminiszterhez:

— *Vranjasevics* Gyorgye földmivespárti képviselő sürgősségi javaslatát a Boszniában és Hercegovinában megtartandó képviselőtestületi és muftaválasztások ügyében a parlament augusztus 14-ikén elfogadta. A választásokat tizenöt nap alatt meg kellett volna tartani, ami azonban nem történt meg. Kérem a miniszter urat, válaszoljon szóbelileg a szkupstinában, hogy tényleg elrendelte-e Boszniában és Hercegovinában a képviselőtestületi és muftaválasztásokat és mikor hajlandó a miniszter ur a parlamentnek ezt a határozatát végrehajtani.

Pribicsevics válasza Davidovicsnak és Spahónak

Zagrebből jelentik: A parasztdemokrata koalició körében nagy feltünést keltettek *Davidovics* Ljuba és *Spahó* Mehmed nyilatkozatai, amelyekben válaszoltak Pribicsevicsnek az amputáció kérdésében tett kijelentéseire. Pribicsevics szombaton válaszolt Davidovicsnak és Spahónak és többek között a következőket mondotta:

— Elolvastam Davidovics és Spahó nyilatkozatait és megállapitottam, hogy az urak beismerik, hogy a julius 7-iki történelmi nevezetességü éjszakán megtörtént az amputációs javas-

lat. Kifejezetten azt kivánták, hogy Svédország és Norvégia módjára váljunk el. Én ezt nem találtam ki, hanem a hozzám beérkezett adatok alapján beszélek. Bizonyitékaim is vannak, amelyeket alkalomadtán nyilvánosságra fogok hozni. Davidovics és Spahó igen ártatlan dolognak tüntetik fel az ügyet, de miért volt akkor az olyan sürgős, hogy Radics István Beogradból Zagrebba való elutazása előtti éjszaka összeüljenek? Az ügy nem is olyan ártalmatlan, mert a külügyminisztérium egész éjszaka pernamenciában volt és a külföldi követségeket is készenlétbe helyezték.

— Ezt az éjszakai értekezletet és ezt a kalasztrófális javaslatot semmivel sem lehet lemosni. Ezért elsősorban a kormány akkori tagjai a

Pribicsevics Szvetozár

felelősek, akik esküt tettek az alkotmányra és a pártvezérek, akik a kormányt támogatták. Spahó azt mondta, hogy a javaslat egyik oka az volt, hogy Radics nem akart szóba állni Sztanojevicscsel. Hát nincs jogom azt kérdezni, hogy vajjon öntudatuk birtokában vannak-e ezek az urak?

— Nálunk ismeretlen a pártfőnöki fogalom, nálunk pártelnök van, de csak az a mérvadó, amit a párt illetékes választmánya hivatalosan kimond. Magánvéleménye mindenkinek lehet. Miért kapaszkodik Davidovics Predavec beszédébe. Ha Davidovics nézetét fogadnánk el, amely szerint az elnökök, illetve főnökök nyilatkozatáért az egész párt felelős és a párthatározat semmit sem jelent, akkor minek egyáltalán párt? Ezzel a magatartásukkal a beogradi urak ujabb tanubizonyitékát adták annak, hogy velük nem állhatunk szóba.

A szerb-horvát-szlovén megegyezés lehetőségeiről Pribicsevics igy nyilatkozott:

— Azt hiszem valamennyiünk véleményét tolmácsolom, amikor azt mondom: *ez a kérdés nem aktuális.* Amig fennáll a mai kormány és a mai szkupstina, nem lehet szó semmiféle érintkezésről és *senki kezdeményezéseit nem fogadjuk el.* Baszaricsek és Radics Pavle temetésén felolvastam Radics István üzenetét, amelyben kifejtette, hogy a helyzet a király s a nép kezében van. Ami azóta történt, Radics üzenetét igazolta.

A horvát disszidens demokraták ülése Zagrebban

A demokrata párt horvát-szlavón disszidens szervezetei szombaton Zagrebban ülést tartottak. Az ülésen elhatározták, hogy továbbra is fenntartják önálló szervezeteiket, de támogatni fogják a parasztdemokrata koalició politikáját. Az ülésen határozati javaslatot hoztak, amelyben bizalmukról biztositották a disszidensek vezérét, dr. Orel Iványt.

Macsek legujabb nyilatkozatának beogradi visszhangja

Politikai körökben sokat kommentálják a parasztdemokrata koalició vezéreinek nyilatkozatait az amputáció kérdésében. Kormánykörök megállapitják, hogy *Macsek legujabb nyilatkozata sokkal józanabb, mint az eddigiek voltak.* Hangsulyozzák, hogy Pribicsevics kitért az elől a felhivás elől, hogy válaszoljon arra a kérdésre, vajjon egyetért-e Macsek nyilatkozataival, vagy sem.

Hétfőn ülést tart a partaszdemokrata koalició ügyvezető választmánya

Zagrebból jelentik: A parasztdemokrata koalició ügyvezető választmánya pénteken délután értekezletet tartott. Az értekezleten a politikai helyzetről tanácskoztak és elhatározták, hogy a koalició ügyvezető választmányának ülését hétfőn tartják meg. A parasztdemokrata koalició vezetőségi ülését politikai körökben nagy érdeklődéssel várják, bár nem tartják valószinünek, hogy lényeges határozatot hoznak.

A parasztdemokratapárti képviselők legnagyobb része szombaton elutazott Zagrebból és csak hétfőn térnek vissza. *Macsek* Vlatkó dr. Vrbovszkira utazott családjához. A vezető politikusok közül csak Pribicsevics és Krnjevics Juraj tartózkodnak Zagrebban.

Megsemmisitik az angol-francia flottaegyezményt

Franciaország nem akarja elveszitenі Amerika jóindulatát

Londonból jelentik: A Daily Telegraph diplomáciai munkatársának értesülése szerint több mint bizonyos, hogy

Anglia és Franciaország eleiti a két ország közötti flottaegyezményt,

amelyet nem is terjesztettek be a leszerelési bizottsághoz. A flottaegyezményre vonatkozó összes iratokat meg fogják semmisiteni, nehogy azoknak tartalma nyilvánosságra jusson. A két kormányt elhatározásában nemcsak az olasz kormány ellenállása vezette, hanem főként az a körülmény, hogy sem az angol, sem a francia közvélemény nem helyeselte az egyezmény megkötését épen a Kellog-paktum aláirása után. Különösen a francia közvélemény követelte az egyezmény hatálytalanitását, mert attól tartott, hogy az Egyesült Államok kormánya represszáliákkal él az egyezmény miatt és

a franciák nem akarják eljátszani Amerika jóakaratát a háborus adósságok rendezésének kérdésében.

Mint Washingtonból jelentik, Coolidge elnök és Kellog államtitkár hazatérése után jegyzéket fognak kidolgozni, amely leszögezi az amerikai kormány álláspontját az angol-francia egyezménnyel szemben. Valószinünek tartják, hogy Coolidge elnök, amikor a Kellog-paktumot ratifikálásra terjeszti be a szenátushoz, üzenetet tesz hozzá, amelyben leszögezi, hogy az Egyesült Államoknak kötelessége Európa minden olyan akciójához csatlakozni, amely a háboru megakadályozását célozza.

A Kellog-egyezmény nem kötelezi az Egyesült Államokat semmiféle aktivitásra, csak diplomáciai gépezetet teremt, amely a békét szolgálja.

Az üzenetben Coolidge meg fog emlékezni az angol-francia flottaegyezményről is, amelyet célszerütlennek és feleslegesnek mond. A Népszövetségről nem lesz szó az elnök üzenetében.

Megkezdődött a közgazdasági kongresszus Beogradban

Fokozott állami támogatást követelnek a közgazdasági körök

Beogradból jelentik: Szombaton nyitották meg Beogradban a gazdasági organizációk hatodik országos kongresszusát. Ez a kongresszus szokta minden évben hozzávetőlegesen megállapitani a várható exportmennyiséget és a kongresszus becslése alapján teszik meg az illetékes körök a szükséges intézkedéseket.

A kongresszus délelőtt 11 órakor kezdődött és azon a kormány részéről Szpaho Mehmed kereskedelmi miniszter, Markovics Péra erdő- és bányaügyi miniszter és Szubotics Nikola pénzügyminiszter jelentek meg. Résztvettek a kongresszuson a csehszlovák és lengyel konzulok, Weiffert György, a Narodna Banka tiszteletbeli kormányzója, Bayloni Ignjat kormányzó és az összes minisztériumok gazdasági osztályainak főnökei. A zagrebi kereskedelmi és iparkamara nem küldötte el delegátusát a kongresszusra s a dubrovniki kamara is csak egy megfigyelőt küldött ki arra való hivatkozással, hogy nagyon messze esik Dubrovnik Beogradtól, de üdvözlő táviratot küldött a kongresszusnak.

A tanácskozást Radojlovics Gyorgye, a beogradi kereskedelmi kamara elnöke nyitotta meg és megemlékezett Szrecskovics Ljubáról, a Narodna Banka elhunyt kormányzójáról, aki mindig nagy megértéssel viseltetett a közgazdasági körök kivánságai iránt és különösen a sertéskivitel előmozditása érdekében fejtett ki hathatós tevékenységet. Inditványára üdvözlő táviratot intéztek Őfelsége Alekszander királyhoz.

Radojlovics Gyorgye rámutatott még arra, hogy mennyire szükséges az együttmüködés a kormány és a gazdasági körök között, mert ha a kormány és a gazdasági organizációk vezetői nem értik meg egymást, akkor ebből az országra nézve nagy károk származnak.

Mehmed Szpaho kereskedelmi miniszter rámutatott arra, hogy a kormány a legszorosabb együttmüködést kivánja a gazdasági szervezetekkel, mert mindenki átérzi a gazdasági helyzet nehézségeit. Ha a nép gazdaságilag meg van elégedve, akkor a politikai kalandok is ki vannak zárva. Kijelentette, hogy nem akar a napirenden levő kérdésekről beszélni, csak arra mutat rá, hogy a kivitel nagy jelentőségét a kormány átérzi és arra nagy figyelmet fordit. Ennek érdekében az utóbbi időben igen sok kereskedelmi szerződést kötöttek és még fognak is kötni. A kormány mindent megtesz, hogy a gazdasági életet támogassa.

Milicsevics Dragutin, a beogradi iparkamara titkára szólalt fel azután és elmondotta, hogy 1923-tól 1927-ig a gazdasági kongresszusok 203 követelést terjesztettek a kormány elé, amelyekből 132, tehát 60 **százalékot intéztek el, de nem mindegyiket a gazdasági körök kivánsága szerint.** A gazdasági körök követeléseinek csak 19 százalékát teljesitették száz százalékosan. Különösen a közlekedési minisztérium, a pénzügyminisztérium és a vámvezérigazgatóság nem részesitették kellő támogatásban a gazdasági életet és emiatt nem tudtak a gazdasági szervezetek megfelelő eredményt felmutatni.

Sztanojevics Milutin, a kereskedelmi kamara alelnöke, rámutatott arra, hogy a mult évben 6 milliárd 150 millió dinárra becsülték a kivitelt, 1927. szeptember 1-től 1928. szeptember 1-ig. Ezzel szemben a tényleges összeg csak 6 millárd 100 millió, tehát 650 millióval kevesebb. A mostani kiviteli kilátások is gyengék, főleg azért, mert a legfontosabb kiviteli cikkben, a kukoricában nagyon rossz volt a termés. Egyébként is kivitelünk állandóan esik. 1927-ben 1417 millióval volt kisebb, mint az előző esztendőben. Az állattenyésztésre a kormány csak öt millió dinárt költött, pedig ez a gazdasági ág hatszáz millió bevételt jelentett az országnak. Más gazdasági ágakban is nagyon gyenge támogatást nyujt a kormány.

Gyuricsics Borvije vasuti vezérigazgató a vagonhiányról beszélt és kijelentette, hogy a vasut mindent elkövet annak megszüntetésére, de még néhány évig eltart, amig megfelelő vagonparkja lesz az államvasutaknak.

Dr. Bujics szpliti delegátus a passziv vidékek helyzetét ismertette és rámutatott azokra az intézkedésekre, amelyekkel a termelést a passziv vidékeken növelni lehetne és különösen azok vizi utjainak kihasználását sürgette.

Az exportörök egyesülete nevében Popovics Gyoka beszélt. Elmondta, hogy a kivitel 1925. óta állandóan csökken és különösen a tojás és főzelékfélék kivitelében van nagy visszaesés, mig a szomszédországokban a kivitel emelkedik. Az állattenyésztést és különösen a fajnemesitést teljesen elhanyagolják az országban.

Sirovatka Hlinkó oszijeki kiküldött gazdasági tanács felállitásának szükségességét hangsulyozta, ami az alkotmány 44. szakasza is előir.

A plenáris tárgyalás ezzel véget ért és a delegátusok bizottságokra oszolva folytatták a tanácskozásokat. A legközelebbi plenáris ülés hétfőn délelőtt lesz, amikor a bizottság jelentéseit fogják tárgyalni.

Tarkói Zoltán:

VERSEK

cimen most adta ki legjobb költeményeit.

Az izlésesen kiállitott füzet ára 10·— dinár.

Kapható a MINERVA R. T. könyvosztályában

„Boldog vagyok“ mondja Bölcs Kató. „Életem az örömök szakadatlan láncolata. A legnehezebb házimunka – a mosás-többé nem megerőltetés. RADION helyettem egymaga mos!“

Kiméli a fehérneműt!

Véres határincidens Románia és Bulgária közt

A bolgár határőrök megtámadtak egy román falut

Konstanzából jelentik: Sulyos összeütközés történt szombaton reggel a bolgár-román határon. A 16. számu bolgár határállomás katonasága tüzelés alá vette Turgunel román falut. A faluban több ember megsebesült, mire a lakosság rémületében elhagyta a házakat és a mezőre menekült.

A bolgárok támadásáról értesitették a legközelebbi román határőrséget, amely azonnal a megtámadott faluba sietett, de a bolgárok ekkor sietve visszavonultak a nagy számban érkezett határőrök elől.

A határincidens Bukarestben kinos hatást keltett.

Briand nem hajlandó közvetiteni a Rajnavidék kiüritése érdekében

Németországnak külön tanácskozásokat kell folytatnia a megszálló hatalmakkal — Marinkovics külügyminiszter nyilatkozata Ausztriának Németországhoz való csatlakozásáról

Genfből jelentik: *Müller* Hermann német birodalmi kancellárnak a Népszövetség pénteki ülésén elmondott beszéde eleinte általánosságban jó hatást keltett, később azonban megállapitást nyert, hogy

a német kancellár beszédét Briand kedvezőtlenül fogadta

és kijelentette többek közt, hogy ezt a beszédet a Népszövetségben voltaképen nem is lett volna szabad elmondani.

Az ülés után Briand és Müller kancellár tárgyalásokat folytattak, a tanácskozás azonban csak igen rövid ideig tartott. Megállapitották, hogy a Rajnavidék kiüritéséhez még további tárgyalások szükségesek a német kormány és a megszálló hatalmak képviselői között.

Briand azt a tanácsot adta Müller kancellárnak, hogy külön-külön folytasson tárgyalásokat a megszálló hatalmakkal, mert azok nem hajlandók együttes tanácskozáson résztvenni a német kormánnyal.

Mindezekből bizonyosnak látszik, hogy *a döntés a Rajnavidék kiüritéséről a Népszövetség jelenlegi ülésszakán már nem történik meg.* Érdekes, hogy Briand teljesen megváltoztatta ebben a kérdésben felfogását és már

nem hajlandó közvetiteni Németország és a megszálló hatalmak között,

hanem e helyett külön tárgyalásokat ajánlott a német kancellárnak.

Jugoszlávia nincs érdekelve az osztrák csatlakozás kérdésében

Marinkovics külügyminiszter Genfben az ujságíróknak nyilatkozatot adott, amelyben

erélyesen cáfolta azt a hirt, mintha Seipel kancellárral Ausztriának Németországhoz való csatlakozásáról folytatott volna tárgyalásokat.

Marinkovics kijelentette, hogy Seipellel kizárólag gazdasági kérdésekről tárgyalt. Jugoszlávia a csatlakozás kérdésében nincs érdekelve, mint ahogy a kisantant általában nincs érdekelve ebben a kérdésben. A kisantant szerint a csatlakozás kérdése nem aktuális, csak Franciaországnak vannak sulyos aggodalmai a csatlakozás kérdésének felszinen tartásával szemben.

Megalakult az albán királyság első felelős minisztériuma

Tiranából jelentik: Az uj albán kormány pénteken megalakult. Az albán királyság első kormányelnökének I. Achmed király Kotta Kosztát nevezte ki, mig a kormány többi tagjai a következők:

Miniszterelnök és belügyminiszter: Kotta Koszta.
Külügyminiszter: Brioni.
Közoktatásügyi: Dzsaffer Ipi.
Igazságügy: Hickmet Delfina.
Pénzügy: Mito Tutulani.
Közmunka: Szalih Vucsitru.
Földmüvelés és erdőügyi miniszter: Musza Liuka.

Az uj kormány szombaton tette le az esküt I. Achmed király előtt és megkezdte müködését.

Országos német dalárverseny Noviszadon

Szombaton megérkeztek a dalárverseny résztvevői — Eddig negyven német dalegylet jött meg

Noviszad német lakossága szombaton és vasárnap nagy ünnepségek keretében üli meg a *Frohsinn* német dalárda negyvenéves jubileumát. Pénteken este és a szombat nap folyamán az ország minden részéből tömegesen érkeztek vendégek Noviszadra. Különösen nagyszámban jöttek el a dalárdák és *eddig is már negyven német dalegylet van képviselve.*

Szombaton délelőtt a Lövölde helyiségeiben a német dalegyletek képviselői közös ülést tartottak, amelyen megalakitották a német dalegyletek országos szövetségét.

Keksz János a Kulturbund elnöke délelőtt kilenc órakor nyitotta meg az alakuló ülést és a 15 pontból álló szövetségi alapszabály letárgyalása és megvitatása után formálisan is megalakitották a szövetséget, amelynek elnökéül egyhangulag *Kara* Józsefet a Frohsinn elnökét választották meg. Első alelnök Joss János (Belacrkva) második alelnök Baumeister József (Maribor) lett. A szövetség titkárává dr. Dobnik Józsefet (Noviszad) pénztárosává pedig Hass Károlyt (Noviszad) választották meg. Az alakuló közgyülés, ugy döntött, hogy minden német dalegylet egy-egy delegátust jelöl ki a választmányba.

Az ülés délután egy órakor ért véget, mely után a delegátusok közös ebédre jöttek össze.

Délután fél négy órakor a városháza nagytermében a Frohsinn dalegylet ünnepélyes keretek között tartotta meg jubiláris diszülését. Weiss Vilmos mérnök tartotta az ünnepi beszédet és lelkes szavakkal méltatta a Frohsinn negyvenéves müködését.

Az ülés után zászlókkal testületileg a temetőbe vonultak, ahol koszorukat helyeztek el a Frohsinn első elnökének Obermüller Ferenc és első alelnökének Dussing János sirjára.

Este fél kilenc órakor a Szlobodán ismerkedési estély volt.

Vasárnap fél nyolc órakor a Lövöldében megalakul az országos német tornászszövetség, ugyanakkor ülésezik a német könyvkereskedők szövetsége, utánna a katholikus és evangélikus templomokban ünnepi istentisztelet lesz.

Délelőtt fél tizenegykor a Kulturbund tartja meg évi közgyülését. Fél egykor bankett lesz a Lövöldében. Fél kettőkor tornászünnepély és délután fél négy órakor lesz a dalárverseny, amelynek győztesei este kapják meg az értékes tiszteletdijakat. Este dalárhangverseny zárja be az ünnepélyeket.

Egy est a Nirvánában

»*Vendégeket szivesen látunk.*« Olvastam a Nirvana okkultista egyesület meghivóján és láthatatlan erők és szellemek kényszeritettek, hogy elmenjek a Nirvanáék estélyére, amelyet Bécs város nyolcadik kerületének egyik kávéházának különszobájában tartottak meg. A megsemmisülés titokzatos örvényéről elnevezett egyesületben ama embertársaim tömörültek, akik hittel hisznek természetfeletti erőkben, amelyek bennünk vannak és kivülünk, valahol a messze csillagokban, amelyeknek járása nem lehet teljesen közönbös a földön élő emberiségre. A babona és tudomány majdnem egybe folyik egymással, szinte lehetetlen megvonni itt az elválasztó határvonalat. Azonkivül kis csalásokkal is számolnunk kell az okkultista jelenségek terén és hiába el kell ismerni, hogy némi vakmerőséget igényel, profán kézzel ennyi misztikumnak fátyolát fellebbenteni. Már ez a szó: *Nirvana* végig táncol a gerincemen. De ha egyszer szivesen látott vendég lehetek, elmegyek ahová meghivnak, az esetben is, ha kétségek kigyói mardossák keblemet és a félelem reszkedteti meg lábaimat.

Amikor átléptem a Nirvana küszöbét, még egyetlen egy lélek sem volt a különszobában, hacsak láthatatlan lelkek nem kapucineroztak a sarokban. Semmi sem vallott erre. A pincér ragaszkodott ahhoz, hogy helyet foglaljak, mert valakinek csak meg kell kezdenie a sort. Ha mindenki kifordul az üres szobából, ugy soha nem gyül össze a társaság, amely előtt az okkultizmus lényegét és rejtelmeit felfedni érdemes lesz. Ez előtt az érv előtt meghajoltam, amint hogy igazat kellett adnom az egyik Nirvana-vezetőtagnak abban, hogy egykor a rádió hullámokról sem álmodtak az emberek és mamár megoldott problémát üdvözölhetünk a rádióban. Ugyanigy állunk az okkult erőkkel is. Ma még sötétben tapogatódzunk, holnap vagy holnapután már megoldódnak a titkok azok körül a titokzatos elemek körül is, amelyek az ember végzetét irányitják. Nem lehetünk struccok — mondotta — akik egyszerüen homokba dugják a fejüket. Minden ember életében vannak rejtelmes történetek, amelyeknek valami magyarázatuknak kell lenniök. Ezt a magyarázatot meg kell találni. Azonközben a kávéházi kis különszobába egymás után szállingóztak a látogatók. A Nirvana tagjai biztos léptekkel érkeztek és melegen köszöntötték egymást. A megszólitás: *testvér*. A vendégek kicsit szégyenkezve lopództak be furcsa szorongással szivükben: mit lehet tudni, mi vár rájuk a Nirvanában és vajjon hogy illik viselkedni a Nirvanában?

Mielőtt a napirendre tértek volna, barátságos eszmecsere fejlődött a Nirvana törzslakói között arról, vajjon Napoleon hitt-e a szellemekben? Végül is az az irány kerekedett felül, hogy helytelen, ha a hadvezérek külső erők befolyásaira bizzák magukat és ütközet előtt jósnő tanácsait veszik igénybe. A hadvezéreknek gyors és önálló elhatározó képességeiknek kell lennie — volt a véleménye egy nyugalmazott alezredesnek, szóval egy urnak a hadvezéri szakmából, aki azonfelül egyik vezetője a Nirvána egyesületnek és az egyik előadója az estnek. Miért is adjuk át tisztelettel neki a szót.

Az alezredes ur a varázsvesszőről beszélt. A mogyoró bokorról metszett ágas vesszőről, amelyet valami még eddig meg nem határozható erő forgásba hoz, ha a viz vagy érc van jelen. Mózes, az öreg izr. varázsló a pusztában ilyen varázsvesszővel fakasztott vizet a sziklából és a világháboruban a monarchia hadvezetősége egy külön forráskutató zászlóaljat szerelt fel varázsvesszőkkel, akiknek az volt a feladatuk, hogy a harcoló csapatok részére ivó vizet kutassanak fel. (Most derül ki, hogy *milyen jó deckungok voltak a világháboruban.*) De a varázsvesszőnek még ennél is érdekesebb teljesitményéről emlékezett meg az előadó. Egy kis galiciai faluban éjjelezett az ezrede. Reggel, amint tovább akarnak masirozni, egy főhadnagy kellemetlen felfedezést tett: *hiányzik a brilliáns gyürüje.* Nagy vizsgálat. A gyürüt senki nem látta, a gyürü nem akart előkerülni. Mire annak a háznak minden lakóját, amelyben a főhadnagy az éjjelt eltöltötte, sorba állitották, a sor előtt pedig a varázsvesszővel a kezében végigvonult. Egy szolgafiu előtt a varázsvesszö elkezdett forogni, mint az eszeveszett. Kiderült, hogy a főhadnagy brilliáns gyürüjét ez a szolgafiu lopta el, aki a gyürüt nyomban a szomszéd faluba vitte a kedvesének. A varázsvesszöt tehát legnagyobb sikerrel detektiv szolgálatokra is be lehet állitani. »*Most a varázsvesszö gyakorlati demonstrációja következnék* — mondotta az alezredes — de a testvér, aki magára vállalta, hogy a varázsvesszőket el fogja hozni, *nem jelent meg.*« Varázsvessző nincs ellenben itt van kis lovagló pálcája, amelyet megpróbál felléptetni egy varázsvessző szerepében. (Ha isten akarja, ugy egy seprönyél is elsül. Ha az okkult erők akarják, ugy az alezredes lovagló pálcája is szuperálni fog.) Megfogta a kis nádpálca két végét. Előbb azonban elővette a zsebéből az ezüst cigaretta tárcáját és arra kérte a közönséget, hogy dugják el a tárcát és ő a varázsvessző segitségével meg fogja találni. És ugy történt, ahogy mondá. A bot izgett-mozgott, feszült az alezredes kezében és a tárca előkerült. Most próbálja ki más a pálca varázserejét. Egy sánta fiatalember hajlandó a kisérletre. Kimegy a szobából és a tárcát elrejtik. Majd vissza jön és végigmegy a pálcával a kezében a széksorok között, a pálca azonban nem mozog. Már mindenkinek kezdett megingani a bizalma a varázsvesszö különleges képességei iránt és a szkeptikusok már lemondtak arról, hogy az ezüst cigarettatárca megkerül. A sánta fiatalember homlokáról verejtékcseppek hullottak. Közben bejött a pincér és egy tálca vizet helyez az asztalra, a tálca felborul.

— Bocsánat — mondja a pincér — a cigarettatárca itt van az abrosz alatt. Ugy látszik azonban a varázsvesszönek nincs füle, mert bár a pincér leleplezte a cigarettatárca helyét, még mindig nem akart forogni.

Mindazonáltal a Nirvana közönségét az okkult erők teljesen fogva tartják és nem tudják elfojtani a csodálkozásukat. Mert mi mást érdemelne, ha nem csodálkozást az alezredes következő elbeszélése.

— Van egy csoportképem, amelyen tiszttársaimmal együtt vagyok lefotografálva. Egyszer elővettem a képet és azt mondtam: most az a tiszt, amelyik miközülünk elsönek meg fog halni, lecsukja a szemét. Erre végigszántottam a tekintetemmel a fotografiát és nézd csak N. N. kapitány a képen becsukja a szemét. Másnap olvasom az ujságban, hogy N. N. kapitány meghalt. Egypárszor megismételtem ezt és mindenkor megtudtam előre, hogy melyik bajtárs dől ki a sorból. (Milyen kitünő életbiztositási ügyleteket köthet a kitünő alezredes, ha ilyen kevés a kockázata.)

Az alezredes ezzel befejezte előadását és most egy hölgy állott fel, aki a sziderikus ingáról tartott értekezletet. Ez a müszer, amelynek segitségével az ember jövőjét ki lehet fürkészni. Az inga anélkül hogy mozgatnánk, mozgásba jön és a mozgásból kiolvasható a jövendő. Ha körbe mozog az inga, ez jó auspiciumokat jelent, viszont ha keresztül-kasul ing és nem ir le köröket, akkor bajok vannak. Az inga mellé le kell tenni a gyürüt és az inga megmondja, hogy a gyürü viselőjének szerencsét hoz-e, vagy nem. Sorra járultak a gyürük a sziderikus ingához, amely elég kegyetlenül megmondotta némely gyürűről, hogy pechet hoz. Mire én azt vártam, hogy a peches ékszerek boldogtalan tulajdonosai el fogjál hajigálni a kincseiket, azonban ez nem következett be. Egy hosszu haju fekete inges fiatalember egy halálfejes nyakkendőtüjét konzultáltatta a sziderikus ingával, a halálfejes nyakkendőtü is rossz kabalának minősittetett. De a feketeinges ragaszkodott ahhoz, hogy a tü, mióta viseli szerencsét hozott neki. A jósnő hosszu életet olvasott ki az inga lengéséből.

— Tudom. Még ötven évig fogok élni — mondotta meggyőződéssel a jósnő kliense.

— Honnan tudja? Van talán horoszkopja? — kérdezte a jósnő.

— Van horoszkopom. De aszerint is élek.

Az inga kézirásból is jósolt. Igy megjósolta valakinek, hogy a nővérét autóbaleset fogja érni.

— Mi a véleménye a sziderikusi ingának az illetőről, aki ezt a levelet irta — szóltam és átadtam a jósnőnek egy levelet, amelynek az irójáról diszkrécióm tiltja, hogy bővebben nyilatkozzam.

— Ez a nő megcsalja az urát, el fog válni az urától — mondta a jósnő, kiolvasván e szörnyüségeket az inga járásából. (Megcsalja az urát? Hát ezt is a sziderikus ingától kell megtudnom.)

— Mi van Amundsennel és Löwenstein bankárral — kérdeztem a jósnőt, hogy eltereljem a beszélgetést a kényes témáról.

— *Mind a ketten élnek* — mondotta a látó asszony.

Másnap megtalálták Löwenstein holttestét. Pecho volt a jósnőnek.

Záradékul a Nirvana elnöke tenyérjóslásokat végzett. Egy pillantást vetett a tenyerembe és megállapitotta, hogy nagyon tehetséges vagyok és hogy fordulat következik az életemben. Hogy háláljam meg a Nirvana elnökének kedvességét?

Viszonzásul azt mondhatom, hogy ő a legtehetségesebb tenyérjós, akivel életemben találkozni szerencsém volt. És nem tudom, hogy ezek után megmoshatom-e a tenyeremet.

Eos

Huszonhat állam csatlakozott a Kellog-paktumhoz

Washingtoni jelentés szerint a háboruellenes egyezményhez a párisi aláiró hatalmakon kivül már összesen huszonhat állam csatlakozott. Legutóbb Guatemala és Nicaragua jelentették be csatlakozásukat a paktumhoz és eddig még csak 19 állam nem adott választ a hozzáintézett felszólitásra, a legközelebbi jövőben azonban ezeket a válaszokat is várják.

Letartóztatták a leégett szremszkamitrovicai szálloda tulajdonosát

A rendőrség azzal gyanusitja a hoteltulajdonost, hogy ő gyujtotta fel a szállodát, amely negyedmillió dinárra volt biztositva — Meghalt a szálloda robbanásakor összeégett tüzoltó

Szremszkamitrovicáról jelentik: Pénteken a délutáni órákban nagy feltünést keltő letartóztatás történt Szremszkamitrovicán. A szremszkamitrovicai rendőrség letartóztatta *Lunyevics* Vickó vendéglőst a csütörtökön leégett Jadran-szálloda tulajdonosát, mert az a gyanu merült fel ellene, hogy ő maga gyujtotta fel a szálló épületet, hogy igy hozzájuthasson a magas biztositási összeghez.

Péntekre virradó éjszaka — mint ismeretes — nagyarányu tüzvész pusztitott Szremszkamitrovicán. Tizenkét óra tájban a Jadran szálloda kávéházának vendégei észrevették, hogy az épületből vastag füstsugarak tódulnak ki. A feltörő lángokat a járókelők is észrevették és azonnal értesitették a tüzoltóságot, amely teljes készültséggel jelent meg a tüz szinhelyén. Ekkor már az egész tetőzet lángokban állott. A magasra csapó lángok nagyon sok nézőt vonzottak a borzalmas szinjátékhoz, ugy hogy rövid idő leforgása alatt hatalmas tömeg vette körül az égő szállodát.

A szálloda vendégei között óriási pánik keletkezett, mert a nagy zürzavarban mindenki elfeledkezett a hotel alvó vendégeiről. Már sürü füst töltötte meg a folyosót, amikor a vendégek észrevették a tüzet és holmijaik hátrahagyásával, hiányos öltözetben igyekeztek menekülni.

A tüzoltók ezalatt megközelitették a tüz fészket és *Sanita* Jakab és *Vekerle* Ádám felhatoltak a padlásra. Mindenki izgatottan nézte a két bátor tüzoltó munkáját, amit a veszélyes helyen végeztek, *amikor egyszerre borzalmas robbanás reszkettette meg a levegőt.*

A nézők között óriási riadalom támadt, mindenki fejvesztve menekült, mert a magasból égő zsaratnok hullott alá. Mivel a robbanás nem ismétlődött meg a nyugalom lassankint helyreállt és keresni kezdték azt a két tüzoltót, akik a detonáció pillanatában a tetőzeten tartózkodtak. A két tüzolót az explozió ereje messzire eldobta és mire rájuk találtak, ruhájuk égett és testük teljesen össze volt roncsolva. A szerencsétlenül járt tüzoltókat kórházba szállitották, *ahol Sanita Jakob borzalmas kinok között kiszenvedett, mig társa élet és halál között lebeg.*

A robbanás alkalmával még hat tüzoltó sebesült meg. A tüzet csak reggelre sikerült lokalizálni. Az épület nagy részét megmentették.

A nyomban megejtett tüzvizsgálat alkalmával kétségtelenül megállapitást nyert, hogy a katasztrófát a padláson elhelyezett robbanó anyag idézte elő. A hatósági bizottság ebből a körülményből meritette azt a feltevést, hogy gyujtogatás történt. A vizsgálat további folyamán rendkivül terhelő adatok merültek fel *Lunyevics* Vickó, a szállodatulajdonosa ellen és ezeknek a következménye volt az a letartóztatás, amelyet pénteken foganatositottak a szremszkamitrovicai vasuti állomáson.

Pénteken délután két detektiv lépett a vasuti állomáson tartózkodó Lunyevicshez és a hoteltulajdonost előállitották a rendőrségen. Alapos ellene az a gyanu, *hogy a hotelt önmaga gyujtotta fel, hogy a negyedmillió dinárt kitevő biztositási dijat felvehesse.* Lunyevics kihallgatása alkalmával teljes ártatlanságát hangoztatta, a nyomozás során azonban kiderült, hogy a szállodás rendkivül rossz anyagi viszonyok között élt és a szálloda tul volt terhelve adósságokkal. Lunyevics Vickó kihallgatása során elmondotta, hogy a nyár folyamán több izben kapott fenyegető leveleket amelyekben a névtelen levélirók azt irták, hogy őt és szállodáját a levegőbe fogják röpiteni. Arra vonatkozólag azonban, hogy a levélirók miért fenyegetőztek, a szállodatulajdonos nem tudott felvilágositást adni.

A rejtélyes bünügyben a szremszkamitrovicai rendőrség a legnagyobb erélyel folytatja a nyomozást és remélik, hogy a legrövidebb időn belül sikerülni fog végleg tisztázni a bünügy még homályban levő körülményeit.

Különös repülőszerencsétlenség Csehszlovákiában

A pilóta nem vette észre, hogy a megfigyelő kiesett

Olmützből jelentik: A Möhrisch—trübaui hadgyakorlaton különös repülőszerencsétlenség történt. Az egyik repülőgépből kiesett Hadmár megfigyelőtiszt és szörnyethalt.

A repülőgép, amelynek Hadmar volt a megfigyelője, motordefektust kapott és emiatt kénytelen volt leszállni. A leszállás közben a gép ide-oda ingadozott és amikor mégis szerencsésen a földreért, a pilóta megdöbbenve vette észre, hogy a megfigyelőtiszt nincs a gépben. Minthogy az ejtőernyő a helyén érintetlenül állott, kétségtelen, hogy a megfigyelő véletlenül esett ki a gépből. Hadmar hadnagy holttestét néhány kilométerrel távolabb találták meg.

Az olmützi lapok a repülőszerencsétlenséget rendkivül hasonlónak tartják Löwenstein bankár katasztrófájához.

Olaszország és Magyarország kilépnek a Népszövetségből, ha nem tárgyalják az optánsügyet

A román kormány nem küld többé delegációt Genfbe az optáns kérdésben

Londonból jelentik: A Daily Telegraph genfi tudósitója azt a szenzációs információt közli, hogy abban az esetben, ha a Népszövetség ezen az ülésszakán nem foglalkozik a magyar-román optánsper kérdésével,

Olaszország és Magyarország bejelenti kilépését a Népszövetségből,

hogy ezzel bizalmatlanságát dokumentálja a tanáccsal szemben.

A Genevois cimü berni lap bukaresti munkatársa egy táviratban arról számol be, hogy a román kormány a napokban Duca belügyminiszter, helyettes miniszterelnök elnöklete alatt ülést tartott, amelyen megszövegeztek egy jegyzéket, amelyet a Népszövetség főtitkárának fognak elküldeni. A jegyzékben

a román kormány kijelenti, hogy többé nem hajlandó foglalkozni az optánsüggyel és nem küld ebben az ügyben delegációt Genfbe,

mert az ügyet, szerinte, a Népszövetség mult ülésszakán elintézték s mert Magyarország komolytalanul viselkedik Chamberlain békitő ajánlatával szemben.

Ujabb letartóztatás a százezer dináros életbiztositás ügyében

A gyanusitottak tagadnak, de vallomásaik ellentmondóak — Egész patikát találtak Kladek Félixné és Patainé lakásán — Fényt deritenek a szegényházi kocsis titokzatos halálára is

A szubotical rendőrség bünügyi osztálya az egész detektivtestületet mozgósitotta, hogy a százezer dinárra bebiztositott Pintér Mária cselédleány titokzatos halálának körülményeire világosság derüljön. A rendőrségről szerzett értesülésünk szerint az eddigi nyomozás máris számos terhelő adatot produkált. Kladek Félixné és társai, akik szerda óta a rendőrségen vannak letartóztatásban, egyelőre még a rendőrség foglyai maradnak. A gyanusitottakat szombaton már át kellett volna adni az ügyészségnek, de minthogy a kihallgatásokat még nem lehetett befejezni, azonkivül még több kérdés tisztázására szükséges, hogy a gyanusitottak továbbra is a rendőrségen maradjanak, *Mázics* Andrija rendőrkapitány szombaton az ügyészségtől halasztást kért a foglyok átszállitására.

A tulajdonképpeni rendőrségi nyomozás pénteken kezdődött és a rendőrség emberei pénteken délután kiszálltak özvegy Patai Andrásné és özvegy Kladek Félixné lakására, ahol házkutatást tartottak. A házkutatás alkalmával a rendőrség

ugy Patainé, mint Kladekné lakásán valóságos patikát talált; porokat, különböző folyadékokkal teli orvosságos üvegeket, amelyek nagyrészéről hiányzik a gyógyszertári cimke.

A rendőrség ezeket a folyadékokat és porokat átadta a városi főorvosi hivatal laboratóriumának vegyvizsgálás céljából.

Ugyancsak pénteken este a rendőrség

letartóztatta Sztojanovics Szpaszoje foglalkozásnélküli egyént, az elhunyt Pintér Mária volt vadházastársát, aki ellen szintén sulyos gyanuokok merültek fel.

A gyanusitottak kihallgatása szombaton reggel kezdődött meg és egész napon át szakadatlanul tartott. Ezekről a kihallgatásokról a rendőrség, a nyomozás érdekére való hivatkozással, részletes jelentést nem adott, de *Mázics* Andrija rendőrkapitány, a nyomozás irányitója, a *Bácsmegyei Napló* munkatársának kijelentette, hogy a gyanusitottak ellen egyre több bizonyitékot produkál a nyomozás és bár ezideig még

valamennyien tagadnak, vallomásaikban sulyos ellentmondások vannak.

A gyanusitottak kihallgatásával egyidejüleg a rendőrség szombaton megkezdte a tanukihallgatásokat is. Az ügyre vonatkozóan a legfontosabb vallomást Pintér Mária volt kezelőorvosai tették, akik kijelentették, hogy most már ismerve a körülményeket,

valószinünek tartják a mérgezést.

A betegség szimptomáiból — az orvosok szerint — epebajra lehetett következtetni és bár a beteg állapota egyik napról a másikra válságossá vált, nem tünt fel gyanus, miután nem ismerve a körülményeket, senki sem gondolhatott arra, hogy valakinek is érdekében állott volna egy szegény, nyomorban élő cselédleány megmérgezése.

Kihallgatta a rendőrség mindazoknak a biztositó intézeteknek vezetőit is, akiknél *Kladek* Félixné, illetve *Rosenfeld* Béla megkisérelték, hogy Pintér Mária életét biztositsák. Kiderült, hogy

öt szubotical biztositóintézetben jártak Pintér Máriával,

és mindenütt százezer dináros biztositásokat akartak kötni. A rendőrség ezt a körülményt is gyanusnak találja, mert ha valamennyi biztositó intézet megkötötte volna a biztositási ügyletet — mint ahogy Kladekék remélték — a biztositási dij havonta több mint háromezer dinárt tett volna ki, viszont Kladeknénak nincs vagyona, Neumannak pedig mindössze ezerötszáz dinárra rugott a havi fizetése. Ha tehát elérik céljukat, ugy egy-két hónap mulva vagy le kellett volna mondani a biztositást, vagy pedig Pintér Máriának kellett volna eltünni az élők sorából. Mázics rendőrkapitány a kihallgatások során megkérdezte a gyanusitottakat, hogy ha — mint állitják — Pintér Mária biztositásánál nem vezette őket bünös szándék, mi céljuk volt a biztositásokkal. Erre vonatkozóan az egyik gyanusitott kijelentette, hogy

spekuláció vezette ugyan őket, de a biztositási összegeket rendes uton akarták megszerezni.

Pintér Mária rejtélyes halálának kinyomozásával egyidejüleg még egy hasonló ügyben is nyomozás indult, amelynek szálai szintén özvegy Kladek Félixné köré fonodnak. A rendőrség ebben a másik ügyben ugyancsak azzal gyanusitja Kladeknét, hogy

elősegitette egy temetkezési egyleti tag halálát, hogy hozzájuthasson a temetkezési segélyhez.

Még 1926-ban történt, hogy özvegy Kladek Félixné megvásárolta *Hanák* József szuboticai szegényházi kocsis nevére kiállitott temetkezési egyleti tagkönyvet az addigi kedvezményezettől, Maczkó Ferenc szuboticai kereskedőtől. Maczkó, a már befizetett összegért, 5600 dinárért adta el a könyvet és

négy nappal később Hanák, aki mindeddig orvosok szerint is teljesen egészséges volt, hirtelen meghalt.

A halottkém alkoholmérgezést állapitott meg a halál okául, mire Hanákot eltemették, Kladekné pedig felvette az esedékessé vált segélyösszeget a Concordia temetkezési egylettől.

Annakidején Hanák váratlan elhunyta nem keltett gyanut, most azonban a rendőrség kinyomozta, hogy Kladekné, akinek akkor a szegényház közelében kocsmája volt, a tagkönyvecske megvásárlása után Hanákot állandóan vendégül látta és naponta nagymennyiségü pálinkát itatott vele.

Erre vonatkozóan a rendőrség már több tanut, köztük egy orvost hallgatott ki, akik valamennyien terhelő vallomást tettek. A rendőrség szerint valószinüleg szükségessé válik Hanák holttestének az exhumálása.

Az angol szakszervezetek nem kivánják a diplomáciai viszony felvételét Oroszországgal

A Trade Union kongresszusán leszavazták a szélsőségeseket

Londonból jelentik: A Trade Union swanseai kongresszusán a baloldali szélsőségesek inditványt nyujtottak be, hogy a szakszervezetek követeljék, hogy Anglia ismét vegye fel a diplomáciai viszonyt Szovjetoroszországgal. Az inditványról pénteken szavaztak és 2877 szavazattal 739 ellen leszavazták a szélsőségesek javaslatát.

A kongresszus bizottságot választott, amelynek az a feladata, hogy a szocialista sajtó terjesztésének kérdését tanulmányozza. Elhatározták, hogy még egy szocialista napilapot fognak kiadni a Daily Herald mellett.

Egy őrült megzavarta a misét a Szent Ferencrendiek szuboticai templomában

A szerencsétlen ember legutóbb a törvényszéki birákra rázárta az ajtót

A Szent Ferencrendiek szuboticai templomában szombaton délelőtt az ünnepi ájtatosság hangulatát különös incidens zavarta meg. A mise már tartott, amikor az egyik padból egy férfi felugrott és magából kikelten orditozni kezdett. A közönség az első pillanatban — nem tudva, hogy mi történt, a menekülésre gondolt azonban, a kiabáló férfit hamarosan lefogták és átadták a templom közelében posztoló rendőrnek.

A rendőr a még mindig orditozó embert felvitte a rendőrségre, ahol megállapitották, hogy *Berberovics* Jánosnak hivják, sulyos elmebeteg, aki már egy izben ápolás alatt állott a szuboticai közkórház elmeosztályán. Berberovics nemrég azzal tette ismertté a nevét, hogy egy délelőtt a szuboticai törvényszéken bezárta valamennyi hivatali helyiség ajtaját, ugyhogy a birák és a törvényszéki tisztviselők valósággal foglyok voltak, amig az ajtókat ki nem nyitották és ki nem szabaditották őket kényszerhelyzetükből.

Berberovicsot a törvényszék épülete előtt letartóztatták, a kulcsokat elvették tőle s kiszállitották a közkórház elmeosztályára, ahonnan több heti ápolás után hozzátartozói hazavitték. Berberovics odahaza gondos őrizet alatt állott, szombaton azonban sikerült megszöknie és mire szökését észrevették, már a templomban volt.

A rendőrség a szerencsétlen embert ismét visszavitte az elmebetegosztályra.

Leánykereskedő vagy fotografus

A pozsonyi rendőrség gyanus üzelmek miatt letartóztatta Serli Lulut, az egykori szuboticai oroszlánt

Pozsonyból jelentik: A pozsonyi rendőrség a napokban egy titokzatos idegent tartóztatott le. Nem régen feltünt Pozsony uccáin egy gnómszerü pupos ember, aki kifogástalan elegánciával öltözött és már messzinről érzett rajta a parföm illata. Az idegen egyik szállóban bérelt lakást és a vendégkönyvben a következőképpen szerepelt: *Serly* Lajos fényképész. A rendőrségnek feltünt,' hogy az ijesztő külsejü embert naponként nagyon sok fiatal nő keresi fel szállóbeli lakásán. Érdeklődni kezdtek az idegen közelebbi adatai iránt és ekkor kiderült, hogy a fényképész azonos azzal a Serly Lajossal, aki már a háboru előtt is számtalan csalást követett el Budapesten és el is volt már itélve.

Serly Lajost Szuboticán is igen sokan ismerik. Az apja zeneszerző volt, több operett darabot is komponált, Szuboticán lakott és Lajos fia »Lulu« néven ismert alakja volt a városnak. Sokan emlékeznek még Serly Lajosra, aki bár csak dijnok volt a városházán, mindig roppant elegánsan járt monoklival a szemén és arisztokrata alürjeivel szerzett hirt magának. A háboru első éveiben még itt élt, de aztán elkerült Szuboticáról és soká semmi hir nem hallatszott felőle. A háboru alatt sorozatos csalásokat és szélhámosságokat követett el, amelyekért börtönbe is került.

A háboru után ismét feltünt és most a pozsonyi rendőrség tartóztatta le a régi Budapest népszerü szeladonját. A nyomozás folyamán kiderült, hogy Serly Lajos rendszerint a pozsonyi cselédszerző irodákban keresett ki csinosabb leányokat, akiket egy titkos klub számára akart leszerződtetni. Négy leány alá is irta már a szerződést, amikor Serlyt lefülelték. A cseléd-lányok elmondották, hogy Serly *klubigazgatónak* mondotta magát és fényes megélhetést kinált nekik.

A rendőrségen Serly azt állitotta, hogy világkörüli uton van, később a római csehszlovák konzulra hivatkozott, aki neki nagyon jó barátja.

Serly egyébként jubilál Pozsonyban, ahol most ünnepli huszonötödik letartóztatását. Eddig ugyanis huszonötször tartóztatták le különböző szélhámosságokért különböző városokban. Serly ellen leánykereskedés miatt indul eljárás.

Tiz évi fegyházra itélték a gyilkos pancsevói soffőrt

Szivenszurta kedvese nevelő apját, az anyját pedig megsebesitette

Pancsevóról jelentik: A pancsevói törvényszék a napokban tárgyalta *Vaskor* Pavle taxisoffőr gyilkossági bünperét. A soffőr, mint még emlékezetes, ez év május 16-ikán este felkereste kedvesét, Demény Mihály pancsevói biztositási ügynök nevelt leányát, Rózsikát. Vaskor bekopogott az ablakon, de a leány helyett a nevelőapa, Demény Mihály jött ki és felelősségre vonta Vaskort a zaklatásért. Ebből szóváltás, majd verekedés keletkezett, melynek folyamán Vaskor elő ántotta zsebkését és szivenszurta Deményt, aki összeesett és azonnal meghalt. A zajra kiszaladt a házból Demény felesége is, akit Vaskor szintén megsebesitett. A tett elkövetése után a soffőr nyugodtan hazament és lefeküdt a'udni. A rendőrség másnap reggel ágyában tartóztatta le.

Ebben az ügyben már négyszer tüzött ki tárgyalást a pancsevói törvényszék, de egy esetben sem lehetett azt megtartani, mert az ügy koronatanuja *Demény* Rózsika az eset után eltünt Pancsevóról és egyszer sem jelent meg a tárgyaláson. A törvényszék végül is ugy döntött, hogy a főtárgyalást a koronatanu nélkül is megtartják és a napokban ki is tüzték a per tárgyalását.

A büntető tanács elnöke dr. *Teodorovics* Mihajlo törvényszéki elnök, tagjai pedig *Jokszimovics* Mihajló és *Petrovics* Milivoj törvényszéki birák voltak, a közvádat dr. *Leko* Dusán államügyész képviselte, a vádlottat dr. *Petrovics* Dusán ügyvéd védte.

A tárgyalás iránt olyan nagy volt az érdeklődés, hogy a törvényszék nagy tárgyaló terme teljesen megtelt és sokan ki is szorultak a folyosóra.

Vaskort egy szuronyos börtönőr megbilincselve vezette, de a teremben levették róla bilincseit. A vádlott alacsony termetü, szelidnézésü és rendkivül megtört ember benyomását kelti. Az elnök kérdéseire elmondotta, hogy harmincegyéves nőtlen pancsevói születésü, géplakatos és soffőr. A gyilkosság napján nagyon sokat ivott és ittas állapotban jutott eszébe, hogy felkeresi Demény Rózsikát, akihez többször is elment éjjel is és bemászott hozzá az ablakon. Arra emlékszik, hogy mikor az ablakon kopogott, az öreg Demény jött ki az uccára és mindjárt hevesen rátámadt. Arra is emlékszik, hogy összeverekedtek, de hogy ő Deményt megszurta volna, arra nem emlékszik, különben is teljesen részeg volt.

Marjanovics **Petár rendőrkapitány, aki a vádlottat a gyilkosság után kihallgatta, elmondotta, hogy Vaskor ő előtte saját jószántából bevallotta a tettet és részletesen elmesélte az eseményeket.**

Megrázó volt özvegy Demény Mihályné kihallgatása, aki folytonos zokogástól fuldokló hangon mesélte el, hogy Rózsikát kisgyermek korában vették magukhoz és a legnagyobb szeretettel és gondossággal nevelték s az könnyelmü természeténél fogva mégis mindig csak bajt és szomoruságot okozott nekik. A kritikus napon Vaskor kopogott a lány ablakán, de férje meghallotta és felindultan kiment. Semmiféle fegyvert nem vitt magával. Hogy kint mi történt, nem tudja, csak a lármára, illetve a dulakodás zajára szaladt ki, épp abban a pillantbn ért od, amikor a férje összeesett. Ekkor szurta meg őt Vaskor.

Több lényegtelen tanuvallomás, valamint a vád és védbeszédek elhangzása után *a törvényszék bünösnek mondotta ki Vaskor Pavlét* egy rendbeli szándékos emberölésben és egyrendbeli szándékos emberölés kisérletében és ezért az enyhitő körülmények figyelembevételével *tiz évi fegyházra itélte.* Az itélet ellen az ügyész is és a védő is felebbezett.

Élve fogták el Balant, az erdélyi haramiát

A sebesült bandita cinkostársait is kézrekeritették

Nagyszebenből jelentik: Hosszu hónapok fárasztó üldözése után végre tegnap délután siker koronázta a csendőrség munkáját és kézrekerült Balán Mihály, a rettegett rablógyilkos és vele együtt két cinkostársa, *Steiger* Ferenc soffőr és egy morfinista züllött orvostanhallgatónő. Egész legendakör fogta körül már az elvetemült fiatal bandität, akitől egy ország népe reszketett ,mert sohasem lehetett tudni, hol bukkan fel és hol követ el vérszomjas kegyetlenséggel ujabb s ujabb gonosztetteket.

Balánt hat megye csendőrsége üldözte. A nyomozás, amely egész Erdély és a Regát hatóságait foglalkoztatta, mind szükebbre és szükebbre fonta a teret a rablóvezér körül. Balán gyürübe került, amelyből már nem menekülhetett el és *két polgári ruhába öltözött csendőr könnyebb sebesüléssel elfogta a haramiát.*

Két bátor csendőr a Fogaras melletti Ujsink faluban napszámosnak öltözött és elindult, hogy találkozzék a banditával. Vasiliu csendőrőrmester és egy csendőraltiszt volt a két merész vállalkozó. Nem vittek magukkal mást, csak egy-egy revolvert. A falu határában egy kis patak hidkarfájára támaszkodva magános fiatalembert pillantottak meg, akinek a nyakába akasztva egy lovassági karabély függött.

A két csendőr a zöld vadászruhás fiatalemberben azonnal fölismerte Balánt, a sokszoros rablógyilkost. Egy pillanatra sem hökkentek meg, nehogy eláruljék magukat, a bandita felé siettek és szóba ereszkedtek vele. A csendőrök rongyos ruhájukban első pillanatra nem keltettek gyanut a banditában, aki részvéttel hallgatta a csendőrök panaszkodását nyomoruságos helyzetükről.

— Ne féljetek, majd én segitek rajtatok — mondta Balán. — Holnap délután gyertek ide és majd megbeszéljük a többit.

Azzal fogta magát és elindult, otthagyva a két embert. De mielőtt Balán fegyverét lekaphatta volna a válláról, Vasiliu csendőrőrmester előrántotta revolverét és a sandán pillantó Balánba lőtt. Balán a sebesülés ellenére fegyveréhez kapott, de a csendőrök rárohantak és kiragadták kezéből a fegyvert, majd össze kötözték és bevitték Ujsink faluba. Balán sebesülése nem sulyos és igy a faluban, ahonnan a telefon már egy perc mulva röpitette a szenzációs hirt Bukarestbe, nyomban megkezdték a félelmetes haramia kihallgatását. Balán megadta magát sorsának és mindaddig felelgetett a hozzáintézett kérdésekre, mig csak a nagy vérveszteségtől el nem vesztette eszméletét.

Ezzel egyidejüleg a nagyszebeni rendőrség tudomást szerzett arról, hogy Nagyszebenben az Altenberg Strasse 13—b. számu házban éjjelenként titokzatos vendégek fordulnak meg. A rendőrség óvatosan fogott hozzá a nyomozáshoz és egyelőre csak megfigyelés alatt tartotta a házat. Megállapitották, hogy a 13—b. szám alatt egy hetven éves öregasszony, özvegy Luizi Zsófia lakik, aki nagynénje az elvetemedett gonosztevőnek, Stieger Franznak, aki 1921-ben két társával meggyilkolta és kirabolta a Három Cserfa nevü sörgyár pénztárosát. A detektivek körülvették a házat és *Steigert, aki Balannal együtt szökött meg a fegyházból,* elfogták.

Brassóban elfogtak egy *Piescu* Helén nevü csinos fiatal nőt, *akit több esetben láttak Balan társaságában.* A nyomozás megállapitotta, hogy Piescu Helén egy fogarasi uricsalád lezüllött tagja, aki már ült börtönben és akivel a családja már régen megszakitott minden érintkezést.

A morfinista nő a rendőrségen tagad és azt állitja, hogy orvostanhallgatónő.

Szombati sporteredmények

A palicsi tenniszverseny első napja

Palicson szombatra és vasárnapra tervezték a Palics—Noviszad közötti Hartmann-serlegmérkőzés megrendezését, szombaton azonban csupán egy meccs került eldöntésre, mig a többi versenyszámok lejátszására vasárnap kerül sor. A szombati meccs Bokorné és Uzelacné között folyt le. Izgalmas küzdelem után a nagyobb versenyrutinnal rendelkező Bokorné győzött 6:3, 6:1 arányban.

A zagrebi Hask jubileuma

A jubileumi ünnepségek első napja

Zagrebből jelentik: A HASK most ünnepli meg huszonöt éves jubileumát körmérkőzések keretében. A szombati programmon két mérkőzés szerepelt, a jubiláló egyesület csapata a Viktóriával, a Gradjanszki pedig a spliti Hajdukkal játszott.

Mindkét mérkőzés meglepetéssel végződött. A HASK 2:1 arányban kikapott ellenfelétől a Gradjanszki pedig óriási fölénnyel győzött a favorit Hajduk felett. A Hajduk 1:0-ás félidő után 4:0 arányban kapott ki. Vasárnap a Viktória a Gradjanszkival, a HASK pedig a Hajdukkal játszik.

Felavatták a noviszadi Radnicski uj pályáját

Noviszadról jelentik: Szombaton ünnepélyes keretek között avatták fel a noviszadi munkás csapatnak a *Radnicskinak* uj pályáját, amely a selyemgyár mögött terült el. A pályán szép fedett tribün van, csak az a baj, hogy a pálya talaja még kissé poros és ezért a játék nehezen ment rajta. *Nikolics* Aca a munkáskamara titkára beszédében üdvözölte a csapatokat és a pályán nagy számban megjelent közönséget.

Az első mérkőzés három órakor kezdődött a Vojvodina és a Radnicski között.

Vojvodina—Radnicski 5:2 (2:2). Biró: André. A harmadik percben Srecskovics Markovics beadásából megszerzi az első gólt a Vojvodinának. A huszonkilencedik percig változó mezőnyjáték folyik, majd Marjanovics (Vojvodina) ujabb gólt lő (2:0). A harmincötödik percben Mandics II. lövését a Vojvodina kapusa kiejti a kezéből, de a ráfutó Mandics I. belövi (2:1). A negyvenkettedik percben Mandics I. megszerzi az egyenlitő gólt a Radnicskinak. (2:2).

A második félidőben továbbra is szép, izgalmas játék folyik. A tizenhatodik percben Markovics Dusán szép gólt lött. A huszonegyedik percben egy Radnicski és egy Vojvodina játékos összeverekedtek a pályán, egy percre rá Szretykov (Vojvodina) és Sebök(Radnicski) verekedtek össze. A biró mindkettőjüket kiállitotta. A huszonötödik és harmincharmadik percben Markovics két gólt lött és ezzel megszerezte a győzelmet a Vojvodinának.

Juda Makkabi—NAK 2:1 (0:0).

A mérkőzés előtt Csaut Lőrinc, a Radnicski folyt le. A mérkőzés előtt Csaut Lőrinc a Radnicski vezetőségi tagja selyemzászlót adott át a Makkabinak és NAK-nak. Mind a két csapat tartalékkal állt ki, de a mérkőzés meglehetősen szép és izgalmas volt. Az első félidőben egyik csapat sem ért el eredményt.

A második félidő ötödik percében Lutz (Makkabi) belövi az első gólt. A hetedik percben Kiss II. kapu mellé lött. A tizedik percben Breznik a NAK hálójába juttatja a labdát. A NAK egyetlen gólját a huszonegyedik percben Táncos lőtte.

BUDAPEST

Nemzeti—Ujpest 2:1 (1:0). Az Ujpest veresége nagy meglepetés.

PRÁGA

Viktoria Zsizskov—Rapid 4:3 (2:3). A bécsi csapat a középeurópai kupa harmadik fordulóján váratlanul vereséget szenvedett a prágai bajnoktól.

A budapesti atlétikai verseny eredményei. Budapestről jelentik: A budapesti kerületi atlétikai bajnokságok eredményei a következők: 100 méteres sikfutás: Fluck 10.8, gerelyvetés Szepes 61.53, 5000 méter: Szerb 15.57.2, négyszázméteres futás: Farkas 26, rugugrás: Andor 350, távolugrás: Farkas 705.

Apatini TE—Odzsaci Ökonom SC 9:0 (4:0). Biró: Berlekovics. Az uj odzsacii csapat lelkesedéssel játszott, de nem tudott megbirkózni a nagyobb technikáju apatini együttessel.

Marseillében elrabolták egy szanfranciskói milliomos leányát

A titokzatos rablók negyvenezer dollár váltságdij ellenében adták vissza a leányt apjának

Marseilleből jelentik: A marseillei kikötőnegyedben horgonyzó hajók festői csoportjába mintegy két héttel ezelőtt egy kis luxusjacht érkezett. A fehérre festett luxushajó orrán aranybetükkel ez a név állott: *Viktória.*

Gabriela *Westhouse* amerikai milliomos, a hajó tulajdonosa San Franciscoból jött európai körutra. Vele volt leánya, a tizenkilenc éves Yvette.

Miss Westhouse látszólag nem törődött azokkal a mindent kifejező pillantásokkal, amelyek az első tiszt szeméből áradtak feléje. Igaz ugyan, hogy a bridgepartik végén, amikor a milliomos visszavonult hálófülkéjébe, leánya és az első tiszt még sokáig fennmaradtak a hajó fedélzetén. Mr. Westhouse azonban ezzel sem törődött, mert örült, hogy Yvette, aki már San-Franciscoban megunta a sportlédiséget, a gazdag fiatal amerikai leányok semmitevő, tartalmatlan életét, most állandóan jókedvü volt és vidámsága szétáradt a hajón.

— Szétnézünk egy kicsit a kikötőnegyedben — mondotta apjának Yvette a hajó lehorgonyzása után — Gerard vállalkozott arra, hogy elkisér.

— All right! — mondotta Mr. Westhouse és az órájára nézett. Tizenegy óra volt.

Két óra már jóval elmult, de sem Yvettenek, sem Gerardnak nyoma sem volt. Westhouse nem türelmetlenkedett, mert hozzá volt ahhoz szokva, hogy leánya sohasem jön akkor haza, amikorra megigéri.

Elmult öt óra is, már hat felé járt az idő, Yvettiék nem érkeztek meg.

A gyilkosság

Hét órakor Westhouse maga indult az eltüntek keresésére, bebarangolta az egész kikötőnegyedet és izzadtan, csapzott hajjal érkezett meg kilenc órakor: az első szava ez volt:

— Itthon vannak?

Az egyik matróz felelt:

— Nem, de... Gerard...

Mr. Westhouse nekiesett a matróznak:

— Mit csinált az a gazember? És hol van Yvette?!

— A misszről nem tudunk semmit, — hebegte a matróz — de Mr. Gerard...

— Beszélj, beszélj, — sürgette a matrózt halálsápadtan Westhouse.

— Mr. Gerard — hebegte halálsápadtan a matróz — meghalt.

Hosszu időbe tellett, mig a milliomos a matróz ijedt beszédéből megtudta, hogy mi történt. Mikor ő eltávozott a hajóról, két matróz is engedélyt kért a másodtiszttől, hogy lemehessenek a kikötőnegyedbe. Ők jöttek vissza a látott rémségek hirével. Elmondották, hogy az egyik kikötői lebuj mellett egy sötét sikátorból hörgéseket hallottak. Egy vértől elboritott ember feküdt ott, akiben megdöbbenve ismertek a hajó első tisztjére. *Mr. Gerard kezei össze voltak kötözve, a fején több sebből vérzett, elegáns fehér hajósruháját le is tépték róla.* Még eszméletnél volt és a fölébe hajoló matrózoknak ennyit tudott mondani:

Keressétek Yvettét, — a mondat befejező részét már nem hallották.

Azonnal rendőröket hivtak, akik futva jöttek. Csakhamar orvos is került elő, aki megállapitotta, hogy Gerardot tompa vasdarabbal üthették le. Az ismeretlen támdók két csapást mértek a fiatal amerikai tisztre s már az első csapás halálos volt. Azt a rejtélyt, hogy mért voltak Mr. Gerard kezei összekötözve, a marseillei rendőrség emberei megállapitani nem tudták. Még rejtélyesebb volt Miss Yvette titokzatos eltünése. — A rendőrség emberei sorra járták a környékbeli lebujokat, a kikötőnegyed matróztanyáit, csempészbuvóhelyeit, sehol sem tudtak felvilágositást adni arról, hogy mikor látták, vagy látták-e egyáltalán Miss Yvettet az amerikai tiszt kiséretében. Kihallgatták annak a lebujnak vendégeit és személyzetét is, amely mellett a borzalmas gyilkosságot felfedezték. A kihallgatás mindössze egyetlen pozitivumot produkált. Egy matróz, aki az elfogyasztott alkoholtól alig állott a lábán, vallotta, hogy ugy tünik neki fel, mintha egy fiatal és csinos leányt látott volna egy magas, barna, szurósszemü arabbal egy lebuj előtt autóba szállni.

A nyomozás ezen a ponton indult el. Mr. Westhouse, akit lánya eltünése és a rejtélyes gyilkosság beteggé tett, ötvenezer dollár jutalmat tüzött ki annak, aki elveszett lánya nyomára juttaja.

A váltságdij

Tiz nap telt el, a nagy apparátussal megindított nyomozás semmi eredményt nem hozott. A tizenegyedik nap egy motorcsónak közeledett a hullámokon ringatózó »Viktória« felé. A motorcsónok megállt a jacht oldalára.

— Mr. Westhouse-al szeretnék beszélni, — mondta a fiu, akit azonnal a milliomos elé vezettek.

— Csak négyszemközt beszélhetek uram, — mondta a fiu, mire a milliomos intett a matróznak, aki a különös jövevényt a milliomos kabinjába vezette.

— Hirt hozok Miss Yvette-től — mondta a fiu, mire Mr. Westhouse felugrott a helyéről.

— Él?

— Él, — válaszolta csendesen a fiu és zsebéből egy levelet huzott ki.

»Ha viszont akarod látni a lányodat« — mr. Westhouse könyes szemekkel ismerte fel a lánya irását — »adj ezeknek pénzt, amennyit csak követelnek.«

— Mennyi kell? — orditotta szinte magánkivül a milliomos.

— Ha a lányát élve akarja látni, tegyen le arra a helyre, ahol mr. Gerard holttestét megtalálták, 40.000 dollárt bankjegyekben és huszonnégy óra mulva Miss Yvette itt van a hajó fedélzetén.

Ezzel a fiu kirántotta a kabin ajtaját és a következő percben a motorcsónak már messze pöfékelt.

Mr. Westhouse néhány pillanatig habozott, hogy ne fogassa el a fiut. Aztán Yvette-re gondolt és Mr. Gerard szörnyü sebeire és elhatározta, hogy a fiut egyelőre futni hagyja és a 40.000 dollárt leteszi a mondott helyre. Még aznap este Mr. Westhouse letette egy kis csomagban a 40.000 dollárt első tisztje meggyilkolásának szinhelyére. Másnap hajnalban a jacht orrához kötözve egy csónakot lóbált a vizen a szél. A csónakban összekötözött kézzel, zsebkendővel átkötött szájjal fehéren és lesoványodva Miss Yvette feküdt.

Alányt, aki alig volt eszméletnél, matrózok emelték be a fedélzetre, azonnal ágyba fektették. Órákig feküdt mozdulatlanul ágyában Miss Yvette, mig kinyitotta szemeit.

— Hol vagyok? — sikoltotta és látszott rajta, hogy csak nagynehezen hiszi el, hogy ujra apjánál van.

Ekkor elmondotta, hogy mi történt vele.

Rótták a sikátorokat a Viktória tisztjével, amikor az egyik lebuj előtt egy részeg matróz ment neki Mr. Gerardnak. A tiszt félrelökte a részeg embert, aki erre nekitámadt. Dulakodás kezdődött a részeg és Mr. Gerard között, ugyanebben a pillanatban két erős marok átfogta a lányt hátulról és egy közelben álló autóba emelte.

Miss Yvette nem tudja megmondani, hogy hová vitték. Egy pinceszerü helyiségben töltötte a napokat halálos rettegésben. Naponta kétszer meglátogatta az a férfi, aki elrabolta, eléggé udvariasan bánt vele, csak azt nem akarta megmondani, hogy mikor szabadul.

Miss Yvette elbeszéléséből az derült ki, hogy az a fiu, aki hirt hozott róla a Viktóriára, fia támadójának.

— Az apa és fia — mesélte rémes emlékeit a fiatal leány — előttem beszélték meg, hogy milyen módon kapják meg szabadonbocsátásom ellenében a pénzt. Rávettek, hogy levelet irjak, amit a fiu el is hozott. Előző reggel korán felkeltettek. Valami büzszagu zsebkendőt dugtak az orrom alá, többre nem emlékszem...

Ugyanezt ismételte meg a rendőrség emberei előtt is Miss Yvette, de ezzel a vallomással nem vitte közelebb a megfejtéshez a rejtélyes ügyet. A nyomozás megindult.

»DAMA«
FEHERNEMÜ-SZALON
TOLSTOJEVA (ODOR-U.) 21
Ajánl
valódi lyoni selyemből készült hálóingeket, combinéket, ingbugyikat,
ajándéknak
alkalmas pijamákat, linon zsebkendőket, teritőket

HIREK

Szüreti bál

A menet, amellyel az elboruló délután csendjében találkoztam, tarka volt és vidám. Jókedvü nótával szagositották be az uccát amerre jártak, tempósan rugtató szekereiket boldog kurjongatással lobogózták fel és a lányok, akik egy-egy kocsi puha derekában álmodoztak az eljövendő báli örömekről néha sikongva kortyolgattak egy kurtát a kezekben táncoló flaskókból. A flaskókban az ősz piros leve kotyogott. Ujbor.

A szüreti bálmenet gond nélkül hányta a rózsás kedv bukfenceit, a lovak nyakába részeg pántlikákat kötöztek a bálozók, a szallagocskák pedig engedelmesen illegtek a délutáni szél füttyszavára.

Gyönyörü volt.

Felvillanyozó volt és megnyugtató volt, mint egy erős kéz puha simogatása, mint egy jó hir a kedves messziből, mint egy bizakodó mosoly. A szüreti népség nem vett tudomást szeptemberről, az ősz hallgató nagykövetéről, a cifra diplomatáról, aki olyan hiu és könnyen szomorodó, akár egy öregedő Pierrot. A szüreti népség sugaras kedvvel baktatott a kertek felé, ahol a duskeblü szőlőfürtök várják szépen megfésülve, ünneplő ruhában a vig ünnepet.

A rezesbanda szivhezszólóan huzta, az ablakok megnyiltak és a függönyök mögül kiváncsi szemek akaszkodtak a távolodó saroglyákba.

— *Szüreti bál* — sóhajtotta egy pamutharisnyás kis kifutó a sarki boltból. A kifutó már nagyon sokat futott ki életében, de még egyetlen mulatságra se szállitották el a pamutharisnyák.

— *Ihaj* — zenditette rá egy pántlikás legény a menetből.

— Tyuhaj — felelte vissza neki a lány.

— Ide a szádat — parancsolta a pántlikás és minden külön szégyenkezés helyett ott a helyszinen lebonyolitott egy egészséges csókot.

A rezesbanda tust fujt rá.

— Sohse halunk meg — kockáztatta meg utána egy deresedő szüretes.

A kijelentés elhamarkodott volt. A sarokról ebben a pillanatban fordult be a temetési menet. A szüreti pántlikák szinte surolták a komoly paripák fekete bőrtáit. A fekete kocsiban barna koporsó terpeszkedett és mögötte sirós nyöszörgéssel imbolyogtak a hozzátartozók.

A Pasicseva-ucca sarkán az élet találkozott a halállal, de nem is üdvözölték egymást. Közönyösen mentek el egymás mellett, mint kzt idegen.

A deresedő szüretes pedig ujra elkiáltotta, hogy:

— Sohse halunk meg...

(d. j.)

*

— **Szabadságon a bácskai főispán.** Szomborból jelentik: Vildovics Antonije bácskai főispán egy havi szabadságra utazott Beogradba. Távollétében a főispáni teendőket dr. Zubkovics Petar főispáni jogi referens látja el.

— **Petrovics Szvetiszláv Beogradban.** Beogradból jelentik: Petrovics Szvetiszlávot, aki jelenleg Beogradban tartózkodik, szakadatlan ünneplésben részesitik. A filmszinész a Szrpszki Kralj szállóban szállt meg és a hotel előtt már a kora délelőtti órákban nagy tömeg várakozott, hogy autogrammot kérjen Petrovicstól. A müvész féltizenegykor hagyta el szobáját és testvérével együtt autón az Avalára hajtatott, ahol koszorut helyezett az ismeretlen katona sirjára. Visszatérve a fővárosba, Petrovics a Nedelja cimü hetilap szerkesztőségébe ment, amelynek épületét erre az időre már nagy tömeg vette körül. Hétfőn délután a beogradi Kaszinó-mozgóban lép fel a filmmüvész.

— **Kommunista letartóztatások Pasicsevón.** Noviszadról jelentik: A pasicsevói csendőrség pénteken letartóztatta és szombaton beszállitotta a noviszadi ügyészség fogházába Karinkov Dancsika és Dajinov Milán pasicsevói földmiveseket, akiket kommunista üzelmekkel gyanusitanak. A náluk megtartott házkutatások alkalmával több kommunista könyvet és röpiratot találtak.

— **Gyilkossággal kezdődik Achmed Zogu uj uralma.** Dómából jelentik: Tiranából érkezett jelentés szerint Zogu király leghatalmasabb ellenfelét, Lus Prelat-ot, Sala város helytartóját, orvul meggyilkolták. Lus Prelát a hegyvidék lakosságának volt az egyik vezére és meggyilkolása a hegyilakók között óriási elkeseredést keltett. Valószinü, hogy a gyilkosságnak sulyos következményei lesznek, mert a helytartó hivei vérbosszut esküdtek. Zogu király, aki tudomást szerzett a hegyilakók esküjéről, rettegésben él és nemcsak, hogy nem meri elhagyni palotáját, hanem még egy pillanatra sem mer kinézni az ablakon, mert attól tart, hogy a meggyilkolt Lus Prelat hivei merényletet követnek el ellene.

— **Nyers burgonya belsejébe kell rakni a brilliánst.** Azok az előkelő hölgyek, akiknek nagyértékü hatalmas brilliánsaik vannak, ha nem viselik ékszereiket, rendszerint bőr- vagy bársonytokba teszik azokat. A délafrikai gyémántszakértők most rájöttek arra, hogy a bőr és a bársony árt a brilliánsnak, mert idővel csökkenti a ragyogását. Ezzel szemben azt ajánlják a gyémánt tulajdonos hölgyeknek, hogy nyers burgonya belsejébe tegyék a brilliánsokat, mert a burgonya megőrzi töretlenül a drágakövek fényét.

— **Parasztlegény, mint klinikai tanársegéd.** Debrecenből jelentik: Halmágyi Géza dr. egyetemi tanársegéd feljelentést tett volt szolgája, Dudás István fiatalember ellen, aki a szélhámosságoknak egész sorozatát követte el. A parasztlegényből lett szolga elegánsan öltözködött, selyeminget, lakkcipőt viselt és frakkot rendelt az egyik szabónál. Többizben doktornak és klinikai tanársegédnek adta ki magát, nagylábon élt és most, hogy megszökött, négyezer pengő adósságot hagyott hátra. Országosan körözik.

— **Két munkást letartóztattak Szomborban.** Szomborból jelentik: A szombori rendőrség több munkásvezetőnél házkutatást tartott. A rendőrség a házkutatás alapján letartóztatta Vizi István szombori cipészt és Vukicsevics Sztevánt a szombori vasuti fütőház egyik előmunkását. Mindkettő lakásán kommunista könyveket és iratokat találtak. A szombori rendőrség a két letartóztatott munkást pénteken kihallgatta és szombaton reggel átkisérte az ügyészség fogházába.

— **Pohárral beverte szolgája fejét.** Szomborból jelentik: Tar György szvetozármileticsi gazda pénteken délután a Polyakovics-féle vendéglőben szolgáját, Ivankovics Györgyöt hanyagsága miatt megdorgálta, mire szolgája visszafeleselt. Tart ez annyira felháborította, hogy a szolga fejéhez vágott egy boros poharat. A pohár oly sulyos sérülést okozott, hogy Ivankovicsot be kellett szállitani a szombori kórházba. Tar ellen a csendőrség meginditotta az eljárást.

— **A szalonikii front áttörésének jubileuma.** Beogradból jelentik: A szalonikii frontáttörés jubileumának rendezőbizottsága pénteken Mihajlovics Milos hadseregparancsnok elnökletével ülést tartott Beogradban, amelyen kidolgozták a két napos jubileumi ünnepségek programját. Október 7-ikén és 8-ikán az ország minden helyiségében ünnepségeket tartanak az évforduló alkalmából. A két napon át minden városban diszfelvonulást tartanak a helyőrségek és az összes felekezetek templomaiban ünnepélyes istentiszteleket.

— **Ötszázhatvankét milliomos van Angliában.** Lonból jelentik: Érdekes kimutatást közöl a Daily Mail Anglia milliomosairól. Eszerint 1927-ben Angliában ötszázhatvankét olyan ember volt, akinek vagyona meghaladta az egymillió font sterlinget és akik összesen több mint huszonnyolcmillió font sterling vagyonadót fizettek. Ezeknek évi jövedelme kerek számban ötvenötmillió font sterlinget tett ki. Százharmincnyolc angol állampolgár vagyona tavaly meghaladta a kétmillió font sterlinget.

— **Két háztető közé helyezett létrán át törtek be Párisban egy palotába.** Párisból jelentik: Tapasztalt rendőrtisztek is megbámulták annak a rablónak a vakmerőségét, akinek támadásáról Jean Ricqules, a hires mügyüjtő tett jelentést a párisi rendőrségen. Éjféltájban történt a rablótámadás a mügyüjtő lakásán. A lakásnak van egy terme, mely valóságos muzeum. Innen gyanus zaj hallatszott át a hálószobába és a mügyüjtő azonnal felébresztette álmából nála lakó vejét, Monteaux bankárt. Gyorsan felöltözködtek és átmentek a muzeumterembe. Egy álarcos férfi rohant ekkor feléjük, hosszu spanyol tőrrel kezében. Szivenszurta volna a mügyüjtőt, ha a bankár hirtelen félre nem üti a tört. Az álarcos férfi ekkor félrelökte őket utjából és futva menekült ki a lakás ajtaján, melyet betörésekor álkulccsal nyitott ki és nyitvahagyott maga után. A sötét folyosón hamarosan eltünt és mire a fellármázott szomszédok is üldözni kezdték, nyoma veszett. A rendőrség megállapitotta, hogy a rabló előbb a szomszéd emeletes ház tetejére mászott fel és onnan jutott át a Ricqules palotájának tetejére. A két palotát négyméteres köz választja el egymástól. E köz alatt lévő mélységen ugy jutott át a betörő, hogy létrát csusztatott át az egyik tető széléről a másikéra Ezt a létrát megtalálták másnap azon a helyen. Éjszaka, sötétben lépkedett át a létra fokain a vakmerő ember a mügyüjtő palotájának tetejére és menekülése közben sem lehetett más utja.

— **Egy amerikai mérnök meg akarja változtatni Afrika éghajlatát.** Newyorkból jelentik: Érdekes tervvel foglalkozik Dwight Braman newyorki mérnök. A mérnök nagyszabásu tervezetet dolgozott ki, amelynek az a célja, hogy Afrika klimáját megváltoztassa. Az amerikai mérnök terve az volt, hogy az óriási afrikai sivatagokat, elsősorban a Saharát, csatornák utján összekösse a tengerrel. Hatalmas csatornák vezetnék le a tenger vizét a sivatag közepébe, ahol azután óriási, tengernek is beillő tavak képződnének. Ez részben közlekedési szempontból is beláthatatlan előnyökkel jár, részben pedig lényegesen csökkentené és helyenként megszüntetné az afrikai tropikus meleget és szárazságot. A terv kivitelére 50 millió dollár kellene. A francia kormány tagjai igen érdekesnek találják a tervet és komoly meggondolás tárgyává teszik.

— **Aki egész életén át megszökött férjét keresi.** Washingtonból jelentik: Sokat beszélnek most Washingtonban Mrs. W. D. Wilde kórházi ápolónő esetéről. Az ápolónő keresi a férjét, aki most tünt el harmadszor. Wilde igen jómódu vállalati igazgató volt, amikor megnősült. Rövid házasság után azonban elváltak. A fiatal asszony ekkor ápolónőnek ment és évekig nem hallott semmit a férjéről, aki az általános vélemény szerint eltünt. Néhány év mulva azonban véletlenül ismét találkoztak Floridában és ekkor ujból házasságot kötöttek. Néhány hónapos együttélés után a férj megint eltünt. Hosszu időn át keresték, de teljesen nyomaveszett. Végül az asszony egy vidéki város mükereskedésének kirakatában látott egy szobrot, amelynek vonásaiban felismerte férje arcát. A mükereskedő elmondotta neki, hogy a szobor modelje egy Dean nevü ember, aki nem fizette ki a szobrot és ezért a szobrász a müvet bizományba adta a mükereskedőnek. A szerencsétlen asszony rövid nyomozás után megtalálta a Dean nevü embert, a ki nem volt más, mint az ő férje. A férj ekkor egy másik nővel élt együtt. Az asszony most pert inditott férje ellen. A férj visszatért Washingtonba, de mikor látta, hogy a nőtartási per kezd rosszul állni, ismét eltünt a városból. Most megint elindulok, megint megkeresem a férjemet — mondta az ujságiróknak kétségbeesetten Mrs. Wilde — Akárhányszor megszökik, mindig ujra meg fogom keresni, amig nem ad nekem egy olyan összeget, amelyből tisztességesen megélhetek. Ugylátszik, az én életemnek már nincs más célja, mint hogy a szökött férjemet keressem.

— **Szivárvány holdvilágnál.** Londonból ejlentik: A szivárvány rendszerint napfényben szokott keletkezni. Anglia egyik-másik részén legutóbb holdvilágnál észleltek szivárványt. A szivárvány szinképe a holdvilágnál ugyanolyan volt, mint napfénynél, csakhogy jóval halványabb. Ezt a tüneményt különben már Aristoteles is megfigyelte. Ő csak azt füzte hozzá, hogy szivárvány holdvilágnál csak akkor jöhet létre, ha teljes hold van.

— **Százezer dinár értékü takarmány égett el Pancsevón.** Pancsevóról jelentik: Veszedelmes tüz pusztitott a pancsevói felsővárosi szérüskertekben, ahol egy szalmakazal kigyulladt. Ezen a helyen rengeteg mennyiségü takarmány, széna és szalma van felhalmozva, amelynek értéke százezrekre rug, de legnagyobbrészt nincs biztositva. A pancsevói önkéntes tüzoltóság teljes felkészültséggel vonult ki a helyszinére Szabó Sándor főparancsnok vezetése alatt, de mire odaértek már tizenkét széna és szalmakazal égett. Mivel szél is fuj attól tartottak, hogy a tüz átterjed a többi kazlakra, melyek egész közel voltak egymáshoz. Csakhamar megjelentek a tüz szinhelyén dr. Bittó Gyula polgármesterhelyettes és dr. Sztojakovics Bogdán rendőrfőkapitány is, akik azonnal elrendelték, hogy a közeli Bachmann téglagyár összes munkásait és a környék lakosságát ki kell rendelni a tüz oltásához — továbbá — az összes környékbeli kocsikat, vizszállitáshoz. Közben a tüz mindinkább terjedt. A tüzoltóság és lakosság önfeláldozó munkájával azonban kétórai megfeszitett munka után sikerült a tüz továbbterjedését megakadályozni. Csak ezután kezdtek hozzá az égő kazlak oltásához, ami teljes 24 órán keresztül tartott. A kár meghaladja a százezer dinárt. A tüz keletkezésének okát még nem lehetett megállapitani.

— **Háromnapos agitációs utra mennek az amerikai elnökjelöltek.** Newyorkból jelentik: Smith, a demokrata párt elnökjelöltje és Hover repuklikánus jelölt a jövő héten kezdik meg propaganda utjukat. Smith különvonaton járja be a nyugati államokat és szalonkocsijának perronjáról fog agitációs beszédeket tartani. Hoover meg fogja látogatni New Yersey, Lord Carolina, Tenneve városokat és több ujangliai várost. A két elnökjelölt előreláthatólag három hónapig lesz agitációs uton.

— **Huszonötéves érettségi találkozó.** A szuboticai főgimnázium huszonötév előtt végzett volt növendékei szombaton tartották meg jubiláris találkozójukat a Bárány szálló éttermében. A találkozón a következők vettek részt: dr. Beck Salamon budapesti ügyvéd, dr. Berkes László bécsi ügyvéd, Boroviczényi Elemér budapesti külügyminisztériumi osztályfőnök, Erdély Árpád alezredes, dr. Fenyves Ferenc lapszerkesztő, Hajagos Károly a budapesti Népopera müvésze, dr. Kugler Antal bácsalmási orvos, dr. Kunetz Béla szuboticai ügyvéd, dr. Lénárd Imre budapesti orvos, dr. Mérey Jenő bácsalmási ügyvéd, dr. Mijatov Milorád szuboticai ügyvéd, Poljakovics Elemér budapesti tanár, dr. Schmausz Dezső ügyvéd, Szabó Battancs István szuboticai tanár, Szende Nándor resicabányai evangélikus lelkész, dr. Török Jenő budapesti ügyvéd, Vas Árpád szuboticai banktisztviselő, Hegedüs Benjámin szuboticai plébános és Vida István budapesti tisztviselő. A banketten kegyeletes szavakkal emlékeztek meg az elhunyt volt iskolatársakról: Milassin Istvánról, dr. Popovics Milivojról, Salga Kázmérról, dr. Vojnics Tunicsról és Glück Gézáról. A volt iskolatársak egész a késő éjjeli órákig voltak együtt a legjobb hangulatban.

— **Családirtó őrült.** Prágából jelentik: Mestomic városban borzalmas családi tragédia játszódott le. Schickel állásnélküli kőmüvessegéd baltával agyonütötte feleségét és egyéves kislányát, majd felgyujtotta házát és azután felakasztotta magát. A szomszédok a ház égésére lettek figyelmesek és berohantak, hogy megmentsék a lakókat. Ekkor találták meg Schickelnét és leányát, mindakettőt holtan s a családirtó kőmüvesnek is csak a holttestét sikerült megtalálni. Schickel már három éve volt munkanélkül és az utóbbi időben elmebaj jelei mutatkoztak rajta. Meg is állapitották, hogy őrült és megtették az intézkedéseket, hogy kórházba szállitsák, azonban a formalitások miatt az elszállitás késedelmet szenvedett.

— **Vakmerő betörés Noviszad belvárosában.** Noviszadról jelentik: Péntekről szombatra virradó éjjel a Zrinyi-ucca 3. számu házban, mely a belvárosban, közvetlen a posta tőszomszédságában van, vakmerő betörés történt. Ismeretlen tettesek benyomták a ház uccára nyiló pince ablakát, azon keresztül Filip Rzső kereskedő pincéjébe jutottak és a nyitott pinceajtón át az üzletbe hatoltak, ahonnan különféle élelmiszereket és italokat, egy aktatáskát és egy kézipénztárul szolgáló vaskazettát loptak el, amelyben mintegy kétszáz dinár és néhány ezüst egy- és ötkoronás régi magyar pénz volt. Innen behatoltak az Árgus tudakozódó iroda szomszédos elkülönitett helyiségébe, felfeszitették az iróasztalt és ellopták az iróasztalra erősitett kazettát, amelyben 170 dinár készpénz és hetven dinár bélyeg és több irat volt. A rendőrség keresi a tetteseket.

— **Melyik szintársulat játszik Noviszadon?** Noviszadon még mindig tart a harc a Noviszad—oszijeki nemzeti szinház és a noviszadi szerb szinházegyesület között. A Bácsmegyei Napló közölte, hogy a szerb szinházegyesület kezdi meg e hó huszadika körül noviszadi vendégszereplését. Ezzel szemben egyik helyi lap szerint Konyovics Péter, az egyesitett noviszadi-oszijeki szintársulatok igazgatója kezdi meg Noviszadon vendégszereplését. Konyovics Péter szinigazgató szombaton megjelent dr. Borota Braniszláv polgármesternél és kijelentette, hogy a Noviszad—oszijeki szinház csak akkor jöhet Noviszadra, ha a szerb szinházegyesület befejezte sziniévadját. Az igazgató bemutatta Grol Milán közoktatásügyi miniszternek legujabb végzését, amely szerint a Noviszad—oszijeki nemzeti szinház tekintendő a megszünt állami szinház jogutódjának és kéri a minisztert, hogy Noviszad ennek utalja ki a város által költségvetésében megállapitott esedékes szubvenciót. A városi tanács szombati ülésén ki is utalta Konyovics Péter részére a városi szubvenciónak áprilistől szeptemberig esedékes részleteit. Kérdés most, hogy az oszijeki szintársulat lejön-e Noviszadra és mikor, mert különben megtörténhetik az eset, hogy Noviszad városa olyan szintársulatnak juttatta szubvencióját, amely nem is müködött Noviszadon. Dr. Borota Braniszláv polgármester különben Konyovics Péter szinigazgatóval kedden felkeresi a közoktatásügyi minisztert, hogy vele a noviszadi vitás szinházkérdést végleg tisztázza.

— **Harminc évi sulyos börtönre itélték Mussolini merénylőjének apját és nagynénjét.** Rómából jelentik: A római államvédelmi törvényszék szombaton hirdette ki az itéletet a Zaniboni-perben. Mint ismeretes, két évvel ezelőtt Bolognában egy Zaniboni nevü fiatal munkás közvetlen közelről rálőtt Mussolinira. A golyók lecsusztak a fascista miniszterelnök érmein. A tömeg Zanibonit a helyszinen meglincselte. A merénylet ügyében meginditott nyomozás során házkutatást tartottak Zaniboni szüleinek lakásán, ahol egy ugyanolyan revolvert találtak, mint amellyel Zaniboni a merényletet el akarta követni. Letartóztatták a család minden tagját és a biróság most a merénylő édesapját Momolo Zanibonit, továbbá nagynénjét Virginia Caporonit harminc-harminc évi sulyos börtönre itélte. A merénylő fivérét, Lodovico Zanibonit felmentették, miután bebizonyosodott, hogy semmi része nem volt a merénylet előkészitésében.

— **Egyik kannibáltörzs megeszi a másikat.** Londonból jelentik: Egy angol misszionárius, aki most tért haza Ausztráliából, elbeszélte egy előadása keretében, hogy véres háboru tört ki az uj-guineai pápuatörzsek között. Abból támadt az ellenségeskedés, hogy az egyik törzs elrabolta a másik nyáját Goro nevü faluból kilenc pápua besurrant éjnek idején Morigo faluba és észrevétlenül elhajtotta onnan a lakosság nyáját. Másnap már »mozgósitás« volt Morigóban és környékzn és megkezdődött a harc. A morigóiak megtámadták a goroiakat, akik szintén hadirendbe sorakoztak. Majdnem minden héten megismétlődik a véres harc, melyben sokan esnek el mindkét részről. A győzők elhurcolják a harctérről az elesett pápuákat és megeszik győzelmi lakomájukon. Sydneybe érkezett hirek szerint már mintegy ötszáz pápua jutott ilyen módon a győzők — főzőüstjébe. Ha a harc tovább tart, a belőle győztesen kikerülő törzs megeszi a másikat. Az angol hatóság katonákat küldött ki a hacroló pápuák ellen. Tizenegy pápuát, akik az ellenségeskedést szitották, már letartóztattak és a Granville közelében levő Port Moresbyben börtönbe vetettek.

— **A százéves Tolsztoj.** Vasárnap ünnepli meg az egész kulturvilág az önmegtagadás és vezeklés nagy költőjének Tolsztoj Leó grófnak százéves születési évfordulóját. Tolsztoj neve ma nemcsak a soklombu orosz irodalom disze, hanem egyetemes, állandó értéke a világ minden nyelvén olvasó emberek millióinak. Az európai fővárosok kulturtestületei és irodalmi társaságai sorozatos ünnepségekkel rójják le a hódolat adóját Tolsztoj Leó gróffal szemben, aki száz évvel ezelőtt született és meg nem halhat mindaddig, amig kultura, szellem és irodalom lesz a világon. E számunk Könyv — Film — Rádió mellékletén érdekesen megirt Tolsztoj cikket talál az olvasó.

— **Leégett a ház, ahol a boncolásra szánt hulla feküdt.** Nagyváradról jelentik: A biharmegyei Popesten két nappal ezelőtt megrendítő szerencsétlenség történt. Zoica Flórián, Sipos Flórián nevü barátjával együtt kint volt a mezőn. A Sipos előadása szerint egy fegyvert nézegettek és a fegyver epen Sipos kezében volt, amikor elsült és a golyó átfurta Zoica Flóriánt. Zoica még a helyszinen kiszenvedett. Holttestét beszállitották a faluba, felravatalozták és a popesti csendőrség telefonon jelentést tett a nagyváradi ügyészségnek arról, hogy mi történt. Az ügyészség boncolást rendelt el és a boncolás megejtésére a margittai körorvost delegálta. A margittai körorvos ki is utazott Popestre, azonban, amikor ahhoz a házhoz ért, amelyben a hulla feküdt, a ház lángokban állott. A tüzoltók munkába kezdtek, de az épület már menthetetlen volt. Lángnyelvek csaptak ki abból a szobából is, amelyben Zoica Flórián holtteste feküdt. A tüzet nagynehezen mégis sikerült lokalizálni és a hatósági személyek behatolhattak a szobába, de ekkorra már Zoica Flórián holtteste félig megszenesedett. A nyomozást a titokzatos halál- és tüzeset ügyében megindították.

— **Főbelőtte magát egy temesvári leány, mert nem tudott kedvese nélkül élni.** Temesvárról jelentik: Pollák László temesvári iparmüvész két hónap előtt megismerkedett Fronea Rozália huszonnyolc éves kézimunkafestőnővel és csakhamar szerelmi viszony fejlődött ki közöttük. Pollák László időközben a sok munkától idegbeteg lett és nyugalomra volt szüksége, amiért is szerette volna a viszonynak végét szakitani. A leány ebbe bele is egyezett, de aztán meggondolta magát és kijelentette, hogy nem tud Pollák nélkül élni. Fronea Rozália elment Pollák Lászlónak az Arany csikó szállodában levő lakására és ujra kérte, hogy ne hagyja el, mert különben öngyilkos lesz. Végre abban állapodtak meg, hogy együtt lesznek öngyilkosok. Hat bucsulevelet irtak, utána pedig lefeküdtek azzal az elhatározással, hogy a kettős öngyilkosságot reggel hajtják végre. Mikor reggel felébredtek, a leány azt mondta, hogy maradjanak inkább tovább életben. Pollák ebbe beleegyezett, majd felöltözködött, aztán kiment az udvarra, hogy mosdóvizet vigyen be a szobába. Éppen a vizvezetéknél állott, amikor szobájában revolverlövés hallatszott. Beszaladt és az ágyon fekve véres fejjel eszméletlenül találta Fronea Rozáliát. Azonnal telefonált a mentőknek és a rendőrségnek. A mentők megállapitották, hogy a golyó a leány halántékán hatolt a fejbe, azonban irányt változtatott és megakadt. A leány állapota sulyos, de nem életveszélyes.

— **Borzalmas vérfürdőt rendezett egy orosz város parancsnoka.** Berlinből jelentik: A Lokalanzeiger moszkvai értesülése szerint Kodolsz oroszországi városkában borzalmas vérfürdőt rendezett Fadejev, a szovjet katonaságának parancsnoka. A kommunistapárt helyi csoportjának gyülésén Fadejev revolvert rántott és lövöldözni kezdett. Az egyik golyó a kommunistapárt titkárát, Kruglovot találta, egy másik pedig Musmezov bizottsági elnököt érte. Mind a ketten azonnal meghaltak. A harmadik lövéssel Fadejev megsebesitette Tormaszov bizottsági tagot, végül pedig főbelőtte magát. Még nem sikerült megállapitani, hogy a borzalmas vérengzést mi idézte elő.

VARDAR

Biztositási Részvénytársaság

Életbiztositási tőke 80,000.000 dinár

Beograd Kjeginje Ljubice 14

Ljubljana Aleksandrova ul. 12

Zagreb Palmotićeva 11

Novisad Trg Oslobodjenja 6

Sarajevo Sokolska ul. br 1

A társaság a biztositás minden ágában müködik, az életbiztositásokat a legmodernebb kombinációk szerint eszközli

Lejáratkor vagy baleset következtében történt elhalálozás esetében **kétszeres kifizetés is biztositható**

Különösen ajánlunk **perselybiztositásainkat** és a **népbiztositást** orvosi vizsgálat nélkül

Képviselet minden nagyobb helységben

Képviselőket keresünk

9096

HETI KRÓNIKA

A Bácsmegyei Napló hétfői száma ismét nyolc oldalon jelenik meg. A megnagyobbodott hétfői számban ismét megtalálja az olvasó a szellemes Heti krónikát, amelyben Debreczeni József regisztrálja finom humorral pattogó ritmusokban szellemesen az elmult hét eseményeit. A krónikában, amely kétségtelenül kedves állandó olvasmány lesz a vajdasági közönségnek, hely jutott a belpolitikai perszifláz son kivül a külországi események görbetükrének is.

Vidor Imre folytatja a Hét külpolitikája cimü érdekes cikksorozatát és igen gazdag lesz e heti sakkrovatunk is, amelyet tartalmas feladványok tarkitanak. Ezeken kivül sportcikkek, érdekfeszitő riportok és a bel- és külföldi tudósitások egész sorát találja az olvasó a nyolcoldalas hétfői Bácsmegyei Naplóban.

— **Ujból megünneplik az egyházi ünnepeket Csehszlovákiában.** Prágából jelentik: A szocialisták javaslatára három évvel ezelőtt törvényerejü rendeletet adtak ki, amelyben megszüntették a kettős ünnepek másnapjának és több kisebb egyházi ünnepnek megülését. Ezt a törvényt nemcsak a lakosság nem tartotta be, hanem a legtöbb állami hivatalban is szabotálták. A kormány most módositotta a rendeletet és ugy intézkedett, hogy ezentul karácsony, husvét és pünkösd másnapján, továbbá Vizkereszt, Boldogasszony és Péterpál ünnepén is munkaszünet legyen Csehszlovákiában.

Fogászati mütermemet Noviszadon a Duna-uccából folyó hó szeptember 1-én áthelyeztem a róm. kath. hitközségi épületbe, Kralja Petra ul. 30. (Villamos megálló.) *Paszthy* dentist.

— **Eljegyzés.** Lokról jelentik: Matuszka-Nikolics Babcit, Nikolics Zsivkó loki iskolaigazgató leányát eljegyezte Artamanoff Makszimilián forgalmi tiszt Szremszki Karlovci.

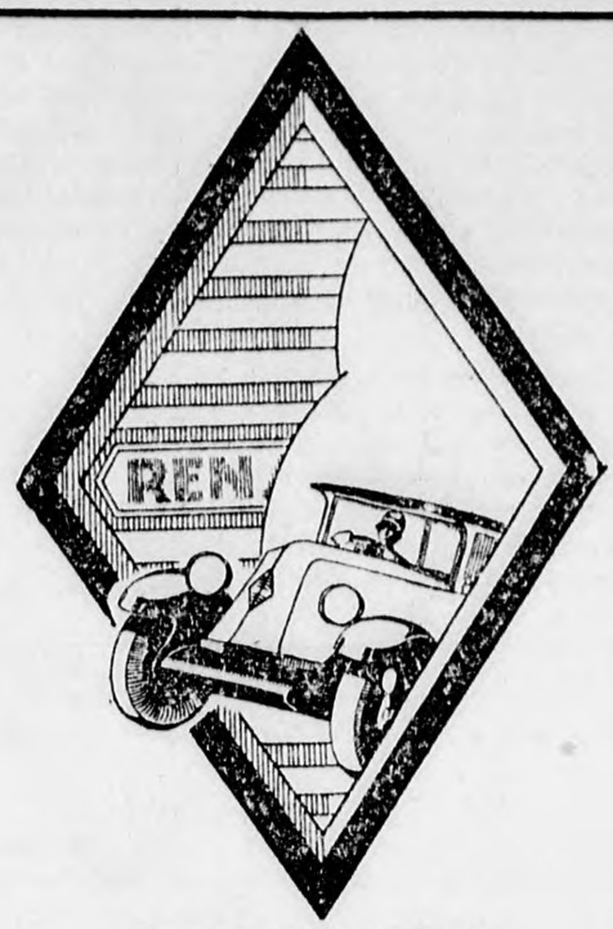
Nászajándékok, legujabb iparmüvészeti különlegességek Balog Lina cégnél Szubotica.

— **Október elején tárgyalják Popovics Tóma és Jovanovics Lune képviselők bünügyét.** Beogradból jelentik: A beogradi biróság, mint ismeretes, helybenhagyta Popovics Toma és Jovanovics Lune előzetes letartoztását. Milutinovics vizsgálóbiró néhány napon belül befejezi a vizsgálatot és átadja a vádiratot a bíróságnak. A főtárgyalást minden valószinüség szerint már kotóber hó első hetében megtartják.

— **A balkáni jótékony misszió kongresszusa Beogradban.** Beogradból jelentik: A balkáni jótékony misszió kongresszusa, amely tiz nap óta Nova Pazován ülésezett, szombaton Beogradban tartott ülést A kongresszuson résztvettek Jugoszlávia, Magyarország, Csehszlovákia, Románia, Ausztria, Görögország, Törökország, Ázsia, Anglia, Közép-Afrika, Skócia, Svájc misszióinak kiküldöttjei. A kongresszus résztvevői az ülés után megtekintették Beograd nevezetességeit, majd felkeresték a vallásügyi minisztert. Szombaton este a kongresszus résztvevői a keresztény ifjak szövetségének vendégei voltak.

— **Kavarodás egy noviszadi épitkezés körül.** Noviszadon a Futaki- és a Posta-uccák sarkán Bader Miksa noviszadi textilnagykereskedő lebontatta az ott épült házat és annak helyére, a bemutatott tervek szerint, kapott épitési engedély alapján egy földszintes házat épitett, amelyben eltérőleg a régi háztól, kizárólag üzlethelyiségek vannak. Bader Miksa annakidején szabályszerüen bemutatta a terveket s a városi müszaki hivatal és az épitési bizottság kiadta az épitési engedélyt. Az épitési bizottság azon az alapon, hogy az átalakitás emeli a ház értékét, azt követelte, hogy a szabályozási vonalon épitkezzék, ami a Posta-uccának ezt a részét kiszélesitené.

Bader Miksa respektálta ezt a kivánságot és a házat a kapott utasitás szerint készitette el. Amikor a ház kész volt, néhány törvényhatósági bizottsági tag interveniált a polgármesternél abban az irányban, hogy Bader Miksa háza nem átépitett ház, hanem teljesen uj ház és igy az épitési szabályrendelet 32-ik szakasza értelmében, miután a belterületen van, tartozna házát legalább egyemeletesre épiteni. Dr. Borota Braniszláv polgármester a felszólalások következtében szóvátette a kérdést a városi tanács egyik legutóbbi ülésén, mely az épitkezés megvizsgálására felkérte a Noviszadon székelő vajdasági mérnökkamarát. A mérnökkamara most készült el jelentésével, amely szerint Bader Miksa a régi épület hatvan százalékát ujjáépitette és igy a Futaki- és Posta-ucca sarkán létesült épület uj ház. A városi müszaki hivatalnak ezzel szemben az az álláspontja, hogy Bader Miksa a régi épületnek csak 17 százalékát pótolta uj épülettel s mert eleget tett az épitési bizottság felszólitásának és az uccai homlokzatoldalt beljebb vette, nem köteles az épületére emeletet létesiteni. A mérnöki kamara és a müszaki hivatal álláspontja között tehát óriási eltérés van és igy érdeklődéssel várják szakkörökben, hogy a város ezek után melyik álláspontot foglalja el. Állitólag a mérnöki kamara ebben az ügyben nem is tartott ülést és igy a leadott szakvélemény nem a kamara, hnem néhány kamarai tag egyéni véleménye.

A vezető márka

RENAULT

AUTÓK **TRAKTOROK**

Vezérképviselő:

KRAUSZ EDE, NOVISAD

— **A vrsaci gazdasági iskola uj igazgatója.** Vrsacról jelentik: A dunamelléki tartomány választmánya Tomics Milán nyugalmazott tartományi gazdasági előadót a vrsaci gazdasági iskola igazgatójává nevezte ki

— **Bécsben autószerencsétlenség érte Beograd helyettes rendőrfőnökét.** Bécsből jelentik: Bedekovics beogradi helyettes rendőrfőnököt pénteken autószerencsétlenség érte az osztrák fővárosban. Bedekovics a bécsi jugoszláv követség Kalmár Sándor nevü tisztviselőjével egy taxiautón ment, amely a Schwarzenberg-téren összeütközött egy magánautóval. Az autótaxi darabokra tört és Bedekovics a fején és alsó lábszárán szenvedett sulyos sérüléseket, Kalmár pedig a csipőjén zuzódásokat, azonkivül csonttörést szenvedett. Mindkét áldozatot az Irgalmasok kórházába szállitották.

Dr. Vécsei Jenőné kozmetikai szalónja különleges arc- és bőrápolás, villany- és kvarcfénykezelés. Lakás: Trg Ciril i Metod 5. I. Tel. 539.

— **A kulai polgári iskola uj épülete.** Kuláról jelentik: A kulai polgári fiu és leányiskola most költözött be a község által az intézet rendelkezésére bocsájtott modern épületbe. Az uj tanévet már az uj épületben kezdi meg a polgári iskola.

— **Házasság.** *Breznik* Rajmund, a noviszadi Makkabi centercsatára hétfőn, e hó tizedikén esküszik meg *Kantner* Ducival Petrovaradinban.

Dentist Reményi Frigyes hazaérkezett és fogászati rendeléseit ujra megkezdte. Rendel d. e. 8—12-ig és d. u. 2—6-ig. Terefon 743.

Sportbál Kulán. Kuláról jelentik: A Kulai Sportklub szeptember 9-én nagy szüreti bálat rendez. A nagysikerünek igérkező mulatság iránt osztatlan érdeklődés nyilvánul meg Kulán.

— **Az állomásfőnök tragédiája.** Beogradból jelentik: Péntekre virradó éjjel borzalmas tragédia játszódott le a Szmederovó közvetlen közelében fekvő Lozovika község vasuti állomásán. Ilics Dragutin lozovikai állomásfőnök nagy kedvelője volt a lovaknak, állandóan három-négy fajlovat nevelt. Ilics egyik lova csütörtökön egy Sztokics Nikola nevü lozovikai gazdálkodó legelőjére tévedt, mire Sztokics a lovat saját istállójába hajtotta. Ezután elment az állomásfőnökhöz és kijelentette, hogy a tilosban talált állatot csak egy bizonyos összegü váltság ellenében hajlandó visszaadni. Az állomásfőnök és a gazdálkodó között éles szóváltás keletkezett, amelynek során Ilics tettleg bántalmazta a gazdálkodót, aki átkozódva és fenyegetőzve rohant ki az állomásfőnök irodájából. Éjfél tájban, amikor az állomásfőnök az irodájában dolgozott, egyszerre betoppant a gazdálkodó és felelősségrevonta Ilicset. Az állomásfőnök, amikor a dühöngő ember dult arcát meglátta lekapta falon függő karabélyát és erélyes hangon távozásra szólitotta fel Sztokicsot Mielőtt azonban a fegyvert elsüthette volna a gazdálkodó hosszu vadászkést rántott elő és kétszer egymásután fejbe szurta az állomásfőnököt. Mindkét szurás halálos volt és a szerencsétlen ember vértől borítva holtan rogyott össze. A gyilkos gazdálkodó még az éjszakai órákban a csendőrségre ment és önként jelentkezett. Sztokics Nikolát letartóztatták.

— **Gajdát rehabilitálják?** Prágából jelentik: A fasiszta szervezet hivatalos lapja, a Risská Stráz a jubileumi amnesztiarendelettel kapcsolatban arról értesül, hogy politiki körökben a Gajda-affér likvidálásának tervével is foglalkoznak. A kulisszák mögött már folynak a tanácskozások, hogy miképpen lehetne a kérdést megoldani. Keresik az utat, amelyen a katonai hatóságok visszavonulhatnának anélkül, hogy tekintélyük csorbát szenvedne és hogy főleg a külföldön ne keltsék azt a benyomást, mintha itt valamiféle birósági tévedés történt volna.

— **Szeptember 12-ikén oltják be a szubotical elemi iskolai tanulókat** vörheny ellen. A vörhenyjárvány Szubotican még mindig tart. A városban kevés megbetegedés fordult elő a mult héten, de annál több a tanyákon és a bejelentett vörhenybetegek száma meghaladja a harmincat. A szubotical elemi iskolai tanulókat szeptember tizenkettedikén fogják beoltani vörheny ellen.

L. B. O. női harisnyák
a legfinomabb és legtartósabb minőségben a hari nyakinál
Klein Jenőnél
Novisad, Veliki Beč.rek, Senta

— **Két kolozsvári urilány tragédiája.** Kolozsvárról jelentik: Balázs Ibolyka és Balázs Jolán kolozsvári urilányok pénteken este a vámház közelében a tehervonat elé vetették magukat. A vonat mind a kettőjüket felismerhetetlenségig összeroncsolta. A kettős öngyilkosságot az őrháznál inspekciózó tisztviselő fedezte fel, aki a vonat dübörgése közben vérfagyasztó halálsikoltásra lett figyelmes. Kirohant az őrházból s igy talált rá a két jól öltözött fiatal leány átvágott holttestére. A felfedezés pillanatában egyikük még élt, de amikor a körülálló házakból segitség érkezett, ő is kiszenvedett. A hátrahagyott levélben, melyet a retiküljükben találtak, azt irták, hogy megunták az életet és azért választották a halált.

A verbászi Gayer-bu or oly szép,
Hogy minden ki emlékezeteben ugy lebeg,
Mint egy művészi kép
3217

— **Szeneslapáttal agyonvertek egy kolozsvári bérkocsist.** Kolozsvárról jelentik: Rejtélyes gyilkosság ügyében inditott nyomozást a kolozsvári rendőrség. Az elmult éjszaka az egyik rendőrszem észrevette, hogy az uccán egy bérkocsi halad, amelynek bakján nem ült senki. Mikor a kocsit jobban szemügyre vette, látta, hogy annak belsejében vértócsában fekszik a kocsis. A sulyosan sérült embert beszállitották a kórházba, ahol elmondotta, hogy utasa, egy Cipcigán nevü mechanikus ütötte le egy vaslapáttal. A kocsis pontosan megmondta gyilkosának cimét és utána rövid idő mulva meghalt. A gyilkost sikerült elfogni, aki bevallotta, hogy leütötte a kocsist, de azzal védekezett, hogy ittas volt és a kocsis sokat kért az utért.

A Friedler-féle szabadalmazott
GAMMA-HAJNÖVESZTO
egyszersmind a hajhullás, korpásodás, hajmolyosodás legtökéletesebb gyógyszere
Orvosilag kipróbálva és ajánlva!
Kapható minden gyógyszertárban és drogériában, ahol nem kapható, forduljon az S. H. S. vezérképviseletéhez és ölözlomisához
Drogerija „Nada"
Kollár és Gabrics Subotica. Tel. 637
1/4 literes üveg 65 dinár
1/2 „ „ 85 dinár

— **Krisztuskövető zsidó misszionárius előadás.** Noviszadról jelentik: Weimann Helén, a Krisztuskövető zsidó misszionáriusnő vasárnap öt órakor Sarajevska-ucca 1. szám alatti házban misszionárius előadást tart.

— **Elveszett pénztárca.** Szubotica és Szenta között a vasuton, vagy a szentai vasutállomástól a városházáig terjedő autóbuszuton elveszett egy fekete bőrtárca 2700 dinár tartalommal és a tulajdonosra nézve fontos irásokkal. A megtaláló a pénzt megtarthatja, de az irásokat sziveskedjék a Bácsmegyei Napló kiadóhivatalába küldeni.

— **Egy tisztviselőválasztás odisszeiája.** Pancsevóról jelentik: A legutóbbi pancsevói tisztviselőválasztások alkalmával Rupták Ferenc eddigi adófőnökét választották a városi adóhivatal vezetőjévé, a választást azonban az önálló demokraták megfelebbezték azzal, hogy Ruptáknak nincs meg az előirt iskolai képzettsége. A belügyminiszter a felebbezésnek helyt adott és a választást megsemmisitette. Rupták és hivei azonban időközben igazolták a miniszter előtt, hogy Rupták már előzőleg hosszabb ideig közmegelégedésre működött és igy megválasztása szabályszerü volt. A belügyminiszter ennek folytán hatályon kivül helyezte előbbi határozatát és Rupták Ferencet utólag megerősitette az adófőnöki állásban. Az adófőnök már át is vette hivatala vezetését.

— **Tüzoltóünnepély Doroszlovón.** Doroszlovóról jelentik: A doroszlovói önkéntes tüzoltótestület szeptember 22-én és 23-án ünnepli fennállásának huszonöt éves jubileumát. A jubileumi ünnepségek keretében felszentelik az egyesület zászlóját. Szeptember 23-ikán népünnepélyt és tüzoltógyakorlatot tartanak, amelyen több vidéki tüzoltóság kiküldöttjei is részt vesznek. A nagyszabásu programot hajnalig tartó táncmulatság zárja be.

Az ország legnagyobb siremlékraktára Sztaribecsejen Weigner Károlynál. Géperőre berendezett üzem.

— **Október elején tárgyalják az asszonygyilkos bácskogradistei földmüves bünügyét.** Bácskogradistén julius hetedikén meggyilkolva találták lakásán Becsejác Ilona 22 éves asszonyt, akinek a testén négy késszurástól eredő sebet találtak. A csendőri nyomozás megállapitotta, hogy Becsejác Ilona hosszu időn át közös háztartásban élt Jovics Jován földmivessel, akitől több izben elvált ugyan, de mindig visszatért. Julius elején ismét elváltak, mire Jovics megjelent az asszonynál és visszatérésre kérlelte. Az asszony anyja magára hagyta a leányát és annak házastársát, de amikor visszatért, a földön hatalmas vértócsában találta leányát. A négy késszurás közül egy a szivet furta át, egy a jobbszemén át az agyvelőt sértette meg és azonnali halált okozott. A csendőrség a tettest Jovics Jován személyében kinyomozta. Mint Noviszadról jelentik, a vizsgálat a gyilkos földmives bünperében befejeződött s a noviszadi törvényszék október elején fogja felelősségre vonni Jovics Jovánt.

AUTÓTAXIK
telefonhivásra
minden időben
(éjjel-nappal)
jutányos áron
állnak a közönség rendelkezésére
3 perc alatt ott vagyunk!
Telefon 2-50
Vadonatuj kocsik! Szolid árak!
8777

— **Elrendelték a vizsgálati fogságot a három letartóztatott noviszadi kommunista ellen.** Noviszadról jelentik: Dr. Novák Tomiszláv, a noviszadi törvényszék vizsgálóbirája szombaton előzetes letartóztatásba helyezte Orosz János, Acsimovics Milos és Halasi Kálmán noviszadi független szakszervezeti vezetőket, akik ellen az államvédelmi törvény alapján indult meg az eljárás.

Az ujfajta mosás: a piszkos fehérnemüt néhány órán vagy egy éjszakán át áztatjuk, azután 20 percig főni hagyjuk az uj, csodás mosószerrel, a Radionnal, jól kiöblitjük, megszáritjuk és kivasaljuk. A tulajdonképpeni mosás teljesen feleslegessé válik.

— **Anyák napja Szuboticán.** A szuboticai bunyevác jótékony nőegylet vasárnap a Katholikus Legényegyletben »Anyák és csecsemők napa«-ot rendez, amelyen a több gyermekes anyákat és az egészséges és fejlett csecsemőket meg fogják jutalmazni. Rajics Balázs plébános beszéde fogja megnyitni az ünnepséget, majd a szuboticai horvát Orao zenekara játszik, ezután az Orao egyesület női tagjai szertorna gyakorlatokat fognak bemutatni, végül kiosztják a dijakat.

Aranylakodalom. Klopfer Ignác és neje Vogl Cili vasárnap ülik meg aranylakodalmukat Noviszadon.

— **Kirabolták Montecarloban Erdődy grófnőt.** Párisból jelentik: A Le Journal nizzai értesülése szerint Montecarloban elrabolták az ott nyaraló Erdődy grófnő egymillió frank értékü gyöngynyakékét. A grófnőtől készpénzt is elloptak.

Mi okozza a rendszertelen székelést
Amint az étel a gyomorba kerül, azonnal nagymennyiségü gyomornedvet old fel. Ha tulsok gyomornedv oldódik fel, akkor az étel egy savanyu tömeggé alakul át, amely néhány óráig a gyomorban marad és ott nagy fájdalmakat szokott okozni. Ha azonban Ön egy kis Magna-port vesz be egy pohár vizben, amint a legkisebb gyomorfájdalmakat érzi, ezek a kellemetlenségek és görcsök azonnal megszünnek, mert a Magna-por a felesleges savakat leköti, az étel megsavanyodását megakadályozza, a belső gyomorfal gyulladását enyhiti és gyógyitja és a rendszeres, fájdalomnélküli székletet biztositja.
Minden gyógyszertárban és drogériában kapható, csomagja a használati utasitással együtt 4 dinár. Ahol nem lenne kapható, rendelje meg postán a LABORATORIJ ALGA, SUŠAK, Tvornička 91 cimen és mellékeljen leveléhez 2 csomagra 10 dinárt.

— **Megalakult a pancsevói Jadranszka Sztrazsa.** Pancsevóról jelentik: A Jadranska Strazsa pancsevói szervezetét, amely már hosszabb idő óta nem működött, most ujra megalakitották. Az alakuló gyülésen a következő tisztikart választották: Elnök Iszajlovics Vászó polgármester, alelnök Dakics Vladimir görögkeleti lelkész, titkár Knezsevics Brankó ügyvédjelölt, pénztárnok Milutinovics Gyuró kereskedő. Választmányi tagok: Pavlovics Zsikóné, Letaics Mara, Lukovics Milorád gimnáziumi igazgató, dr. Bartmann Simon nemzetgyülési képviselő, Toskics Boskó ezredes, Stefanovics Nikola karmester, százados, dr. Jankovics Péró ügyvéd, Lakics Gyuró gyógyszerész, dr. Kiss György ügyvéd és Pupics Stévó telekkönyvvezető.

Csak egyszer izlelje meg a Franck-féle Bock barnasört, sohasem fog mást kérni.

— **Balesetek a noviszadi repülőversenynél.** Noviszadról jelentik: A csütörtökön megtartott noviszadi repülőversenynél három baleset történt. Egy repülőgép Vrbász és Feketics között kényszerleszállást végzett. A gépet sikerült a helyszinen megjavitani és az folytathatta utját. Filipek Ottó százados és Pavlovics Momcsiló hadnagy repülőgépe Alekszinácnál kis magasságból kénytelen volt hirtelen kényszerleszállást eszközölni, mely alkalomból Filipek százados kezén megsérült. Egy harmadik gép, amelyen Turko Ernő müszaki tiszt ült, Kiszácsnál szállt le, de röviddel utóbb folytathatta utját.

— **Szállodatüz Kovinban.** Kovinból jelentik: Péntekre virradó éjjel nagy tüz pusztitott Kovinban. Éjféltájban kigyulladt a község szállodája és az épület a berendezéssel együtt a lángok martaléka lett. A megejtett tüzvizsgálat során megállapitást nyert, hogy a tüzvészt rövidzárlat okozta.

Dr. Klein Endre szülész és nőgyógyász rendelését uj lakásán, Zrinjski trg 11. megkezdte. **Fogad privát** betegeket délelőtt fél 9—10-ig, délután fél 4—5-ig. Telefon 236.

Emésztési nehézségek, gyomorfájás, gyomorégés, rosszullét, fejfájás, szemkáprázás, **idegizgalmak, álmatlanság, gyengeségi állapotok, munkaképtelenség** esetén a természetes »Ferenc József« **keserüviz megszünteti** az emésztési zavarokat, a **vérkeringést helyes** utra tereli, felfrissiti a szellemet és **egészséges álmot** hoz. Az egyetemi klinikákon végzett **kisérletek bizonyitják**, hogy alkoholisták a *Ferenc József* viz használata folytán éhségérzetüket majdnem teljesen **visszaszerezték**. Kapható gyógyszertárakban, **drogériákban** és füszerüzletekben.

FILM

Menyasszonysorsolás

A Lika-Mozi uj filmje

A *Menyasszonysorsolás* kedves, ötletes, sőt helyenkint ujszerüen szellemes vigjáték az enemü filmdarabok minden hálásan fogadott erényével. Vidám szórakoztató mese bonyolódik és oldódik meg a felvonások során, jól megválogatott tipusok töltik ki az epizódokat és kitünően megválogatott szinészgárda kormányozza a film könnyed hajóját a mulattatás és a siker kikötőjébe.

A pompásan megrendezett és a filmtechnika adottságait jól felhasználó vigjáték főszerepeit a szimpatikus mozgásu, nagyon szép Lee *Parry* és a férfias megjelenésü August *Fröhlich* játszák. Az elmés, vidám filmnek, amely vasárnaptól kezdve kerül vetitésre a Lifkában, bizonyára meg lesz a megérdemelt sikere.

SZINHÁZ

Az Olympia bemutatója a Népkörben. Szeptember 8. és 9-én, szombat és vasárnap este fél kilenc órai kezdettel kerül szinre Molnár Ferenc ezen világhirü három felvonásos vigjátéka a szinpad ujjáépitése végett kizárólag csak az emlitett napokon. Az előadáshoz, amelyet Szabó Márton rendez, a legpazarabb ruhákat és diszleteket a budapesti Magyar szinház mintái után készitette. Az Olympia szerepeit Kecskés Mária, B. Török Manci, Deutsch Janka, Garai Béla, Mayer Béla, Kőhalmi Pál és Szabó Márton játszák. Jegyek szombat délig Krécsi könyvkereskedésében és délután, valamint vasárnap egész nap a Népkör pénztáránál kaphatók.

Vizállás

A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következő: Duna: Bezdán 246 (+64), Apatin 242 (+26), Bogojevó 238 (+14), Vukovár 185 (+14), Palánka 178 (+17), Noviszad 160 (+13), Zemun 44 (—2), Pancsevó 24 (—2), Szmederevó 146 (—2), Orsava 106 (—4). Dráva: Oszijek 82 (—20). Száva: Mitrovica 42 (—4), Beograd 13 (0). Tisza: Szenta 100 (—2).

KÖZGAZDASÁG

Bankjegynyomdát állit fel a Narodna Banka

Bajloni kormányzó programbeszéde

Beogradból jelentik: A Narodna Banka legutóbb megtartott igazgatósági ülését nagy érdeklődés előzte meg, mert azon *Bajloni* Ignác a Narodna Banka ujonnan kinevezett kormányzója mondotta el programbeszédét.

Bajloni kormányzó hangsulyozta, hogy a Nemzeti Bank az ország összes pénzintézeteivel állandó kontaktust kiván fenntartani. Azokat a gazdasági és ipari érdekképviseleteket, amelyek elősegithetik az ország külkereskedelmi mérlegének javulását a Narodna Banka a legmesszebbmenő hiteltámogatásban fogja részesiteni. Különös figyelmet fog a kormányzó forditani arra, hogy a banküglyletek lebonyolitása simán és lehetőleg gyorsan történjék és a Narodna Banka ügyfelei az adminisztráció müködésével teljesen meg legyenek elégedve.

A dinár stabilizáció kérdéséről Bajloni a következőket mondotta:

— A stabilizációs tervezet a Narodna Banka előtt fekszik és mihelyt a tervezetet a nemzetgyülés törvénybe iktatta, nyomban megkezdjük az olcsó mezőgazdasági hitelek nyujtását az erre a célra szánt nagyösszegü alapból. Egyik legközelebbi teendőjének tartja a bank saját, modern felszerelésü bankjegy-nyomda felállitását is.

Nyolcszáz uj házat ajándékoz a noviszadi agrárszövetség a telepeseknek

Harmincnégy házat vak rokkantak kapnak, akik között magyarok is vannak — A többi ház jövőre épül fel

Noviszadról jelentik: A bácskai és szerémségi agráregyesületek Noviszadon székelő szövetsége rendkivül eredményes munkát végez és eddig már több mint hatezer házat épitett és nagyrészt odaajándékozta a nincstelen telepeseknek. A szövetség most ujabb házépitési akciót folytat, amelynek során részben ezévben, de legkésőbben jövő évben nyolcszázharmincnégy ház készül el és kerül ingyenes kiosztásra.

A szövetség néhány héttel ezelőtt a Bácskában és a Szerémségben 375 ilyen telepes ház épitését kezdte meg. A házak most részben felépültek és néhány napon belül kiosztásra is kerülnek. Az épületek kömüvesmunkálatai ugyanis befejezést nyertek és a szövetség a napokban adja át a kiszemelt telepeseknek a házakat és ugyanakkor átad nekik annyi tetőcserepet, amennyi a kész házak befedéséhez szükséges, továbbá átad a telepeseknek annyi fát, amennyi az asztalosmunkák, ajtók és ablakok elkészitéséhez szükséges.

A szövetségnek most befejeződő épitési akciója, a 375 ház egyik részlete annak a nyolcszáz háznak, amelyet a szövetség 1928—29-ben elkészit. A házak nagyobb részt a Bácskában és csak kis részben a Szerémségben épültek. A faanyag szállitása a napokban fog megtörténni. A hatszázezer darab kettős cserép szállitására a szövetség most irta ki rövid lejáratu versenytárgyalását.

A szövetség ezenkivül a gróf Schönborn és az őrgróf Pallavicini uradalmak területén levő Veternikpusztán harmincnégy házból uj telepet létesit, amelyet *kizárólag vak rokkantaknak és családjaiknak adományoz*. A rokkantak teljesen készen, lakható állapotban kapják meg a házakat és már november elsején oda be is lehet költözni. A házakat *Poznjakov* Szergije orosz épitési vállalkozó versenytárgyaláson kapott megbizás alapján építi és két hónap alatt valamennyit elkészíti. Az ünnepélyes felszentelés október végén a kormány tagjainak jelenlétében, nagy ünnepségek közt fog megtörténni.

A rokkantak között magyarok is vannak és azok is díjtalanul kapják a házakat.

Jóváhagyták a felsőbácskai füszerkereskedők egyesületének alapszabályait. A felsőbácskai füszerkereskedők egyesületének alapszabályait a főispán 1844—1928. szám alatti rendeletével jóváhagyta. Az egyesület ez év augusztus 19-ikén alakult meg több, mint száz füszerkereskedő tag részvételével. Az egyesület tisztikara a következő: elnök: Burnáti István, alelnökök Zsezselj Lukács és Belunovics István, titkár Delich Kálmán, pénztárnok Bartusevics Márkó, gondnok Steinfeld József, ügyész Pakaski P. Bránkó ügyvéd. A választmány tagjai: Bleszics Jenő, Imrics János, Felvinc György, Bauer Kálmán, Vukovics Gábor, Weisz Ármin, Madjar Lajos, Riesz Dezső, Bakalics Csedó, Hunyadi Mátyás, Fejes Károly, Kádár Lajos, Schlesinger Hermann, Herczl József, Pavlakovics János, Vetró Zoltán, Krausz Sándor, Szórád Lajos, Dragics Veljkó, Kmetz András, póttagok: Weisz András, Kovács István és Horvátzki Géza. A felügyelő bizottság tagjai Herczl Vilmos, Morgenstein Manó, Stein Mór, póttagok: Sifiis István és Glied Ármin füszerkereskedők. Az egyesület e hó 9-ikén vasárnap délelőtt tiz órakor tartja első választmányi ülését Horvát Lajos vendéglőjében levő egyesületi külön helyiségben.

Gázszakértők kongresszusa Noviszadon. Noviszadról jelentik: Vasárnap délelőtt kilenc órakor kezdődik Noviszadon a gázszakértők kongresszusa. A kongresszuson Trohar Ilija zagrebi gázgyárigazgató, Szempkovszki András bécsi főmérnök és dr. Lefler Hans bécsi mérnök tartanak szakkérdésekről előadást. Délben a vendégek tiszteletére társasebéd lesz.

Meddő volt a noviszadi vasuti aluljáróra kiirt árlejtés. Noviszad városa három héttel ezelőtt nyilvános árlejtést irt ki a Kamenicai uccai vasuti aluljáró épitésére 607.000 dinár költség előirányzattal. A munkára azonban csak dr. Frank Mihály beogradi mérnök ajánlata érkezett be. A városi tanács az árlejtést meddőnek nyilvánitotta, a beérkezett ajánlatot nem bontotta fel és uj árleités megtartását rendelte el.

— **Beszüntették a további telepitéseket Délszerbiában.** Beogradból jelentik: Az agrárreformminisztérium kebelében müködő országos agrárfőbizottság legutóbb hivatalos hirdetményt adott ki, amelyben közlik, hogy a Délszerbiába irányuló telepitéseket a további intézkedésig beszüntetik. Az agrárreform minisztériumban fekvő több száz letelepedési kérvényt ehhez képest már nem is veszik tárgyalás alá.

SPORT

A magyar profiszövetség kimondta a bojkottot Jugoszlávia ellen

Budapestről jelentik: A Professzionista Labdarugó Szövetség péntek este tanácsülést tartott, amely a szövetség ujonnan megválasztott tanácsának első ülése volt. Az ülésen az Ujpest képviselőjének előterjesztésére foglalkoztak az elmaradt szuboticai mérkőzéssel és

kimondották, hogy bojkottálják Jugoszláviát.

A vitát ebben az ügyben a főtitkár jelentése inditotta meg, amely beszámolt arról, hogy Jugoszláviában és Romániában ismét akadályt gördítenek a magyar csapatok szereplése elé.

A kérdéshez először *Langfelder* Ferenc, Ujpest képviselője szólt hozzá és a következőket mondotta:

— Ebben az ügyben véglegesen állást kell foglalnia a tanácsnak. A jugoszláv-magyar sportérintkezés ügyében esztendők óta a legnagyobb nehézségek merültek fel.

Három hónapon belül Ujpesten kivül a Bástya, a Bak FC és a Pesterzsébet lekötött turáját tiltották le.

Évekig tartó tárgyalás után

a zagrebi szövetség elnöksége irásban adta, hogy a magyar futballcsapatok akadálytalanul megkapják a beutazási engedélyt.

Ezt a megállapodást már három év előtt sem tudták betartani. Ujabban a Középeurópai Kupa ügyében folytatott tárgyalások során vállaltak garanciát, amely most ismét semmivé vált. A következő inditványt nyujtotta be:

»Mondja ki a tanács, hogy a magyar professzionista csapatoknak megtiltja, hogy jugoszláv egyesületekkel mérkőzést kössenek le, ezekre engedélyt nem ad és felkéri az országos szövetséget, hogy hasonló állásfoglalásra szólitsa fel a többi alszövetséget.«

Izgalmas és szenvedélyes vita követte Langfelder felszólalását. *Vértes* Imre és *Kiss* Sándor a középegyesületekre nézve találták sérelmesnek az inditványt, Kiss ultimátumot javasolt. Langfelder és Vértes zárszavai után szavazásra került a sor és a tanács

13:7 arányban Langfelder inditványát tette magáévá

és ezzel kimondta a bojkottot, amelyhez kétségtelenül csatlakozni fog az MLSz és az OTT is.

Helyezéseik arányában kapnak részesedést a bajnoki mérkőzések jövedelméből az egyesületek

Az igazgatótanács elfogadta a Szand javaslatát — Kizárták a nyilvánosságot az alszövetségi ülésekről

A szuboticai alszövetség igazgatótanácsa legutóbbi ülésén igen fontos határozatokat hozott. Az alszövetség foglalkozott a SzAND ismeretes beadványával, a melyben a bajnoki mérkőzések jövedelmének felosztására tesz javaslatot. A javaslat, amelyet már részletesen ismertetett a *Bácsmegyei Napló*, ugy szól, hogy az alszövetség által rendezett bajnoki mérkőzések jövedelmét ne egyenlően osszák fel az egyesületek között, hanem a helyezésük arányban a következő skála szerint

I.	helyezett	22 százalék
II.	„	20 „
III.	„	18 „
IV.	„	15 „
V.	„	13 „
VI	„	12 „

Az igazgatótanács már másodizben foglalkozott ezzel a javaslattal, amelyet most hosszas vita után *elfogadtak*.

Ezután elhatározta az igazgatótanács, hogy *a jövőben az alszövetségi bizottságok ülései nem lesznek nyilvánosak és ezeken még a sajtó képviselői sem vehetnek részt*. Ennek a határozatnak a kimondására azért volt szükség, mert az igazgatótanács és az intézőbizottság ülésein állandóan nagyszámu hallgatóság volt jelen és zavarták az ülés menetét. Hogy a sajtót miért zárták ki az ülésekről, azt nem tudjuk, mert véleményünk szerint *nem a sajtónak van szüksége az alszövetségre, hanem az alszövetségnek a sajtóra*, amely azonban ilyen körülmények között akadályozva van munkájában. Az igazgatótanács ugy határozott, hogy az igazgatótanács üléseiről a főtitkár, az intézőbizottságról a II. titkár köteles haladéktalanul informálni a sajtót.

Foglalkozott az igazgatótanács egy régóta huzódó üggyel, amelynek ugyan nincs különösebb fontossága, de már régen foglalkoztatja a sportköröket.

Az SzMTC *Steszna* nevü játékosa átigazolását kérte a ZsAK-ba. Az átigazolást nem lehetett végrehajtani, mert az SzMTC néhány nappal azelőtt Stesznát házi fegyelmi uton *egy évre eltiltotta a játéktól*, mert egy barátságos mérkőzésen nem jelent meg és megsértette *Nagy* Dezsőt, a klub intézőjét. Azóta Steszna az alszövetség fegyelmi bizottságához fordult, amely fel is mentette a megbüntetett játékost, viszont ez ellen a határozat ellen az SzMTC jelentett be felebbezést. Igy került az ügy az igazgatótanácshoz, amely vizsgálatot inditott és megállapitotta, hogy Steszna annak idején előre bejelentette, hogy más elfoglaltsága miatt nem vehet részt a mérkőzésen. Ennek következtében *az igazgatótanács a leitást hatálytalanitotta és intézőjének megsértéséért dorgálásra itélte a játékost*. Igy Steszna átigazolásának már nincs semmi akadálya.

Szkoplje válogatott csapata Szuboticán. A szkopljei alszövetség szombaton értesitette a szuboticai alszövetséget, hogy válogatott csapatát szeptember 18-ikán hajlandó lenne Szuboticán vendégszerepeltetni, ha elfogadnák. A szkopljei alszövetség csupán a költségek megtérítését kéri, ami azonban nem olyan sok, tekintettel arra, hogy a csapat két nappal előbb Beogradban fog szerepelni. A szuboticai alszövetség vasárnap fog választ adni az ajánlatra, amelyet valószinüleg elfogad. A szkopljei csapat vendégszereplése azért is előnyös lenne, mert szeptember 23-ikán a szuboticai alszövetség válogatott csapatának Ljubljanával kell mérköznie és igy a 18-iki meccs kitünő tréninget jelentene a szuboticai együttesnek, ahol az esetleges hibákat is pótolni lehetne az összeállitásban.

Sport—Bácska. A két szuboticai egyesület vasárnap játszik a Popovics-serlegért. Minthogy a serleg adományozója, dr. Popovics Milivoj néhány hét előtt tragikus módon meghalt, a játékosok fekete gyászkarszalaggal fognak a pályán megjelenni. A mérkőzés vasárnap délután négy órakor kezdődik a Bácska-pályán.

A Hartmann-serleg döntője. Noviszad és Palics tenniszezői vasárnap játszák le Palicson a Hartmann-serleg döntőmérkőzését. A meccsek délelőtt fél kilenckor délutáni pedig három órakor kezdődnek. Tekintettel ara, hogy mindkét csapat játékosai kitünő formában vannak, izgalmas és élvezetes küzdelemre van kilátás. A verseny kimenetele teljesen nyilt. A serleget a noviszadi csapat védi.

TÁRCA

Régi asszonyokról

Irta: Móra Ferenc

Igen, csakis régi asszonyokról szerkesztem ezt az írást. Mert mit tudhassak én, világtól elmaradt öreg könyvmoly-létemre a mostani asszonyokról? Aztán meg próbálnám meg csak elmondani, ha mégis tudnék egyetmást! —

De a régi asszonyok közül való tapasztalatszerzések nincsenek tilalom alá vetve. Különösen ha még azok körül se maga tapasztalkodik az ember, hanem olyan kipróbált kalauzba kapaszkodik, mint András tisztelendő. Értendő alatta Dugonics András, a kedves öreg árnyék, akit én sokat emlegetek az irásaimban is, meg a családi tüzhelyen is. Például valahányszor kisérlet történik reggelenként abban az irányban, hogy tejtermékkel szeliditsék erköcseimet, mindig ez a véghatározatom:

— Ugy kidobom, aki engem tejes-kávéval akar megrontani, hogy hat háztetőn keresztül kiesik mellékalaknak a Dugonics-szoborra.

Persze, sohase foganatositottam még ezt a véghatározatot, söt kimondani is csak irásban merem, akkor is csak ugy, ha nem tartózkodik körülöttem aszszonyember.

Igenis, *asszonyember*. Ezt is András tisztelendőtől tanultam, hogy »néha az asszony is ember«. Tudniillik olyankor, mikor messziről jön valami asszonynép s csak látni, hogy mozog, de azt még nem lehet kivenni, szoknyában mozog-e, vagy nadrágban. Olyankor még az asszonyra is azt mondják a népek:

— Nini, ahol jön egy ember.

Azt is csak Dugonics *példabeszédei*-ből lehet megtudni, hogy miért nem szerepelhetnek misemondáskor asszonyok is, mint minisztránsok?

— Azért, — mondja mosolyogva az öreg ur — **mert a misében kilenczer fordul elő a Kyrieleison s** mivel az elsőt a pap mondja, a kilencedik is az övé. De ha az asszonynak is megengednék a ministrálást, akkor **ő tizedik kirelájzumot is mondana, mert az asszony mindig magának akarja az utolsó szót.**

Nem utolsó dolog annak a szokásmondásnak az eredete sem, hogy *aklot ugrik*, amivel a nagy erejü embert szokták dicsérni. Az egyszeri juhász is ilyen nagyerejü ember volt legénykorában. Ha farkas garázdálkodott az akolban, egyszerre kiugrasztotta, maga is utána ugrott s helyben is hagyta a botjával. Történt azonban, hogy a juhász is horogra került, vagyis hogy feleséges ember lett belőle s egyszerre nehezére esett neki a farkasregulázás. Kiugrasztani ugyan most is kiugrasztotta az ordast az akolból, de maga már nem birt utána ugrani, csak ugy a keritès mellől fenyegette meg:

— Várj, zsivány, várj, te is majd megházasodsz egyszer és akkor majd elbánok veled, mert te se ugrálod ilyen könnyen az aklot!

Az ám ni, most veszem észre, hogy ez a példázat nem is az asszonyokról szól, hanem az emberekről.

De csak egy-két lapot kell forditani s ott már az asszony *csapja a levet.*

Ezt ugyan mostanában inkább a férfiak gyakorolják a közszólás szerint, de hát ennek igy nem sok értelme van, mert mi férfiak nem igen szoktunk lé-csapkodással foglalkozni. A Dugonics idejében se a férfiak mestersége volt az, hanem az asszonyoké.

— Midön a magyar asszonyok vagy hizelkedni, vagy jó baráttyaiknak kedveskedni akarnak: őket ebédre hiván, oly levessel szolgálnak, melybe tojás sárgáját vervén, azt kanállal csapkodgyák és legjobbnak állityák. Mihelyt észre veszik tehát: hogy a gazdasszony *csapja a levet,* tüstént tudgyák, hogy ezt nem ok nélkül cselekszi.

Nem hát, a régi asszonyok se tettek ok nélkül semmit. Nagyon logikus volt minden tettük-vettük. A fiatal menyecskének rágurult az urára a teli hordó és **agyonlapitotta a jámbort. Sirt, ritt, jajveszékelt, mert** borzasztó szerette az urát. Álló hétig vigasztalta is a sok sógorasszony, komaasszony, mert attól féltek, hogy meghasad a szive a fájdalomtól. De csak nem ért szegénykének a vigasztalás semmit, nyolcadnapra elkeseredetten fakadt ki:

— Ne unszoljatok engöm, nincs itt asszonyi vigasztalásra semmi szükség, egy férfi tudósabb volna az ilyenben száz asszonynál.

Az is tanulságos dolog, hogy Mátyás király milyen tanácsot hagyott örökbe a férfi nemzetnek:

— Három dolog nagyon kellemetlen az életben: a kétszer főzött leves, a megbékéltett barát és a szakállas asszony. A kétszer főzött levesben mindenkor megmarad az izetlenség; a megbékélt barátban valami harag. A szakállas asszonyban pedig valami férfiasság, amely utoljára az asszonyokban kutyasággá változik.

Tud egy-két ilyen kutyaságot András tisztelendő, de azokat én nem merem utána mondani ebben a mi szemérmes korunkban. Hanem mint az asszonyi éleselméjüség példáját mutatom be azt az asszonyt, akiről azt a közmondást csinálták, hogy: korsó fenekére veti a keresztet.

Szerette az italt ez a jámbor menyecske s fölhajtotta a kancsót, még keresztet is vetett rá, de soha a szájára, hanem mindig a fenekére.

— Miért teszed ezt, te asszony? — tudakolták tőle az ismerősei.

— Azért, mert azt tartják, hogy ördög van a borban, azt hajtom ki belőle.

— De hát miért alája veted a keresztet?

— Azért, mert ha föléje vetném, akkor az ördög csak alul jöhetne ki s kárt tenne a kancsóban, meg a bor is kifolyna. De ha a korsó fenekére vetem a keresztet, akkor fölül illan el az ördög és se edényben, se borban nem esik kár.

Ebből is látni való, hogy a logikát nem a mai asszonyoknak kellett kitalálni, örökbe kapták azt a régi asszonyoktól.

Dombornyomáshoz stancnik, monogramok, névjegyek, pecsétnyomók és bélyegzők stb. vésése kitü szakember vezetése mellett (mindennemü fém ől) legkönyösebb árak mellett
DEUTSCH JÓZSEF
órás és ékszerészné. — Save Tekelije ul. 4.
Vidéki megrendelések megvárhatók

Malom- és géptulajdonosok figyelmébe!
24 órán át csak **3—4 dinár**
üzemköltsége van lóerőnként
ha motorjait a legujabb találmányu, teljesen kátránymentes
generátorral szereli fel
Méretezésekkel, rajzokkal és részletes ajánlatokkal szolgál
KLADEK KÁROLY
Subotica, Franjopanska ulica 24

ELŐNYOMDÁT
legmodernebb stilü rajzokkal és kellékekkel legolcsóbban szallit
LEOPOLD SÁMUEL, SENTA
modern előnyomdaberendezési gyára
Relief-festéshez való festékek, porok és kellékek kaphatók

ELSŐRANGU MAGYAR KONYHA BEOGRADBAN, A FŐVÁROS KÖZPONTJABAN
„BRÜLL“ étterem
Sremska ulica 4. A Prágai Bankkal szemben!

9371

Butort
izléses és jó minőségben, mérsékelt árban, rósz elre is
Nagy Varjas Rókus
asztalos mesternél
VI. kör, Vukovićeva ul. 38 (Cirkepiac)

MERKUR
HARISNYA- ÉS KÖTÖTTÁRUGYÁR
SUBOTICA
Készíti Jugoszláviában
e szakmába vágó összes cikkeket, főleg
PULLOVERT és SPORTCIKKET
s felhivja a viszonteladók figyelmét
9305

Nea Crem
legmegbizhatóbb arc- és kézápoló
KORONA GYÓGYSZERTÁR VÁROSHÁZA SUBOTICA
58

Gyenge **férfiak-**
nak 10 dinár beküldése esetén bérmentve küldöm szabadalmazott szenzációs találmányomat ismertető könyvemet. — Cim
„Patent 608“
Cluj (Kolozsvár) 1622
I. sz. postafiókbérlet.

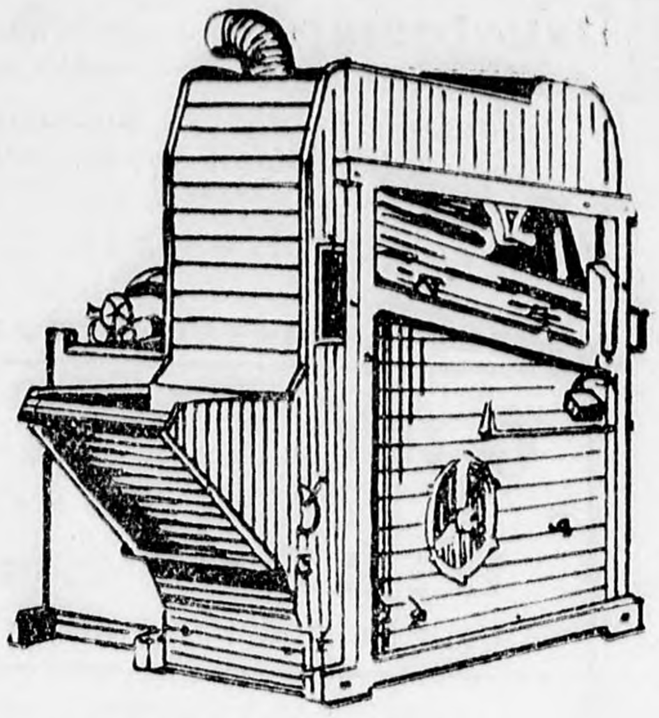
A vajdasági magyar költészet java termését gyüjti egybe a most megjelent
KÉVE
Vajdasági költők anthologiája 1928
Ambrus Balázs, Csuka Zoltán, Debreceni József, Fekete Lajos, Ferenczy György, Földi Ilonka, F. Galambos Margit, Gergely Boriska, Haraszti Sándor, Kovács Antal, Mikes Flóris, Somogyi Pál, Szenteleky Kornél és Tamás István
Ara 40 dinár
Megrendelhető a Bácsmegyei Napló könyvosztályánál Subotica, Zmaj Jovin trg 3

Ha KÖNYVSZAKERTÖRE lesz szüksége irjon Borbély L. Novisad, postafiók 75 cimre

WEITZENFELD I DRUG
Telefon 192 **SUBOTICA** Telefon 19
Zsineget, gabonás és lisztes zsákok, vizmentes ponyvák, szőnyegek, linoleumok, butorszövetek és egyéb kárpitos cikkek legolcsóbb bevásárlási forrása. Kérjen árajánlatot. Külön felhivjuk a t. vásárló közönség figyelmét nyugágyainkra, amelyek a legjobb anyagból vannak összeállitva és a legolcsóbbak az egész környéken

„ALEXA“ nyakkendőgyárban kaphatók csak a legdivatosabb, legszebb nyakkendő olcsó gyári áron. Subotica, Korzó. — Fióküzlet: Novisad Jevrejska ulica 6
Forditás 10 dinár

Nem frázis, ha felkérjük a közönséget,

»PETKUS«

hogy hasonlitsa össze a hasonlónak hirdetett, valamint a válogatóasztallal felszerelt géppel és azt vásárolja meg, amelyik tökéletesebb és jobban dolgozik!

„Petkus"-gépek raktárról azonnal szállithatók

Üzemben megtekinthető: a jugoszláviai vezérképviseletnél

Te'efon: 22—86. sz. **Bárdos és Brachfeld, Novisad** Zeljeznička 105—107

NYILT-TÉR

OPŠTINSKO POGLAVARSTVO TURIJA.

Broj 1779/1928.

OGLAS

Opština Turija gradiće nov opštinski dom te joj je potreban jedan nadzorni inžinjer, s toga se pozivaju gg. inžinjeri, da 14-og septembra 1928. g. pre podne do 12 sati podnesu svoje ponude. Svota gradnje iznosi 829.166 din. 57 para.

U Turiji, 5 septembra 1928. god.

Djendić s. r. beležnik. 9274

M. Milivojev s. r. knez.

Gőzmalom ujólagos elárverezése Bácska-Topolán

A Francia-Szerb Bank beogradi igazgatóságának kérelmére a bácska-topolai járásbiróság mint hivatalos közeg nyilt árverés utján szeptember hó 25-én hivatalos helyiségében, (6. sz. szoba) eladja a csődben lévő Beogradska Produktna Banka tulajdonát képező »Patria« malmot. (Napi 24 órai örlőképessége 7 vagon liszt és 2 vagon kukorica).

A fentemlitett gőzmalom ötemeletes épületén s a hozzátartozó legujabb és legtökéletesebb gépein kivül (a gőzgép 450 HP Lanc védjegyü) eladásra kerülnek a hozzátartozó összes melléképületek, mint: egy kétemeletes épület, amelyben egy kukoriraörlésre szolgáló kisebb malom van felszerelve, továbbá gépmühely, nagy raktár, melyben 100 vagon termény helyezhető el, egy külön ház 12 lakószobával, mely hivatali vagy lakóhelyiségnek használható, ezenkivül egy nagy lóistálló és kocsifészer.

Árlejtési összeg 3.500.000 dinár. Tekintettel arra, hogy ez a malom ujólagosan kerül árverezésre, az árlejtési összegen alul is eladható. Az árverésnél résztvevőknek 10%-ot kell készpénzben vagy értékpapirokban letétbe helyezni. Az árverésre kerülő épületek és tárgyak a végrehajtás kezdetéig szabadon megtekinthetők. Közelebbi értesitéssel szolgál a beogradi Francia-Szerb Bank személyesen vagy irásban.

9203

Erős Mátyás mestersége

TAMÁS ISTVÁN regénye

9.

— Nem tréfálok. Sokkal jobban fáj nekem, higyje el. Mért csapjuk be egymást? Férjhez megyek és vége. Az emlékeim legalább szépek lesznek. Ugy megváltoztam, amióta magával összekerültem. Komolyabb lettem. Tanultam. Sokat töprengek ezen a dolgon. Néha azt hiszem, talán a szerelem nem elég erős bennem, azért nem vagyok képes hátat forditani a mai életemnek és felégetni mögöttem az összes hidakat.

Matyi átakarta ölelni, de a lány kibujt a karjai közül:

— Ne... nem szabad... nincs értelme tovább nyujtani a bucsuzást, hogy annál jobban fájjon.

— Bucsuzást?

— Azt. Azért kérettem ide magát. Ne nézzen rám ilyen gyilkos szemekkel! Nem becsületesebb igy? Szépen felszámolunk. Kár volt, nagyon kár volt ujra az utamba kerülni Mátyás. Már megnyugodtam valamennyire... azalatt a két hónap alatt igyekeztem felejteni... és most maga ismét elölről akarja kezdeni?

Mátyás ökölbeszorult kezekkel hallgatott.

— Mért nem felel? — kérdezte a lány.

A falióra ötöt ütött. Az ablakon két eltévedt darázs koncertozott.

— Nincs semmi megjegyzése?

— De van — robbant ki a fiuból — az, hogy a történet megható, szivettépő, de maga soha sem lesz doktor Gelányiné.

Ági felpattannt.

— Micsoda éretlen fenyegetőzés az?

— Nem fenyegetőzés. Megfogja látni.

A lány összerándult.

— Eh, szamárság. Maga nem tudja megakadályozni.

— Bizza rám.

Pillanatok alatt ellenségekké váltak. Mint két acsarkodó tigris, egymás torkát keresték. A lány lábujjhegyre állt és ugy lihegte szenvedélyes hangon:

— Kicsi fiu maga ahhoz édes Matyikám...

— Ugy? No, majd elválik.

— Mit akar tenni?

— Az az én dolgom.

— Jár a szája...

A fiu szájaszögletébe gunyos mosoly huzódott. A lányt ez a végsőkig felingerelte. Rárohant Mátyásra és ütlegelni kezdte, a haját csupálta és arcát karmolászta:

— Azonnal tudni akarom! Innen nem megy ki élve előbb! — és magából kikelten sikoltozott.

Mátyás rendületlenül vigyorgott. A lány sirva roskadt a pamlagra.

— Mit forral ellenem? — és összekulcsolta a két kezét — igy könyörgök, ne kinozzon tovább.

— Semmit — felelte Mátyás. Csudálom hogy rögtön nem jött rá. Ugyszólván Kolumbusz tojása. Átadom az összes hozzám irt szerelmes leveleit az ügyvéd urnak.

Ági félig ájultan fogózott a karfába:

— ...Ez lehetetlen... aljasság... utolsó csirkefogó! Igaza volt az apámnak. Pfuj! Betyár!

Mátyásnak a szeme se rebbent. Élvezte a lány pokoli dühét. Mint egy markotányosné, ugy szitkozódott.

— Tökéletesen igaza van. De a partiból mégse lesz semmi. Ha a doktor ur majd olvasni fogja: »édes, egyetlen kis szeretőm« nem lesznek kétségei... mert ő egy ostoba szamár, aki mindent szószerint vesz és eszeágába se jut arra gondolni, hogy ez csak játék volt a szavakkal... ajándék...

Ágota egészen az arcába kiabálta:

— Rongy fráter! Felfogjuk jelenteni zsarolásért!

— Tessék.

A lány eszeveszetten kulcsolta át a nyakát:

— Mátyás... tegyen amit jónak lát... de ha azok a levelek a vőlegényem kezébe kerülnek, megölöm magam.

— Ági!

— Megölöm magam. Esküszöm az édesanyám emlékére! Ő a legszentebb előttem. Őt szerettem a legjobban a világon. Ha holnap estére nem hozza vissza ide a leveleimet, megmérgezem, magam. Felakasztom magam. Agyonlövöm magam.

Mátyásnak torkán akadt a szó:

— Drága... szeretlek... nem adlak.

Ági könyörtelen maradt:

— Holnap hat órakor itt legyen a levelekkel! Különben...

Késő délután történt, a nagynéni ebédlőjében Mátyás átadta a leveleket. Ági izgatottan kapta ki a kezéből aztán gyorsan oda lökött a fiu elé egy másik kék szalaggal átkötött paksamétát:

— Tessék, itt vannak a magáéi!

Mátyás keserüen nyult értük:

— Hogy dobja! Pedig valamikor milyen szerelemmel várta! Milyen türelmetlenül leste őket! Hogy keveselte a négy oldalast, a hat oldalast, a nyolc oldalast!

— Igen, az akkor volt...

— Gyorsan elmult...

Ágnes hallgatott.

A doktor ur majd szebbeket ir...

— Az nem ir nekem szerelmes leveleket.

— Nem, mert feleslegesnek találja. Szépen kialkudta magát a papájától. Neki teljesen mindegy, hogy maga barna-e, vagy fekete, alacsony, kövér, magos, néma, vagy nagyothalló! Fő, hogy a gyár jól megy, nagy forgalmat csinál és Ulrik ur állja a szerződést. Maga csak a pecsét ezen a kontraktuson. A maga bőrére isszák az áldomást. Bitang zsiványok, még a saját gyermekeiket se kimélik. A pénzért élő áldozatokat is hoznak ha kell!

— Ágnes összeszoritotta az ajkát. Könnycsepp bugyant ki a szemén.

(Folyt. köv.)

32/1928. szám.

Árlejtés

A noviszadi ármentesitő, lecsapoló és öntöző társulat ezennel versenytárgyalást hirdet a védgát kitüzési, helyzeti és magassági felvételei munkálatok részletes terveinek a kidolgozására.

A szabályszerü okmánybélyegekkel ellátott irásbeli ajánlatok 1928 szeptember 14., délelőtt 9 óráig terjesztendők be a társulat irodájában (városháza, I. emelet 27. sz. szoba)

Az árlejtés feltételei 50 dinár lefizetése ellenében a városi müszaki hivatalban beszerezhetők.

Noviszad, 1928 szeptember 6.

Dr. Borota Branislav s. k.
alelnök.

9270

Pragovo nyaraló r. t. Novisad
Vazdušnja Banja Paragovo d. d.

Részvényaláirási felhivás!

Az ipar és keresk. miniszterium aug. 27-iki VI. 4083 sz. engedélye alapján Vazdušnja Banja Paragovo d. d. cég alatt Novisadon részvénytársaság alakult. A részvénytársaság célja a Fruska Gorában szálloda épitése gyógykezelési és üdülési célokra, valamint a szállodán kivül szükséges egyébb épitkezések elvégzése. Az alaptőke 750.000 dinár, amely 3000 drb egyenként 250 dinár névértékü részvényből áll. A részvénytőke befizetése a következőként történik:

Az aláirással egyidejüleg mint első befizetés dinár 70 és alapitási költség fejében részvényenként dinár 20 fizetendő le. A második befizetés részvényenként dinar 90, 1929 január 1-ig, mig a hátralékos dinár 90, 1929 április 1-éig fizetendő le. Mindazoknak, akik a teljes részvénynévértéket egyszerre fizetik le, részvényenként dinár 10 mint kedvezmény visszatérittetik. A részvények jegyzése és befizetése azonnal kezdetét veszi és tart 1928 szept. 4-ig bezárólag a következő cégeknél:

Bačka Kreditna Banka d. d. Noviszad.
Srpska Trgovačka Banka d. d. Noviszad.
Srpska Banka d. d. fiókjánál Novisad.
Prva Hrvatska Stedionica fiókjánál Novisad.
Beogradski Kreditni Zavod Beograd.
Trgovačka Industrijska Banka Beograd.

Miután az alapitók meggyőződtek arról, hogy az összes részvények aláirása biztositva van, ezután hivja össze az

alakuló közgyülést.

A Vazdušnja Banja Paragovo d. d. 1928 szeptember 29-én d. e. 10 órakor a Bačka Kreditna Banka r. t. Novisad, Kralja Aleksandra ul. 7. sz. alatti helyiségében a következő napirenddel tartja ülését:

1. Megállapitása annak, hogy az emitált részvény tőke teljesen le van jegyezve és az első befizetés megtörtént.
2. A vezetőség megválasztása és a három tagu ellenőrző bizottság megválasztása, akik egyben a jegyzőkönyvet is hitelesitik.
3. Az alapitó bizottság jelentése, valamint a társaság megalakulása iránti határozat.
4. Az alapszabályok megállapitása.
5. Az igazgatóság tagjainak megválasztása, az alapitók ajánlata alapján.
6. A felügyelő bizottság megválasztása.
7. Az alapitóknak adandó felmentés.
8. Esetleges inditványok.

A részvény aláirást igazoló nyugta az alakuló közgyüléshez belépő igazolásként szolgál.

Novisad, 1927. aug. 31.

Az alapitók
Vazdušnje Banje Paragovo d. d.

Dr. Vladan Jojkić orvos, dr. Jovan Nenadović orvos, dr. Steva Adamović ügyvéd, dr. Djura Trifković kórházigazgató, Petar Ž. Jovanović nyomdász, Dušan Kenigstedtler nagykereskedő, Žarko Slepčević bankigazgató, Nikola Ivković kereskedő, dr. Miladin Veličković orvos, Maksim Freud nagykereskedő, dr. Jovan Popović orvos, Ljubomir Milošević profesor, Živorad Bogdanović bankigazgató, dr. Nikola Mrvos orvos.

Végrehajtási árverés

Malešev Bogoljub csődtömegéhez tartozó vranjevói 1278. és 2683. telekkönyvi számu tanya circa 112 hold szántóval elárvereztetik a novibecseji telekkönyvi hivatalban 1928 november 15-én délután 3 órakor.

Kikiáltási ár 720.000 dinár. Vádium 10%. Fizetés 3 egyenlő részletben 30, 90 és 150 napra 5% kamattal.

Dr. Kánitz Dezső
tömeggondnok.
Novi Becsej

9047

KINTORNA

— Azt beszélik, hogy a vőlegényed csodagyermek volt.

— Hogy-hogy?

— Négyéves korában már épp annyi esze volt, mint ma.

*

Turista: Hallja, vendéglősné, micsoda piszkos ágyba akar engem itt fektetni?

Vendéglősné: No de kérem! Abban az ágyban legutóbb három hétig aludt egy ur, aki volt olyan ur, mint az ur és még se volt neki ellene semmi kifogása.

*

— Édesem, bemutatom neked barátomat. Most érkezett haza a Kanári-szigetekről.

— Nagyszerü! akkor bizonyára fog nekünk valami szépet fütyülni.

*

— Csak nem akarod elvenni a menyasszonyodat, aki már tiz éve lop tégedet?

— Hadd el, legalább visszakapom vele a pénzemet.

*

Férfi: Az én legfőbb filozófiai alapelvem: semmin sem csodálkozni.

Leány: No, akkor én se csodálkozom.

— Min?

— Azon, hogy maga olyan hallatlanul unalmas.

*

X. hercegnek egy hölgy azon panaszkodott, hogy sohasem volt még gyermeke.

— S a kedves anyjának?

— Miért kérdi ezt?

— Azért, mert a meddőség néha öröklődik.

Ertesitem a nagyérdemü közönséget és barátaimat, hogy a

Korzó-kávéházat ujra megnyitottam

Kérem b. támogatásukat.

Tisztelettel
Franjo Fillinger

9240

Tudomásunkra jutott, hogy Bock Béla (magas, szőke, szemüveget visel) cégünk nevében üzleteket köt és előleget vesz fel, figyelmeztetjük a t. közönséget, hogy nevezett általunk felhatalmazva nincsen és kérjük az illetőt a rendőrségnek átadni.

S. Ornstein i Drug, Novisad.

Értesitjük a n. é. közönséget, hogy

irodánkat teljesen átszerveztük

s minden nemü ügyben s erény dijazás mellett a legpontosabban és leggyorsabban járunk el

„EROS" általános ügynökség
Zrinjski trg 2. Gyümölcspiac 9141

Raktáram zsuffoltsága miatt módomban van legujabb divatu

filckalapokat és tompokat

a legnagyobb választékban és meglepően olcsó árakon tisztelt vevőim rendelkezésére bocsájtani

„Vulkán"
női kalapipar Subotica, Huspiac
Tegyen próbát! 9306 **Meg lesz lepve!**

Iskolatáskák vászonból . . . **25 din.**
valódi bőrből **80 din.**
Iskolamappák és aktatáskák valódi tehénbőből . . . . **90 din.**

Utazó-bőröndök és legmodernebb női ridikülökből óriási választék olcsó, leszállitott árak mellett

Schlager Henrik bőröndös és bőráruspecialistánál
Subotica, Aleksandrova ul. 1

GRÜNWALD ÜGYNÖKSÉG HIRDETÉSEI

Paja Kujundžićeva ulica broj 3

GRÜNWALD ÜGYNÖKSÉGHEZ
fordulhat bizalommal, bármilyen ügyben készséggel áll rendelkezésére és minden ügyét lelkiismeretesen elintézi, de csak utólagos dijazás mellett

Eladó földbirtokok

7 lánc Radonovácon huszárlaktanyához közel, igen jó lakóházzal.

82 lánc kitünő föld, szép tanyával és melléképületekkel, Topolához 7 kmre, Suboticától 22 kmre fekszik.

21 lánc prima föld, igen szép tanyával Békován.

60 lánc Suboticától 6 km távolságra tanyával.

30 lánc kitünő föld, szép tanyával, 100 drb. disznónak hizlaldával, Suboticától 10 km. távolságra.

27 lánc tanyával, csantaviri határba.

22 lánc tanyával, csantaviri határba.

100 hod prima szántóföd Sombor környékén kedvező fizetés mellett.

400 hold szép birtok, kastéllyal, igen jó tanyai épületekkel, nagy élő és holt felszereléssel, Bánátban, holdankint 10.000 dinár.

160 hold prima szántóföld, szép uri tanyával, villával, igen nagy élő és holt felszereléssel együtt holdankint 13.000 D. Bánátban.

1 és fél kapa szőlő, idei terméssel, házhelynek igen alkalmas, 15.000 dinárért Majsai-utnál.

3 kapa szőlő, terméssel együtt, szép gyümölcsössel, 18.000 din.

Eladó üzletek

Bánátba, városban, igen jómenetelü fényképészeti müterem eladó. Kedvező fizetési feltételek mellett.

Füszerüzlet Suboticán, a fő utvonalon, igen jó menetelü üzlet, szép nagy épület, házzal együtt, 16.000 dinárért eladó.

Debeljacson, a főutcára, igen szép nagy épület, üzleti helyiség, nagy raktárral, mely gabonakereskedésre is alkalmas, bármily üzletre nagyon megfelelő, jelenlegi tulajdonosa más vállalkozás miatt eladja.

Kávéház, szálloda, étterem, Bácska legjobb városában eladó.

Füszerüzlet és vendéglő, Mérges-pusztán, a piac előtte, biztos megélhetés, házzal együtt jutányosan eladó.

Teljesen uj üzleti berendezés, mely rőfös és rövidáru részére alkalmas, igen szép, jutányosan eladó.

Manikür és női fodrászat Suboticán, a fötéren társat keres, esetleg eladó.

Különfélék

Gépek, 40—35 HP. szivógázmotor, jó márkáut keresek sürgösen megvételre.

Mázsa, Schönberg gyártmányu, 10 mm. Molnár és Pintér gyártmányu 20 mm. Zsiska gyártmányu 15 mm. Zsiska gyátrmányu 250 klg. jutányosan eladók nálam.

Ponyva, 18 drb. igen jó karban, jutányosan eladók nálam.

Hordók, Lager és transport, 400—5000 literes nagyságig kaphatók nálam.

Ház eladó, Sentai-ut elején, szép családi ház, 4 szoba mellékhelyiségekkel, nagy udvarral, 125.000 dinárért.

Kifutófiu felvételik irodámban.

Butorozott szobák mindig kaphatók nálam.

Hárfán, aki jól játszik, Suboticán éjjeli üzletbe felvételik.

Házat, ha akar venni, keressen fel, kedvező ajánlatokkal szolgálhatok.

Lakások, 1—2—3—4—5 szobás, azonnal vagy nov. 1-re kaphatók.

Ház, Reinetz-telepen, egész ujonnan épült, tiszta téglából, 2 lakással, nagy udvarral, azonnal beköltözhető, 70.000 dinárért eladó.

Forditunk angol és franciát, tanitást is vállal olasz és németül egy diplomás urinő.

Parkettát, igen jutányosan készit és tisztit, kérjen ajánlatot itt az irodámban.

Ha bármit eladni, **vagy** venni akar, üzletet venni vagy eladni akar, forduljon hozzám bizalommal.

Ház gazdálkodónak, minden szükséges mellékhelyiségekkel a fő utvonalon eladó.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és dúsított betűszavas szám. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbítunk Kérdezősködésekben válaszbélyeg mellékelendő.

LEVELEZÉS

Tegye otthonát vonzóvá, Brauchler izléses butoraival. Subotica, Halpiac 7211

HÁZASSÁG

Díjtalan, minden előzetes költség nélküli, bármilyen igényü házasságközvetítés bel- és külföldön. Nagyszámu előjegyzés, biztos siker. Leveleket »Boldogság 9« jeligével a kiadó továbbit. 9222

Ötvenkét éves vendéglős keres 36 éven felüli jómodoru, békésztermészetü, jólelkü nőt feleségül. Levelek Heuduska vendéglő, Senta cimre küldendők. 9133

Harmincéves keresztény fiatalember vagyok. Házasság céljából megismerkednék magamhoz illő koru nővel. 500 hold földbirtokom és egyéb vagyonom értéke 15,000.000 dinár. — Jövendőbelim csupán komoly és erkölcsös nő lehet, miután hozományra nem tartok igényt. Csak teljes cimü leveleket kérek »Nem vicc« jeligére a kiadóba. 9054

Menyasszonyok figyelmébe! Ajánlja saját készitményü valódi lendamaszt, asztalabrosz, szalvéta, törülköző, ágynemü és vászon, valamint egyéb gyártmányait, melyek a müszövészethez tartoznak. Varga Flórián, Subotica, Trumbićeva ul. 3. 8003

FOGLALKOZÁS

Jobb házból való középiskolát végzett fiu gyakornoknak felvételik Ádám Aladár, fakereskedő, Sombori ut. 9302

Nevelőnői, házikisasszonyi, esetleg magányos urnál **házvezetőnői** állást keres négy középiskolát végzett leány. Beszél magyarul és szerbül. Leveleket B. M. post. rest. Senta kérek. 9278

Okleveles tanitónő, ki nyelveket beszél, esetleg zongorát is tanit, felvételik. Cim: dr. Vojnich, Bačka Topola. 9233

Magyar, német szerb levelezőkönyvelő azonnali belépésre állást keres. Ajánlatokat »Kitünő referenciák« jeligére a kiadóba kér. 9309

Házmester, lehetőleg gyermektelen, felvételik Jelašićeva ulica 5. házban. Jelentkezni, csakis vasárnap d. u. 1—2 óra között lehet. 9309

Fazekassegédet keresek állandó munkára. Csáki Imre fazekas, Bačko Gradište. 9166

Több tagból álló munkabíró családot szőlőmunkára felvesz, szakmunkára Komor József, Kraljev Breg. 9223

Vendéglős szakképzett, jómegjelenésü, fiatal, aki személyes jogositvánnyal (lično pravo) bir, óvadékképes, nős s a magyarnyelven kivül az államnyelvet szóban és irásban birja, üzletvezetői minőségben állandó és biztos egzisztenciát talál. Részletes feltételek megtudhatók Ádám Sámuelnál, Stara Kanizsán. 9261

Fakereskedésbe szerb, német, magyar nyelvet tökéletesen biró nőtlen detaillista kerestetik azonnali belépésre. Csak szakemberek ajánlkozzanak »Fakereskedés« cimen a kiadóba. 9124

Keresek utazókat az egész országban való utazásra 300 dinár kaucióval. Napi kereset 200—300 dinár. — Ajánlatok Bolić, Beograd, Skadarska ulica 35, cimre küldendők. 9164

Selyemharisnyán szemfelszedést olcsón vállalok, Novisad, Futoška ul. 54, II. udvar, Kolyadicsné. 9271

Deutsche Erzieherin sucht Stelle im gutem Hause. A. Eggenberger, Stari Bečej, Cara Dušana 2. 9227

Jómunkás borbélysegéd szeptember 15-re felvételik Gries Oszkár, Trumbićeva ulica. 9211

Deutsches Kinderfräulein sucht Stelle zu Kinder. — Adresse bei Schmolka Annonzenexpedition Novisad. 9259

Kertészt keresek, ki kertészet minden ágában jártassággal bir. Basch Vilmos, Čantavir. 9253

Kárpitossegédet és tanoncot felvesz Farkas, Zmaj Jovin trg 5. 9311

Konfekciós osztály vezetésére keresünk dispositióképes szabni tudó munkavezetőnőt, előnyben, akik már hasonló minőségben működtek. Fakó harisnya- és trikóárugyár. 9291

Vasalólányokat és gépen jól dolgozó varrólányokat, akik már textilüzletben dolgoztak, felvesz Fakó harisnya- és trikóárugyár. 9290

Kutfuró munkások, akik önállóan tudnak mély kutat és ártézi kutat furni, jelentsék be feltételeiket. Czeisel József, Szombor. 9265

Kifutó, erősebb fiu, felvételik. Cara Lazara ulica 18. 9243

Fogtechnikust keresek, lehetőleg azonnali belépésre, csakis megbizható perfekt és kaucsuk- és aranymunkás ajánlatát Dentist Beményi, Subotica cimre kérem. 9263

Fénybeszedőt felvesz a Szuboticai Füszerkereskedők Szakcsoportja. Jelentkezni lehet Kőrösi Géza cégnél, Rudić ulica. Gyümölcspiac. 9301

Barchesz rendelést az ünnepekre elfogad Mayer Alfréd, Kakasiskolánál villanyerőre berendezett sütőde. 9298

Házvezetőnőnek ajánlkozik magányos urhoz, vagy plébániára jobb magányos nő, ki a háztartás minden ágában jártas. Megkeresések »Nincsen senkim« jeligére a kiadóba küldendők. 9242

Dada ajánlkozik jó tejjel, orvosi bizonyitvánnyal. — Jäger hirdetője, Bačko Petrovoselo. 9277

Ügyes szabónő segédet keres Salon Malvin, Novisad, Jovrejska ul. 17. 9252

Közvetitjük a legrövidebb idő alatt az engedélyek minden fajtáját, állampolgársági, itt-tartózkodási engedélyt, (trafik, kávékimérés, licno i mesno pravo stb.) Nemzetközi Iroda, Subotica, Aleksandrova ul. 9. 9288

Suche zu einem 9 jährigen Knaben und 5 jährigen Mädchen ein deutsches Fräulein, womöglich mit Lehrerinvorbildung. Svoboda, Bajmok 9289

Szabósegéd, önálló munkás azonnali belépésre állást keres. Cim: V., Osječka ul. 6. 9149

Elhelyező irodámban keresek azonnalra egy elsőrendü szobaasszony, szállodába privát személyzetet keresek. Ajánlok és keresek főpincéreket, éthordókat, kaszirnőket, pincérlányokat. Fölveszek ügynököket értékpapir terjesztésére. Fix fizetéssel jelentkezni. Perfekt üvegessegédet azonnali belépésre ajánlok. Lang agentur, Paje Kujundžića 4. 9297

Kindergärtnerin, intelligent, der deutschen Sprache vollkommen mächtig, zu einen 4 jährigen Knaben und 1½ jährigen Mädchen per sofort gesucht. Offerte mit Ansprüchen an die Novisader Administration des Blattes. 9204

Fogtechnikus operativ, fein és kaucsukmunkás, állást cserélne. Cim: Zala, Novisad, Školska 6. 8897

Soffőr, aki kovácsszakmában is jártas, azonnali belépésre állást keres. Megkereséseket noviszadi kiadóba kér. 9080

Társ kerestetik nagyobb 100%-os üzlethez. Cim a kiadóban. 9180

Jómunkás bognársegédet állandó munkára azonnal felvesz Buczella Géza bognár, Srbobran. 9219

Szobaleányt keresek, intelligens leányt. Jelentkezés vasárnap délután 2—6 és hétfőn délelőtt. P. Kujundžića ulica 7. 9197

Asztalostanoncok fizetéssel felvételnek Szakács asztalosnál. Strosmajerova 20 (huspiac). 9216

Fiatal okleveles vagy tapasztalt nemokleveles munkatársat keres és ajánlatokat fizetési igények megjelölésével kér Mucsy gyógytár, Szenta. 9199

Fiatal soffőr állást keres azonnali vagy 15-iki belépésre luxus- vagy teherautóhoz. Vidékre is elmegy. Farkas Béla, Senta, Željeznička ulica 19. 9129

Tanonc fizetéssel azonnalra felvételik. Kohn Simon rövidáru-üzlet, Pašićeva 7. 9155

Gyakornok felvételik Kohn Simon rövidáru-üzlet, Pašićeva 7. 9156

Kovácssegédet, jó munkást, keresek azonnali belépésre. Kovács Ferenc, Bogojevo. 9159

Kocsisok azonnali belépésre felvételnek Berger malomban. Save Tekelije ul. 9148

Autógarage, javitómühely, autó és kerékpárgumi vulkanizáló. Speciális aluminium heggesztés. Bata-garage és Takács vulkanizáló Zrinjski trg 24. Tanoncok felvételnek. 4289

Gyógyszerészasszisztenst szeptember 15-i belépéssel keres Török gyógyszerész, Kovin. 9095

Dr. Katona, Budapest, Ráday-ucca 41. előkészit jogra, államszámvitelre, érettségire, összevont magánvizsgálatra, polgárira. 9234

Kéményseprősegédet, fiatalt, megbizhatót, állandó munkára keres Kovács Béla, Stara Moravica. 9226

Aleza nyakkendőipar, 10 dinárért forditja ki nyakkendőjét. Korzó. 6708

Asztalossegédek állandó munkára felvételnek. — Csakis jó munkások jelentkezzenek. Géphez értők előnyben. ifj. Csuzdi Sándor, asztalos Ada. 9213

Két kereskedősegédet keresek azonnali belépésre. Egy füszeres-segédet, aki rövidáruhoz is ért és egy rőfössegédet, aki szintén ért a rövidáruhoz is. Mindkét állásra csakis komoly, jómegjelenésü, katonai szolgálatuknak eleget tett fiatal szakemberek jöhetnek tekintetbe, akik eddigi működésükről megfelelő referenciákkal tudnak szolgálni. Magyar, német és szerb nyelvtudás szükséges. Részletes ajánlatokat fényképpel együtt a következő cimre kérem: Robitschko János kereskedő Belimanastir (Baranya) 9119

Festősegéd, idősebb, tapasztalt szakember, aki gyapjut, ruhát, molinót önállóan fest, azonnali belépésre kerestetik. Robitschko i Drug festőde, Belimanastir (Baranya). 9120

Fogtechnikust, perfekt munkaerőt, keresek szeptember 15-re. Dr. Aleksander Deutsch, Vinkovci. 9170

Kovács tüziember, ruganyos munkára felvételik, Erdei Bálintnál, Subotica. 9112

Irnok némi irodai gyakorlattal kerestetik, egy nagy részvénytársaság részére. Csakis fiatal férfi erő pályázhatik, kinek szép irása van (cyril és latin), ki szerbül és magyarul tud és suboticai illetőségü. Cim a kiadóhivatalban. 9126

Faszobrász állandó alkalmazást kaphat, Birn József-nél, Ada. 9123

Fiatal intelligens ur keres *fiatal független, elvált* vagy özvegy asszonynál butorozott szobát, ahol esetleg ellátást is kapna. — *Leveleket »681« szám alatt* Radio Subotica, postafiók 48 továbbit. 9149

VÉTEL-ELADÁS

Átadó gyarmatáru és üvegkereskedés Beograd belterületén, kedvező feltételek mellett. Csak komoly érdeklődőknek. Érdeklődni: »Komoly« jelige alatt a kiadóban. 9313

Háromhónapos szép sejem pincsikutyák eladók. Ugyanott használt gummi, kátránypapir olcsón eladó. III., Sudarevićeva ul. 81.

Kicebb szőlőzuzót vennék. Cim: Jugovićeva ul. 31.

Három lakóház kerttel — 330 □-öles parcellán Szegedi Szőlőkben — közvetlen Párhuzamos ut mögött azonnal nagyon olcsón eladó. Érdeklődni Strass Leó mérnöknél. 9281

Eladó uj sarokház nagy udvarral, elsőrendü téglából épitve, üzlethelyiséggel. Adómentes még 20 évig — Azonnal átvehető. Sudarevićeva ul. 85. 9292

Eladó használt keményfaháló és idomitott farkaskutya. — Cim a kiadóban. 9290

Keresek megvételre jókarban levő magánjáró vagy huzatos cséplőgarniturát. Eladó 20 HP Renauer-gyártmányu, majdnem uj, komplett szivógázmotor. Cim a kiadóban. 9280

Bijelinán, Boszniában, régóta fennálló, nagyon jól bevezetett papirkereskedés kedvező feltételek mellett átadó. Felvilágositással szolgál Árpád Weil, Bijelina. 9279

Modern saroképület üzlethelyiséggel, 2 szoba, konyha, kamra, előszobával, füszerüzlet áruval és berendezéssel minden elfogadható áron eladó. A SZANDpálya mögött, Hrvatska ul. 47. 9247

Két elárusitó pult, bármily üzlet részére megfelelő, eladó. Humanik cipőüzlet, Karadjordjev trg 9. 9246

Kisebb családi ház, mely áll két szoba, előszoba, konyhából, 22.000 dinárért eladó. Ugyanott a butor is eladó. V., Frankopanska ul. 11. 9237

24—30 HP gyári magánjárómotort keresek megvételre vagy gőzgépet adnék érte. Közvetitőket dijazok. Turzai Kálmán, Čantavir. 9283

Autó, négyüléses, teljesen uj gummikkal olcsón eladó. »Libraria« Kula. 9174

Mozgó pálinkakazán teljesen jó állapotban, olcsón eladó. Harambašićeva ulica 11. 9143

Jókarban lévő autó, 15 mm hordképességü, külső és belső uj gumikkal, olcsón eladó. Karajkov Marko, Sombor. 9089

Eladó egy »Casali« tengerimorzsoló. Bővebbet Knézy P. gépkereskedőnél Somborban. 9158

Téli elrakásra la paprika kapható az ecetgyárban, I., Vojnovićeva ulica 5. 9238

35 HP fiatal »Astra«-t elcserélném 8 HP gyári magánjáró kazánért Karlo Biliczky, Senta. 8854

Eladó Kraljevbregen

az állomás közelében 16 hold föld tanyával együtt. Szőlőnek nagyon alkalmas. Érdeklődni Kazi Mátyás tulajdonosnál, Kraljevbregen. 9116

Tiszamenti nagyközségben ház füszerüzlettel, italmérési engedéllyel eladó. — Cim a kiadóban. 9212

Sztárakanyizsai határban a bogarasi állomás mellett 47 lánc föld eladó. Tukacs Ferenc, Bogaraš. 8824

Uj csöveskukoricát, korai arany gömbölyü szemüt vagontételekben szállit Burány Árpád, Sonta. 8904

Nagyforgalmu fürdőhelyen nagyobb családi villa gazdasági melléképületekkel eladó. Bővebb felvilágositást nyujt Keglevichné, Daruvar (Szlavónia). 8929

Ház eladó, V., Somborski put 46. 8941

Sarokház modern lakásokkal, kisebb házak telekkel posta közelében, villa Palicson két lánc földdel eladók. Földes ruhaüzlet. 8979

Eladó kifogástalan állapotban levő, alig használt ebédlő. Érdeklődni lehet: Sudarevićeva ul. 12, az üzletben. 9074

Eladó birtokok. Megbizásom van 22 birtok 50—150 hold terjedelemben, 7 kávéház és 3 cséplőgép eladására. Érdeklődőkkel hetenkint kétszer: csütörtök és vasárnap délelőtt tárgyalok. Szvetozár Kozarev, Mošorin. 9041

Szegedi szőlőben 14½ kapa házhelyre alkalmas darab föld eladó. Cim a kiadóban. 9040

Szálloda étteremmel Vel. Becskereken kisebb, jómenetelü, eladó. Bodor Lajos, Vel. Becskerek, Begejski red 8. 9081

100 lánc prima föld eladó. Bővebbet Vadász Pál, mérnöknél. 9085

Fordson-traktor és kéttonnás fiatal fehér autó eladó. Bálint Károly, Stara Moravica. 9078

Ruston-traktor cséplővel, Beverlei gyártmányu kazán teljes felszereléssel, továbbá Marshal kazán és MÁV cséplő eladó. Kozma András, Čantavir. 9099

Figyelem! A legjobb minőségü acélekés Mészáros Ádámnál, Subotica Brozova ulica 10 kapható 5-ös számu 400 dinár, 6-os számu 475 dinár, 7-es számu 550 dinár. 8571

Olcsó óra és ékszer eladás. Javitások felelősséggel. Krekus órásspecialista, Gyümölcspiac 4. Berkes üveges, képkeretező és edénykölcsönző mellett. 7727

Alig használt ebédlőbutor és egy koncert-zongora olcsón eladó, Virágh gyógyszertár, Bajmok. 9236

Központban, különösen ipartelepnek vagy gazdálkodónak alkalmas ház eladó. Cim a kiadóban. 7882

Bélyeggyüjtőknek ajánlom, hogy szerezzenek be nálam 500 teljesen különböző bélyeget tartalmazó bélyeggyüjteményt 30 dinárért. Európa, Ázsia, Afrika és Ausztrália különböző államainak bélyegeit tartalmazó 1000 darabos gyüjtemény ára 65 dinár. A pénz előzetesen beküldendő és a gyüjteményt ajánlott levélben küldöm a rendelőnek. Minden rendeléshez ingyen csatolom bélyegárjegyzékem, amely az egész világ, majdnem 600 államának bélyegjegyzékét tartalmazza. Az SHS legrégibb bélyegkereskedése. Izidor Steiner, Brod na Savi. 718

120 dinár

10.000 kg dunai homok vagonba rakva Bogojevo nagy állomás, azonnal szállitható utánvéttel. Jovan Merkl, Senta. 8348

Stare kovine kao, bakar, mjed, strugotine mjedi, olovo, cinklim, akumulatorske ploče, olovna slova, željezo, gus, šuplje autogume, rabljene tračnice, vagonete, traverze, stare neupotrebive mašine kupuje i plaća najbolje Calin« k. d. Zagreb, Mandaličina 1b. 7032

Mülábak

mükarok, gyógyfüzők, támgépek betegtoló-kocsik, Schönbrumnál, Szubotica, Paje Kujundžićeva 20. 3756

Széna. Prima kóró- és sásmentes szénát szállitok vagontételekben jutányos áron. Ivan Sulyok, Gundulićeva ulica 15. 8810

Villanymotor, 7 HP és 33¼ HP olcsón eladó. Megtekinthető Zmaj Jovina ulica 1. 8033

LIFKA KERT-MOZI

Csü örtöktől vasárnapig
szezonnyitó diszelőadások!
Bródy Sándor
szindarabja filmen
A SZERETŐ
Fedák Sári szerepében EDNA CROY
Törzs Jenő „ HARRY LIEDKE
Z. Molnár „ **Hans Junkermann**
A filmet Magyarországon betiltották, Belgradban hetekig nagy sikerrel adták
Előadások kezdete 6 és este **fél 9 órakor,**
vasárnap 4, 6 és este **fél 9 órakor**

Modern és stilus
butorokat
továbbá e szakmába vágó összes munkákat készítenek az ujonnan átépitett mü-
butorgyárukban
SIPOS FIAI
Zentai ut 3.
Állandó raktár! 7040

Burgonyát
étkezésit és takarmányt szállitok bármely állomásra. Kérjen árajánlatot.
Grünwald ügynökség Subotica 9308

200 lánc
prima bácskai földet keresek megvételre tanyával, ajánlatot kikadóba „Készpénz" jeligére kérek. 9308

18 lánc föld
gyönyörü szép uj tanyával, Petrovalszelri Kutaspuszta környékén, Molgunarasnál, **eladó.** — Grünwald ügynökségnél Subotica
9308

Villatelkek Palics legszebb helyén, villamos megállónál, gyönyörü parkkal és épületekkel parcellázva vagy egészben eladók. Bővebbet Vadász Pál mérnöknél. 9206

Gyümölcsbódé trafiknak is alkalmas, más vállalkozás miatt sürgösen eladó. Zsidó templom mellett. 9310

Két nagyjövedelmü szabadalom eladó. Dékich Sándorné gyógyszerész özvegyénél, Palić, Riječka ulica 4. 9235

Ház eladó 5 szoba, konyha, cselédszoba és melléképület, a város belső központján azonnali beköltözéssel. Érdeklődni Strass mérnöknél. 9304

Eladó egy családi ház Sörös Lajos, Párhuzamos ut, Mária szobornál, Szegedi szőlőkben. 9294

5 kapa szőlő eladó, csaszla, tokaji, kadár, rizling, 2 és 6 éves ujültetés. Békási Jánosnál, pesti vasut, harmadik örház mellett. 9264

Egy darab 60 hektoliteres hordó és egy 3 hektós szőlőprés eladó. Petar Vojnić-Zelić szőlőgazdaságában, Supljak, vasutállomásnál. 9224

35 év óta fennálló fűszer-, vas- és vegyeskereskedésem, trafik és italmérési engedéllyel, berendezéssel és árukészlettel együtt is betegségem miatt azonnal átadnám. Csak megfelelő készpénzzel rendelkező egyének érdeklődésére reflektálok. Cim a kiadóban. 9152

Eladó egyben vagy részletekben kedvező feltételek mellett 22½ hold szántóból és 3½ hold szőlőből álló birtok, amelyhez még nagy vendéglő és mészárszék, malomépület, egy üzletnek alkalmas ház, lakóház és 2 kisebb ház tartozik. A birtok forgalmas helyen, müut mellett fekszik. Felvilágositással szolgál Franjo Beran, Andrijevci (Szlavónia). 9220

KÜLÖNFÉLE

Elegáns, különbejáratu utcai parkettás szoba, vasut közelében, azonnalra kiadó. Bővebbet Ivan Antunović ulica 3., földszint. 9269

Bérbeadó betegség miatt jóforgalmu éjjeli üzlet Bačko Petrovoselon. Felvilágositást ad Boros Béláné Bačko Petrovoselon. 9276

Különbejáratu szép butorozott szoba kiadó. Knez Mihajla ul. 18, Szenes-ház. 9241

Szobát szabómühelynek keresek azonnalra, a város belterületén V. Kuntscher, Zrinjeski tró 2. 9312

Egy szoba és konyha azonnal kiadó. VI., Stipe Grgića ul. 43. 9293

Kiadó egy modern és egy udvari lakás. Harambašićeva ul. 14. 9295

Magányos kis családi házat bérbe vennék. Ajánlatok »Magányos« jeligére kérek a kiadóba. 9286

Kiadó egy elsőrendü nagy parkettás szoba butorral vagy anélkül. Paje Kujundžića 5. 9303

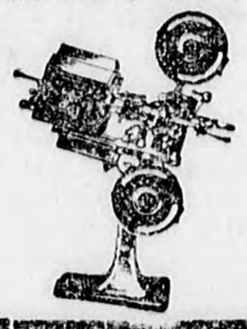
Paraffin Therapia

Ciril i Metod trg 5. Dr. Vécsei Jenő orvos lakásán. Telefon: 539

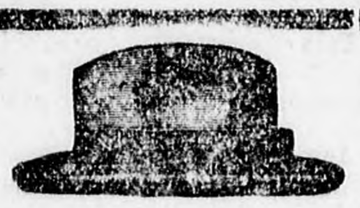
A legujabb és eredményeiben felülmulhatatlan gyógymód **reuma, köszvény, ischias, lumbago, és neuralgikus fájdalmak eseteiben.** Legbiztosabb sikerü paraffinos pakolásos **fogyasztás** az egész testre, vagy annak egyes **részeire** berlini módszer szerint.

Számos köszönőirat. Vidéki betegek részére **lakás és ellátás.** Kivánatra prospektust, vagy szóbeli felvilágositást ad: 6851

Dr. Vécsei Jenő, orvos

Mielőtt

vetitőgépet
vásárol, tekintse meg legujabb rendszerü ventillátor hütővel ellátott
A. E. G. 8962
„Successor és Triumphator" gépeinket!
ORIENT-FILM D. D. Subotica
Ćirila i Metoda 11

Droguista-segédet
szerb, német, magyar nyelvismerettel
azonnali belépésre keres
DROGERIA FEHÉR, SOMBOR
1633

Ruha

erős szövetből **465,** sevijotból **630,** kamgarnból **900,** munkásnadrág **58,** nadrág szövetből **96,** kamgarnból **160,** finom ruhaszövetből **100,** gyapotkelméből **60,** télikabát dublészövetből, rövid **350,** hosszu **500,** fiukabát **200,** kalap, tartós **56,** finom **70,** divatos **88,** plüssből **125,** nyulszőrből **180 dinár.** — Mindent a legjobb minőségben szállit a
R. STERMECKI nagyáruház Celje, 27. szám (Slovénia)
Kérje azonnal ingyen képes árjegyzékünket több ezer ábrával. Meg nem felelőt kicseréljük, vagy a pénzt viss aküldjük. Rendelések 500 dináron felül bérmentve
1673

Bevásárlási utamról visszatérve, értesitem t. vevőimet, hogy
valódi perzsa szőnyeget
és ezüstöt, szines- és blei kristály, porcellán és fayance, bronz- és márványból készült iparmüvészeti különlegességeket, divatos kézimunka- és finom bőr-ridikülöket, pipere-, iró-, dohányzó- és ozsonnázó-készleteket vásároltam.
Kérem n. b. vevőimet, hogy szükségleteiket nálam beszerezni sziveskedjenek. Olcsó és pontos kiszolgálásról előre is biztositom.
BALOG LINA-cég, SUBOTICA
Naponta friss vágott és cserepes virág
9275

VÁROSI MOZI

Vasárnap utoljára
Egy világváros szimfoniája
Vig özvegyek
Főszereplő: **MADGE BELLAMY**
Hétfőtől szerdáig
Tutenkamenologija
kacagtató burlesk
Zsiványbecsület
Film Amerika ősidőiből, amikor még fegyverrel a kézben kellett védeni minden talpalatnyi földet. — Főszereplők:
GEORGE O'BRIEN, OLIVE BORDEN

Ötszobás emeleti lakás, fürdőszoba, gáz- és villanynyal novemberre kiadó. — Strossmajerova ulica 20. 9300

Darálómalomhelyiség szivógázmotorra engedélyezve kiadó. Igen forgalmas, jó hely. Vetro János, Subotica, VII., Miloš Obilićeva ul. 33. Sarokház, a gyógyszertár mellett. 9248

Ujoncok! Szakavatott egyének pontos felvilágositásokat adnak katonai természetü, különösen sorozási, szolgálati idő meghatározására és jogos esetekben a szolgálatok megröviditésére vonatkozó ügyekben. Nemzetközi Iroda, Szubotica, Aleksandrova ul. 9. 9287

Orvosi rendelő, amely 2 esetleg 3 szobából áll, butorozva és müszerekkel együtt 1928 október 1-re kiadó. Bővebb felvilágositás özv. dr. Pollák Lajosnénál, Lelbach-palota. 9282

Esperanto tanfolyam kezdődik október elsején. Felvilágositást ad és jelentkezéseket elfogad »Univerzitas« könyvkereskedés, Aleksandrova ulica 15. 9285

Butorozott szobát a belteren külön bejárattal keresek. Ajánlatokat »Butorozott szoba« jeligére kérek a kiadóba. 9284

Magános ház öt szobával és egy hallal, legmodernebbül berendezve, november elsejére kiadó. Crnojevićeva 6. 9296

Négyszobás lakás előszobával, fürdőszobával és vizvezetékkel, minden mellékhelyiségekkel november elsejére kiadó. Kumičićeva ul. 3. 8010

Amerikába kivándorlók kérjenek ingyenes felvilágositást Lloyd Sabaudo gőzhajózási társaság alképviselőjétől, Sombor, Kralja Petra 30. 8056

„PLANINKA"
havasi gyógyfütea
felfrissiti és tisztitja a vért, megjavitja a rossz emésztést, a rendszertelen bélmüködést és kiváló hatásu altesti bántalmaknál, a hugyhólyag, máj, epe megbetegedéseinél és epekőnél. A **„PLANINKA"** tea étvágygerjesztő, különösen jó hatásunak bizonyult éredényelmeszesedésénél.
A „PLANINKA" havasi gyógyfütea csak fenti védjeggyel és leplombált dobozokban valódi, egy doboz ára 20 dinár.
Kapható gyógyszerárakban
Készíti: Mr. BAHOVEC gyógyszerész LJUBLJANA

Ingyen kap 1 próbadobozt eredeti Daruváry krémet, ha portóra beküld bélyegben 2 dinárt. A Daruváry krém ezideig a legjobban bevált szer arctisztátalanságok, szeplők, májfoltok ellen. Kapható szaküzletekben. — Készíti Blum gyógyszertár, Subotica, főpostával szemben. 5190

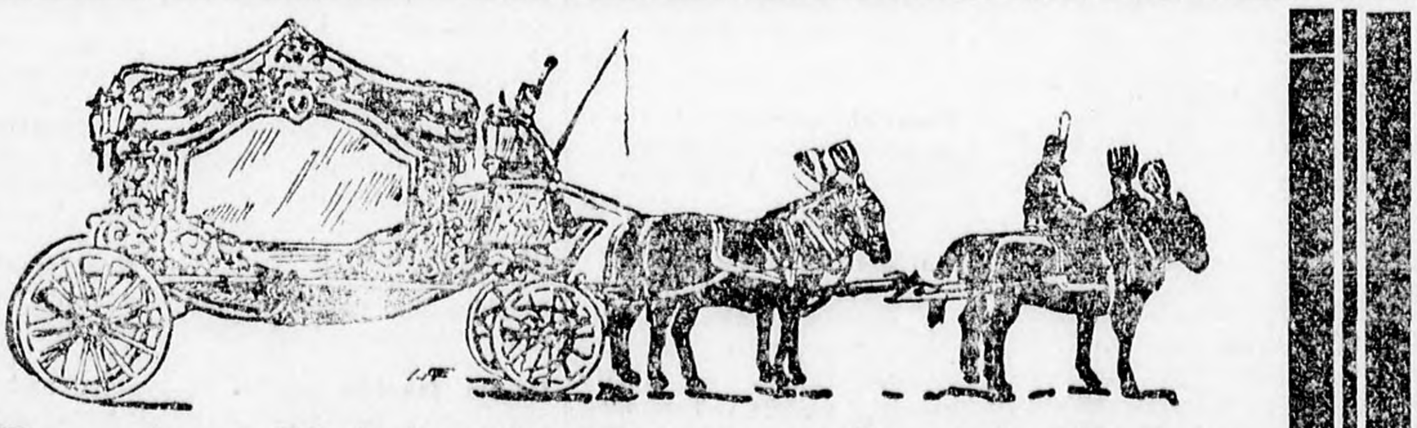
Üres, nagy boros hordókat keresünk bérbe Subotican vagy vidéken. Barzel D. D. Subotica. 9140

Egyszobás komplett lakás villanyvilágitással, október elsejére kiadó, VII., Jugovićeva ulica 31. 9134

Bednárz-féle faiskola, Stara Kanjiža, őszi árjegyzéke megjelent. Kivánatra bérmentve küldjük. 9094

Apróhirdetések Szuboticán az Aleksandrova ulicán a Pressburger-féle üzletben, a Manojlovićeva ulicán a Rádió-Reklám irodájában, Universitas könyvkereskedés Aleksandrova ulica, Földes Samu ruhaüzletében, Gyümölcspiac, Noviszadon, Szomborban, Szentán, Veliki Becskereken ottani fiókkiadóhivatalainkban is eredeti áron feladhatók.

Felhivás. Verbászi Imre és neje korcsmaüzletét átvettem. Felhivom nevezettek hitelezőit, hogy követeléseiket nálam f. hó 7-én jelentsék be, mert különben azokat nem vehetem figyelembe. Galicz György. 9049

Barasics és Vojnics *teljesen ujonnan berendezett* ***temetkezési vállalata***
SZUBOTICA, Jelašićeva ulica br. 8., Vidáković Félix és Fiai mellett
A legegyszerübb és legdiszesebb temetkezéseket minden igénynek megfelelően legolcsóbban eszközli. — Használt temetkezési kocsik és egyéb felszerelések olcsón eladók

A legolcsóbb cipő-bevásárlási forrás „DANICA" cipőüzlet, Aleksandrova ulica 7
Szeptember 1-től leszállitott árak
Oriási választék mindennemü cipőárukban
8870

A szerkesztésért felelős dr. FENYVES FERENC. Nyomatott a kiadótulajdonos Minerva r.-t.-nál. Felelős kiadó: FENYVES LAJOS Szubotica.

Müvészet és barbárság

Az emberektől ne várjunk csodát, még csak tulsokat se. Mindig a végletek közt mozognak, de ezek a végletek nincsenek nagyon távol egymástól.

Aki elolvassa Shaw némely rendkivül finom párbeszédét, méltán kérdi, van-e még ezután haladás? Hova vezet az? Fejlődhetik-e stylus ilyen magassága még tovább? Ime a felelet: van fejlödés tovább is, jelesül visszafejlödés. A mozikban divatosak most a kétfelvonásos burleszk komédiák, futnak, bukdácsolnak, valaki befut a fürdőszobába, kicsit megbotlik és mindjárt nyakig esik a vizeskádba, a közönség pedig boldogra kacagja magát. Ime egy kis izelitő a fejlödésből.

De hagyjuk a tréfát. (Mellesleg a tréfa is faja volna a müvészetnek, még csak nem is a legkönnyebb, s még nem érkezett el fejlödése csucspontjára).

Ha azon töprengünk, hogy a mai szinmüirodalmat miféle jövő fenyegeti, gondoljunk arra, mi mindent megért már az emberiség, s mi mindenre volt már példa. Multunkban a jövő.

A görög szinmüirás a fejlödésnek örök időkre egyik legmagasabb pontját jelenti. És mi jött utána, talán a fejlödés? Talán jött valaki, aki felülmulta Aischylos fennségét, Sophokles emelkedettségét, amit Aristophanes dagálynak nevezett és guny tárgyává tett néha. Vagy jött valaki, aki elavulttá tette Arslophanes szellemes vaskosságait? Nem, ezek után dekadensek jöck, Plautus után alig pár század és Europa a végtelen háboruk barbár sötétségébe sülyedt.

Láttunk már ragyogó kulturát, s láttuk azok továbbfejlödését. Az egyiptomiak csodás dolgokat alkottak, gépeket, vegyészetet, hova lettek azok? Egyes görög városok a szépségnek és kulturának utolérhetetlen tárházai lettek. Jöttek a hóditók, ne szépitsük, a rómaiak maguk is. A legfinomabb római nagyur, Lucullus, elfoglalta például Korinthost és katonái ugy feldulták és ugy elsöpörték a föld szinéről, hogy csak csupasz falak meredtek az égnek és oszlopok, melyekről aztán Rómában vicceket faragtak. A festményekkel és márvány szobrokkal ékes aranypaloták helyén évszázadok mulva voltak, ha voltak sárkunyhók.

Nem adtak már drámákat Euripidestől, (a közönségnek volt talán haladottabb izlése?) ugyan hol is adtak volna! hanem látjuk a szinmüirás szegényes ujrakezdését, itt-ott nagyon primitiv passiójátékot. Igazán sötét teljes évezred után bukkan a habokból ki Shakspere, Moliere.

Most nem vetem fel azt a kérdést, hogy a mi civilizációnk elpusztitható-e? Némelyek szerint igen. A mi földgömbünkön nincsenek már ismeretlen vad néptömegek, de hogy mire képesek a külvárosainkban gyülekező uj emberek, azt mi még nem tudjuk.

A tudomány, a technika haladása beláthatatlan, lehet, hogy a csillagokat is meghóditja nemsokára, de miért? Mert lépésről-lépésre halad, egyik láncszem a másikba kapcsolódik és egyik lépcsőfok a másik fölé épül. Egy görög pásztorfiu nem szerkeszthetett vizicrőhajtotta dinamót, hisz azt sem tudta, mi az a villamosság. A tudomány mindig haladhat a kiépitett frontja elé egy-két lépéssel, de a müvészet nem, mert az emberi agy inventiója nem végtelen, sajnos, gyenge és végzetes.

Goethe zseni volt, de a következő iró nem fokozhatta az ő positióján állva az ő zsenijét, mint ahogy a rádió fokozza a távbeszélést, mert a következő iró megint egy életen tanult, szenvedett és elmélkedett, mig valami mondanivalója támadt, amire figyelnie lehetett és kellett a világnak és ez a mondanivaló lehetett külömb, kivitelében jobb, mint Goetheé, vagy pedig még olyan sem.

Ha valaki ismeri a kémiát, csinálhat belőle olyan eszközt, ami uj. Kilenc anyag ismerete alapján felfedezhet egy tizediket, s avval tulhaladott álláspontra teszi azokat, akik még nem ismerték a tizedik anyagot, amelynek ismerete sok mindent megváltoztat. De amazok vállán lépett eggyel feljebb. Ilyen lépcsőzettel a költészet világa nem szolgál. Egy regényiró nem állhat Dannunzió vállára, hogy onnan egy fokkal finomabb stylusban irja regényét. Ehhez neki tehetségesebbnek kell lennie, mint amilyen Dannunzio. Minden alkotás különálló uj és a kritika az irókat egymással összehasonlitásban kezeli, itt senki sem képviseli a haladás egy bizonyos már beállott fokát, hanem önmagát.

Magyarul mondva pedig egy ünnepelt lyrai költő a huszadik században nem szükségszerüen jobb, mint Anakreon volt. Sőt!

Mi lesz a fejlődés Shaw csodálatosan nagy szelleme után? Ha a mozivászon jelöli a fejlödés irányát, ugy ez egyelőre nagyon szomoru perspektiva.

És még erről is lehet beszélni, csak egyről nem, a közönség igényéről, mely folytonos emelkedésénél fogva felállitja a haladás követelményét. A közönség igénye a legcsalókább anyag. Kiszámithatatlan, megbizhatatlan és nem is mértékadó. Nem is biztos, hogy halad, felfelé tudniillik. Mikor a közönség már tudta, hogy Ady igen nagyértékü lyrikus, olyant, vagy külömbet kellett volna követelnie. Dehogy! Vigan orditják, hogy »Lesz maga juszt is az enyém« vagy: »Ebből a kislányból nagymama lesz«. Mert hát ez is lyra, csak nem jelent valami nagy haladást Ady után.

Erre valaki ellenvethetné, hogy a müvészet kizárólag a szellemi arisztokrácia kincse. Hát még ez a legnagyobb tévedés valamennyi közt. Ezt a szellemi arisztokráciát csaknem lehetetlen elhatárolni és minthogy mindenki más müvészetben igényes és szakértő, ennélfogva a müvészetek sokféleségénél fogva a közönség oly széles rétegére terjed ki, hogy azt már nem lehet arisztokrácia néven összefoglalni. De erről sokat lehet mesélni, most csak egy példát. Ismertem egy lányt, aki el nem olvasott, meg nem nézett volna egy szindarabot, csak moziba járt, a kalandor filmekhez, emellett olyan leveleket irt, melyek szépségükkel, öntudatlan müvészetükkel a legnagyobb irókat is megszégyenitették volna. Feltünt másnak is. S minthogy egy müalkotás értékének nem az a fokmérője, hogy nyomtatásban megjelent-e, vagy nem, ez a lány okvetlenül tehetség volt. Mégsem volt az izlése mérvadó.

Azonban ne lássunk rémképeket. Vegyük tudomásul, hogy az alkotás nem tömegerény, hanem egyes kimagasló szellemek hivatása, s ezekre a hivatottakra a jövőben is nyugodtan rábizhatjuk a döntő szót, a vezetést, az iskolák és irányok alakitását. Még csak attól sem kell tartanunk, hogy olyan nyelvet fognak használni, mint egynémely magyar lyrikus, mert hisz a világirodalomnak jelenleg hivatott nagyjai olyan nyelven beszélnek, mint mi magunk. Egy görög satirikus azt állitja, hogy Aischylos olyan nyelvet használ, melyen a köznépnek törnie kell a fejét. Ez az iró *meghalt ezelőtt 2384 évvel. Amint látjuk, a görögök* azóta kigyógyultak ebből a betegségből, mert most is megértik az iróikat.

A helyzet nem vigasztalan. Az irodalom jelene igazán óriási, s ha csak ilyen marad, nem kell félnünk a jövőtől. Byron jut itt eszembe, aki ezt mondja:

Nekem uj gyönyörök nem kellenek,
Elég a régi, csak maradna meg

Dr. Boschan Sándor.

ARANYESŐ

Irta: Govorkovich János

Harmatszürcsölő napsugarak alatt, a didergő virágok könyszáritó őszi verőfényében csillogó aranyeső, — hulló sárga nyárfalevelek: a virágoknak, a nyári meleg napoknak a szemfödője... messze meleg tónusban tündöklő aranyszinü mezők egyenletes szövetének lassan egymásra sorakozó szemei... Hullanak nesztelen lágy hullással. Igazi őszi hangulat .... Őszre hajló szürke mélységü leányszemek, elmélázó melankólia, hadokló romantika.

A sárga szin éget. Az aranyeső álomriasztó zizegése kétségbeesést susog... Egyenként hervadtak el a virágok... a nap forró. Harminchat év!... Elszürkült álomképek csillogó ködfoszlányon át nézve... a vig gyermekkor, az imádók hosszu sora... azután az éredés... a hozománynélküliség: az idők intő szava. A hamvas szőke korona, a könyfátyolos meleg tekintet, a költői lelkesedés nem elég vonzó, a fészekalapitáshoz arany kell.

Nem nyárfákról lehulló aranyeső, ennek a zőreje tulságosan halk: csilingelő érccsengésü arany... a földi boldogság ára.

Ez hiányzott Lauránál. A tündérkirályok kihaltak, nem jöttek érte aranykerekü üveghintón, hogy elvigyék kristálypalotáikba. A jégkirálynő joggyakornokok, egyetemi hallgatók karján siklott tova a pályán, megcsodálva, megkivánva.... ma már mind felnőtt férfiak: ügyvédek, orvosok... Hozománydus asszonyok férjei, kicsiny piszeorru nőcskék, nagycsontu, félszeg polgárleányok urai. Ott laknak kényelmes lakásokban, gyermekeiket francia *gouvernantok,* angol *nursök* ápolják. Amikor szalmaözvegyek lesznek, visszasóhajtják a régi báli éjszakákat, megzörgetik Laura előtt az emlékek száraz virágát... ez minden.

És az arany nyárfacső mindig gyakrabban hull a vénülő lány feje fölé. Csillogó levelei nem szövődnek többé álom képek közé, harmattól hideg lapjaik megborzongatják a merengőt... De itt, ebből a kicsi könyvből lágy melegség sugárzik, itt még fiatalság tör elő a fejlődő versbimbókból és szerelemmel hajlik az érett virág felé. És az aranyeső nem takarja el a szirmokat, forró nyarak nem hervesztották még el; a fakuló szinek között üdén, bontatlanul maradt a belső kehely. És felszivja magába a gyermekszerelemből kiáradó költészetet, a huszéves gyerek szeliden peengetett lirájának az akkordjait... És vigasztalást hoz a hervadás hangulatába az aranylevelek hullása, az egymásra sorakozó évek tömkelege közé. Laura lelkében visszhangot keltenek a fiatal poéta verseiből csengő meleg érzések.

Elmosolyodik maga felett... anyja lehetnék... vajjon tudja-e ezt a gyerek? Bizonyára nem tudja? De talán nem is keresi... ő nem törődik a korral, a névvel, születéssel: ő csak a *nőt* látja, *a szépséget*... mert Laura még mindig ragyogóan szép. Az ifjuság nedvdus mohája zöldül a költészetéből az árnyékos hársak, az erőteljes tölgyek alatt. ... Álmodozó üde fiatalság... céltalan, nem számító, csak mélyen érző. És ez olyan kedves! Érdemes, hogy betöltse tisztán maradt lelki világát és merengve lapozgat a könyvecskében. A belső fény kisugárzása, a hulló levelek visszaverődő aranyfénye megvilágitja okos szép arcát és visszavarázsolja husz év előtti báját.

A lágy talajban nem hallatszanak a léptek a nedves levélszőnyeg elnyeli a kopogásukat. Dudás Andor megáll és gyönyörködve nézi a szép képet. Azután köszönti, halkan rezgő, mély bariton hangján.

— Jó napot Laura.

A tettenért gyermek ártatlan pirulása felhőzi be arcát, becsukja a könyvet és kezét nyujtja.

— *Nos határozott?* — *kérdi* a férfi.

— Nem tudom.

— Miért ingadozik még mindig?

— Nehéz helyzet... az ilyen egész életre kiható lépés... álmatlan éjszakákat áldozok fel érte és nem tudok dülőre jutni. Mit szólna Lantos Levente? Szabad az ő tiszta érzelmeit kockára tenni?

Az őszülő férfi a csodálkozás a bosszuság vegyes indulatát magába fojtva fogta meg a szép hölgy kezét.

— Hallgasson meg Laura! A középkor romantikája kihalt, a trubadurok nem sárkányokkal, hanem repülőgépekkel küzdenek. *Perarca* nem szonetteket rakna ma a bálványa lábai elé, hanem talán megszöktetné. Ne higyje, hogy a neve a gyerek szerelmi sóhajainak középpontjává jelölte ki magát... Az ilyen beteges hajlamok rendes kisérői a kamaszkornak... Bocsásson meg de... hiszen maga ennek a gyereknek az anyja lehetne.

— Erre már én is gondoltam.

— A serdülő kor az álmok kora. A maga szépsége mellett talán csak a neve költötte fel ezeket az álmokat. A mai kor reális viszonyai között ez betegség számba megy. Gondoljon a jövőjére... sóhajokból nem lehet táplálkozni. Ha a gyereknek meg jön az esze, ő maga nevet majd felette leggunyosabban... És a ferde helyzet, amibe magát sodorja! Csodálom, hogy ilyen értelmes leányt erre még figyelmeztetni kell. Nos igen!... a vele született hajlamok... talán inkább a szánalom: de semmiesetre sem szerelem. Meg tudom érteni. De ezt a *mélyen* gyökerező érzést jobban gyümölcsöztetheti... Gondoljon Rózsikára!... a gyermek rajongó szeretetre, hiszen ez a szegény kis árva repes a boldogságtól ha magát látja... Én nem keresek feleséget, szeretőt. Az én gyermekemnek anya kell. Magánál jobbat, gyengédebbet nem tudok találni.

És elérzékenyülve, kérően nézett a leányra.

Laura gondolatokba merült... Az idő halad, feje körül a verőfény még derült mosoly, de ott, mélyebben már az ősz fuvalmát érzi. Az aranyeső csillog, de fénye hideg, az elmulás jóslata száll fel belőle.

Végig hordozza tekintetét a messze sárga mezőn: az aranyréteg mindig vastagabb lesz... mind *mélyebben nyugszik alatta a tavasz. A gyerek-poéta* éneke nem tudja felébreszteni onnan. A sárga levelek hullanak... hullanak. És reá hullik majd az öregség dere, a gondok terhe... Az élet nem rózsaszinü lapra irt költemény, csontkezü szörnyeteg, csak az tud vele megbirkózni, aki bátran a szemébe néz... De az ábrándok olyan szépek!... mi haszna, a csontkéz durva, *kiméletlen... hadd takarja be foszlányaikat* az aranyeső.

És Laura némán nyujtja a férfi felé keskeny fehér kezét. Az megértően csókolja meg.

— Tehát megtarthatjuk vasárnap az eljegyzést?

— Igen. Hanem most menjen, mindjárt itt lesz a gyerek, el kell tőle bucsuznom.

.... *A hulló sárga levelek nem lebegtetik a fiatal* poéta lelkében az enyészet szárnyait. Fényük ott arany csillogás, zizegésük a költészet tiszta csengésü harangja. Az ősz szunnyadása neki a tavasz igéretét jelenti: haldokló virágok uj remények ébredését. A vénülő leány arcán csak a szépséget látja, az elmulást nem sejti meg. És olvadó tekintetébe kiül az ártatlan *vágy a magát megtagadó kivánság, a remélni* nem merő ábránd... Csak egyetlen egy csók! ... leheletszerü ihlet, költészetet élesztő gyenge fuvallat... a sejtelme benne reszket, de kérni nem meri. De a leány, az megérzi, talán feltudja becsülni az értékét... és miért ne jutalmazná meg azt az ártatlan lélekből felbugyogó lelkesedést? Gyengéd szánalommal, ... talán anyáskodó szeretettel... bucsuzásul... Őt más kötelességek hivják: a regénynek vége.

Az ábrándozás a fiatalság előjoga, a fiu előtt áll a lüktető élet kecsegtető izgalmaival, neki megmarad a nyugalmas otthon, a szürke mindennapiasság. Utjuk elválik... bucsuzni kell.

Félve, remegve lesi a hatást a gyerek arcán... és nem lát megdöbbenést. Csak a csalódásnak kis árnyékát, a muló epizód keserü izével. Ebből az epizódból hiányzik valami: a vigasztaló emlékezés, a fantazia gyermekeinek, a verseknek a koporsójára helyezett virága. Ezért a virágért esedezik a gyerek-poéta tekintete.

Laura fájdalmas mosollyal nézi, azután a fejét két kezébe fogva, gyengéden szájon csókolja.

— Isten vele!

A csók ragyogóbb mint az aranyeső. Ragyogása szétterül a gyerek arcán. Az elvesztett ábrándot, a

képzelt szerelmet kárpótolja érintésének varázsa. És a vigasztaló megkönnyebbülés mellett sajnálkozás, kijózanodás vegyül a bucsuzó leány plátói érzelmei közé... a vén leány felébedt.

És az aranyeső hull... tovább hull.

...Másnap pedig megjelenik a »Vidéki Harsonában« Lantos Levente legsikerültebb verse: »Az első csók.«

Fatális véletlen

Irta: ifj. Papik Miksa

Ami a lesipuskásnak a kakastollas, a dohánycsempésznek a finánc, az a vérbeli vadásznak a kacsapuskás. Réme. Jobban irtózik tőle, mint a háromnapos hidegleléstől és ha valamelyik vadászaton kezdenek kibontakozni konturjai, már valami csendes kétségbeeséssel gondol az eljövendőkre.

Különösen két válfaja van. Az ártatlan és a közveszélyes.

Az első, mint maga is beismeri, csak időtöltésből, a »muri« kedvéért vesz részt a szórakozásban. Tőlünk kér puskát, patronokat. Ezzel könnyen elbánhatunk. Adunk neki jól felporozott, lefojtott, sörét nélküli patrónokat, azokkal aztán kedvére veretheti vállát feketére. Neki is megvan az öröme, nekünk sem kell szakadatlan felé sanditanunk.

A másik már sulyosabb eset. Ez szentül meg van győződve róla, hogy ő vadász. Szent Hubertus egyenes leszármazottja. Hirtelenében azt hiszi az ember, hogy egy mozgó sportáru üzlet áll előtte. A puskája Hammerles, hármas, esetleg Browning.

Van rajta Thermos, hátizsák, töltényöv, vadcsalogató, távcső, vadászszék, vadászzsák. Az öltözékéről nem is beszélek.

Isten mentsen meg a közelségüktől.

Ettől a két válfajtól minden tekintetben elütőbbet csak egyet ismertem. Abból is csak egyetlen példányt. De az az egy azután tultett minden máson. Puskája nem volt, a patronokat azonban ő maga fabrikálta.

Féltek tőle, mint hajós a vészmadártól.

Külsejében nagyban emlékeztetett a halálmadárra.

Alacsony zömök ember volt, hihetetlen nagy, olajbarna kopenyával, két bajusszal, tallérnyi lencséjü okuláréval.

Fején fekete félcilinder, vadgalambszinü zsakettján szorosan simult a töltényöv, olajzöld pantallója sárga gamasnikba volt szoritva. Az ujvidéki gimnáziumnak volt latin professzora. Édesapámnak jóbarátja.

Hiresek voltak a nyolcvanas években és a kilencvenes évek elején a temerini vadászatok.

A gyönyörü fürjezés, foglyázás, nyulászás mellett legragyogóbb fénypontjuk és koronájuk volt a tuzok.

A csikorgó, ropogós havu teleken pedig a véget nem érő vadasokban a vörös rabló.

A bácskai urakon kivül legkedvesebb vendégek voltak a pétervárади tisztek, élükön szeretetreméltó parancsnokukkal, Vidos altábornaggyal.

Egy alkalommal fent jelzett Kopalek professzor ur megserétezett egy paraszt asszonyt. Akkor a tábornok bizalmasan megkérte Édesapámat, hogy máskor — ha ő is hivatalos — a professzort ne invitálja. Édesapám sietett felvilágositani a kegyelmes urat, hogy Kopalek — ha csak kiszimatolja a vadászatot — (ebben a tekintetben pedig tultesz a legjobb vizslán) megjelenik hivás nélkül, mint a kisértő szellem.

*

Vadászszivet lázbahozó tuzok csapat járta a hatalmas repcetáblát. Disze volt egy — párját ritkitó — gyönyörü kakas.

Nosza futárt Ujvidékre, Péterváradra:

— Holnap tuzok hajtás!

És másnap reggel gördültek a hintók, gyülekeztek ragyogó kedvvel a vendégek, indulás előtt ropogott a jóizü töpörtös pogácsa, el-elcsuszott egy-egy kupica szilvórium, zsibongott a jókedvü vadásznép.

Egyszerre a derült égre rászállott egy sötét felhő. Az ablakon kitekintök elszontyolodva látták, mint döcög a klinker uton egy — szalámi érett — gebétől vonszolt konflis, benne a Halálmadár.

Édesapám hirtelen végét vetette a pillanatnyi jókedvzavarnak:

— Uraim én becsületszavamat adom, hogy Kopalek ma nemcsak lövést nem fog tenni, de puska nélkül, kocsiról nézi végig a hajtást! — A jó kedv visszazökkent a régi kerék vágásba s mire Kopalek a szobába lépett már csupa derüs arc ragyogott feléje. Apám közben párt sort vetve papirra, eltávozott.

— Jó reggelt uraim! Van szerencsém! — köszönt a belépő professzor.

(Ha mindaz, amit ebben a pillanatban kivántak neki valóra vált volna, nem hiszem, hogy valami különösebb szerencsével dicsekedhetett volna.)

— Hirét vettem a nagy napnak, nem akartam elmaradni!

— Igazán nagy kár lett volna professzor ur! — jegyezte meg — nem minden savanyuság nélkül egy csendőrezredes.

Mintha valami előérzet bántotta volna.

*

Mikor a kocsik a helyszinére értek, ott már vigan lobogott két kakastoll. — Az urak titkon összemosolyogtak.

Mielőtt a zsandár szólni kezdett volna, Édesapám hozzájuk lépett:

— Tudom őrmester ur, mi a kötelessége. — Mielőtt azonban hozzáfogna, egy kis félreértést akarok eloszlatni. A tanár ur — mutatott a sem élő, sem holt Kopalekra, nem vadász, csak kibicelni jött ki. A nála lévő puska is az enyém. Azonban, hogy a törvényen csorba ne essék, légy szives Guszti — ezzel kivette a megkönnyebbült ember kezéből a puskát és odafordult az ott ácsorgó kerülőhöz: — vigye haza a puskámat János!

Ez alatt a vadászok csendes mosolygással szedték elő jegyeiket.

A fentebb emlitett csendőrezredes visszacsusztatta zsebébe a pénztárcáját és csendes rezignációval szólt a kerülőkhöz:

— Megálljon csak János! Van itt még egy fölösleges puska. Vigye haza ezt is!

Valahogy otthon maradt a vadászjegye...

*

Szegény jó Édesapám még hosszu évek mulva is kinosan emlékezett meg erről a jelenetről.

János fekete hétfője

Irta: Vértes V. Károly

A fiatal májusi nap sugárcsemetéi a terebélyes vén eperfa lombjai közül bámészkodnak lefelé Marci bácsi tevő-vevő munkájára, aki a hüs árnyékban rakosgatja kifelé a ládából a piacon el nem kelt himes pruszlikokat, zsinóros mándlikat, vitézkötéses pantallókat. Minden darabról szép lassan lesöpri a piaci port, aztán beviszi őket a »magazin« polcra.

Marci bácsi, ahogy az előbbiek során már kitünt, magyar szabó. Ő öltözteti az egész vidék földhözragadt magyarjait a már lassan a feledésbe merülő tipikus ruhákba.

Hétfő van, még hozzá az a bizonyos »kék hétfő« — magyarul Blaumontag, mert tegnap a szomszédban bucsu volt, azután a bucsui vásár jól sikerült, ma meg piac volt és azon is elkelt néhány darab, igaz, hogy gyenge áron, de hát mit csináljunk, ha nagy a »klizis«.

Amint tesz-vesz nyilik a kis ajtó és azon jön be a koma, a János. Marci bácsinak mindjárt elszáll a fütyürészö jókedve, de azért barátságosan invitálja beljebb a komát.

A koma, a János asztalos mester. Akurátusan tud dolgozni, akár remeket tud csinálni, ha akar. De a János ritkán akar, majdnem sohasem. Munkát szivesen vállal, akár olcsóbban is mint a konkurrencia, csak az a bibi, hogy mindjárt előleget kér, de a munkát mindig elfelejti leszállitani, mert hát annyi a dolog, hogy az a jó Uristen se birja mind elvégezni. Az igazság nótája azonban másképen szól, a foglaló elköltésével van többnyire annyira elfoglalva, ami annál könnyebb, mert szomszédja azzal keresi meg a mindennapit, hogy bort, sört és pálinkát mér ki korlátlanul. A deszkás zsidónak már a tájára sem mer menni, mert nagyon vastag már a hitel, csak készpénzért van áru.

Marci bácsit kilelte a hideg, mert érezte, hogy ha a János jön, az csak bajt jelenthet, de azért vadalma mosollyal mégis feltette a kötelező kérdést:

— Meere jár eere koma? Mán régön nem vót kee nálunk, na kerüjjön bejjeb!

— Nincs ép sok érkezésöm — válaszolja a koma — de ha mán ilyen szivesen hil keee, egy szóra épen begyühetök. Na oszt mijen vót a piac?

— Hát csak vót valamilyen, még csuda ebbe a fene klizisbe, hogy ilyen is.

— Na akkó hejbe vagyok. Ha vót vásár van piz is. Én mög mit kerekijem, ipenhogy pizkeresésbe vagyok. Nagyon köllene.

— Piz, oszt minek a? — kérdezte Marci bácsi hüledezve.

— Minek? Kee is tudja, hogy eeválutam a kösségi bikaistállón a munkát. Nagyon sijettet mán a biró, hogy a fene egye meg. Deszka köllene, de nem akarok én a Vajctól hitelbe vásálni, mer nagyon szömtelen. Hogy meg tudjam vönni 500 dinár köllene a jövő hétig, ameddig a kösség kifizet, hát azt hiszem, hogy a koma kisegél, mer ha én mondom jövő csütörtökön egész biztosan mög lösz.

Tudta Marci bátyánk hol a baj, de mivel neki a megtagadás ugyse sikerült volna, nem is próbálta meg, hanem bement megnézni, van-e. Amikor János azt látta, hogy az öreg kapaszkodik fel a lépcsőn a tiszta szoba felé, tudta, hogy itt szerencséje van, de azt is tudta, hogy Marci bácsi nem egyhamar látja viszont az ezer forintot. Majd ledolgozza. Erre már jött is Marci bácsi a kezében az ötven darab tizessel, mert nagypénz nincs a népnél csak ilyen apró.

— Na, itt a piz — mondta — gyere föl a gangra maj mögóvassuk, oszt mögiszunk egy pár pohár bort.

A koma átvette a pénzt és már indult is azzal, hogy épen a kocsmában van egy kis dolga és hivta Marci bácsit is. Az sehogyse akart menni, mert bor van itthon is, aztán a János ráér később is átmenni. De János addig-addig noszogatta amig el nem indult.

*

Az Anti kocsmájába már tekintélyes társaságot találtak. A piros abroszos asztalnál poharazgatott a biró, albiró, meg néhány esküdt. Ahogy beértek megadták nekik a köteles tiszteletet egy elnyujtott »jónapot«-tal, majd leültek külön a kis asztalhoz és csendesen beszélgetni kezdtek a piaci »eseményekről«.

A község asztalánál az Anti borának hatása alatt már hangosan folyt a szóbeszéd.

— Már én csak aszondom, szólt az albiró, mind huncut a mesterember. Csak kéri a pizt előre, a munka, az meg készül mint a lucaszék. Nincs a mesterek közt egy se becsületes!

Marci bátyánkat a guta kerülgette ilyenek hallatára, de nem is birta ki szó nélkül.

— Tán csak nem gonduja miránk a mondását albiró uram — kérdezte.

— Mán én gondulom akire akarom, válaszolja az albiró, de az mán mégse járja, amit a János csinál. Fertályéve eevitte a pizt a bikaistállóra, oszt ne adj Isten, hogy eekészüjön.

Erre aztán Marci bácsi készen is volt. Látta, hogy felült a drágalátos komának, hogy az ördög szakijja ee a bundáját, a János meg látva, hogy bajok vannak Köpec és vidékén hirtelen gesztussal másra terelte a szót.

Marci bácsi fenemód rosszul érezte magát, ki is ment az udvarra levegözni. Ott találja az albirót, máskülönben kedves jóatyafiát. Nem hagyta nyugton a hallott dolog, elő is vette mindjárt, mi is legyen igaz amit ökelme bent mondott. Amikor aztán megtudta, hogy bizony az igazság került napfényre, habár nagyon elkámpicsorodva is, de egy müvészien kacskaringós káromkodást eresztett meg, amit azután egy megvetően hegyes pökés követett.

Az albiró nem tudta mi a csuda ártott meg Marci bátyánknak, meg is kérdezte tőle. Na, volt is mit hallania!

... hogy az a gézenguz betyár, a záristomtöltelék, a zakasztófáravaló!... igy becsapni a született komáját A zelőbb kért tülem kölcsön 500 dinárt Még hogy azt merte hazudni a zsivány, hogy a bikaistállóra kell

— Talán csk nem bolondult meg kee, hogy pizt adjon neki — kérdezte az albiró?

— Az ip a baj, hogy adtam annak a csirkefogó bojnyiknak, hogy az sátán szánkázzon rajta, ameddig egy darab van belüle!

— Oszt most nála van a piz — kérdezte az albiró?

— Mán, hogy ne vóna nála, amikor most attam neki oda.

— Na azér csak nem kö busuni, vissza gyün a piz a gazdájához, csak jól kö hini, garantálok keenek visszakapja mindjá, de kee is vigyázzon.

Marci bácsi sehogyse akarta megérteni milyen praktikát tud az albiró, hogy a Jánosból pizt tudjon kicsalni, de azért nagy busan leült a leforázott János mellé. A szomszéd asztalnál meg kifogyhatatlanul folyt a mesterek szapulása.

Az albiró, ahogy bejött leöntött egy spriccert és azután nagy hangon folytatta az előbbi témát.

— Ha én mondom ee lehet hinni, mind gazember a mesterember! Ha a zember ránéz a Marcira, azt hiszi, no ez a legböcsületesebb a zegész faluba, mán én mégis aszondom ü se igaz ember!

Marci bátyánk kékül, zöldül, nem érti a dolgot, kérdőre is vonja az albirót ezért a szaváért.

— No csak ne tegyemagát — válaszolt az — mer tudom, hogy a piacon sokat árut, tudom én biz jól azt is, hogy csütörtökön a vásáron is eeadott öt ötözetet. Csinájja a kseftéket, de a zadóságát fizetni azt mán nem. Emberek ez a Marci tizenkétszáz dinárommal adós, de még interest se fizet soha.

Erre már aztán kivirradt Marci bácsinak is és lesunyt fejjel szégyenkezve fordult derék János komájához:

— Te koma, látod mijen nagy szégyent értem meg miattad! Az egész falunak tudni muszáj, hogy én adósa vagyok az albirónak. Ezt nem lehet eltürni. Van othun még 700 dinárom, azt is eehozom, te meg maj visszaadod az ötöt, mer hát látod, hogy nekem i kö. Mán szégyellöm, hogy a köcsönt vissza kérem, de látod muszáj, csak nem engedem, hogy eez a paraszt igy meghurcójon.

A szót tett követte, hazament a pénzért és hozta is a 700 dinárt. A Jánostól meg elvette az ötöt és odaadta a birónak a következő szavakkal:

— Hogy ne sirjon kee itt a pize, az interest számijja ki, oszt máma egy hétre azt is megkapja!

Mire visszatért, a Jánosnak hült helyét találta, mert az fizetés nélkül, de feltünően csendesen eltávozott.

Erre áttette poharát a községi asztalhoz, ujabb litereket hozatott, igy ünnepelve meg elveszett pénzének szerencsés megmeneküléset.

Csevegés

Gólyaper

Pesten nagy port vert fel a mult héten leleplezett gyermekcsempészési botrány. Mindenki föl van háborodva az anyán, aki pénzért eladta gyermekét, az uriasszonyon, aki ilyen sulyos hazugsággal csapta be férjét és a bábaasszonyon, aki az ügyet közvetitette.

Szégyenkezve állapitom meg, hogy akárhogy igyekszem részt venni az általános felháborodásban, még csak enyhe megbotránkozást sem vagyok képes érezni.

Nagyon sokszor van ilyen különvéleményem az igazságszolgáltatással szemben, de persze óvatosan titkolom, mert tisztában vagyok vele, hogy az igen erkölcstelen dolog.

Sohasem tudom megérteni, mért kell büntetni olyan cselekedeteket, amik senkinek sem ártanak, mikor például az állatkinzást, sőt még a gyermekkinzást is aránytalanul enyhén büntetik. Holott ez az a két bün, aminek tiszteletére én például behoznám a botbüntetést, sőt bár nem vagyok nagyon vérengző egész jól el tudom képzelni, hogy egyes esetekben a régi szemet szemért, fogat fogért elvet is alkalmaznám.

Ám a pesti gólyakormányzási ügyben, bármennyire igyekszem valamilyen magasabb szinvonalu erkölcsi piedesztálra emelkedni, csak nem tudom belátni, hogy bün történt.

A szegény asszony oda adta a gyermekét, akit csak nyomoruságban tudott volna fölnevelni. Ha a lelencházba adja, nem bün, de mert gazdag uri házba adta, ahol a gyermek boldog lehet, bün. Mért? Mert pénzt fogadott el? Roszszabb sora lesz azzal a gyermeknek? Nem. Hát akkor?

Az uriasszony pénzért vásárolt magának anyaságot. Ha elmegy egy árvaházba és szabály szerint örökbe fogad egy gyermeket, akkor az nem bün. De mert ő nem csak gyermeket vett pénzért, hanem az ura illuzióit is megvásárolta, boldoggá tette az urát, megszerezte számára az apaságnak felemelő érzését, amit a természet megtagadott tőle, azért bünös.

És bünös a gólyanéni, akinek eszébe jutott Gondviselést játszani és hozzásegitett két familiát a boldogsághoz. A szegényt megszabaditotta egy nagy tehertől és pénzhez juttatta. A gazdagnak megszerezte, amit pénzzel fölmérni nem lehet, a szülői örömöket, amiket sem orvos, sem bucsujáróhely nem tudott megszerezni neki. Az ártatlan csecsemőt kimentette a biztos nyomorból és valószinü pusztulásból és mint valami jótékony tündér hipp-hopp elvitte tündérországba, ahol mindig lesz meleg tej, fütött szoba és a jólét minden egyéb nagyszerüsége.

Nézetem szerint ebben az ügyben csak az anyakönyvvezető panaszkodhatik, bár ugy képzelem, neki is mindegy lehet, hogy az ujszülött kisfiut Kovácsnak vagy Keménynek kellett-e beirnia.

Mi is történt? Családi állapot elleni kihágás? Hatóság félrevezetése? Csalás?

Csalva csak a férj lett. Kivánom neki, soha másképen ne csalja meg a felesége. Mert hiszen ő volt itt a főszemély. Ő érte történt minden. Mert az asszony annak rendje és módja szerint örökbe fogadhatta volna a gyermeket, hiszen a férj aligha lett volna ellene. Legfeljebb aggályai lettek volna: Egészséges-e a gyermek, kik és mik voltak a szülei, nagyszülei, stb. Bármennyire kivánt gyermeket és bármennyire izlésének megfelelőnek találta a szóban levő csecsemőt, ezek a kinzó kérdések elkeseritették volna az örömét és talán visszatartották volna.

Ezt akarta a feleség elkerülni. Ezektől a kinzó gondolatoktól akarta az urát megkiméln i.

És talán önmagát is. Talán azt gondolta, ha senkisem fogja tudni, senkisem birja emlékeztetni, ha nem lesz »hivatalos eljárás«, ami a legszebb, legpoetikusabb, leglelkesebb gondolatot is józan, rideg elintézéssé fagyasztja, akkor talán ő maga is el fogja felejteni, hogy a gyermek nem az övé.

Néhány év mulva ő maga is azt fogja hinni, hogy a gyermek azonos azzal, akit megálmodott, akit képzeletben sokszor érzett a szive alatt megmozduini, akit vágyai erejével reffegésének fájdalmával maga szült, akárcsak vérrel és veritékkel szülte volna.

Felhivás keringőre

Az iró is ember, mint ahogy azt a *Bácsmegyei Napló*-ban olvashatjuk, nem földöntuli lény, nem is szent. Már pedig tudvalevőleg a szenteknek is maguk felé hajlik a keze, hát akkor egy ilyen szegény iróról ki hinné el, hogy ő egészen önzetlenül, pusztán közérdekből beszél, mikor ilyen fontos problémát tesz szóvá, mint például a táncra kérés.

A tánc a huszadik században óriási átalakuláson ment keresztül. Talán jobban megváltozott az utolsó husz évben, min tazt megelőzőleg száz év alatt. Ezt a változást lehet elitélni vagy kedvelni, de abban azt hiszem mindenki egy véleményen van, hogy a tánc változásai pontosan fedik az általános világnézet változásait, hogy minden kornak meg van a maga tánca, amely finomkodásával, vagy őszinteségével romanticismusával vagy nyers életigenlésével pontosan alkalmazkodik a kor mentalitásához.

A mi korunkban, amit Kayserling gróf találóan soffőrkornak nevez, táncaink sem keresik a klasszicizmus nemes mozdulatait, hanem az élet eleven ritmusát próbálják megérzékiteni.

Szellemes ötlet, gyengéd graciozitás anakronisztikusan hatna bennük. Igy kellenek a mai ifjuságnak, amilyenek, friss energikus mozgásukkal, kisportolt izmokat kivánó technikájukkal és a nyugodtabb táncokban sem szentimentális keringő sóhajokkal, hanem lefojtott, lüktető érzékiséggel.

Ez idáig rendben volna.

Hanem, ha a tánc ennyire alkalmazkodott a korszellemhez, hogy van az, hogy a táncra kérés módja semmitsem változott a rokokó idő óta?

A doktorkisasszony, a képviselőnő, a hivatalnoknő ugyanugy ülnek és árulják a petrezselymet, mig férfikollegájuk meg nem könyörül rajtuk és egy a lovagkorból ittfeleitett meghajlással megszabaditja őket lealázó helyzetükből, mint azelőtt a »házilányok« ma már kiveső fajtája várta, rózsaszinü báliruháját szemérmesen lehuzva bokáira, a megváltó gavallért.

A rózsaszin szoknya ma már térd fölé csuszott, a képviselőnő, a hivatalnoknő és a doktorkisasszony fesztelenül szivja a cigarettáját, pajtásilag tegezi a kollegáját és nyugodtan leszólitja az ismeretlen férfit, ha tüzre van szüksége. Viszont az ismeretlen férfinek, vagy a kollegának eszébe sem jut, hogy a villamoson átadja a helyét a doktorkisasszonynak és többi testvérének.

Csupán a kézcsók maradt meg, egy elmult idő szimbolumaképen és a fölkérés. Ugy hatnak a kenyér után tülekedés könyökharca közepette, mintha a párisi operatéren az autók és villamosok forgatagában egy gyaloghintó tünne fel. (Ilyen poetikus dolgokról lévén szó, a hasonlatban is poetikus akartam maradni, azért emlitem ezt a finom régi járművet és nem a lóvonatot.)

Azelőtt nem volt szabad férfivel levelezni, férfivel egyedül sétálni, egyedül vacsorázni menni, férfit otthon egyedül fogadni — valami veszedelmesek lehettek ezek a régi férfiak, hogy igy kellett félni tőlük!

A maiak ugylátszik szelidebbek. A mai nők nyugodtan járnak-kelnek, utaznak és teáznak velük és ugy érzem semmi bajuk sem történik.

Meg kellene próbálni, táncra is felkérni őket, meg vagyok róla győződve, ebből sem származna különösebb baj.

A férfiak egy darabig prüszkölnének, mint mindig, mikor egy egy poziciójukat fel kell adniok. Lassankint azonban megszoknák és természetesnek találnák, hogy az ő táncukat éppen ugy »revanzsirozni« kell, mint egy vacsorameghivást, épen ugy vissza kell adni, mint egy köszönést és hogy táncra két egyivásu ember épen ugy felszólithatja egymást, mint egy tenniszvagy römi-partira.

Privolszky pipái

Irta: Sz. Szi[illegible]ehy Vilmos

Az öreg Privolszky az özvegyén kivül hátrahagyott még egy és más földi javakat. Nevezetesen a *házát némi kisebb teherrel*, a hegyoldalban két hold szőlőt és tizenkét tajtékpipát. A ház terhét nem kell komolyabban venni, az csak azért volt, mert akkoriban uri virtusként minden házra illett kölcsönt felvenni. Igy derül ki az értékük. Mégis a szőlő fizetett jobban, mig a pipák kéményén inkább csak elszállt — füst formájában — valami a haszonból. Egy szóval, a pipák nem kamatoztak semmit.

Az özvegy, mikor rendbe jött a temetés után s már csak a látogatók fogadásának szentelhette az idejét, sürü könnyhullajtások közt intézkedett a pótvégrendelet dolgában. A maga elhatározása vitte rá, öreg Privolszky nem ért rá, olyan hirtelen érte a szél.

— Mire való ez a sok pipa? Hiszen szépek, szépek, de más több hasznukat veszi, mint én.

— Én is ezt akartam mondani, lelkem hugomasszony, bizonykodott Varga Pál. Minek özvegyasszonynak a pipa?

— Áruba nem bocsájtom, folytatta Privolszkyné, majd csak ugy adok belőlük emléket a jóembereimnek. Mondjuk, a felét. A másik hat maradjon meg, hogy *rajtuk keresztül lássam mindig a megboldogultat.*

A hat pipának, valóban, nagyon hamar gazdája került. Az egyik tajték szebb, mint a másik, nehéz bennük a személyválogatás. Inkább a hozzájuk füződő legendák képviselték itt az értéket. Némelyikből még Deák Ferenc füstölt, amig a haza sorsán tünődött, de nem sokkal kisebb ember használta a többit sem.

— Vidd, Pali, legyen a tied, te ugyis sokat szeretsz politizálni.

Agarász Lebánovics azt kapta, amelyiken két tulfinomult inu agár kergeti a nyulat. Mesterimunka volt, a pipamester a Privolszky famíliában febzselő agarakról vette a mintát.

A pipákról akkoriban sok szó esett, ami szinte jó is volt, mert legalább elfelejtette saját gyászát az özvegy, sőt mosolyogni is tudott közbe-közbe. Szelid, bánatos, mosoly volt ez, semmi tultengése benne az örömnek, vagy a temperamentumnak. Futó őszi verőfény, amit hamarosan eltakar a borulat.

Lassanként mégis visszaesett minden a régi medrébe. Olyan lett a világ, amilyen azelőtt volt, a természet *néha megtréfálta* az embereket, tavaszt csempészett a télbe, viszont kilopta a tavaszból a meleget. A szőlőket nyitogatták, a mezőn arattak, a fiatalság egymásról ábrándozott, — minden, minden a régi lett, kivéve Privolszkyt, aki örökre hiányzott ebből a visszatérő rendszerből.

Már az özvegyet sem keresték fel annyian, mint azelőtt. Nem maradt ajándékba való pipa s végtére az emberiség — akárhogyan hányjuk-vessük is a dolgokat — bizonyos mértékig haszonleső. A hajdani jóismerősök elfoglaltsága megszaporodott s akadt köztük olyan is, aki félnapokat töltött a patikában, egyre azt hajtogatva, hogy semmire, de semmire nem ér rá az ember, annyira lekőti a családi kötelesség, meg a közügy.

Megértő formában csak Simándy fogta fel a jó szomszéd feladatát, viszont az is igaz, hogy neki már egyáltalán nem volt semmi dolga.

— Ha valamire szüksége lesz Ágnes hugomnak, nyilatkozzék bátran, én szivesen eljárok benne.

Akadt közben olyan is. Eleintén a hagyatékot kellett letárgyalni, a telekkönyvben is volt eligazitani való. Ugy intézett mindent Simándy, mintha a maga dolgában jönne.

— Nagyszerü ember ez a Simándy, csodálkozott a közvélemény. Milyen gavallér lett agglegény korára, pedig ő nem is kapott pipát.

Hát csak lassabban, emberek, lassabban.

Valamelyik ilyen eljárásában alkonyatkor érkezett meg, nagy ügyről volt szó, az özvegy már várta. S hogy elkészült a referálással, rendben minden, azt mondta Pivolszkyné.

— Szivesen látnám a szomszéd urat egy kis vacsorára. Nincs sokféle, amiben válogatni lehetne, de azért kerül még valami. Persze, csak ugy, ha okosabb dolga nincs.

Már hogy lett volna!

Jó volt a vacsora, makacskodó öreges gyomrának való, régi palackot bontanak hozzá. Simándy mégis fészkelődni kezdett utána, mikor már összehajtotta az asztalkendőt.

— Egy pillanatnyi engedelmet kérek, csak átszaladok a pipámért.

Az özvegy derüs pillantást vetett rá.

— Nem érdemes fáradni, meg is hülhet. Van itt egy sor, válogasson azokból.

— Ha nem bántja szomszédasszony kedves hugomat a füstje. De csakis ugy, mert nem szeretnék alkalmatlankodni.

Dehogy bántotta, dehogy.

— Husz esztendő alatt ugy megszoktam, hogy szinte hiányzik.

Az a bizonyos szelid mosoly jelent meg az ajkán

— Miklós bácsinak elárulhatom, hiszen olyan jó volt mindig hozzám, hogy hiányzik. Isten ugyse. Néha aztán parazsat hozok be és ráhintek egy kávéskanálnyi dohányt a maradékból. A füstje sok mindenre emlékezteti az embert, ha már nem maradt meg az emléken kivül más.

Simándy hosszas tanulmányut végén csakugyan rátalált a leginkább megfelelő pipára.

— Talán ez.

— Amelyiket Miklós bácsi akarja.

Azután sokáig hallgattak. Az öreg közben megnyomkodta a kapukulccsal a finánccot kereső dohányt s amint szállt a szép kékes füst, hogy hullámos játékba kezdjen a szoba levegőjében, ugy érezték mind a ketten, hogy köztük ül a harmadik is.

Kilenc órakor beszólt a cseléd, hogy lefekhetik-e, arra Simándy készülődni kezdett.

— Megyek már, megyek. A hugomasszonyt sem akarom zavarni, a magamfajta öreg csontnak is jobb ilyenkor az ágy. Ami azonban pipát illeti...

Itt hümgetni kezdett egy sort, forgatta a tajtékot.

— Félig van még, kár érte.

— Sose bánja, Miklós bácsi, igazán ne bánja. Vigye magával és szivja ki otthon. Egyébként — tette hozzá egy kis tünődés után. Miklós bácsinak akkor nem jutott. Tartsa meg azt, jó szivvel adom.

Simándy alig tudott szóhoz jutni örömében. Hebe-

gett, bele is pirult, aztán titkozni próbált, de jobbnak látta a hirtelen bucsut, mert hátha mégis itt kell hagynia.

— Marad azért még, ismételte az özvegy. Jusson Miklós bácsinak is.

Ettől kezdve mintha bizalmasabbá vált volna a barátságuk, Simándy egyre gyakrabban nyitott ajtót az özvegyre.

— Semmi mondani valóm, hugóm, épp hogy mutatni akartam magam. Egy pohárka pálinkát azonban megköszönnék.

Máskor az ablakban találta az asszonyt.

— Az öreg Erzsókom mára kiadta az utamat. Az unokájával van veszödsége, szalonnát ebédelek. Legfőljebb ha egy tányér meleg levest nem kapnék...

— Kerül még, Miklós bácsi, kerül. Csak kerüljön maga is befelé.

Volt a tyukhuslevesen kivül fehér husa is ecetes tormával, meg almás pite, aztán szelid, jámbor beszéd, amit istenkáromlás félbeszakitani.

— Egy pipa dohányt, Miklós bácsi.

— Köszönöm, csak átszaladok érte.

— Nem érdemes, van még az állványon. Ne mozduljon ebben a fergetegben.

Mindössze csak gyenge szelecske fujt, de Simándy elhitte, hogy csakugyan fergeteg dühöng az uccán s ment a pipaállvány felé.

— Megmondom előre, hogy itt szivom ki végig. Itt én! Ne gondoljon rólam furcsát a hugomasszony.

— Dehogy gondolok, Miklós bácsi. De meg aztán ha ugy volna is! Nincs aki szivná őket, visszamegy valamennyi.

Simándy aznap megint hazavitt egy pipát. Lehetetlen az ilyesmit kiszámitani, egyszer csak elérkezik a hazatérés idejének illendősége s rendesen abban a szent minutomban derül ki, hogy a fele dohány még a pipában szunnyad, lassu tüzfények alatt. El kell vinni, de visszahozza. Föltétlenül vissza.

Azonban a szórakozottság nyilván együtt jár a korral.

— Olyan rövid az eszem, mint a nyul farka, mentegetőzött olykor. De már hozom, ebben a pillanatban hozom, különben megint elfelejtem.

A pipák mégse kerültek vissza. Rendszerint közbejött valami, egész közömbös a világrendre, hogy mi. Csekélységek, amik mégis befolyásolják az életet és döntenek fölöttünk, nélkülünk. Már csak egy pipa maradt, egyetlen egy, azt lehet mondani, a legszebb. A sor pedig ugy fordult, hogy Simándy már megint készelődött, állt is fel, hogy indul.

— Egy perc mulva itt vagyok, aztán a többit se felejtem.

Az özvegy zavarban volt, igen halk hangon tartóztatta, ellenben Simándy lábai nem fürgéskedtek.

— Megyek már, mert hogy ez az utolsó.

Privolszkyné a megüresedett állványt nézte, aztán a szalvétát hajtogatta össze, azt bontotta ki ujból — maga se tudta volna megmondani, hogy miért.

— Ez az utolsó, ismételte Simándy, ezt nem illik elvinni, mert mi marad aztán?

Hirtelen felhajtott egy pohár bort, ugy folytatta.

— Tulajdonképpen volna, hát volna még valami, de arra későn gondol az én bolondos vén fejem.

Privolszkyné az asztal morzsáit szedte össze. Az ember el se hinné, milyen sulyos foglalkozás ez. Belepirul az arca annak, aki cselekszi, belepirul a homlokáig, oldalvást pedig a füle tövéig.

— Mert ha legalább csak tiz esztendővel lennék fiatalabb, vagy a hugom asszony annyival öregebb, amitől Isten mentse, kinlódott Simándy — de igy, vénen, mikor a foga is bucsuzni kezd az embernek...

Akkor már föltekintett az özvegy, fölnézett szemérmesen, mint gyenge hajadon, mert hogy a szép tekintetet megtartja az Isten — továbbá épp oly bátortalan volt a szava is.

— Nem öreg maga, Miklós bácsi. Aztán nézzen rám, elvirágzottam én is, oh, de nagyon elvirágzottam. Ugyan már, ne mozduljon ki ebben a fergetegben, nem érdemes. Gyujtson rá... gyujtson...

Történelem apró történetekben

Alexander Dumas, az ifjabb,
(1824—1895)

éppugy, mint az öreg Dumas, kedélyes ember volt. Amikor a Comédie Française igazgatójának, Perrin-nek a fia esküvőjét tartotta, a templom a szó legszorosabb értelmében zsufolásig megtelt. Dumas fils későn érkezett a templomba, de azért megkisérelte, hogy az oltárhoz jusson. Könyökével igyekeztett magának utat törni, természetesen sürü bocsánatkéréssel fordult jobbra-balra azokhoz, akiket sikerült maga mögé gyürnie. Azonban husz percnyi fáradtságos munka után alig tudott két méterrel előbbre haladni. Egyszerre — csüggedéssel nézve a még igen messze levő oltárt, — felkiáltott:

— Ha igy folytatom, biztosan megérkezem a keresztelőre.

Ferruccio Busoni,
(1866—1924)

a világhiru zongoramüvész és zeneszerző egy alkalommal hivatalos volt egy hires bécsi bankár estélyére. Vacsora után megnyilt a táncterem, ahol már egy néger jazz-band zenekara készen várta a párokat.

A háziur, vendégei kivánságától kényszeritve, felkérte Busonit, hogy üljön a zongorához és játszon ő is a jazz-band négereivel. És Busoni, aki igen jó hangulatban volt ezen az estén, a dolgot humoros oldaláról nézte és beleegyezett. A második fox-trott után a négerek kezdtek szomoru arcot vágni és vadul forgatták szemüket. A házigazda közbelépésére a banda vezetője, egy ideges szerecsen, igy szólt:

— Ha az az ur ott, — aki oly rosszul játszik azon a zongorán, — nem hagyja abba a kalimpálását, mi nem tudjuk müvészetünket folytatni.

I. Péter
(1672—1725)

orosz cár, midőn Párizsban tartózkodott, észrevette, hogy XIV. Lajos udvarában az egyik nemes ifju minden nap más és más ruhában jelenik meg. Az ifju ezt csupa hiuságból tette. Nagy Péter ekkor egyik kisérőjéhez igy szólt:

— Ugy látszik, hogy ez a francia lovag nincsen megelégedve a szabójával.

Tristan Bernard

francia humorista egy alkalommal Nizzában ebédelt egy előkelő étteremben. Egyszerre csak odahivja a pincért:

— Nem tudom megenni ezt a levest, — mondta.

A pincér szó nélkül elvette a tányért és átnyujtotta az étlapot a humoristának. Bernard fogta az étlapot és erőlevest választott. A pincér elhozta. Egy perc mulva Tristan ujból hivta a pincért:

— Ezt a levest sem tudom megenni, — fakadt ki ismét.

A pincér nem tudta mire vélni a dolgot, hivta a főnökét. Ez odasietett és a legnagyobb tisztelettel igy szólt:

— Mi a baj uram? Minden vendégünk kitünőnek találja ezt a levest és csak dicsérettel szólnak róla.

— De hiszen én nem mondom az ellenkezőjét, csak *nincsen kanalam.*

Charles Talleyrand-Périgord herceg
(1754—1838)

a hires francia miniszter, egy napon egy igen előkelő ifju látogatását fogadta, kinek magas protektorai voltak és aki egy követségi titkári állásra pályázott.

— Tanulmányozta ön a diplomáciát? — kérdezte tőle Talleyrand.

— Igen, uram.

— Helyes. Egy titkári állás valóban üresedésben van a stockholmi követségünkön. Ezt az állást megigérem önnek. Legközelebb megkapja kinevezését.

A fiatalember nagy hálálkodások után távozott, de a miniszter visszahivta.

— Nos, uram, boldog? — kérdezte.

— Sajnos, nem merek boldog lenni. Mindenfélébe belefogtam és mindent megtettem, hogy megkisértsem a szerencsét, de eddig még nem sikerült.

— Akkor nagyon sajnálom önt, mert itt nem lesz mit tennie, hogy szerencséjét megkisérthesse. Ebben az állásban nem lesz semmi dolga... Itt boldognak kell lennie.

George Washington,
(1732—1799)

az Északamerikai Egyesült-Államok megalkotója, egy napon a köztársaság jövőbeli alkotmányáról tárgyalt egyik minszterével, Thomas Jefferson-nal. A szenátusról tárgyaltak, melynek Washington nagy hive volt, ellenben Jefferson ama véleményét fejezte ki, hogy az veszedelmes testület lenne, amely megakadályozná az ifju köztársaságot fejlődésében.

A két államférfi, mialatt az eszmecserét folytatta, teát ivott. Jefferson, midőn épen inni akart, kénytelen volt letenni csészéjét, mivel az ital nagyon forró volt. Washington ezt látva, mosolyogva igy szóit:

— Ugyebár, a tea forró, igy nem lehet meginni. Nos, ezen körülményt én felhasználom, hogy bemutassam, mi is az a Szenátus.

— A Szenátus — felelte Jefferson — olyan testület, mely megbénitja a képviselők kamaráját munkájában. Ez az egész.

— Csak várj egy pillanatig.

Washington elővett egy hideg csészét, átnyujtotta Jeffersonnak és kérte, öntse át abba forró teáját.

— Most már meg tudod inni, nemde?

— Természetesen, mert kissé lehült.

— Nos, ez a Szenátus.

Ferdinando Martini
(1841—1928)

olasz költő, kritikus és politikus, egy költőnek költeményeiről kritikát irva, kissé megnyomta a tollat. A megsértett költő ezért felkereste Martinit, akit skorpiónak és vércsének nevezett.

Martini nem jött zavarba, hanem igy szólt:

— Ez még szerencse, mert az egyik rovar, a másik madár, ugy látszik, a négykezü állatok osztályában minden hely el van foglalva.

— A kritikának az a hivatása — replikázott tovább a költő — hogy tanácsot adjon az embereknek. Ha költeményeim nem jók, adjon tanácsot, uram.

— Nem egy, de két tanácsot adok — viszonzá Martini. — Az első ez: Ne irjon soha versekben semmit, a másik pedig az, hogy ne irjon soha semmit prózában sem.

Paul Verlaine
(1844—1896)

a nagy francia lirikus az alkohol tulságos élvezete miatt teljesen lezülötten, nyomorban, mindenkitől elhagyatva halt meg. Életének utolsó éveiben néhányszor kórházba vitték, hogy kigyógyitsák ebből a szörnyü betegségből. Egy ilyen alkalommal az egyik orvos, hogy meggyőzze a költőt az alkohol szertelen élvezetének borzasztó következményeiről, a következőket mondta neki:

— Mi itt a kórházban kisérleteket végeztünk egy sertéssel, még pedig ugy, hogy állandóan bizonyos adag abszint-injekciót adtunk neki. Mondhatom önnek, az eredmény sokkal sulyosabb volt, mintha kimondott mérget fecskendeztünk volna bele. A sertés mája olyan fekete lett, mint a szén és a szive egészen eltorzult...

Verlaine félbeszakitotta az orvost:

— De hát ki mondta önnek, hogy az abszintet a sertések számára gyártják?

Henri Larochejacquelin
(1730—1794)

hires királypárti hadvezér a francia forradalom alatt, ütközet előtt igy szólt katonáihoz:

— Ha előre megyek, kövessetek, ha visszavonulok, lőjjetek agyon, ha meghalok, bosszuljatok meg!

Angyalka lett Babuskából...

(Schulpe Babuska emlékére)

Babuskának már háromszor volt születés napja és már régen egyedül mászott fel a »nagy« székbe ha a szobalány felrakta a tányérokat az ebédlő asztalára. A kanalat és a villát egyedül használta Babuska és az ezüst papirt a csokoládéról egyedül bontogatta le. Ezenkivül is még rengeteg dolgot tudott már Babuska ahhoz képest, hogy csak három születés napja volt. Majdnem minden világos és szines dolgot ismert már: a reggelt, a napot, a vizet, a virágokat, galambokat. A csibéket megkergette a tanya udvarán és megráncigálta a cica farkát. A Mackót, a bábuit cipelte mindenhova és szerette a tejecskét meg a piskótát.

Egyszer felébredt éjszaka, szél zugott sötét volt az ágak recsegtek és Babuska meg ismerte a sötétet, a félelmet. De jött anyuka és elmult a sötét. Egyszer Babuska elesett, megütötte kis kacsóit és megismerte a fájt. De anyuska lecsókolta. Egyszer betört az orrocskája Babuskának és Babuska megismerte a vért. De anyuska lemosta a vért és lecirógatta a félelmet Babuskáról.

Egy reggel Babuska torkába belemászott valami és fehéres penészszálakkal szőte teli a parányi gégefőt. Babuskának fájt és anyuka nem tudta kivenni. Jött a doktor bácsi kanállal kereste a fájt és nem tudta kivenni. Nagyon beleragadt.

Babuskának forró lett a takaró és a szoba teli lett rut mumusokkal.

Anyuka keze elkergette őket de mindig mások jöttek helyette. Az édes orvosság keserü volt és fájt lenyelni Anyuka szeme mindig vizes és a Doktor bácsi azt mondta: Járvány.

Anyuka meg a Doktor bácsi egész nap kergették el a járványt Babuskától de az nem akart elmenni és kinozta Babuskát.

Fekete nénik suttogtak gyerekekről, akiket mind el vitt a járvány. Babuska hallotta és szerette volna megkérdezni, hogy hová viszi a járvány a gyerekeket, de nem tudta.

Estére a járvány fehér ruhát öltött magára, megfogta Babuska kezét és mondta: gyere velem. Babuska rémülten szoritotta anyuka kezét, nem akart elmenni a járvánnyal, de az kiragadta anyuka kezéből és elröpült vele. Anyuka jajgatott és nem tudta utól érni, mert a fehér felhők magasak voltak. Babuska érezte, hogy szárnya van, repül. Jó volt ez és a torkából is kiment a fáj. Hüvös szellő simogatta, édes muzsika szólt mint a rádióban és olyan könnyü volt Babuska mint a pehely. Messzi lentről egy sikoly remegett még hozzá és halvány vágyat keltett szállni lefelé. Aztán erősebb lett a felfelé hivó zene és Babuska, az aranyhaju égszemü kis Babuska az égbe szállt...

Gergely Boriska

A kiskacsa, békák, legyek és egyéb férgek

Irta: Gál Ottó

Nem kell sokat kutatnom, pókhálóznom emlékeim között, hogy az a tiszaparti kisváros ahol születtem és ahol első gyermekéveimet ájult boldogságban átténferegtem, a sápadt mult rozoga karusszeljén visszaforogjon és éles, déli napfénnyel is dacoló, élőbbnél is élőbb valóságában elémzuhanjon.

Széles főuccája, a piperkőc gesztenyefák mozdulatlan árnyékában megbuvó házaival, nyilegyenesen futott ki az ádáz töltések kegyetlen szoritásában vonagló örökrab Tiszára. Ott, ahol az örjöngő fehérakácok illatától részeg Rozmaringucca hasitott a főucca testébe, egy bevakolt és zöldre festett kőkereszt szökkent ki a zöldgyepes földből, rajt a Megfeszitett aranyra mázolt teste, kőbesirt kinjaival, időtlenségbe dermedt szenvedésekkel. Ha koranyári estéken a keresztet befolyták a telihold lihegő sugarai, bujkáló fények és lángok villóztak Krisztus testén. Ez az éjszaka tüzeiben kigyuló kereszt, mint rögeszme, mint halk mementó bogáncsosodott belém, hol elhallgatva, hol enyhe unszolással figyelmeztetve letünt napokra, elsuhant dolgokra, elköltözött emberekre... Árnyakra...

A kereszt szemközt, a sarkon, nyujtózkodott ki két uccára, bérelt házunk. Az épület nagyobb fele a főuccát bámulta, a Rozmaringuccára inkább csak az udvar és a gyümölcsös kertet övező kőfal jutott.

A szabálytalan elipszis alaku udvar alatt egy ismeretlen rendlttésü pince huzódott. Ebben a pincében sohasem jártam, de titokzatos mélységei, gyászos árnyai és dohos lehellete sokszor vertek ingoványos utakat gyermekálmaim elé. Paraszti cselédek boszorkánymeséin és zsiványhistóriáin bódult fantáziámat végérvényesen tán e roppant földalatti üreg mérgezte meg. De szörnyü állatok laktak odalent: pohos patkányok, tüzhasu, felfujt varangyok, méteres siklók, bogarak, óh bogarak, szürkehátu, ezüsthasu, aranyos- és epezöld, békavirágsárga, szurokfekete bogarak teméntelenje. A nyári nagy esőzések után, ha kinyitották a pinceajtót, megindultak felfelé a bogárbrigádok, utánuk, köztük, a rozzant falépcsőkön: a siklók, a békák, aztán a patkányok ijedt csapata. Öreg Pamina kutyánk már lesben állt a pinceszájnál és nem győzött ölni, fojtogatni, ropogtatni, tiporni a lábrakelt férgek közt.

Különösen a patkányoktól rettegtem, amint hosszu, gyürüs frakukat a legszörnyübb uszályt, maguk után huzva, gyáván, de ijesztően átosontak az udvaron, besurrantak a vaksi magtárakba, vagy felkusztak a kukoricagórékra.

Állatok, állatok voltak mindenütt...

És hogy gyülöltem őket...

De éppen a leggyülöletesebbek: a patkányok és a varangyok élvezték a féllmtsség immunitását. Ezeknek a halálküzdelmében, amelyet Paminával vivtak, csak távolról gyönyörködhettem. Mig a lomha siklók, a mászó és röpködő bogarak mészárlásában én is tevékeny résztvevő voltam. Félnapokat álltam lesben, kavicsokkal a nadrágzsebemben, egy kóróseprőt szorongatva, vérszomjasan, étlen-szomjan, ezernyi más gyermekmulatságról hősiesen lemondva, elszántan arra is, hogy egy-egy bátrabb patkány elrohanjon mellttm, csak ölni akartam, pusztitani a kifogyhatatlan ellenség soraiban.

Az esős napok még egy másik királyi szórakozást is cipeltek lucskos uszályukon. A nyári nagy záporok megdagasztották az ucca két oldalán ásott nyitott csatornákat, amelyekben a szárazság idején vékony erekben folydogált, szivárgott a piszkos lé. Néhány nap elteltével aztán tömérdek brekegő, kuruttyoló béka ütött tanyát a poshadt vizekben. Ezek ártatlan, szelid kis jószágok voltak, csak miniatür másai a pincebeli tüzhasu rokonaiknak. Ezektől nem féltem. Ur voltam felettük! Királyuk! Hóhéruk! Feltürtem a nadrágomat combig, bőrkötényemet felkötöttem: és megindult a halászat utánuk. Izgalomban kigyultan, kivörösödve gázoltam a vizet, hajszoltam, szedtem a kapálózó, rugdalózó férgeket. Amikor megtelt a kötényem velük, beosontam a házba. A terepszemle alatt két kezem a nyüzsgölődő, vesztüket érző békák közt vájkált. Csittitgattam, fojtogattam az árulókat. Miután meggyőződtem, hogy a tettenérés veszélye nem fenyeget, belopózkodtam a konyhába és kötényem tartalmát beletöltöttem a még hideg tüzhely sütőjébe. Aztán a sütő vasajtaját gondosan beretesztelem.

Mire megindult a főzést megelőző lázas sürgés-forgás a konyhában, én már a lakás egy csendes, félreeső zugában lapultam, szorongtam, némi büntudattal, verejtékesen, rettegve, a várható fenyitésekre gondolva, mégis jóleső várakozásban, hangyabizsergéses izgalommal.

— Most gyujtanak be... Már melegszik a sütő... Sülnek már a békák, sipitoznak, olvadozó zsirjukban fetrengve... — számitgattam magamban és sunyin meghuzódva vártam arra, aminek ilyenkor elmaradhatatlanul következnie kellett:

— Jézus! Mária! Szent Józsefkém! — sikoltott odakünn a konyhában a cseléd. Csakhamar együttes és szigoritott nyomozás indult az egész házban, a gyanitható tettes után. Rendesen két szekrény közül, csaknem szétlapitva, vagy valamelyik ágy alól, kócosan, piszkosan, huztak ki, és vittek, elkeseredett korholások hulló özönében, a büzlő konyhába, hogy tanuja legyek szivtelen tettem szörnyü következményeinek.

Odakünn édesanyám egy fadarabbal igyekezett kihalászni a szerencsétlen állatokat, közben sóhajtozott, és fuldokolt az undortól. Majd olajjal locsolgatta a veresre sült állatokat, hogy szenvedéseiket enyhitse. De most már hangosan sirt, lányos vállai fel-felrándultak a zokogás lüktetésében, az egész gyengéd kis teste remegett, vonaglott a fájdalomtól.

Ilyenkor valami vak düh szállt meg... Még jobban gyülöltem ezeket az ocsmány férgeket...

Aztán a szoba egyik sarkában, kukoricán térdepelve, arccal a fal felé fordulva, égő fülekkel, de hideg szivvel hallgattam anyám szelid, rábeszélő hangját, megható meséit az állatok szenvedéseiről, miközben lopva egyenként szedegettem ki a térdeim alól és csusztattam a zsebembe a kegyetlen kemény kukorica szemeket.

*

Volt egy pajtásom is, keménykötésü, izmos kis legény, vaskos, görbe lábai ruganyosan feszültek a földnek, a karjai, mint tultömött véreshurkák dagadoztak ki liliput-herkuleszi vállaiból és ugy ödöngött, jobbra-balra dülöngve, felső testét lomhán himbálva, mint az agyonsportolt nehéz atléták. De e kihangsulyozott, korai férfiasságot lapuló gyávaság és sirásokban, sikoltozásokban kirobbanó állandó félsz árnyékolta kétes értéküvé. Mulatságaimat, amelyekben én teljesen feloldottam, szüntelen gyanakvással, részvétel nélkül, csak távolból szemlélte, minden pillanatban készen arra, hogy éles sikoltásaival, bugó sirásával kijózanitson a részegitő játékok mámorából. Játszópajtásommá sohasem melegedett, inkább csak nézőközönségnek használtam, kulinak, aki kiszolgált, őrnek, aki a rajtaütésektől óvott. Csak egy évvel volt idősebb nálam, de néha mint hátasló is jó szolgálatokat tel jesitett. Egyéb szórakozás hijján, docsát hordozgatott, nagyokat nyögve, fujva, izzadva, de panaszszó nélkül. Gyeplőnek a füleit használtam.

Csak a légyvér-festészet iránt mutatott némi érdeklődést.

Augusztusban, ha a nap hevétől szárazra aszalt talaj megrepedezett és a föld ezer apró nyilása mint szomjas szájak epekedtek a fösvény egek felé, szerteszéledtek a békák, mig a siklók és a bogarak, a patkányok és a varangyok a pince hüs és védett mélységeiben tanyáztak. Ilyenkor felkinálkozott bennem a müvészi ösztön, kifejezési módot, utat keresve és ilyenkor vette kezdetét a légyvérfestészeti játék. Pajtásom az udvar egyik hüvös zugában egy elcsent, kicsorbult élü ollóval apró, négyszögletes papirszeleteket vagdosott a régi ujságlapok lenyirt margóiból. Én meg a napsütötte falakon a legyeket fogdostam. Szutykos tenyeremet élével a falnak illesztettem az éppen kiszemelt legelésző, vagy az olvadt napsugárban gyanutlanul tollászkodó légy irányába, azután villamgyorsan suhant a kéz, a falat surolva és a hirtelenül lezárt marok szoritásában már ottfetrengett a halálraitélt fogoly. Csak a légyfejekre volt szükségem. A biztonság kedvéért tüstént lecsavartam a pirospettyes fejeket a szárnyas potrohoktól és egy üres gyufaskatulyában raktároztam fel a gurulóskedvü golyókat. Különösen a gyorsröptü, ezüstzöld-zománcu döglegyek izgattak.

Mire a doboz megtelt légyfejekkel, pajtásom is elkészült a papirnégyszögletekkel. Én is letelepedtem az árnyékos földre, a nyitott gyufaskatulyát kettőnk közé helyeztem és csak most kezdődött a tulajdonképpeni játék. A légyfejeket most egyenként a gondosan kétréthajtott papirnégyszögek közepébe illesztettük és a mutató- és hüvelykujj gyengéd szoritásával kisajtoltuk belőlük a vért. És a vér: különös, szeszélyes vonalakban futó, de mindenkor szimetrikus, veres figurákat rajzolt a fehér lapokra: lepkéket, hernyókat, faleveleket, virágokat, de néha, különösen a vérbő fejek: megdöbbentő, groteszk szörnyetegeket, amelyekre hosszas fejtörés után sem tudtunk analog élőlényeket találni a természetben.

Pajtásom különben kissé nehézfejü fiu volt, fantáziájának nyikorgó szekere mindig ugyanazon kopár, sivár uton vándorolt. Minden ujabb képen a hétfejü sárkányt vélte látni.

— Nézd! De ez igazán a hétfejü sárkány — kiáltott fel minden képnél izgatottan, fülig pirulva a reménytől, hogy végre helyben hagyom a hétfejü sárkányt.

— Ez? — mondtam fitymálóan a képre tekintve, — hiszen ennek egy feje sincs. Ez egy fejetlen denevér! Vagy talán egy bibic — ingadoztam az itéletben, mert csak hallomásból tudtam, hogy ilyen nevü madár is él.

— Igen, bibic — helyeselte tetszéssel, mert neki is imponált ez a különös madárnév.

— Nem, mégsem bibic, csak egy fejetlen denevér — döntöttem el némi habozás után. — A bibicet majd én festem meg, te ügyetlen vagy hozzá!

*

Egy szeptemberelejei nap topázszinü délutánján magányosan ödöngtem az uccán. Emlékszem: erősen fujt a szél és tölcséres porfellegek kapaszkodtak az ég felé. E napért nem kell visszavágtatnom a multba. Emléke ma is ugy sajog bennem, mint egy gyógyithatatlan seb. Talán ezen a napon süvitett át rajtam először a vigasztalan állati lét, az állati sors fájdalmas titka. Örök némasággal megvert szenvedéseik megsejtésével, talán először éreztem, hogy borzasztó átok állatnak születni. Ezt a megismerést gyermekkorom óta cipelem, de hogy ezen a napon, vagy később vettem fel ezt a sulyos terhet: nem emlékszem. De emlékszem arra a kis kacsára, amely ezen a napon került utamba. Sárgászöldpihés, totyogós kis formája itt libeg előttem. Házunk előtt, a kereszt tövében, a sárguló gyepen akadtam rá. A széllel viaskodva, egyedül, elhagyottan sipitozott anyja után, aki ki tudja merre hápogott már, megmaradt jószágai sokaságában bizonyára már nem is gondolt az elkallódott apró élettel.

Bőrkötényem közepén, a has táján, egy hatalmas varrott zseb hasznoskodott. Ide csempésztem be a kis szárnyast és már lopakodtam is a zsákmánnyal be a házba és az udvaron át a gyümölcsös kertbe.

A kert egyik sarkában métermagas ribizli- és egresbokrok vontak sürü sövényt. E tüskés, ágas-bogas élőfal megett biztonságban érezhettem magam. Elnyultam a földön, a bokrok hosszában. A kiskacsa, amint ujból földet érzett ügyetlen talpai alatt, már menekült volna, vakon, bután, az ismeretlen környezettől halálrarémülten. Ügyetlen lábai, amelyek sárgák voltak és alaktalanok, mintha sárgarépából faragta volna ki őket egy suta kéz, furcsán rángatóztak, amikor zsiráfkifli-alakban görbülő nyakát hirtelen elkapva visszarántottam magam mellé. Most már lecsendesült. Tenyerem szoritása alatt a földhöz lapultan szaporán pihegett, csőrét hangtalanul tátogatta, a szemeire néha szürkés hályog csuszszant le, mint parányi függönyök az élet ablakaira.

Tervek, gondok, gondolatok főttek, páráztak fejemben. Mit tegyek e kis állattal...? Felnevelem, lopva, mindenki tudta nélkül... De akkor etetnem kellene, egy kis ketrecet szereznem. Honnan? Kitől? Vagy talán idomitanám...? Csodakacsa... Cirkusz... Már láttam is a cirkusz arénáját, amint feszülő trikóban, ostorral a kezemben, a kiskacsával produkálom magam. A tömeg tapsol, mint a minap láttam cirkuszban az állatszeliditőnek tapsolva. És én büszkén meghajtom magam, éppen ugy, mint az állatszeliditő, jobbkezemet a szivemre szoritva...

A ház felől előbb halkan, elmosódottan, aztán hangosan, hosszan elnyujtva a nevemet hallottam kiáltani. Vacsorára hivtak.

Mert már alkonyodott. A kert fái ijesztően himbálóztak az alkony konturtörlő ködeiben.

Már két-három hang hivott, keresett. Majd felzengett apám mély hangja.

Ijedten talpraugrottam.

A kiskacsa nem ugrott fel, amikor levettem hátáról a kezemet. Csak korcs szárnyai rezdültek meg fáradt rebenéssel. Feje lekonyult a kerti rögök felé. De teste mintegy emelkedni látszott a gyors, kapkodó zihálásban.

Istenem, mi lesz vele? Éjszaka lesz mingyárt! Árnyak ereszkedtek a fák ágairól! És a csend is kitátotta már roppant néma száját...

Letérdepeltem gyorsan a hátára. A gyenge kis csontok ropogtak a sulyom alatt. Aztán megragadtam lehullott nyakát és egy hirtelen mozdulattal kitéptem roncsolt testéből.

Az éjszakát édesanyám ágyában töltöttem. Lázam volt... Féltem...

*

Másnap kora reggel eltemettem a kacsát. Tiz körömmel vájtam ki a sirját a puha kerti földben. Sirdombjára egy galyat tüztem. És megsirattam.

Harmadnap édesanyám megfürösztött, tisztába öltöztetett és jó apám, kézenfogva, megindult velem egy nagy sárga, ismeretlen ház felé. Az elemi iskola első osztályába irattak be aznap.

Heltai Jenő:

SZERPENTIN-UT

Pupos öreg hegy
Rőt tevehátán
Szerpentin-uton
Baktatok árván,
Merre az ut visz
Himbálva föl-le,
Völgyről a hegyre,
Hegyrül a völgybe.

Végtelen égbolt,
Messzi határok,
Vörhenyes erdő,
Lent malom-árok,
Fönt, hol a hegycsucs
Föllut az égig
Távoli klastrom
Romja sötétlik.

Még süt a nyár,
De mosolya bágyad,
Már az uj ősznek
Veti az ágyat,
Illata illan,
Kopik a hamva,
Rőt falevél hull
Szürke hajamra.

Rőt levele hull
Szél tovafujja,
Ráül az alkony
Barna boruja,
Barna boruja,
Szomoru csendje
Rőt falevélre,
Szürke szivemre.

Mind feketébben
Gyülnek a felhők
Itt a nagy este
Jaj, hamar eljött.
Egy nap az élet,
A ma csak egy nap,
Messze a holnap,
Messze a tegnap!

Szerpentin-uton,
Fekete csendbe
Régi keservek
Jutnak eszembe,
Régi keservek,
Régi szerelmek,
Az, ami nem volt,
Az, ami nem lett.

Régi szerelmek,
Régi keservek,
Csóktalan éjek,
Meg nem irt versek,
Balgatag álmok,
Sánta remények
Szerpentin-uton
Most utolérnek.

Vágyak, amelyek
Hoppon maradtak,
Sirjuk ölébül
Drága halottak
Éjszaka járó
Mennybeli lelkek
Szerpentin-uton
Most megölelnek.

Ezer az emlék,
Száz a kisértet
Szerpentin-uton
Hazakisérnek,
Messze mögöttünk
Semmibe széled
Hegy, malom, erdő
Szerelem, élet.

Szerpentin-uton
Baktatok árván,
Mintha az elmult
Életet járnám.
Merre utam vitt
Himbálva föl-le,
Völgybül a hegyre,
Hegyről a völgybe.

FANTÁZIA

Irta: Szász Márton

Barátom, a fantaszta, meglátogatott.

Régen figyelem már.

Határozottan érdekes ember. Az agya olyan gyorsan dolgozik, mint a villám. Amellett éles, logikus, világos elme. Itélőképessége szinte a csodával határos Egy szempillantás alatt feltalálja magát minden helyzetben és rögtön megtalálja a kivezető utat is. Egy gondolatnyi idő elegendő arra, hogy megtalálja az összefüggést mondjuk egy reklám-transzparens és az északi fény között. Agya nem ismer rejtélyt, hogy titkot. Mint ahogy nem létezik egy olyan rejtvény, amit ő egy rövid perc alatt meg nem fejtene. Mindenhez ért, vagy legalább is mélyebben fogalma van róla. Olvasott, tanult, intelligens.

Emellett kispénzü hivatalnok. Egy kollégájától tudom, hogy a legjobb munkaerő. Nem javitanak neki, mert nem is kéri soha. Mindenkit utbaigazit, de önmagát nem tudja adminisztrálni. Képes a fél fizetését kölcsönadni valakinek, csakhogy segitsen, még ha ennek az árán nélkülözni is fog. Ő maga ugyan nem panaszkodna a világért sem, megis tudom, hogy nem mindennap vacsorázik. Rosszul öltözködik és a cipője félre van taposva. Rólam leszedi a tollpihéket és megigazitja a nyakkendőmet. Valahogy ugy bánik önmagával, mint egy idegennel, de olyannal, aki az ő számára nem is létezik. Hogy egészen pontosan meghatározzam: tükör, mely mindig megmutatja az előtte állót, de önmagát nem látja soha.

Ezekért neveztem el fontasztának. Most is, hogy benyitott, azonnal tisztában volt a helyzettel. És ilyeneket mond:

— Borus az arcod. A hamutartóban töméntelen cigarettahulla. Téma kell. Van, de nem megfelelő. Valami más, friss, uj-illatura volna szükség. Látom, nem találsz. Pedig mennyi jó téma van. Itt röpködnek, mint a valóra vált sültgalambok, csak a tollad hegyét kellene kinyujtanod. Ne hitetlenkedj. Csak nézz ki az ablakon. Semmit sem látsz? Ugyan. Esik az eső. Egy elegáns fiatalember az ernyőjét nyujtja annak a hölgynek. Nézd, szabódik, de mégis elfogadja. Elég. A téma itt van. Az óra kész, csak fel kell huzni, hogy járjon. Nyergeld meg a fantáziádat. Nem jó? Hát hagyjuk, hiszen annyi van. Nézd, rádió. Csodálatos találmány. Talán valaki, egy énekesnő énekel. Mondjuk Milanóban. Az, aki hallgatja, szerelmes lesz a játékba, a hangba. Vonatra ül, megkeresi. Rá is akad. És talál egy kifestett, parókás, müfogu hölgyet. A legjobb tragikomédia, nem? Ez sem jó? Csapjuk sarokba az uccát, van idebennt is annyi lehetőség, amennyi tiz tintatartónak is elég. Itt ez a könyvállvány. Mi ez ott legfelül? Lexikonok? Nagyszerü. Vegyél le egyet közülük. Mindegy melyiket, jó, legyen a legutolsó kötet. Nyisd ki. Ugy. Bökj az ujjaddal egy helyre. Bárhova. Most add ide. Pompás. »Zivik: arám nyelven annyi, mint egymásnak rendeltetés«. Hm. Kicsit rövid. Nem baj. Ird. Nem akarod? Nekem jó. Én mégis elmondom. Tehát: a történet cime: Zivik. Arról szól, hogy két ember, természetesen egy férfi és egy nő egymásnak van rendelve. Anélkül, hogy ők tudnának erről. A férfi Európában él, a nő Amerikában. Mindkettő passzionátus pilóta. A sors, aki az egészet rendezi, elkezdi bogozni a szálakat, hogy egymáshoz hozza őket. Repülőláz van. A tengert röpdösi át a nyugtalan, vakmerő ember. Akiknek sikerül, az mind a század hőse, arany-élet, pénz, dicsőség, mind az övék. Aki belepottyan a vizbe, hát bizony annak szép a halála. Cikkeznek róla a lapok, szoborra gyüjtenek. Otthon pedig gyászol egy anya, esetleg sir a feleség és gyermekek maradtak árván. Bocsáss meg, kissé eltértem a tárgytól, de ez is hozzátartozik. Ami két hősünk készül az utra. Egész nap a gépet bujják, javitják, próbálják. Végre minden rendben van. Jő a nagy nap. Fotoriporterek, mozioperatörök pergőtüze közben felszáll az acélgép. És a véletlen ugy rendezi, hogy egy napon, egy órában (ugyan, mindegy, hogyan jár Amerikában az óra) egy irányban indulnak el és egyforma sebességgel haladnak. Ha az egyik esőbe, felhőbe, ködbe kerül, a másiknak is ez a sorsa. Szóval el kell érkezniök ahhoz a ponthoz, ahol találkozni fognak, ha egyelőre csak a levegőben is. Most jön a bonyodalom. Már messziről észrevették egymást, *rettentően büszkék arra, hogy a világ teremtése óta ez az első eset, hogy itt a tenger felett, az Európa—Amerika ut közepén két repülő találkozik.* Meglassitják a gépeket, hogy teljesen kiélvezzék ezt a nagy pillanatot. Már csak pár száz lépésnyire vannak egymástól, amikor nagy baj történik. Az egyik gépnek a motorja kihagy. Hogy kié? Mondjuk, hogy a férfi gépjének a motorja, ő az erősebb, edzettebb, harcállóbb fél. Mindez csak egy pillanat müve, a gép már zuhan is le, bukfenceket hány, az ejtőernyőhöz hozzá sem lehet nyulni. Már lenn is van, nagyot loccsant és elmerül. Ne félj, szerencsére még jogerős az archimedesi törvény, a gép ismét felszinre jut, ott is marad egyelőre. Szelid, méteres mullámok pofozzák jobbra-balra. Hősünkben megfagy a vér. Háromezer kilométert repült eddig a végtelen viz felett, teljesen egyedül, vihar dobálta, éles köd marta a tüdőjét, magasságszabályozója már kétszer is makrancoskoddott, hidegvérrel rendbehozta, egyetlen egyszer sem gondolt a halálra, s most jön egy *idegen* ember, akiről eddig azt sem tudta, hogy létezik, itt bukik le az orra előtt és el akarja őt téríteni az utjáról. Mert le kellene ereszkedni, esetleg még segithetne rajta. Keményen, dacosan megrázza a fejét. Nem. Neki nem ez a célja. Hát mi ő? Embermentő liga? Áh, nem. Ő elindult Amerikából és el fog repülni Bécsig. Uj rekord. Hőstett, mely az ő nevéhez füződik. Egy narancshéjjon: egy emberéleten elcsusszon ez a terv? Mi köze hozzá? Tovább repül. Igen, igy tesz egy amerikai miss, akinek akarata és esze van. Hősünk helyzete reménytelen volna, ha... Lám, most jön az embermentő ha. Az amerikai missnek szive is van. A sziv szépen megforgatja a kormánykereket, meghuzza a magasságszabályozót, s a gép már ott is van pár méternyire a lezuhant gép felett és kutatva kering körülötte. A helyzet az, hogy hősünket az esés erejétől összeroppant gép egyes részei összeszoritották, majdnem elfeledték. Csak a karja, a keze maradt kinnt. Hallja a motorberregést és integet. A nő felujjong. Él! Él! Ám hogyan segitsen rajta? A segitség sürgős, esetleg jöhető hajóra várni nem lehet. Az uszó gép, ahogy fokozatosan telig vizzel, olyan fokozatosan süllyed. Csak egy mód van. Óvatosan leereszkedni a vizre, odauszni a géphez. Kiszabaditani a szerencsétlent. Ezzel aztán vége is a rekordnek, hőstettnek, mindennek, s jön a bizonytalanság, az uszóöv segiségével esetleg órákig, amig a segitség rájuk nem akad. S ha megint szilárd talaj lesz alatta, kezdheti az egészet elölről, ha ugyan kedve marad hozzá. Ki bánja? Óvatosan leereszkedik, nyakig merül el a vizben, már ki is ugrott a gépből, egy hullám segitségére jön és odasodorja a másik géphez. Pár percnyi erőfeszités és a férfi szabad. Néznek egymásra. Itt rád bizom, hogy milyennek ird őket. Lehet mindkettő csodaszép ember, ugyis lehet, hogy a nő csodaszép, a férfi lehetetlenül rut, vagy akár megforditva. Végeredményben mindegy. Születésüknél fogva egymásnak voltak rendelve. A szerelem mérföldes csizmákkal jön. A férfi szivébe már bele is rugott a csizma orra. A nő egyelőre csak érzi, hogy a világháboru, fajok és népek gyülöletén keresztül mégis csak ugy van valahogy, hogy az emberek egymáshoz tartoznak. Ne elmélkedjünk. A hideg viz marja őket, vessünk utjokba egy hajót, mentsük meg a szerencsétleneket. A nő feltétlenül megérdemli és egészen biztos, hogy a férfi sem cselekedett volna másképp. Ugy. Már itt is van a hajó. Kissé sötét van, mégis észreveszik és kimentik őket. S a hajó viszi őket Amerikába. Befejezhetem? Nincs befejezése? Jó, pótoljuk a hibát. A nő gazdag, a férfi minden vagyonát feleméstette a nem sikerült kisérlet. Esetével heteken át foglalkoznak a lapok, igy hát könnyen tud álláshoz jutni egy repülőgépgyárban. Elsőrendü szakember, konstrukteur, szeretik, megbecsülik, megfizetik. Sokat van együtt a lánnyal, akit szülei nem engednek többet gépbe üni. Szerelemről nem esik szó közöttük. A férfi azért, mert európai gondolkozással ugy hiszi, hogy a helyzete reménytelen a gazdag lánnyal szemben. Tehát barátság, holott szerelem, vagy megforditva: szerelem, ám mégis csak barátság. Hónapok mulnak el. A gyár egy uj modellel lesz készen, a próbák minden reményen felül sikerülnek, a vállalat elhatározza, hősünk beleegyezik, hogy megkisérli átrepülni az Amerika—Bécs utat.

Hősnőnkben különböző érzések dulnak. Düh, irigység, féltékenység. Hogy az ő tervét más váltsa valóra? Az öt megillető babér másnak a homlokát övezze? Hir, dicsőség, mind a másé legyen? És éppen azé aki miatt ő nem jutott el a megvalósulásig? Hát nem, ennek nem szabad megtörténnie! Megpróbálta lebeszélni a férfit Hősünk azonban, — vannak még idealisták — ezen a dicsőségen keresztül akart eljutni a kezéhez. Vannak ilyen bolond emberek. Hatezer kilométert akar repülni a nőért, pedig esetleg elég lett volna egyet lépni, kinyujtani a kezét és egy öleléssel magához szoritani a nőt.

Vad terv fogamzik meg a miss agyában. S azért amerikai, hogy keresztül is vigye, amit akar.

A géppel, az utolsó próbauton, kis magasságban köröket ir le a férfi. Távolról feltünik egy másik repülőgép, mindig közelebb jön, egyre alacsonyabban, s mint ahogy a lepke megy neki a fénynek, ugy rohan bele a férfi gépébe. Őrület? Igen, a miss inkább meghal, semhogy beleegyezzen abba, hogy az ő tervét más valósitsa meg.

A Sors, aki egymásnak szánta őket, most ismét közbelép. A törmelékekből épen szedik ki mind a kettőt.

Nézik egymást

A férfi szólal meg először:

— Maga akarta ezt?

Erélyes fejbólintás:

— Igen.

— Miért?

A nő ebben a pilanatban rájött arra, hogy miért is csinálta ezt az egész komédiát. Acélszürke szemével látran néz a férfire és megmondja:

— Mert szeretem.

*

Barátom, a fantaszta, bucsuzik és megy. Ahogy elhalad a folyosón, az ablakon még bekopog.

— Te, megird ám!

Dehogy irom meg. Hogy kinevessenek? Ki hisz el nekem ezt a történetet?

*

Pedig... Higyjék el, produkál az élet ennél lehetetlenebb történeteket is.

Pakots József:

Az ember, aki utvesztőbe jutott

Az uj emberek világát, tépelődéseit, küzdelmeit, harcait és szenvedéseit, lelkesültségeit és csalódásait, szerelmüket és vágyaikat boncolja nagyszerüen érdekes mese keretében Pakots József regénye. Ahogy a tengerparti szanatórium lakói együtt élnek s ahogy világukban kibontakozik az egész társadalom képe robbanó erővel ragadja magával az olvasó érdeklődését a regény lüktető lendüléte.

Ara füzve 48 dinár

Kapható a Minerva r.-t. könyvosztályában

CHARLES DICKENS:

A PÁRBAJ

(3)

Forditotta: Vidor Imre

— Hát csak őrködjék! — kiáltott Trott ur, aggodalmasan ügyelve arra, hogy nagy komolyan végigjátssza a bohózatot: mintha igazán párbajt akarna vivni, ha hagynák. — Tiltakozom az ellen, hogy itt fogva tartsanak! Tagadom, hogy szándékomban van bárkivel is párbajozni. De mert hiábavaló a tulerő ellen küzdeni, nyugodtan ülve maradok.

— Jobb is lesz! — jegyezte meg a szelid háziszolga és jelentősen lóbálta meg a botot.

— De én tiltakozom! — tette hozzá Trott Sándor és leült haraggal arcán, de nagy megelégedettséggel szivében. — Tiltakozom!

— Jól teszi — felelt a szolga. — Ahogy akarja... csak ne sokat beszéljen... mer' még betegebb lesz.

— Betegebb? — kérdezte Trott most már valódi csodálkozással. — Ez az ember részeg!

— Nem maradna inkább békével fiatal ember? — jegyezte meg a szolga és fenyegető némajátékba kezdett a botjával.

— Vagy őrült! — mondta Trott ur meglehetősen izgatottan. — Hagyja el ezt a szobát és szóljon, hogy mást küldjenek.

— Nem teszik ám — felelt a szolga.

— Hagyja el ezt a szobát! — kiáltott Trott és vadul csengetett.

— Hagyja békén a csöngőt maga istentelen hőbörtös! — szólt a szolga, lenyomta a szerencsétlen Trottott a székébe és meglóbálta a botját. — Maraddon nyugton maga vacak, nem köll mindenkinek látni, hogy bolond van a házban.

— Őrült! Őrült! — kiáltott a megrémült Trott ur és szörnyü ijedelemmel meredt a vörösfejü ember félszemébe.

— Őrült? — felelt a szolga. — Az istenit magának, iszen maga a bolond! Ide hallgasson maga szerencsétlen! Na... akar? (Könnyü legyintés a vastag bottal a fejre, mert Trott ur ujból megmozdult a csengő irányában). Ugy-e én rajtakaptam magát?

— Kimélje az életemet! — kiáltott Trott és könyörögve emelte fel kezét.

— Köll is nekem a maga élete! — felelt megvetően a szolga. — Ámbátor azt hiszem, jótétemény vóna, ha valaki elvenné...

— Nem! Nem! Nem lenne az! — vágott közbe gyorsan a szegény Trott ur. — Nem, nem, nem! Én... én... inkább megtartanám!

— Ugyis jó — mondta a szolga — izlés dolga, mindenki a maga gusztusa szerint. Hát akárhogy is van, maga most szép nyugodtan leül arra a székre ott, én meg ide ülök szembe magával és ha nyugton marad és nem moccan, hát nem bántom, de ha megmozdijja a kezit, vagy a lábát félegyig, hát ugy megmásitom a képes felit, hogyha megint a tükörbe néz, aztat fogja kérdezni, hogy mikor ment el hazulról és mikor gyün vissza. Most üljön le!

— Igen... igen... — felelte a félreértések áldozata. És Trott ur leült és a háziszolga leült vele szemben, de a botot szüség esetén való rögtöni beavatkozás céljára készen tartotta.

Hosszuak és borzasztóak voltak az órák, amelyek most következtek. A nagy winglebury-i templom órája tizet ütött és igy előreláthatólag még két és fél órának kell elmuinla, amig segitség jöhet.

Féléráig valami életet öntött a városkába az a zaj, amelyet az uccában az üzletek zárása okozott. Ez Trott ur helyzetét némileg türhetőbbé tette. De mikor aztán ez is megszünt és semmit sem lehetett hallani, egy-egy postakocsi időnként felhangzó robaján kivül, ha az az udvarba hajtott, hogy lovat váltson, meg ismét tovább ment és legfeljebb a lovak dobogtak künt az istállóban, hát szinte elviselhetetlen volt.

A háziszolga néha-néha el-elmozdult helyéről néhány hüvelyknyire, hogy a felgyülemlett viaszkot lekoppantsa a gyertyáról, ha már nagyon sötéten égett, de rögtön megint előbbi helyét foglalta el. Emlékezett, mintha valahol hallotta volna, hogy az emberi szemnek ellenállhatatlan ereje van őrültek fékentartására. Ezért egyetlen szemét állhatatosan Trott Sándor urra meresztette.

A szerencsétlen ember viszont szobatársára meredt, mig csak annak körvonalai el nem mosódtak, a haja mindig kevésbbé vörös és a szoba mind ködösebb és homályosabb nem lett.

Trott Sándor ur végre is egészséges álomba merült, amelyből az uccáról felhangzó kocsizörgés és ez a kiáltás verte föl: — Négylovas a huszonötös részére!

Most lárma hangzott a lépcső felől. A szoba ajtaját sietve felnyitották és Overton József ur lépett be négy markos pincérnek és Williamsonné asszonynak, a »Winglebury-i Cimer« derék tulajdonosnőjének társaságában.

— Overton ur! — kiáltott Trott Sándor ur és mint az őrült ugrott fel — nézze ezt az embert! Gondolja el, milyen helyzetben kellett ezt a három órát töltenem! Ez a fickó, akit ön az én őrzésemre küldött, őrült! Őrült, dühöngő, vad őrült!

— Bravó! — sugta Overton.

— Szegény jó ember! — szólt résztvevően Williamsommer. Az őrültek mindig másokat tartanak őrülteknek.

— Szegény jó ember? — kiáltott Trott Sándor ur. — Mi az ördögöt ért az alatt, hogy szegény jó ember? Ön a szálloda tulajdonosa?

— Igen, én — felelte a derék öreg nő — ne izgassa fel magát kérem szépen. Gondoljon az egészségére!

— Ne izgassam fel magamat? — harsogott Trott Sándor ur. — Valóságos Isteni kegy, asszonyom, hogy még egyáltalában van lélegzetem, amellyel izgulhatok. Ez a fegyencképü félszemü szörnyeteg már három órával ezelőtt legyilkolhatott volna! Hogyan tarthat egy őrültet a házában asszonyom? Hogyan mer a házában tartani egy őrültet, aki a vendégeket megtámadja és halálra réniti?

— Nem engedek többé ilyet a házamba — mondta Williamsonné és szemrehányólag nézett a polgármesterre.

— Nagyszerü! Nagyszerü! — sugta ismét Overton, amikor Trott Sándor urat vastag köpenyébe bugyolálták.

— Nagyszerü uram? — kiáltott Trott hangosan. — Szörnyü! Ha csak rágondolok, borzadok. Inkább három óra alatt négy párbajt vivnék, semhogy enynyi ideig szemben üljek egy őrülttel.

— Csak igy folytassa mylord, ha lemegy is — sugta Overton. Számlája ki van egyenlitve és pogygyásza a kocsiban van.

Majd hangosan: — Pincér, az ur kész.

Erre a szóra a pincérek Trott Sándor ur felé nyomultak. Egyik az egyik karját ragadta meg, másik a másikat, a harmadik a gyertyával ment előre, a negyedik hátul ment gyertyával. A háziszolga és Williamsonné voltak a hátvéd és igy levonultak.

Trott Sándor ur hangjának egész erejével adott kifejezést szinlelt ellenállásának, vagy valódi haragjának, amiért egy őrülttel volt bezárva.

Overton ur a kocsi hágcsójánál várta. A postakocsisok felszálltak. Nehány háziszolga és az istállófiu állt ott, hogy az »őrült ur« elutazásának tanuja legyen. Trott Sándor ur lába már a hágcsón volt, amikor észrevette (a gyönge világitás eddeig akadályozta) hogy a kocsiban valaki van, köpenybe burkolva, akárcsak ő.

— Ki ez? — kérdezte Overtontól sugva.

— Pszt! Pszt! felelte a polgármester. A másik fél.

— A másik? — kiáltotta Trott és erővel hátrálni akart.

— Igen, igen! Azt hiszem, tisztába jön vele, mielőtt még messzire jutnak... De ne csináljon lármát! Gyanut fog kelteni, ha annyit sugdos nekem.

— Nem akarok ezzel a kocsival utazni! — kiáltott Trott Sándor ur és eredeti félelme megtizszereződve jelentkezett ujból. — Meg fognak gyilkolni!... Meg fognak!...

— Bravó! Bravó! — sugta Overton. — Én majd betaszitom.

— De én nem akarok bemenni! — kiáltott Trott ur. — Segitség! Segitség! Akaratom ellenére visznek el! Ez összeesküvés, hogy meggyilkoljanak!

— Szegény jó ember! — mondta megint Williamsonné.

— No most... kocsisok! El veliik! — kiáltott a polgármester, betaszitotta Trottot és becsapta az ajtót. — El veletek, amily gyorsan csak lehet és meg ne álljatok semmi áron a következő állomásig! Mehet!

— A lovak meg vannak fizetve Tom — rikoltotta Williamsonné és a kocsi Trott Sándor urral és Manner Julia kisasszonnyal tizennégy mérföldes sebességgel robogott el.

Az első mérföldek alatt Trott Sándor ur a kocsi egyik szögletébe huzódott, titokzatos kisérője a másikba. Trott ur mindig beljebb és beljebb bujt a sarokba, amikor észrevette, hogy utitársa folyton közelebb csuszik hozzá. De hiába erőlködött, hogy a sötétben a vélt Hunter Horace arcából csak valamit is láthasson.

— Most már beszélhetünk — szólt végre az utitárs. — A postakocsisok nem láthatnak és nem hallhatnak minket.

— Ez nem Hunter hangja — gondolta Trott Sándor elbámulva.

— Kedves Péter lord — szólt Julia kisasszony leggyöngédebb hangján és karját Trott ur vállára tette. — Kedves Péter lord... hát egy szava sincs hozzám?

— Hisz... ez egy nő! — mondta Trott ur halkan, leirhatatlan csodálkozással.

— Ó... kinek a hangja ez? — szólt Julia. — Ez nem Péter lord hangja!

— Nem. Az enyém — felelte Trott ur.

— Az öné? — kiáltotta Manner Julia. — Egy idegen férfi! Jóságos Isten! Hogy jött ön ide?

— Bárki is ön, asszonyom, láthatta, hogy akaratom ellenére jöttem — felelte Sándor. — Éppen elég lármát csaptam, amikor bejöttem.

— Péter lordtól jön? — kérdezte Manner kisasszony.

— Az ördög vigye el Péter lordot! — felelte Trott bosszusan. Nem ismerek semmiféle Péter lordot. Sohasem hallottam róla, csak ma este, amikor hol az egyik, hol a másik péterlordozott le. Már magam is azt hittem, hogy vagy bolond vagyok, vagy álomodom.

— Hová utazunk? — kérdezte a hölgy tragikusan.

— Honnan tudjam azt én asszonyom? — felelte Trott hüvösen, mert az esti események egészen elfásitották.

— Megálli! Megállni! — kiáltott a nő és leeresztette a kocsi elülső üvegablakát.

— Hagyja asszonyom! — mondta Trott ur és ismét felhuzta az ablakot az egyik kezével, mig a másik karjával gyöngéden átfogta Julia kisasszony derekát. Itt valami tévedés van. Adjon időt nekem utunk végéig, hogy elmondjam a magam részét benne. Tovább kell utaznunk. Itt ebben az éjjeli órában ugysem szállhat le.

A hölgy beleegyezett, a tévedést kölcsönösen kimagyarázták.

Trott ur fiatal ember volt sokat igérő pofaszakállal, kifogástalan szabóval és megnyerő modorral. Csak a bátorsága hiányzott, de kinek van erre szüksége 3000 font évi jövedelem mellett?

A nőnek is volt ennyije, sőt többje is. Fiatal férjet akart és Trott urat is veszteségéért csak egy gazdag feleség kárpótolhatta. Ez volt az egyetlen lehetséges megoldás.

Igy mindkettő arra az eredményre jutott, hogy kár lenne a sok fáradtságért és költségért.

Ha már ennyire voltak, a legjobb lenne, ha egyenesen Gretne-Greenbe utaznának és ott megesküdnének.

VÉGE.

Rőfös- és divatáru részletfizetésre!

Alacsony gyári árak, hosszu részletfizetési idő!

»ELITA«

8687

Gyári lerakat: Képviselet

Novisad, Dunavska ulica 10 * Subotica, P. Dobanovački ul. 3

Férfi és női szövetek, vásznak, zefirek, mindenfajta **francia és svájci selymek, takarók, szőnyegek, függönyök, sztórok és** más, legelső angol, cseh és hazai gyárakból származó cikkek legnagyobb választékban

Felkérjük a város és környék tisztelt vevőközönségét, hogy levelezőlapon hivja meg ügynökünket, aki dusan felszerelt kollekciójával házhoz megy

A képviselő cime:

Haasz Fülöp, Subotica, Paja Dobanovački ul. 3

Szubotica ipara és kereskedelme

Nem régen még merészség volt Szubotica iparáról és kereskedelméről beszélni, ma már messze vidéken hire van a szuboticai iparnak és Szubotica gócpontja lett a Vajdaság kereskedelmének. Az ország gazdasági helyzete még mindig nem olyan, hogy nagyobb vállalkozás jöhetne létre, de mint örvendetes tényt kell leszögeznünk, hogy az utóbbi időben egyre élénkebbé válik ennek a határmenti városnak ipari és kereskedelmi élete. Erről győzött meg bennünket az a látvány, amelyben a szuboticai nagyobb ipari és kereskedelmi vállalatokban tett látogatásunk alkalmával részünk volt. Néhány uj gyárvállalat, néhány nagyszabásu kereskedelmi üzlet előretörése a bizonyitéka annak, hogy a város ipara és kereskedelme kellő támogatás és a hazai gyártmányok megbecsülése mellett, igenis fejlődőképes. A vállalkozási kedv és üzleti tevékenység megteremtett néhány nagyszabásu vállalatot, amelyek száz és száz embernek adnak kenyeret. Meggyőződtünk arról, hogy ezek a gyárvállalatok és kereskedelmi cégek minden tekintetben versenyképesek és gyártmányaik semmiben sem maradnak mögötte a külföldi gyárak produkciójainak. Az alábbi néhány cikk betekintést enged Szubotica ipari és kereskedelmi életébe és élő bizonyitékai annak, hogy Szubotica fejlődő ipara és kereskedelmének mind szélesebbé váló hatalma a legszebb igéretei egy biztatóbb jövőnek.

Amitől megdobban a női sziv

Spitzer Lajos szőrmeáru cég uj bunda-kreációkat hoz ki az ősszel

A prémek kábitó csodálatos pazar birodalma. Megdobban a sziv, főleg a női sziv, amint ide belép. Elkáprázik a szem a sok pazar szőrmeáru láttára. Választani? Nehéz, — nagyon nehéz. A kéz idegesen turkál az izgatóan meleg, bársonyos, puha szőrmék között. Felettem, előttem, lent a pultokon, üvegszekrények mögött, a menyezeten s mindenütt prémek, szörmék dus zuhataga. Tenger hullámos fekete-barna tengersima izgató drága prémek, melyeket annyi leány és asszony sziv vágy, kér.

Ez Jugoszlávia legnagyobb szőrmeáruháza. Spitzer Lajos a cég tulajdonosa ott ál kincsei között és magyaráz. Azt mondja, hogy ma már nem elérhetetlen álom a szörmebunda. Olcsó, minden nőnek lehet.

Azután a multról beszél. 54 évvel ezelőtt alapitotta a céget apja Spitzer Samu, szerény keretek között. 54 éves multra tekinthet vissza a cég, amelyet most Spitzer Lajos vezet nagy szakértelemmel, üzletben töltött 18 év tapasztalataival. Ma már az egész országban, de még külföldön is ismerik a Spitzer céget, amelynek dusan felszerelt raktárában a világdivat minden darabja megtalálható. A tulajdonost a modern üzleti szempontok vezérelik.

Lépést tartani a világvárosokkal, elhozni ide mindazt a cikkeket, amelyeket a világdivat diktál. Páris, London, Berlin és Bécs kreációi épp ugy megvannak itt, mint a legnagyobb külföldi cégek raktáraiban. Ez elv, ez a cég principiuma. Nem elmaradni, szépet és jót olcsón adni a közönségnek.

— Nagy áldozatokba kerül — mondja Spitzer Lajos — lépést tartani a világvárosokkal, de mégis elértem azt, hogy Párissal és a többi nagy világvárosokkal egyidejüleg Jugoszláviában megkapható legyen mindaz, amit a legnagyobb világcégek rejtélyes mühelyeiben kreálnak. Minden modell azon a héten itt van, amelyen megszületett.

Ezeket a szavakat megerősiti a kép, amely itt elénk tárul. Nem tudtunk olyan dolgot mondani, amit meg nem mutatott volna azonnal Spitzer Lajos.

A cég vevőköre nagyon kiterjedt. Az egész országot magába ölelő nagy aktivitásu üzletpolitika folyik itt. Csak jellemzésképen emlitjük itt fel, hogy a szuboticai Spitzer szőrmeáruháznak bécsi és budapesti megrendelői is vannak, amint ezt az elénk tárt levelek is mutatták. — Miért?

— Mert egyes dolgokat sokkal olcsóbban és jobb kivitelben tudok szállitani, mint bármelyik külföldi cég — feleli Spitzer Lajos, no meg — nagy szerepe van szakmánkban a megbizhatóságnak és a jó izlésnek.

A cég egyik speciálitása a perzsia prém. Ebből olyan választék van, amilyen tán sehol. Megnéztük a raktárt, perzsiahegyek meredtek felénk, de van ott minden, ami egy európai nivóju üzletben kell, hogy legyen. Spitzer szörmeáruházában ugyanis minden társadalmi osztály megtalálja azt, amit keres s ami igényeinek, valamint anyagi erejének megfelel. Ez a titka, hogy a közönség minden rétege a Spitzer cégnél szivesen szerzi be szükségletét és minden esetben bizalommal fordul Spitzer Lajoshoz.

Ezután az idei őszi szezón ujdonságairól érdeklődünk. (Mert az bizonyosnak látszik, hogy a tavalyi nagy szörme kultusz után, az idei szezonban még fokozottabb érdeklődés fog megnyilvánulni a szörmebundák iránt.)

Spitzer Lajos nem akar nyilatkozni a szezón ujdonságairól, mert azt mondja, egyenlőre az üzleti titok. Annyit azonban elárult, hogy az idei őszi szezónban olyan szenzációs ujdonságok lesznek, amilyent még sohasem látott a közönség. Hölgyek részére nagyon sok meglepetést tartogat a cég, melyet később fog nyilvánosságra hozni. Rendkivüli ujdonságok lesznek szörmekabátokban. Ugy szabásban, mint minőségben és kombinációkban merész és érdekes ujitások történnek. Főleg az ujjak és a kabátgallér szabása kelt majd nagy meglepetést. A megrendelők már a legujabb szabásu bundákat kapják.

Hogy mi lesz a szezón uralkodó anyaga? A perzsia bunda dominálja a saisont, de nagyon sok más anyag is megtartja vezető pozicióját — mint a nerz Beschanicky, a Sealskin és egyéb — a világhirü német szörmefestő ipar remekei — a legfantasztikusabb müvészi kivitelben.

Végig megyünk a mühelyben, mely a legmodernebb, ahol a bundák készülnek. Ez a szentély. Ó, hány hölgynek dobbanna meg a szive ennyi sok csodás bunda láttára. Itt egy nerz bunda készül, amott már össze van állitva egy perzsia és egy Sealskin bunda. Készülnek a nagy őszi kampányra.

Sok munka van? — Most már, miután a divat végleg kialakult, egész szép számban eszközölnek megrendelést, ami e praktikus és előrelátható helyes gondolkodásra jellemző, mert határozottan előnye van a főszezón előtti bevásárlónak ugy ár, mint a nagyobb választék tekintetében.

Említésre méltó a Spitzer cég legujabban bevezetett gyermekkonfekció osztálya. A cég a legdivatosabb és legizlésesebb gyermek ruhácskákat készíti. Megnézzük a készletet: csupa bájos, leheletfinom, izlésesebbnél-izlésesebb kicsi gyermek ruhák.

A cégnek a szuboticai Sokolska-ulicában lévő üzletén kivül, a Főtéren, (Marišič i Jankovič könyvkereskedőnél) állandó kirakatkiállitása van ugy szücsáruban, mint gyermek konfekcióban.

Ezzel befejeztük szemlénket a Spitzer szőrmeáruházban, a prémek templomában.

Százezer gramofon-lemez

kerékpárok, varógépek, a S. Ad. Engl cég raktárában

A szuboticai cégeknél tett látogatások során igen érdekes látnivalókat tárt fel az S. Ad. Engl kerékpár, varrógép- és beszélőgép-lerakat Szegedi-uti nagy raktára. Az irodában Engl Lajos, a cég agilis főnöke fogadott, aki készséggel állt rendelkezésemre és elmondott mindent, ami a látogatót érdekelheti. Már az irodahelyiségben a munka lázas tempója csapja meg a szemlélőt. Irógépek kattognak, hivatalnokok fürge serege siet a főnökhöz utasitásokért, a falon ott lóg a tábla, hogy az idő pénz. Mi is rövidre fogjuk kérdéseinket, mert nem akarjuk a vállalat principiumát, a pénzérő időt fecsérelni.

Engl Lajos elmondotta, hogy a céget 1901-ben Engl Adolf alapitotta. Akkor, huszonnyolc évvel ezelőtt, a ma hatalmas és szétágazó vállalat egészen kicsiny kis üzlet volt és érdekszférája Szuboticára és a legszükebb környezetére szoritkozott. Évek során kitartó munkával elérték azt, hogy a S. Ad. Engl cég egyike lett az ország legnagyobb ilyennemü vállalatainak és ma bátran mondhatjuk, hogy versenytárs nélkül áll az egész országban.

— Mi ennek a titka?

— A pontosság, gyorsaság és a szolid árszabás — felelte mosolyogva Engl Lajos, miközben egyremásra adta az utasitásokat a sürün jelentkező kisasszonyoknak és uraknak.

Az irodából a hatalmas udvaron levő raktárhelyiségbe mentünk. Egy impozánsan nagy épületben van a cég raktára. Azok, akik csak a városi Rudics uccai üzlet után ismerik a S. Ad. Engl céget, azok fogalmat sem tudnak alkotni maguknak arról a hatalmas raktárról, mely felett ez a pompásan megszervezett és bevezetett cég rendelkezik. Több, mint hetven méter hosszu épület a raktár, amelyben minden az emlitett tárgyakhoz szükséges felszerelés megtalálható.

A raktár részekre van osztva. A legelső osztályban vannak a hanglemezek. Harmincezer különböző lemez van itt példás rendben felsorakoztatva. Valóságos kis uccácskákat képeznek ebben az osztályban az állványok, amelyek között könnyen el lehet tévedni. Most egy beszélőgép szól az egyik asztalon és zeneszó mellett dolgoznak az expediciót végző hivatalnokok. Megy is a munka gyorsan. Végig megyünk az állványok között. A legapróbb csavaroktól a legkomplikáltabb szerkezetig minden feltalálható. A S. Ad. Engl cég a legjobb külföldi gyárak vezérképviseletét birja. Igy a S. Ad. Engl cég a világhirü Dürkopp varrógépek és kerékpárok jugoszláviai vezérképviselője, továbbá itt van a nem kevésbbé hires Minerva varrógépek főlerakata és Columbia beszélőgépek vezérképviselete is. Hanglemezekben olyan pazar a választék, amilyent csak a legnagyobb hasonló külföldi cégeknél láthat az ember. A földszinti raktárhelyiségből az emeleti részbe vezetett az utunk, ahol ezer meg ezer kerékpár van, gumik, gyermekbiciklik, varrógépek állanak, szinte elkábul itt a szemlélő a sokszor különféle gondosan szortirozott tárgy láttára.

Engl Lajos fáradhatalanul magyaráz. Ez itten a gépváz, saját szerelőmühelyünkben állitjuk össze és próbáljuk ki a gépeket. Annak olyan pontosan kell müködni, mint a repülőgép motorjának.

Egy óráig tart, amig végig megyünk a raktáron, de igy is nagyon sietve néztük meg az emelet magas állványokat. Lent a raktár előrészében készülnek a szállitásra váró csomagok. Ez itt a vállalat szivkamrája, ahonnan utra inditják az ország különböző részei felé az árut. Impozáns az az iram, amely itt elkapja a nézőt. Ezer és ezer kisebb nagyobb hatalmas és parányi géprész indul utra innen a cég különböző helyeken levő fióklerakataiba. Innen látják el a különböző alkatrészekkel a szuboticai és a zagrebi főüzleteket, továbbá az ország minden jelentősebb helyén levő fióklerakatokat.

Gépek zakatolnak, munkások szaladnak át az udvaron, hivatalnokok sietnek, mindenfelé kocsik indulnak ki, a mühelyben készülnek a kerékpárok.

Hányféle tárgy van itt felhalmozva? kérdeztük.

Engl Lajos csak nevetett. Ezt nem lehet megmondani. Öngyujtótól kezdve a legprecizebb motoralkatrészig minden megtalálható ebben a raktárban, amely egyike Jugoszlávia legdusabban felszerelt raktárainak.

Vadászok öröme

Bolyongás a V. Bata Sin szuboticai fegyverkereskedésében

A V. Bata Sin fegyverszaküzlet mintaképe a jól felszerelt üzleteknek. Szuboticán az Alekszandrova-uccában levő Bata-cég kirakatai előtt állandóan nagy csoport ember áll, akik soká szemlélik az izgatóan sok remek vadászfegyvert, revolvereket, sport, futball, tennisz, halász és turista felszereléseket. Most egész csomó fiatal gyerek áll a kirakat előtt és azon vitatkoznak, hogy ki mit választana, ha ugy beengednék őket az üzletbe.

A Bata V.-cég ma kétségtelenül az ország legnagyobb és legjobban felszerelt fegyverszaküzlete. A világ leghiresebb fegyvergyárainak gyártmányait tartja raktáron a cég, igy többek között a hires belga fegyvergyárak, továbbá Sauer Suhl és a nem kevésbé hires Ferlach Krup-csövü fegyvereket és még vagy nyolc hires gyár fegyvereit. A vadászfegyver a cég specialitása, de ebből aztán van is olyan választék, hogy nincs az a vadász, aki meg ne találná azt a fegyvertipust, amelyet csak akar.

Többek között emlitésreméltó a Browning sincsövü legujabb tipusu vadászfegyver, amelynek az a legfőbb tulajdonsága, hogy kapásból a legbiztosabban lehet vele lőni, mert a csövön végig szaladó és fegyverének tetszetős külsőt adó acélsin a célzást nagyon megkönnyiti.

A vadászsport az utóbbi években ismét erősen fellendült és a Bata-cég specializálta magát a vadászfegyverekben és lőszerekben, hogy a vadászok legkényesebb igényeit is kielégitse. Ez a törekvése a legteljesebb mértékben sikerült is, mert ma már a vadásztársadalomban a legjobb névnek örvend a Bata-cég. Az itt vásárolt fegyvereket a vétel előtt helyben kipróbálják, vagyis belövik és csak precizen müködő biztos fegyvereket adnak el. Külön emlitést érdemel a speciális patron osztály. A patronok egy része külföldi töltésü, másrésze a cég patrontöltő osztályán a

legmodernebb gépek segitségével készül. A villanyerőre berendezett patrontöltő gép olyan precizen állitja elő a töltényeket, hogy a hüvelyben a gram tizedrészének megfelelő mennyiségü differencia nem lehet és a gép a kivánt mennyiségnél se többet, se kevesebbet nem tölt. Éppen emiatt a pontosság miatt kedvelik a vadászok a Bata-cég által töltött patronokat.

Nemkevésbbé hires a cég fegyverjavitó mühelye, amely szintén villanyerőre van berendezve. A fegyverjavitó mühelyben elsőrendü szakember vezetése alatt készülnek a legprecizebb javitások. A mühely nagyszerü felszerelése lehetővé teszi, hogy a legkomplikáltabb fegyverjavitást is a legrövidebb idő alatt a legszakszerübben elvégeznek. Készülnek a mühelyben természetesen teljesen uj fegyverszerelések is és főleg nagyszerü uj fegyveragyak, amelyekkel a cég hirnevet szerzett magának.

Idők folyamán a kis mühelyből valóságos kis gyár lett és ma már az ország minden részéből érkeznek javitások a Bata-cég fegyverjavitó mühelyébe, amiről személyesen is volt alkalmunk meggyőződést szerezni.

Szeptemberben rendezik meg Szuboticán a galamblövő versenyt és erre az alkalomra a Bata-cég a legjobb Tiger-féle patronokat szerezte be. Most készül egyébként a cég nagy képesárjegyzéke, amelyet kivánatra dijtalanul megküld az érdeklődőknek.

Kétségtelen, hogy a Bata Sin ma az ország egyik legnagyobb fegyverszaküzlete. A cég, amely raktáron tartja az összes sportcikkeket, ennek megfelelően széles körökben elismert. Futball, tennisz, vadász, turista és egyéb sportok körébe vágó összes kellékeket megtalálhat itt a közönség. Ennek legjobb bizonyitéka, hogy a bácskai és bánáti sportegyesületek legnagyobb része a Bata-cégnél szerzi be sportfelszerelését és a Bata-cég a szállitója majd minden jelentősebb atlétikai tornaklubnak is.

Nagyszerüen felszerelt, jól szortirozott raktár, helyes üzletpolitika, szolid árak, gyorsaság és pontosság jellemzik és képezik alapját ennek a cégnek, a mely gravitációs központja lett a vajdasági vadászéletnek.

A Bata-cég az egyedüli, amely vállalja állatok preparálását, amit a legszebben végez az egész országban.

A női harisnyák és csodás pulloverek birodalmában

Látogatás a Merkur kötött-szövött-áru gyárban

A legnagyobb gyári üzemek közé tartozik a szuboticai Merkur tvornica čarapa i pletenih roba harisnya- és kötöttárugyár, amely nem régen alakult meg csendesen, minden reklám és dobszó nélkül és ma az ország egyik legnagyobb, legjobban felszerelt, legnagyobb produkcióju kötöttáru gyára. Szuboticát az országban ugy ismerik, mint kizárólagos agrárvárost és nem is gondolják, hogy itt is van néhány nagyszerüen felszerelt nagy iparvállalat. Örvendetes tényt kell leszögezni és ez abban áll, hogy Szubotica ipara egyre jelentősebb, egyre szélesebbkörü lesz és fokozatosan hóditva el a teret a külföldi gyáraktól, egyre előkelőbb helyet foglal el magának az ország gyáriparában. A Merkur-gyárat két nagykoncepcióju üzletember, Hauer Mayer és Löventhal Henrik alapitották és vezetésük alatt a gyár odáig fejlődött, hogy ma már az ország legnagyobb részében ismerik és a Merkur-gyár készitményei felveszik a versenyt külföldi gyárak gyártmányaival, ugy a minőség, mint az ár tekintetében.

Ilyen előzetes információk után személyesen is megtekintettük a Merkur-gyár belső berendezését. A gyár épülete a Szegedi (Palicsi)-uton van a villanytelep közvetlen közelében. Az egész épületet elfoglalják a gyár különböző mühelyei, amelyeken a gyár két tulajdonosa vezet keresztül.

A munkatermekben impozáns munka folyik. Az óriási gépteremben legalább száz lány dolgozik és ugyanannyi gép.

Itt valóban a gépek labirintusa fogadja az embert, aki belép, meglepődik. Ennyit nem várt, ekkora nagy felkészültséget senki sem gondolt volna. Preciz, érdekes gépek seregei fonnak, kötnek, varrnak és ki tudja még, mit nem csinálnak. Órákig el lehetne nézni a gépek müködését. Hogy készül a harisnya, amelyben a kényes, kecses sok női láb rejtőzik majd el. Mikor egy ilyen gépet lát az ember, felébred a gyanu, hogy az acélnak lelke van. Mikor a harisnyaszár készen van, a gép, az anyag önmagától megáll és más fordulatokkal a sarkot kezdi kötni. Negyedóra alatt készen van egy harisnya. A gép magától dolgozik, nincs mellette egy lélek sem. Hosszu sorban husz ilyen harisnyakötőgép áll. Aztán a pullover anyag szövőgép ejti csodálatba a nézőt. Ez a gép millió érzékeny szerkezetből áll. Felülről a spulnikról különböző szinü és anyagu (selyem és gyapju) szálak szaladnak be egy komplikált masinába, amely megköt, beszö olyan mintát, amilyent akarnak. Alul készen jön ki, no nem a pullover, de az anyaga. Ez a gép olyan érzékeny, hogy ha egy parányi csomócska van, vagy kiugrik a spulniból a szál, vagy a szalag magától megáll. Ez a gép egyedül egy munkás felügyelete mellett naponta százhusz pullover anyagát készíti el. Szebbnél-szebb minták készülnek a gyárban minden minőségben. Az anyagot egy másik osztályon szabják és dolgozzák ki.

Végig a hatalmas főteremben asztal-asztal mellett, fej-fej mellett, kéz-kéz mellett dolgozik. Pulloverek, harisnyák, sálak, téli meleg harisnyák, puha gyapju kabátok gyerekeknek, asszonyoknak, férfiaknak. A teremben csak leányok dolgoznak, férfi csak egy van, a gépek mérnöke, az üzem technikai irányitója, aki nagy szakértelemmel ügyel fel a munka zavartalan menetére.

Az emeleti részben szortirozzák a kész árut. Az asztalokon toronymagasan állnak a meleg szines gyapju kötött készitmények. A polcok szinte roskadoznak a rengeteg árutól, amely mind a nagy őszi, téli kampányra készül. — A Merkur-gyár ma az ország legnagyobb részét ellátja kötött áruval.

A gyárban — mondja Löwenthal Henrik — olyan dolgok készülnek, hogy minden társadalmi réteg megtalálja a maga szükségletét. A szegény néposztály épugy megtalálja itt áruját, mint a jobbmódu középosztály. Áraik jóval alacsonyabbak, mint a külföldről behozott hasonló készitmények árai, ami érthető is, hiszen a hatalmas vám és egyéb szállitási költségek nem emelik a kiadásokat és ezzel együtt az árat.

Érdeklődésünkre megtudjuk, hogy a gyár több, mint háromszáz munkást foglalkoztat. Ennyi munkásnak egyetlen szuboticai iparvállalat sem ad kenyeret és igy szociális szempontból is nagy jelentősége van a Merkur-gyárnak. A gyár igy sok száz szegény leánynak teszi lehetővé a tisztességes megélhetését és már csak ezért is megérdemli a közönség legszélesebb rétegeinek támogatását. A gyárban éjjel-nappal folyik a munka, a gépek egy percre sem állanak meg, a leányok három csoportra osztva, felváltva dolgoznak és a gyárban dolgozó alkalmazottakon kivül nagy azoknak a száma, akiket otthon foglalkoztat a gyár. Összevéve négyszázra tehető azoknak a száma, akik a Merkur-gyárban keresik meg mindennapi kenyerüket. Ennek a szociális jelentőségét be kellene látni a hatóságoknak is és ennek megfelelőleg a legmesszebbmenő támogatásban részesiteni. A népnyomor enyhitése szempontjából a Merkur-gyárnak vannak a legnagyobb érdemei. A fejlődés utján levő nagyszerü vállalat maholnap mégegyszer ennyi munkást tud majd alkalmazni és idővel az egész város szegény osztálya teremthet magának — ugy, mint az külföldön van — háziipart, melyet minden előzetes képzettség nélkül hárki 10—14 napon belül elsajátithat és ilymódon kenyérkeresethez jut.

Megtekintettük a gyár raktárát, a cég specialitását, a szebbnél-szebb pullovereket és minden e szakmába vágó cikkek sokaságát, amelyek csomagolásra várnak, hogy aztán az ország különböző részeiben hirdessék a szuboticai ipar hatalmát, fejlődőképességét, nivóját. A kötő-szövő ipar még fiatal, de máris hatalmas arányokban bontakozik ki ereje és versenyképessége — ezt az impressziót keltette a látvány és tempó, amely a Merkur-gyárban fogadta a látogatót.

A gyár tulajdonosainak az a terve, hogy a közeljövőben uj gépek beszerzésével megnagyobbitják az üzemet, amely képes lesz a világhirü külföldi gyárakkal minőségben és mintázásban, szinben és kidolgozásban egyformát nyujtani. Oly szép volt, amit láttunk és oly szépek a tervek, hogy méltán lehetünk büszkék arra, hogy itt, ahol oly lassan indul meg egy vállalkozás és ahol oly sok szép terv bukott a sirba, mégis van vállalkozási kedv, merészség és akarat, amely nem ismer határt és lehetetlent.

Bozsó Vince divatszabósága

A szuboticai vállalatok látogatása során eljutottunk Bozsó Vince nagyszerüen berendezett férfi divatszabóságába.

Meglepően értékes és finom szövetekkel felszerelt üzletében találjuk a tulajdonost, aki érdeklődéssel hallgatja látogatásunk célját és szivesen áll rendelkezésünkre.

Bozsó Vince szépen felszerelt üzletét 7 éves szorgalmas munkával, elismert szaktudásával emelte erre a nivóra. Ma már elsőrendü szabászt és több kiváló szakmunkást foglalkoztat személyes vezetése és felügyelete mellett. Vevői nemcsak Szuboticáról, hanem a környék nagyobb városaiból is felkeresik, s a legelőkelőbb társadalmi osztályból kerülnek ki. Olcsó árai azonban lehetővé teszik a szerényebb viszonyok között élőknek is, hogy ruhaszükségletüket üzletében szerezzék be eredeti angol anyagból.

Bozsó Vince üzletének keresettségét külföldön szerzett szaktudásának, üzleti pedantériájának és szolid árainak köszönheti, továbbá annak a körülménynek, hogy raktárában kimondottan eredeti angol árut tart s a legjobb angol cégektől direkt szerzi be szükségletét.

A szépen berendezett és modernül átalakitott szabóságot Bozsó Vince röviddel ezelőtt kibővitette és ma egyike a legszebb és legtökéletesebben felszerelt szabócégnek. Az üzlet a Zenede-épületében, (Albina ulica 2. van.

A szuboticai kenyérgyár ujjászervezett üzemében

Hogy készül a vajas kifli és a lágy kenyér Sibalics Ilija kenyérgyárában

A Petrogradska ucca 12 szám alatt van a szuboticai kenyérgyár hatalmas épülete. Sibalics Ilija, a gyár tulajdonosa szivesen áll rendelkezésünkre és megmutatja az igen érdekes berendezésü kenyérgyár belső berendezését.

Kint rekkenő meleg van, de mi ez ahhoz a melleghez képest, amely bent a mühelyben fogadja a látogatót. A két óriási kemencéből pokoli hőség árad ki és azt az óriási meleget nem tudja csökkenteni a szüntelenül dolgozó sok ventillátor sem. Első, ami kellemesen hat, az a tisztaság és ragyogó rend. A hatalmas munkateremben sárgára surolt asztalok, fehérre meszelt tiszta menyezet a villogó majolikafal, nagyon jó benyomást keltenek. Itt nincs a pékmühelyek porából, rendetlenségéből semmi, de semmi. Gyár, ahol előirásszerü pontossággal müködik minden és mindenki.

Sibalics Ilija ambicióval magyarázza az egyes gépek rendeltetését. Emberi kézzel itt nagyon keveset, mondhatnók semmit sem dolgoznak. Az ember csak azért van, hogy a gép járását ellenőrizze, inditsa és megállitsa. Mindent a gépek végeznek el és a közönségnek nem kell irtózattal gondolni arra, hogy talán szennyes emberi kéz érintette a legfontosabb táplálékunkat, a kenyeret. Most személyesen is meggyőződhettem erről.

Az emeletről öntik be egy gépbe a lisztet, amely azt megszitálja és eltávolitja belőle az esetleges tisztátalanságot. A liszt az öntött cinteknőbe kerül. Ezeknek a teknőknek az az előnyük, hogy nem szálkásak és a közönség nem találhat a kenyér beleiben kellemetlen faszálkákat. Ezekben a kádakban kovászolják és dagasszák le a kenyeret, illetve a tésztát, amelyből kifli, zsemlye készül. A dagasztást gép végzi százszor ügyesebben és alaposabban, mint az ember.

A kiszaggatott kenyeret a gőzkemence várja. Itt a kemencét nem fahasábokkal fütik. Csövekben állandóan forró gőz kering és ez tartja állandóan a megfelelő hőfokon a kemencét, amelynek még egy fontos tulajdonsága van és ez abban áll, hogy a kemence alul bádoggal van bevonva és a kenyér alján nem talál a fogyasztó széndarabokat, amelyek miatt a kenyér tápláló héja élvezhetetlenné válik.

Éppen kinyitották a kemencét és szedték ki a kisült kenyereket. A párolgó jóillatu kenyér pirosbarna arca szinte nevetett. Pirosarcu tiszta ruhás leányok jöttek és a kenyeret egy külön helyiségben polcokra rakták, ahol kissé lehül. Öröm volt nézni a sorba rakott ezer meg ezer izletes kenyeret. Több kenyérfajtát süt a gyár. Hófehér szalonkenyeret, fehérkenyeret, félbarnát, barnakenyeret, ugy hogy a város lakosságának minden rétege megtalálja azt a fajtát, amelyet szeret és amelyet módjában van vásárolni.

A kifliket és zsemlyéket szintén gép szaggatja ki egyformára. Tovább megyünk. A gyárnak modernül berendezett fürdőszobája van, ahol az összes alkalmazottaknak a munka megkezdése előtt és után le kell mosakodniok tetőtől-talpig. A higieniai szabályok betartására nagyon ügyel a tulajdonos, aki nem csak ezáltal, de azért is hamar népszerüvé vált Szuboticán, hogy a kenyér árakat a gabonaárának csökkenésével együtt időnként mindig leszállitja és ezáltal lehetővé teszi, hogy a közönség legfontosabb táplálkozási cikke, a kenyér minden család asztalán ott lehessen.

A gyár naponta több vagon lisztet feldolgoz kenyérnek és péksüteményeknek. A kenyeret és a süteményeket kora reggel autón szállitják el az üzletekbe és az elárusitó helyekre, ugy hogy már a kora reggeli órákban friss kenyeret kaphat a fogyasztóközönség. Naponta többször van sütés és este már ujból friss kenyeret ad a gyár. Ma már elérte Sibalics Illés azt, hogy a közönség legnagyobb része a kenyérgyárban szerzi be szükségletét, mert meggyőződött a publikum arról, hogy a gyár készitményei semmiben sem

maradnak mögötte a legjobb házikenyérnek. A kenyérgyár látja el ma már a legtöbb szuboticai vendéglőt és kávéház és éttermet kenyérrel és péksütem**é**nyekkel.

Elmondotta a gyártulajdonos, hogy a célja a kenyér árának minél alacsonyabbra való leszállitása. Ez csak ugy válik lehetővé, hogy a gabonát akkor vásárolja, amikor annak a piaci ára a legalacsonyabb. A télen sem kell attól tartani, hogy a kenyér ára magasabb lesz, mert a mai nivót a gyár mindenképpen meg fogja tartani.

Hogy milyen sokat ad Sibalics Ilija a higienikus dolgokra, bizonyitja az is, hogy az alkalmazottaknak a gyár épületében van tiszta, szép egy szobakonyhás lakásuk. A gyárnak saját tejtermelése van és a vajas kiflik a saját termelésü tejjel készülnek.

A gyárban az udvaron, a munkatermekben mindenütt rend és tisztaság uralkodik. A munkások és munkáslányok fehérkötőben dolgoznak. Még a kenyérhez használt sót is a gyárban felállitotta örlőmalomban őrlik meg és külön készülék szitálja át a megőrölt sót.

Nagyon kellemes illuziókkal távozunk el a kenyérgyárból, amelyet az őszre még ujabb és modernebb gépekkel szerel fel a tulajdonosa, aki tervbe vette azt is, hogy a város különböző részeiben csinos péküzleteket állit fel, hogy a közönség mindenütt, mindenkor megvehesse a gyár készitményeit, amelyek legolcsóbbak és a legizletesebbek.

Nem nehéz megjósolni ezekután, hogy a szubotisai kenyérgyár rövid idő mulva a legnagyobb szuboticai vállalatok közé küzdi fel magát, mert a gyár népszerüségét még az a körülmény is nagyban növeli, hogy Sibalics Ilija, amikor csak teheti, segit azokon az embereken, akik még a mindennapi kenyeret is nehezen keresik meg.

Arany a kezük, a körmük . . .

Arany képrámák és szobrok között Bachinger Frigyes üzemében

Semmiből lett egy nagy és ma már szétágazó hatalmas üzletkörü, elismert nagy vállalat. Évekkel ezelőtt, még sokan emlékeznek is rá, csak kicsinyke üzlet volt a Bachinger Frigyes képkeretező üzlete. Igy volt: egy szobácskában volt a mühely és ott készültek az időközben megboldogult Bachinger Frigyes felügyelete alatt a legcsodálatosabb, szinte leheletfinomságu képkeretek. A szaktudásnak és igyekezetnek az lett az eredménye, hogy a kis üzlet lassan gyarapodni kezdett, egyre ismertebbé vált, egyre több megrendelés érkezett és már a vidék is érdeklődni kezdett a Bachinger-cég iránt, amelynek üzletköre kilépett a lokális keretek közül és megkezdődött az a fejlődési stádium, amelynek végeredménye a ma fennálló virágzó nagy vállalat.

1921-ben alapitotta az üzletet Bachinger Frigyes, aki férfikora delén meghalt. Az üzlet irányitását felesége vette át, aki férfias energiával látott hozzá, hogy a szépen megindult vállalatot tovább virágoztassa. Ez a törekvése a legteljesebb mértékben sikerült is. Bachingerné, aki maga is alapos ismerője a szakma minden csinjának, tovább vezette az üzemet, a legkiválóbb szakértőket alkalmazta a mühelyben és elérte azt, hogy a vállalat üzletköre még inkább kiterjedt és egyre ujabb ágakat karol magához.

A Bachinger-cégnek a Bene Szudarevicseva-ucca 34. szám alatt van a mühelye, mig a főüzlet Szubotica főuccáján, a Kralj Alekszandar-uccán van. A korzón levő üzlet mindig látványossága a városnak, mert mindig a legkülönbözőbb izlésesebbnél izésesebb képkeretek, képek, szobrok, faragványok vannak a kirakatában.

A mühelyben lázas munka folyik. Bachingerné maga is ott áll a munkásai között és személyesen felügyel a munka menetére. A világos nagy munkateremben tizenöt-husz munkás dolgozik. A falakon kész aranyozott, remekbe faragott képkeretek lógnak. Bachingerné szivesen áll rendelkezésünkre és minden felvilágositást megad.

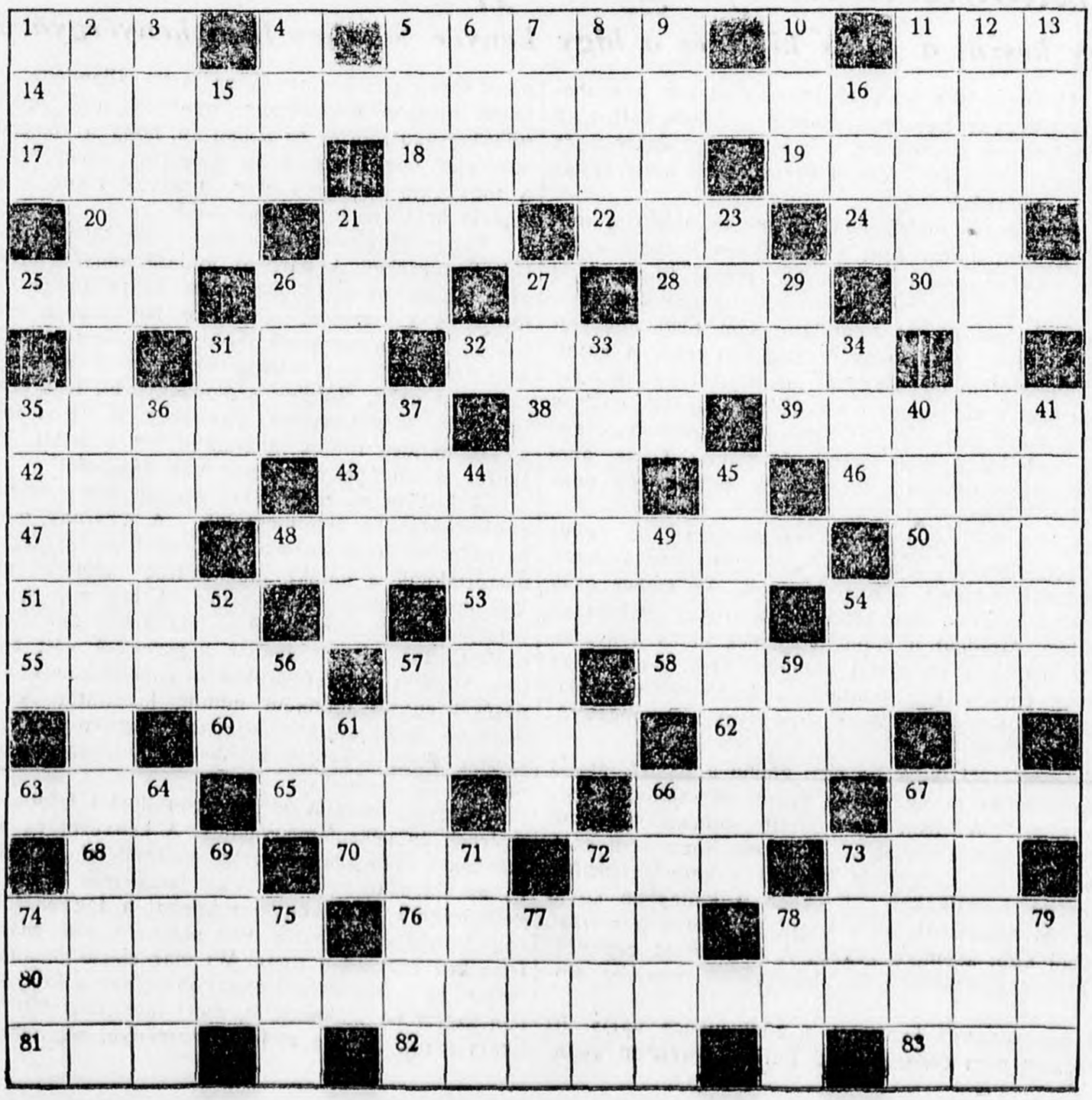
A cég specialitása a képkeretezés és aranyozás. Csodálatosan szép képkereteket mutatnak, amelyeknek mindegyike egy-egy iparmüvészeti remek. Minden nagyság, minden minőség és mintázás fellelhető a mühelyben (Itt jegyezzük meg, hogy a Bachinger-cég készitette a szuboticai városháza dísztermében látható királypotrék hatalmas és feltünést keltett rámáit, melyeknek mindegyike müremek).

Készit a cég oltárokat, templomi tárgyakat, szentsirokat, faragványokat, igy többek között a sztaribecseji, tavankuti és bajmoki katholikus templomok oltárait is a Bachinger-cég készitette el. Láttunk néhány faragott szobrot, leheletfinomságu blondel, brüsszeli és barokk képkeretet és ami talán ma legmegkapóbb volt, egy remek faragott csillárt. A cég Kis Szent Teréz oltára éppen most lett kész. Az oltárépitő és faragó müvészet lebilincselő finomságu és elgondolásu remeke ez az oltár.

Országszerte ismert és talán egyedül álló specialitása a Bachinger-cégnek az aranyozás. Az aranynak ezer és ezer féle árnyalatát keverik ki olyan dus, mély és eleven változatokban, hogy szinte hihetetlennek tünik fel, hogy egyetlen szinből ennyiféle árnyalatot, ennyi finom változatot lehet előállitani. A pezsgő arany színétől kezdve, a mély feketébe hajló bronz ragyogásig minden árnyalatban aranyoznak rámákat, kereteket, templomi oltárokat, cizelleket, termek öntvénydiszitéseit. A szinkeverés azonban a cég titka, hogy azt hogyan csinálják, nem hajlandó elárulni.

Itt csupa arany között élnek a munkások, arany a kezük, a körmük és arany körülöttük minden, a fal, a szobrok és arany a fény is, amely a mühelyt beragyogja. Itt aranyá válik minden a munkás kezekben

M. K.

Keresztsoros rejtvény

(Copyright by Bokor Lajos — Bácsmegyei Napló)

Vizszintes sorok:

1. F meghatározás száma — angolul
5. Gombák és más virágtalan növények szaporodási szerve
11. Disznó — kártyában, eredeti helyesirással
14. Egy, a napoleoni időkből való hires anekdota poénja
17. »Halálra«
18. Csónak
19. A jobbágy fizette földesurának
20. Az elektromos ellenállás egysége
21. Madár hangja
22. Hangszer
24. Eljárt az idő fölötte
25. Lásd az 1. vizszintest
26. Melléknév is, ige is
28. Hézag
30. Az 53. másalhangzói
31. Szép piros a szine
32. Volt görög miniszterelnök
35. Délamerika felszabaditója a spanyol iga alól
38. A lenni ige egy alakja — tájszólásos kiejtéssel
39. Majdnem semmi
42. Falu Budapest közelében, hires a versenypályája
43. Akinek a lába fáj
46. Város a Mosel mellett
47. Akár számolni is lehet rajta
48. Elhunyt nagynevü német orvostanár
50. Turfkifejezés
51. Egy ékezet póflásával — férfinév
53. Nyelv
54. Az agyban születik
55. Az égboltozatnak a földdel ölelkezni látszó része
57. Helyhatározó
58. Operettszinész
60. Egyes ételnemüekben levő, a szervezetre igen hasznos, tápláló anyag
62. Az állatöv egyik csillagképe
63. Dunába ömlik
65. Angol nőnév
66. Öltözék
67. Fonaláru gyári jegye
68. Idegen nyelv névelője
70. Fájdalmas
72. Háziállat hímje
73. Váratlan cselekvést jelentő ige
74. Madár — német neve
76. Görög szó: beszédet, esetleg észt értelmet is jelent
78. Zárt, (sőt jól elzárt) helyiség
80. Hires görög szoborremek a Kr. e. 3-ik századból
81. Török név
82. Tolvajnyelvet jelent
83. Mutatónévmás

Függőleges sorok:

1. Oroszországi folyó
2. Néhány buzditó, bátoritó szó egy Vörösmarty-költemény strófáiból
3. Az idő ilyen mostanában
4. Élesit
5. Népfaj
6. Ferenc József udvarának egy belső embere volt
7. Borsodmegyei nagyközség
8. Katonai (lovassági) szakkifejezés
9. Mohamedán szentirás
10. Rövidités hangjegyeken
11. Az ipar számtalan alakban dolgozza fel (régis helyesirással)
12. A földkerekség egyik legszebb épitőszeti alkotása
13. Az egyik Chaplin keresztneve
15. Templom
16. Alulról felfelé olvasva — egy ital franciául
21. Zsivány teszi
23. Munkadij
26. Forrás is van ilyen
27. Ókori római szatirikus
29. Mértani meghatározás
31. Derüs kedvü
33. Buzdit
34. Tiltakozó szócska
35. A 18. században élt neves francia vegyész
36. A Duna egyik mellékfolyója
37. Lásd 10. függőlegest
40. Az érmék felülete
41. Folyónk
44. A königrätzi csatából nevezetes falucska neve
45. Város Brit-Indiában
49. Angol kocsi
52. Szegény emberre vajmi kevés jut ebből
54. Cimzés röviditése
56. Angol férfinév
57. Kimutatás
59. Betegséggel jár
61. A magyar hőskor egyik alakja
64. Női név
66. A háziasszony teszi
67. Görög betü
69. Egyik szin — angol nyelven
71. Szabó Dezső »Segitség«-ének főalakja
72. Nemzeti tánc
73. Női név
74. Meglepetést kifejező szócska
75. Omladék
77. Három azonos betü
78. Fém
79. Menyasszony

KUGLI GOLYÓK
billiárdgolyók, mandinergummi, Lignum sanctum golyók
70 dinártól 150 dinárig
özv. Gerber Jakabnénál Subotica
B. Sudarevićeva ul. 32
3203

SZINHÁZI KISTÜKÖR

Bontják a Szókimondó asszonyság házát és Cyrano kolostorát

A szép, fiatal, pirospozsgás parasztleány, aki Párizs külvárosában lakott, karján egy nagy kosárral, melyben vasalt fehérnemüek voltak, föllopózott a szük, homályos folyosóra s ezt kérdezte a házmesternétől:

— Itt lakik Bounaparte hadnagy ur?

— Az ötödik emeleten, a padlászobában, balra.

— Itthon van?

— Itthon.

A parasztlány eltünt a lépcsőn. Ebből a mosónéból később *Lefébre* marsall felesége lett, danzigi hercegnő. Katalinnak hivták s a forradalom idején a városnegyedben pergő nyelve, szabados modora miatt Szókimondó asszonyságnak nevezték. Annak idején társszerzője, Emil *Moreau* tanácsára róla irta hires vigjátékát *Sardou*. A darabban ő szerepel meg Napoleon, aki a Szajna parton lakik a Quai de la Monnine mentén, a régi Pont Neuf sarkán. Ez 1785 és 1790 között történt, amikor a leendő hadvezér és császár tanult, hitt, nyomorgott.

A régi ház még mindig áll a Pont Neuf sarkán, akár száz eszetendővel ezelőtt. 1853-ban III. Napoleon császár emlékével jelöltette meg, de 1871-ben a *kommunizmus idején a háztulajdonos az emléktáblát levetette és a lépcsőházba tétette.*

Most a házat lebontják, el fog tünni a föld színéről Napoleon és a Szókimondó asszonyság padlásszobája, mert a gazdasági szükségességek nem ismernek regényességet és pardont.

✱

Eltünik ezenkivül az egyetlen emlék, mely *Cyrano de Bergerac* nyomairól beszél a francia fővárosban. Lebontják azt az ősrégi kolostort is, melyben Edmond *Rostand nagyorru hősének hamvai nyugosznak, immár hdromszáz esztendeje.*

Neuvillette bárónő, a dráma Roxaneja a Vosges tér és a Bastille között lévő kolostorba temettette el imádóját, a költőt.

Rostand amikor megirta verses drámáját *meglehetősen szabadon bánt a történelmi adatokkal, de azért sohase hagyta el a história talaját.*

Cyrano a drámában ugy hal meg, hogy alattomos ellenségei téglát ejtenek a fejére. Erről beszél a történelem is. A lovag 1654 decemberében halt meg, mert egy tégla hullott a fejére. Sebesülten abba a kolostorba szállitották, melyet most bontanak majd le s minthogy közeledni érezte halálát Pierre unokabátyjához szállittatta magát. Ott halt meg.

Rostand nem érhette be azzal, hogy hőse ágyban haljon meg egy rokonánál s ezért az utolsó fölvonásban Cyranot behozza a szinre, aki karddal kezében, hadonászva, csengő verseket szavalva rogy össze...

TERE-FERE

A vonat rekordja. A vonat eddigi hosszusági rekordja 480 kilométer volt. Ezt a távot London és Carlyle között megállás nélkül futotta be az angol vonat.

Most ezt a rekordot megdöntötték, amennyiben Londontól Edinbourghig 650 kilométernyi távon megállás nélkül fut Anglia legkitartóbb vonatja, óránként 80 kilométernyi sebességgel.

Hogy elérhessék ezt az eredményt, nemcsak arról kellett gondoskodni, hogy a mozdony elegendő szenet vegyen föl, hogy a pályán minden száz kilométerre megfelelő viztartályok álljanak rendelkezésére a gépésznek, hanem hogy időközben a mozdony személyzetét is fölváltsák, mely nyolc órán tul nem bir ilyen rendkivül megerőltető testi és szellemi munkát.

Ennélfogva a vonat első kocsiját és a mozdonyt folyósóval kötötték össze, amelyen a második gépész s a fütő a kellő időben átsétálhat. Miután a személyzetet fölváltják, a munkáját elvégzett gépész és fütő a kényelmes hálókocsiban megborotválkozik, meg is fürdik, lefekszik aludni, hogy a következő munkaidőben ismét megállhassa a helyét.

Még egy ujitás van a legujabb angol vonaton: önmüködő salakszóróval látták el a mozdonyt.

Ezzel a rendszerrel már korlátlanul nagy utakat tehet a vonat, anélkül, hogy megállna. A határ immár csak az országok hosszusága.

✱

Az örök ifjuság növénye. Bizonyára sokan örömmel fogadják azt a hirt, amelyet *Gagern*, az angol utazó ad hirül. Van egy csodálatos növény, melytől megifjodunk, nem kell többé *Voroniff*-hoz szaladgálnunk s mütéttel kiverekednünk az örök fiatalságot, elég ha beszerzünk magunknak egy kis *huentulát.*

Mi az a *huentula?*

A *huentula* büvös növény, mely nemcsak biztositja fiatalságunkat, hanem vissza is adja, ha már elröppent.

Az angol utazót egy napon vendégül látta *Deshaipur* maharadzsája. Az, aki elbeszélte neki, hogy ezzel a növénnyel csodálatos tapasztalatokat tett. Bebizonyitott tény, hogy az elefántok fogságban sokkal kevesebb ideig élnek, *mint szabadon.* Ezt annak a ténynek tulajdonitja, hogy az elefántok az őserdőben főleg *huentulával* táplálkoznak. A maharadzsának volt egy elvénhedt elefántja. Egyszer eszébe ötlött, hogy huentulát ad neki enni, állandóan ezen a koszton tartotta s az elefánt egy év mulva szemlátomást megifjodott. Hasonló kisérletnek vetette alá egyik öreg papagályát is és ugyanazt az eredményt tapasztalta.

Az emberek szintén visszanyerik ruganyosságukat, életkedvüket ettől a varázsos palántától. *Gagern* azt inditványozza, hogy az európai tudósok klinikailag állapitsák meg hatását. Amit látott és hallott felőle, az rendkivül kecsegtető.

Ez az a titok, melyet az emberiség már évszázadok óta hiába keres.

Csak talán Mefisztófelesz ismerte eddig, aki tudvalevőleg sohasem öregedett meg.

✱

Válópör egy zsebkendő miatt. A német törvényszék előtt a minap különös válópört tárgyaltak: a feleség el akart válni férjétől — egy zsebkendő miatt.

Ezek a tények:

A férj vidékről Berlinbe utazott, üzleti ügyben, aztán visszatért kisvárosába. Felesége kitisztogatta utazástól elgyürött ruháját és ekkor a kabátja zsebében egy zsebkendőt talált, melyen a szájpirositó áruló nyoma látszott. Pirositotta a száját a férj? Nem. Ennélfogva a pirositó csak egy nőtől származhatott.

Az asszony nagy patáliát csapott, ugyhogy a férj nem is védekezhetett, csak később, a biróság előtt.

Ott végre elmondhatta, hogy mint került a pirositó a zsebkendőjére. Miután elintézte ügyét Berlinben, bement egy sörcsarnokba, ahol egy fiatal táncosnő táncolt, akit a közönség nagyon megtapsolt. A táncosnő később lejött a közönség közé és — hálából a tapsért — egy csókot nyomott a férj kopasz koponyájára. Minthogy a férj nagyon izzadt, megtörölte koponyáját a zsebkendővel, melyen ott maradt a táncosnő csókjának a nyoma.

Ezt a magyarázatot a feleség elfogadta, kibékült az urával és karonfogva távoztak a tárgyalóteremből...

✱

Jagadis a növények vérkeringéséről és a villamosság csodáiról. Jagadis Chunder Bose, az indus tudós már évekkel ezelőtt közzé tette növényekről szóló élettani megfigyeléseit, melyek a tudományos világban nagy feltünést keltettek. Ez a keleti természetbuvár pompásan berendezett füvészkertjében villamos készülékekkel kótázta le a palánták életnyilvánulásait megállapitotta, hogy azoknak is éppugy müködik a központi idegrendszerük, éppugy kering a vérük, mint a miénk.

Könyve, melynek cime: *Összehasonlitható villamos élettan,* most jelent meg több európai nyelven. Ebben főleg a növények élettanával foglalkozik, a növények nedvével, mely egyik legvitatottabb kérdése volt a növénytannak. *Bose* szerint a növénynedv áramlása az élő szövetek élettani müködése. Valamint az állatoknál a vérkeringést a sziv lüktetése hozza létre, a növényeknél a nedv keringését egy sajátos szövetnek, a kéreg belső rétegének gépszerü mozgása támogatja. Ezt az állitását azzal bizonyitja, hogy minden élettani szerv, mely növeli lüktetést, gyorsitja a nedv keringését is.

Hasonlóan érdekesek azok a megállapitásai is, melyek a szemre vonatkoznak. A szem recehártyája gyakran villamos ingadozást mutat. Néha nagyobb egyik recehártyánk fényérzékenysége, néha kisebb, de a két szemünk fényérzékenysége között szoros kapcsolat van, még pedig akképen, hogyha az egyik szem recehártyájának fényérzékenysége legnagyobb, akkor a másik szem fényérzékenysége legkisebb. Ha egy sztereoszkópba tekintünk, melyben fénykép helyett egy lemez van két ferde réssel, a jobb szem a rést jobbra hajlónak látja, a bal szem balra hajlónak. Ha pedig a müszert a napfény felé forditjuk s mereven szemléljük, egy keresztet látunk. A látás ingadozása négy másodpercig, de este — fáradtság idején — hat másodpercig is tarthat.

Bose kisérleti uton mutatja be azt, amiről a szemészek már régóta tudnak, hogy a két szem együttes látása *mennyire* ingadozó. Szemeink két ágyucsőnek tekinthetők, melyeket a tárgyakra irányitunk, de nem egyenesen lövünk a célra, ezért a képek gyakran ingadoznak.

✱

Mi érdekli a kisgyerekeket? Egy angol tudós körkérdést intézet irókhoz, tudósokhoz, szülőkhöz, gyermekekhez, hogy mi érdekli, mi foglalkoztatja leginkább a kicsinyeket. Rengeteg választ kapott s ezekből a következőt szüri le:

— A humoristák és az irók megállapitják, hogy a gyerekek még mindig leginkább az állatmeséket kedvelik, aztán a kalandos történeteket, melyek nagyon sovány, vagy nagyon kövér, nagyon magas, vagy nagyon alacsony emberekkel esnek meg. Szeretnek mulatni, magáért a mulatságért, az ő kis lelkükben még nem fejlődött ki a részvét érzése, távol állanak az erkölcstől, a belátástól, olyan könyörtelenek, mint az ősember. Kedvvel olvassák azokat a történeteket, melyekben valamelyik gyermek bakot lő, hibát követ el s pórul jár, mintha igazolását keresnének multuknak, vagy fölmentést a jövőjükre nézve. Bámulják az állatok értelmét, a madarakat, akik fészket tudnak rakni, a hangyákat, melyek katonai szervezetben élnek, legyet, mely nem engedi magát megfogni, a pókot, mely csalafintán hálójába csalja a rovarokat. Ezáltal is megerősödik a müvelődéstörténetnek az a tétele, hogy az ősnépeknek első tanitómesterei az állatok voltak.

SZERKESZTŐI ÜZENET

Jámbor Flótás. Aki ezt irta, tud különbeket is irni. Ebbe még sok a hiba. A téma is gyönge, a verssorok is döcögősek.

Munkás. A beküldött versek között több van, amit készséggel leközlünk. Kérjük, keressen fel bármelyik délután a szerkesztőségben.

Noviszadi vállalkozó. Bécsi, berlini s amerikai pénzintézetek cimét bármely Kompass-ban megtalálhatja. Ime néhány: Deutsche Bank Berlin — Dresdner Bank Dresden — Wiener Bankverein Wien — Merkur Bank und Wechsels. Wien — Österr. Creditanstalt für Handel und Gewerbe Wien. Bodencreditanstalt Wien — Discontogesellschaft Wien. —

E. B. A bolhaszinház valamikor kedvelt tömegszórakoztató eszköz volt s ilyen Budapesten az angol parkban is müködött, hogy most van-e ott ilyen müintézmény, nem tudjuk.

I. L. Velikakikinda. Az idegen légióba való belépést nem ajánljuk. Felvilágositásért forduljon bármely francia követséghez.

H.-né Jasa Tomić. Magyarnyelvü zárdák vannak St. Kanizsán, Szuboticán és St. Becsejen. Mind a három helyen a Miasszonyunkról elnevezett iskolanének tanitanak.

B. Y. Stari Lec. Benhur filmtársulatról nem tudunk. Ez egy hires mozidarabnak a neve, amelyet a különböző mozikban játszanak.

»Társaság« Szubotica. Magister köszöni az érdeklődést és nem kivánja magát megnevezni. Nem hivatásos ujságiró és nem is foglalkozásszerü történész, csak mellékesen foglalkozik történelmi tanulmányokkal.

L. I. R. U. S. A. Baedeker köszöni meleg érdeklődését. Ezidő szerint sajnos beteg és igy kénytelen volt félbeszakitani munkásságát. Ujabban megjelent müvei a következők.: Firenzei eset, Asszonyok, Spekuláné kezd, Baedeker Irásaiból, Irók és emberek, Ketten. Egy-egy kötet ára 50 dinár.

Radio St. Moravica. Egy Németországból hozatott 4 lámpás rádiókészülék után kilogramminként 25.30 dinár vámot kell fizetni. Előzetesen azonban a noviszadi postaigazgatóság behozatali engedélye szükséges.

Adria, Sušak. Közölje velünk teljes nevét és ismételje meg kérdéseit. *Ilyen terjedelmes* felvilágositást csak levélben adhatunk.

B. J., Szombor. Átutazó vizum Magyarországon nincsen. Vizumot a Dunaszövetség igazolványával vagy Budapesten kap a külügyminisztériumban, vagy pedig a beogradi magyar követségnél.

Sz. László, Szubotica. Legelterjedtebb magyar gyorsirási lp »Az Irás«, Budapest, IX. Ferenc körut 39, II. 2.

K. T., Stanisics. Molnár Ferenc tudtunkkal nincs Budapesten, hanem Bécsben tartózkodik, ahol a Reinhardt-szinházak cimén megtalálják.

Sz L., Szubotica. Az adót levonhatják. A létminimum havi 400, illetőleg heti 100 dinár. Ezen felül mindenki, korra való tekintet nélkül, adóköteles.

Senta. Rockefellernek a cime: John Rockefeller, Manager of the Standard Oil Company, Newyork, Broadway, U. S. A.

P. J., Nova Kanizsa. A tanitóképzőbe 4 középiskola, tehát polgári iskola elvégzése után is felveszik. Mint magyar fiu esetleg kaphat a szuboticai Magyar Népkörtől ösztöndijat. Ez irányban sziveskedjék levélileg dr. Bárdos Izsó szuboticai ügyvédhez fordulni.

F. B., B. Petrovoszelo. A mi nézetünk szerint Önt a végrendelet értelmében nem lehet kényszeriteni magasabb évibér fizetésére, mint évi 5.000 koronára (1.125 dinár).

A. A., Senta. Svájci nevelőintézetek: Montreux-Clarens, Villa Rurik. Pension Pierremont, Lausanne. Champittet, Lausanne.

T. F., Bezdán. A magyarországi takarékpénztári betétek valorizációjára nézve nincs semmi rendelkezés, ugy, hogy az 5483 magyar korona körülbelül 5 dinárt ér.

H. Gy., Novi Becsej. Két havi járulék mint segély jár az elhunyt tisztviselő özvegyének és azt nem kell visszafizetni. A nyugdij megállapitása iránt a felettes hatóság, tehát a kir. járásbiróság vezetője utján kell kérvényt beadni.

J. J., Titel. A szentai gimnáziumba való felvétel ügyében sziveskedjék Vámos tanár urhoz fordulni Szentára. Mi ugyan ugy tudjuk, hogy már az összes helyek be vannak töltve.

»Tanitó«. Az egyes adóhivatalokhoz jegyzéket küldtek, amelynek alapján az abban szereplő igényjogosultak megkapják a kiutalt összeget. Ezt a pénzügyigazgatóság állapitotta igy meg.

Szeptemberi összevont
magánvizsgá ra és érettségire
teljes garanciával előkészit
Galgóczy 5936
magániskola BUDAPEST,
VIII., Mária Terézia tér 3. sz.

Építkezők és kőfaragók figyelmébe! 906
I-a fehér márványpor
(reipsand)
I-a fehér és fekete márvány-szemcse (granitto)
kicsinyben és nagyban
utányos áron kapható
Bácskai Cementáruggár r.-t.
Subotica, Palicsi ut
Tel 6—20

LEGNAGYOBB
KÁRPITOSÜZLET
Klubgarniturák,
patent-fotelek,
ottománok,
berzserek és szalónok
gyártása
Allandó nagy raktár
Dj. Stanković
kárpitos
Beograd, Kralja Milana 77
Telefon 48—46 4481

Kettős helység
Pašićéva ul. 7 szám alatt
kiadó 9162
Bővebbet
Schäffer Róza
füszerkereskedés ben
Subotica, a főpostával
szemben. Tel. 573

SPECIÁLIS REKLÁMCIKKOSZTÁLY:
különféle réz, aluminium, celluloid, fém, papirból készült tárgyak u. m:
Levélbontók, zsebkések, zsebtükrök, levélnyomók, itatók, irókészletek, blocktartók, ceruzák, vonalzók, levélcsiptetők, hamutartók, gyufatartók, gyufadobozvédők, öröknaptárak, órák, plakátok stb., valamennyi bármily reklám felirattal több szinben nyomva vagy lytografálva, aluminiumból, pléhből, celluloidból, vagy rézből maratott reklámszöveggel a legfinomabb kivitelben. **Maratott**, öntött és nyomott **cimkék** aluminiumból, rézből, bronzból és celluloidból gépek, autók, butorok stb. részére. **Papircimkék, etikettek** dombornyomással a legmüvészibb kivitelben. **Transparensplakátok. Matricák. Üvegplakátok.**
SCHMOLKA HIRDETŐIRODA
REKLÁMOSZTÁLYA
Jevrejska ul. 7. NOVISAD Telefon 22-76.
KÉRJEN AJÁNLATOT!
9257

MARHA
Sertés
Szekér
Malom
Magtár
Bánya
Személy
-MÉRLEG-et
a legtökéletesebb kivitelben, legolcsóbban szállit
J. Sebestyén mérleggyára Subotica, Daničićev put 154
Ajánlatok és rajzok dijmentesen

Szülők!
Gyermekei részet tankönyvekért és iskolaszerekért
a Jedinstvo
könyvkereskedésébe küldjétek, mert ez az összes iskolakellékekkel a legjobban van felszerelve
Tel. 7-44

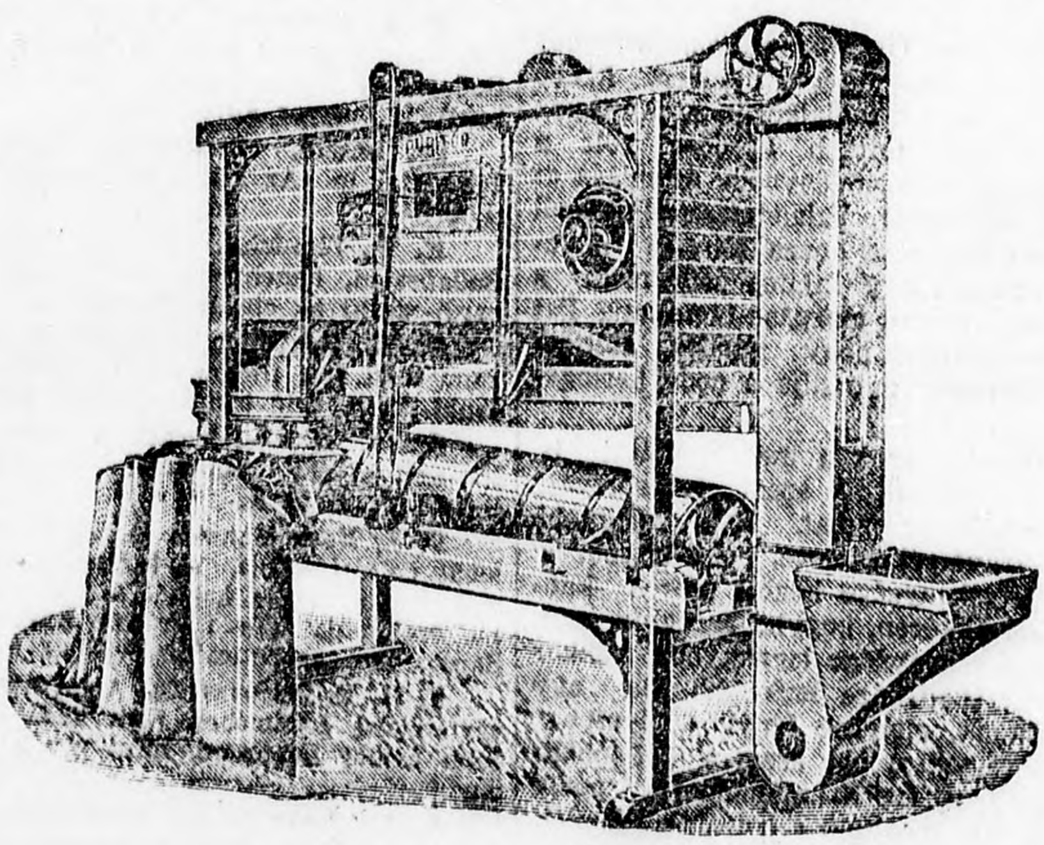
Sütribecsejen megy ki
a Börcsök-féle
étterem és söncsarnok
a Vajdasági legmodernebb berendezéssel van ellátva. Kitünő konyha. Szabad árak. Valódi Gerbeaud-sörök! Szives látogatást kér
Börcsök Imre, tulajdonos

„VITREA"
táblaüveg, befőttesüvegek és az összes üveg- és porcellánáru t
Csak viszonteladóknak
Keresk dők legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrása
Karlo Kopp
V. Bečkerek
Raktár: Külterület 3/d, a Geyer vendéglő közelében

I-a rózsaburgonyát
makói vöröshagymát és foghagymát **vagontételekben** és minden mennyiségben legolcsóbban szállit
Čeda Mišković
V. Bečkerek, Ruski dom, a Torontállal szemben és Miletićeva (Temesvári) ulica 5. 8619

HOFHERR-SCHRANTZ-CLAYTON-SHUTTLEWORTH
Fenti név biztositék gépeink elsőrangu munkájáért

PURITOR

„Puritor"
név alatt hozzuk forgalomba uj vetőmagtisztitó gépünket.
Teljesitménye: kb. 800 kg buza óránként
Sulya: kb. 760 kilogramm, tehát könnyen szállitható
Kezelése egyszerü!
Ára beépitett csávázó-készülékkel együtt
csupán 34·000 dinár
Kérjen ajánlatot! *Kérjen ajánlatot!*
Auš i drugovi k. d.
Hofherr—Schrantz—Clayton—Shuttleworth
Osijek Sombor Novisad Vel. Bečkerek Zagreb

Füszerüzlet

Szuboticán, jómenetelü, **házzal együtt**, forgalmas uton, családi okok miatt

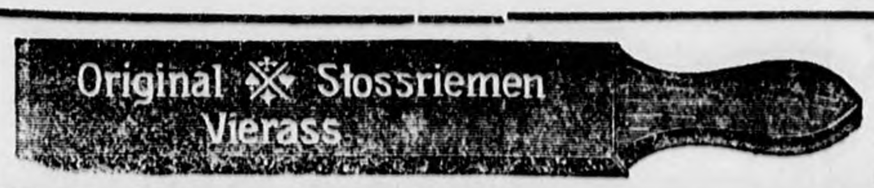
eladó

Bővebbet HIRT PALI bácsi vendéglöben

8717

Borotvák, ollók

különleges „Četri keca“ gyártmányok

Molnár István

mükószőrüsnél kaphatók

Subotica,

Bene Sudarevićeva ul. 26

Billiárd

dákó, golyó, mandinergumi, zöldposztó, Lignum Sanctum tekegolyók és babák a legolcsóbban beszerezhetők

Erlich J.

esztergályosnál, SOMBOR Pariška ulica 1 823

Betonos munkást

aki a mükőszakmában is jártas

azonnal felvesz

Cementárugyár

Palicsi ut.

Osijeken a főtéren levő régi és jólbevezetett

RÖVIDÁRUÜZLET

családi okoknál fogva **jutányos áron átadó**

Érdeklődni: **Ivana Schreibera Sin, Osijek I., Trg Kralja Petra 5**

9098

Gőzmalom

1½ vagonos, jómenetelü, vám- és kereskedelmi gőzmalom a Tisza folyó és vasutállomás mellett, más vállalat miatt

eladó és azonnal átvehető

Cim a kiadóban

9149

Az összes eredeti

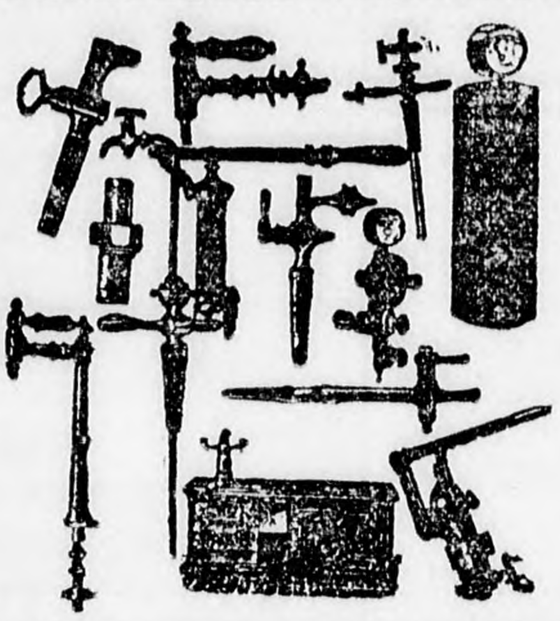
Hofherr-Schrantz-Clayton-Shuttleworth

gazdasági gépek, valamint az összes eredeti

Mc Cormick-gépek állandóan kaphatók

BRAUN MARCEL-nél, Veliki-Bečkerek. — Telefon 106

8513

Neducin Dániel

fémöntöde, gépmühely és öntőkészülékek gyára

NOVISAD, a gázgyár mellett

Tisztelettel van szerencsém értesiteni a t. közönséget, hogy mühelyemet az eddigi Sokolska uccából a gázgyár mellett ujonan épült

saját házamba helyeztem át.

Kérem a t. közönséget, hogy becses rendeléseivel engem továbbra is felkeresni sziveskedjék. 8895

Eredeti **PRACNER**-féle speciális

vetőgépek, láncos rendszerü

mütrágyaszórók,

Eberhardt-féle „**Vaddisznó**“ jegyü

fogatos- és traktor-**ekék,**

azok **eredeti alkatrészei,** tárcsás és fogas

boronák, borprések,

szőllőzuzók, konkolyozók

és mindennemü **mezőgazdasági gépek alegjobb kivitelben** és a **legelőnyösebben** beszerezhetők

SZENES KÁLMÁN

mezőgazdasági gépraktárában

SUBOTICÁN

9252

Gazdák!

Tudják azt, hogy a

szuperfoszfát

erösiti a kalászt, gyorsitja az érést, legszebb szemet hozza, egészséges növényt termel, biztosan fokozza a terméseredményt, ezért használjon **szuperfoszfátot!**

Szuperfoszfátot, valamint minden más mütrágyát a legkedvezőbb áron ajánl

FOSFAT D.D.

ZA PROMET I TRGOVINU UMJETNIM GNOJIMA

Mazurinićev trg 4 ZAGREB Mažurinićev trg 4

Telefon: 29—13 **Táviratcim: Fosfat**

48.50

Kérjenek ingyen óra-árjegyzéket!

Részletre és készpénzért árusi'unk **férfi-, női-, asztali- és fali órákat**

OTPLATA K.D.E. BEOGRAD

Knjeginje Ljubice 15. Mecanin

58·—

Ingyen küldünk

mindennemü, a mütrágya használatára vonatkozó használati utasitást

8490

9015

A legjutányosabb áron

vásárolhat egy komplett **hálót, ebédlőt** és mindennemü **butort.**

Megnagyobbitott üzemünkben a legmodernebb butorokat elsőrendüen készitjük. — Forduljon hozzánk bizalommal, mielőtt butort vásárol!

Szenti és Virág mübutorgyár

Subotica, Sudarevićeva ul. 54-56. Telefon 383

Csak jó könyvet vegyen!

Csak a jó könyv olcsó!

Csak jó könyvet szállitunk!

Bácsmegyei Napló könyvosztálya

J. Andriska

müszaki üzlete, SUBOTICA, Jelačićeva ul. 9. Állandó raktár elsőrendü gyártmányu kerékpárokban, kedvező fizetési feltételek. Egyedüli lerakat **„PIRELLI“ olasszingó gumikból**

Minden e szakmába vágó javitásokat szakszerüen végez

Butor nagy választékban, csakis jóminőségben, egyszerű és legujabb stylben

Olcsó árban!

ÉDER KÁLMÁN butor-áruháza

Subotica, Vilsonova 40, Pravni fakultéttal szemben

10623

HOTEL ROYAL BEOGRAD

Kralja Petra ul. 70 Telefon 55-27

Ujonnan megnyilt elsőrendü szálloda a város szivében, minden modern komforttal (lift, meleg és hideg viz, fürdő, kert stb.)

Utazóknak különösen ajánlható.

Szobaár 50 dinártól kezdve.

AZ IGAZGATÓSÁG

9202

Utazó urak figyelmébe!

Stara Kanjizán Molvay Károly szállodájában a mai kornak megfelelő, ujonnan berendezett szobák állnak az igen tisztelt utazóközönség rendelkezésére. Egyben jó ételek és italok pontos kiszolgálásáról gondoskodva.

Ugyanitt eladó alig használt, Székely és Lakos-féle acetilen felszerelés.

Molvay Károly
szállodás

9165

A jelenkor legtökéletesebb arcápolója!

Szeplőt, májfoltot, pattanást tökéletesen gyógyit.

Arcbőrét bámulatos széppé varázsolja.

Erémé Ágnes

Figyelmeztetünk mindenkit, hogy a **valódi** csak az alanti cégeknél szerezhető be!

Megrendelhető:

Braća Marer parfümeria, Novisad. Fehér gyógyszertár, Topola. Fehér drogeria, Sombor. Gavanski Nenad, Srbobran. Gonda drogeria, B.-Topola. Herczl drogéria, Subotica. Héjj manicur, Palić. Kozmetikai intézet, Stari-Bečej. Kalina Pavšić, Sara-Kanjiža. Kapornyai Ilés, St.-Moravica. Milovan Tatić, Nova-Kanjiža. Paul Theiss, Novi-Vrbas. Rudolf Cser-féle drogeria, B.-Palánka. Risz Antal, Horgos. Stevan Art, Kula. Stevan Radulović, Bela-Crkva. Süli Károly, Mali-Idjos. Schönberger Árpád, V.-Kikinda. Schlesinger Bella, Osijek. Zoltán Papp, Feke iő 2593

Szénát

préselt, prima, réti, sásmentest

Rózsa- és fehérburgonyát

vagonszámra és kisebb tételekben legjobban és legolcsóbban szállit franko bármely állomásra

Léderer Jenő

bank- és biz. üzlete, főzelék és gyümölcskivitel

Novisad, Vilsonov trg 7

Raktár: Temerinska 38

Telefonszám: 22-14 8326 Sürgönycim: Léderer

Kartellen kivüli

superfosfát és benzin

ismét kapható

LEDERER DEZSŐ cégnél,

SOMBOR 8443

2655

Subotica,

Aleksandrova ulica 5. — Bárány-szálló mellett

NESTLE-féle

GYERMEK-LISZT

6364

ERŐSITI ÉS EGÉSZSÉGBEN TARTJA A GYERMEKEKET

Önálló főmolnár

Novisad közelében fekvő automatikus kereskedelmi és vámmalom részére, 1/2-2 vagon napi kapacitással

azonnali belépésre kerestetik.

Csak teljesen megbizható ajánlatok az eddigi ténykedés megjelölésével

GRUBER F. mérnök NOVISAD,
9272 *Vojvodjanska ulica 13. küldendők*

MILOVANOVIĆ GYÖRGY

SZÜCSMESTER

Novisad, Pašićeva ulica

hazaérkezett a **leipzigi szőrmevásárról** és ajánlja dus szőrmeraktarát, hol kü önféle szőrmék, **legegyszerübbtől a legnemesebbig** versenyképes árban kaphatók.

Készit **szőrmekabátokat** a legutolsó divat szerint.

Atalakitásokat végez legelsőrendü szakerők által.

8668

Jugoszlávia legolcsóbb divatszalónja

WEINERT HERMANN Subotica,

I., Strossmajerova ulica 16.

Arak: köpenyek, kosztümök 200 dinártól
ruhák . . . . . 100 „
aljak, bluzok, pongyolák 50 „

8136 Elsőrendü, izléses és szép munkák garantálva

Válogatott, egészséges

rózsaburgonya

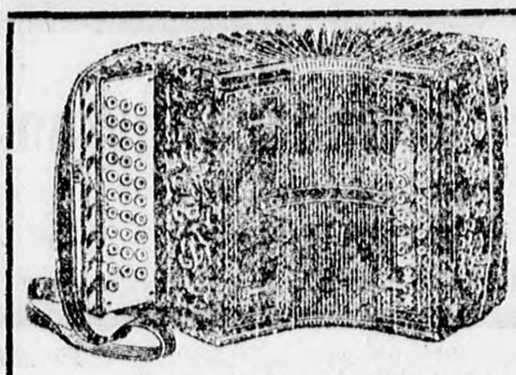
vagon- és kisebb tételekben legolcsóbb napi áron kapható

BRODER J. NOVISAD

Futoški put 43 Telefon 20—84

Sü gönycim: **Balkovács**

3031

Hegedük	95	dinártól
Mandolinok	136	„
Gitárok	207	„
Tamburák	93	„
Trombiták	505	„
Gramofónok	345	„
Harmonikák	85	„

Az ország legolcsóbb és legnagyobb beszerzési forrása!

MEINEL & HEROLD

Gyári lerakat hangszerek — beszélőkészülékek — harmonikagyár

MARIBOR Nr. 150

Kérje főárjegyzékünket, dijtalanul megküldjük.

8482

ÉPÜLET BUTOR PORTÁL

MÉRTLAJOS

asztalos

műhelyében művészi kivitelben és előnyös feltételek mellett kapható. Subotica, Jugovića ulica 13

KIÁLLÍTÁS

Autotypia Fotolupia Fametszetek Rajzok

A Vajdaságban egyedülálló üzem!

a legjobb kivitelben

FISCHER ÉS KRAUSZ

Subotica, Šenoa ul. 12 Telefon 629

ARANYÉR ELLEN

ARANYÉR ARANYÉR

MERZ ARANYÉRSZER UM

A „Recto Sero" automatikusan jut a betegség csiráinak helyére, gyorsan megszünteti az összes esetben szokatlan vérbő vizkelés, égés, fájdalmak és elsősorban szabadítja meg a **aranyeres** csomóktól. Kapható minden gyógyszertárban. 8231

Vizsgázott

kazánfütőt

felvesz

az Albus szappangyár r. t. Novisad

SANATORIUM TERAPIA

VRNJAČKA BANJA

TULAJDONOS ORVOS Dr. KUHAR-DURLEN AGOST

Két magyarul beszélő orvos. — Telefon 2. — Prospektust készséggel küld az igazgatóság.

A szanatórium gyönyörü szép, kies erdős ligetben fekszik, saját gyógyforrással, úgy ivó mint, fürdő célokra a telep belterületén. Tudományos alapra fektetett dietikus konyha, szigoru orvosi felügyelet alatt. Legmodernebbül berendezett hydro- és elektro-terapia.

A gondos háziasszony
nem használ ecetsavat, mert az ecetsav mérget tartalmaz. Használjunk
főzött esencet
Üzlekben KEMÉNY-féle ecetet tessék kérni. Gyár: I., Vojnovićeva ul. 5. sz.
5470

Sirkő
gránitból és márványból
a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig versenyképes árban
Virágh Gyula
kőfaragónál kapható
TOPOLA
8055

Naponta garantált friss
I-a teavaj
joghurt, liptai turó, nagylukacsu ementhali sajt, trappista és mindenféle emmegesajtok. Kapható
Trišić Todor
tejcsarnokában
Strossmajerova 22. Halpiac
4940

Elsőrendű **mezet,** beocsini portland **cemen,** alab. **gipszet,** száraz, pormentes **BUKKFASZENET,** pécsi **kovácsszenet,** I-a apritott **bükkrőt** ajánl
Révai Adolf, Subotica
Sokolska ul. 2 Tel. 551
5475

ABLAKÜVEGET
tükörüveget, csiszolt üveget, saját gyártmányut ajánl
Drag. Obradović, Beograd
Kr. Milana 31 (Uroševa Pivnica)
Telefon 31—96 4588

Elsőrendü
tisztitott diót
kg.-ként 28 dinárért
nagyban és kicsinyben szállit
Schäffer Róza
Subotica
Főpostával szemben
Tel. 573 9162
Postán utánvéttel

GYERMEK-KOCSI
Az elismerten legjobb minőségü
„BRAHA"-kocsi egyedüli árusitója:
JOSO ŠTERN I DRUG, BAZÁR
(Gyümölcspiac)
Sportkocsi 1200 dinártól feljebb
Viszonteárusitóknak ár engedmény!
Sátorskocsi 140 dinártól feljebb

SZÖRME
Legujabb divatu **szőrmék** nagy választékban, valamint **átalakitások, javitások** legolcsóbban
MORGENSTERN ALADÁR
Zrinjski trg 1 szám alá helyezett üzletében kaphatók
Megtekintés vételkényszer nélkül!

PAPLAN
Paplan! **PAPLAN!** Paplan!
Nem gyári árul
Szubotica legrégibb paplankészitő üzeme
Buljovcsics Béláné (Német Margit)
Pašićeva ul. 8. (Edénypiac)
Ajánlja a legfinomabb anyagból készült paplanait, madracait, ezek kellékeit, u. m. paplananyagot, erős és tartós madrac és szalmazsák anyagot, paplan-vattát és szabó-vattát kicsinyben és nagyban, részletfizetésre is

AUTÓ
Duco lakkozást
Autók tapacirozásán előforduló összes munkálatokat, **sátorkészitést** és nyári huzatokat szakszerüen és **jutányos árak mellett vállal**
SZKALA MIHÁLY
Oslobođenja ulica 2 — Telefon 6-51

HORDÓ
Uj hordók
szüretelő és gazdasági edények
800 literig állandóan raktáron
Készitek és elvállalok mindennemü kádármunkát és javitásokat is
Krix Lajos kádármester
V, Mažuranićeva ul. 19, a Blaško-kereszt mellett

RÁDIO
KONRATH D. D.
rádiókészülékei
olcsók, jók, megbizhatók

KOSZORU
Menyasszonyi koszorut, fátyolt
elismerten a legszebb kivitelben
ANDRIJA KRAMER
müvirág gyára készit.
Gyönyörü párisi modellek

RÉZÁRU
Csiszár József
rézöntő- és gépmühelyében, Miloš Obilić ulica 9, Réz-, fém- és szoborönt vények készitése, gépek javitása, díszöntvények, pl ettek és asztalosok részére ujrendszerü v smenetü bakcsavarok.
Galvanizálás Niklelezés Fémszinezés

DIVAT
Őszi és téli angol szövetujdonságok
megérkeztek óriási választékban. — Elsőrendü munka, olcsó árak
BOZSÓ VINCE angol urisz bő, Zenede-épület. Telefon 6-51

VAJ- ÉS SAJTÁRU
Radics-féle **tescheni vaj, I-a Bosk-vaj** adjustálva is! Eidam **félemelthali sajt, trappista, Casino és Görgfélé kobozos sajt,** továbbá **I-a liptói turó** gyári áron kapható. — Egyedüli főlerakat:
Franck Miksa
Vukovićeva ul. 10
Akácmézet minden mennyiségben veszek.

Értesitem üzletfeleimet, hogy Gajeva utcában
hentes- és mészáros-üzletet
nyitottam, ahol állandóan **friss, izletes és olcsó** hentesárut és hust árusitok.
Palotás István
hentes és mészáros
8333

Paszományt
butorra, függönyre, draperiára, **rojtokat, zsinórozatot bojtokat** olcsón vállal
Nagy Lajos
paszományos, Jugovića 31.
Meghivásra mintával házhoz megyek

Legolcsóbban ajánl buzapácoláshoz elsőrendü olasz
kékkövet
kicsinyben és nagyban
Schäffer Róza
Subotica, főpostával szemben. Telefon 573

Értesitem igen tisztelt üzletfeleimet, hogy
cipészetemet
Róka István
Vojnovićeva ul. 6. sz. alatt (Bérpalota mellett) üzletébe helyeztem át
Ugyanott cipőfelsőrészek is készülnek
BOTKA, cipész

Bolthelyiség
portállal a gyümölcspiacon
kiadó
Cim Rádio Reklam Jugoslavija, Subotica, Manojlovićeva ulica 7
8187

Hirdetéseket
Sentán a Bácsmegyei Napló részére
Molnár Sz. Vince
könyvkereskedése vesz fel.

„Kemo" német vegyészeti gyár találmánya és szabadalma
»DONNERKEIL«
AZ USZÓ KÉKITŐ
hatása csodálatos. Vakitó fehér fényt ad a még eléggé ki nem mosott fehérnemünek is. Praktikus és nagyon olcsó. Mintát ingyen küldünk. Képviselőket keresünk az összes nagyobb városok részére.
Glavno zastupništvo **„Kemo"**
za S. H. S. Beograd,
posaž Izvozne Banke 6.
9228

Kis Szent Teréz oltár
rendkivül szép kivitelü, 6½ méter magas, müvésziesen festett képpel, dus faragásokkal, valódi catarin aranynyal aranyozva, jutányos áron eladó 734
F. Bachinger aranyozó cég
Subotica, Bene Sudarevićeva ulica 34

Szabónő-előmunkás
ügyes, gyakorlott önnálló előmunkás kerestetik.
Cim Schmolka Novisad, Jevrejska 7
9254

2 ÉVI HITEL
Mindennemü egyes és univerzális
asztalos- és bognárgépek
beépitett motorra, vagy anélkül
keretfürészek
Welker-Werke J. Wachstein
Wien X/4 Laxenburgerstr. 12
Alkalmi vétel: használt, jókarban levő komb. egyengető, csapoló, maró és vastagsági gyalu, marógép furógéppel és körfürésszel kombinálva.
11845

Kertészt
ki az összes mü ertészi teendőben jártas, keres Beograd városában szőlő- és virágos erttel biró előkelő család. Ajánlatokat fizetési igényük megjelölésével (szabad lakás biztositva) adjak le bizonyitványokkal, vagy az eddigi működés megjelölésével ajánlatukat Schmolka birdetőj be Novisad, Jevrejska ulica 7. sz.
9256

Képviselőket
keresünk minden helyre (nagyobb falukba is) **Jó kereset.** — Egy dináros bélyeggel ellátott ajánlatok **„SLOKEMIA" Zagreb, Hatzova ul. 25.** küldendők
9296

Olaj- és biztositási üzletben jártas tisztviselőt keres azonnali belépésre
ANGRO PETROL FIÓK
SOMBOR
9261

Szabadalmazott jégszekrényeket
40% jégmegtakaritással gyárt
Braća Goldner többszörösen kitüntetett jégszekrénygyára **Szubotica,** Jugovića ulica 20
Kérjen árjegyzéket!
388

AZ UJ 1928-AS MODELL

a legolcsóbb kocsi ebben a kategóriában, hathengeres motor, 2¼ liter ürtartalommal 25/45 P. S.

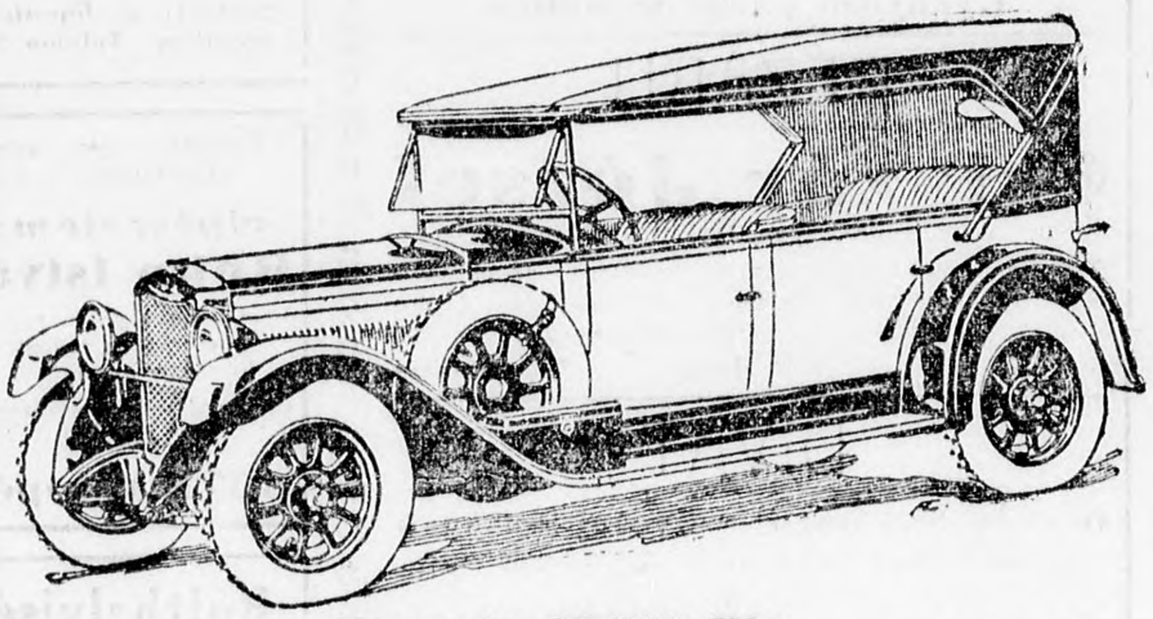
Hétszeresen csapágyazott főtengely lökháritóval, — benzin-, olaj- és levegőfilter

JUGOSLAVENSKO FIAT-AUTOMOBILNO PROMETNO D. D.

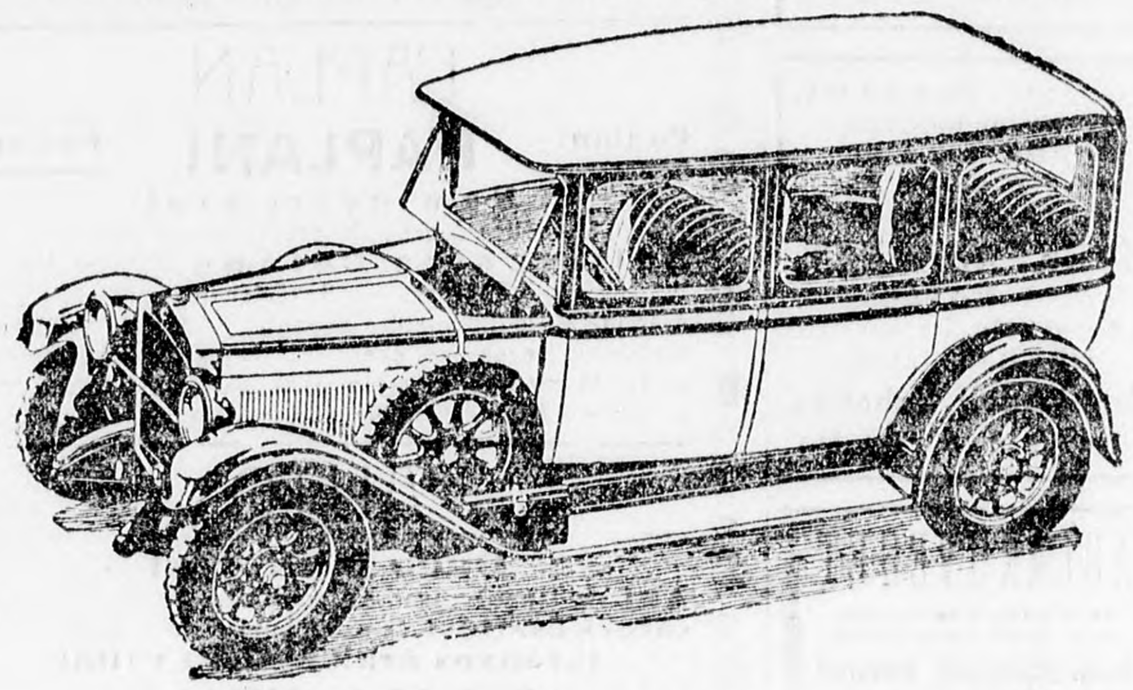
BEOGRAD

Autorizált elárusitóhelyek a Vajdaságban és Bácskában:

SUBOTICA: Automobilia, Skadarska ul. 7.
NOVISAD: AUTOCAR, műszaki vállalat automobilok és gépek eladására, Trifkovićev trg 5.
SOMBOR: Karlo Zwirschitz, Pariška ulica 25.
V.-BEČKEREK: Hans Raubinger, Gundulićeva 25

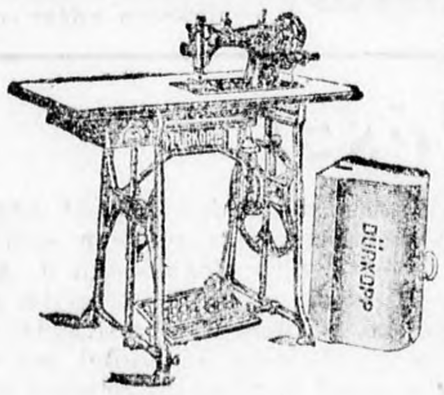

Torpedo 89.500 Din.

Berlina 105.000 Din.

Hosszu lejáratu részletre

Dürkopp- és Minerva-varrógépek

Dürkopp-, Orkan-, Puch- és Gloria-kerékpárok

Columbia- és Thalia-gramafonok és gramafonlemezek

Központi gyári lerakat:

S. AD. ENGL, SUBOTICA

Palići ut 10

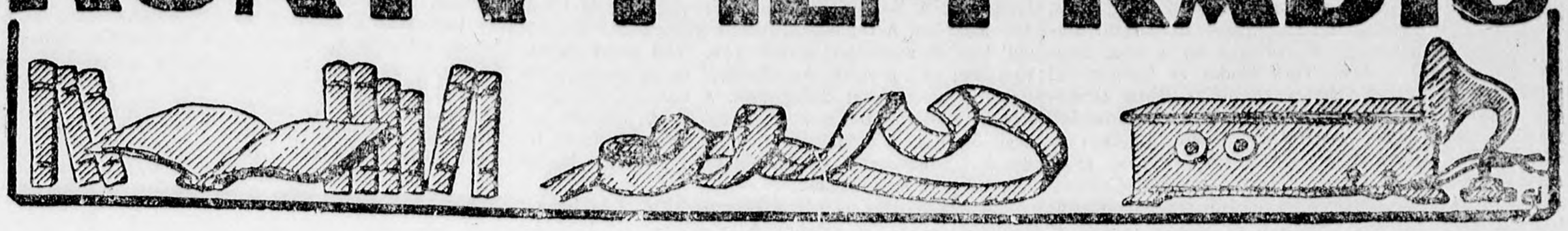
Fióklerakatok:

Subotica, Rudićeva ul. (Gyümölcspiac)
Zagreb, Gundulićeva ul. 8.
Staribečej, Kralja Petra ul. 2.
Novisad, EXPRESS, J. HORVÁTH, Pašićeva ul. 19.
V.-Bečkerek, ARMIN GRÜNFELD I DRUG
Vinkovci, ALEKSANDER EGER I DRUG, Kumičićeva ul. 21.
Osijek, ALEXANDER EGER I DRUG, Strossmayerova ul. 3.

Képviseletek az ország minden részében!

9190

KÖNYV · FILM · RÁDIÓ

„Én tul vagyok az életen és többé nem beszélek“

Különös interju Clémenceauval, aki fölényes nyugalommal készül a halálra

Páris, szeptember.

Sokkal könnyebb a pápához bejutni, mint háromperces interjut kapni Clémencaeautól. Ha valaki beállit a rue Franklin 8-as számu házba, ahol Clémenceau párisi tartózkodása idején lakik, a kapus parancsának megfelelően mindig ezt a stereotip választ adja:

— *Az elnök ur nincs itthon.*

Bejutni tehát *lehetetlen.* Eszembe jutott azonban, hogy Clémenceau leánya, *Therese* cikkeket szokott küldeni a madridi ABC-nek, amelynek én vagyok a külpolitikai szerkesztője.

Therese Clémenceau azonban eloszlatta minden reményemet. Elmondta, hogy apja őt még gyermeknek tekinti és mélységesen megharagudnék reá, ha megszegné kiadott parancsát és összehozná egy ujságiróval.

Ekkor arra gondoltam, hogy Spanyolország párisi követe, *Quinones de Leon* lehet talán segitségemre. A követ csaknem egész életét Párisban töltötte és még az anyanyelvét is párisi akcentussal beszéli. Ő azután adott egy ajánlólevelet Clémenceauhoz, akihez regi barátság füzi.

Az ajánlólevéllel jelentkeztem a rue Franklin 8 alatt. Csak ki kellett ejtenem a spanyol követ nevét és a »tigris« női cerberusa rögtön beengedett. Az egyik belső ajtón csöngettek. Egy magas ember ajtót nyitott. Odaadtam neki a levelet, hogy adja át Clémenceau titkárának. Mert most már nagyon szerény voltam és azt hittem, hogy először a titkár szine elé bocsátanak, aki majd esetleg néhány nap mulva kitüzi az interju terminusát. Legnagyobb melepetésemre azonban a magas ember azzal jött vissza, hogy az elnök ur személyesen fogad. Bevezetett egy szobába, amely ugy látszik, Clémenceau dolgozószobája volt.

Az iróasztalon hatalmas pápaszem hevert. A falak tele zsufolt könyvállványokkal. A könyvek között ott van Clémenceau Demosthenese, Churchil »Világ krizis«-e és az »Indiai filozófia története.«

Csak ezt a három könyvemet tudtam elolvasni, mert közben bejött egy öreg ur. Ő volt, *Monsieur Clémenceau,* megismertem a fényképeiről és karikaturáiról. Ez az öreg ur kissé kövér és hajlotthátu volt, apró lépésekkel közeledett felém. Régimódu fecskeszárnyu kabát volt rajta és egy magas, fekete sapka, valamint szürke kesztyü. Keynes »A béke gazdasági következményei« cimü müvében többször említést tett erről a szürke kesztyüről, amelyet Clémenceau a béketárgyalások alatt is állandóan viselt.

Mikor utóbb beszámoltam ismerőseimnek erről a látogatásomról, többen kérdezték tőlem, hogy öregnek látszik-e Clémenceau. Hát igen, *határozottan öregnek látszik és nem tudna sokat letagadni a koráról.* De a hangja érces, mintha nem volna több hatvanévesnél és a szeme is csodálatosan csillogó. A legjobban *összeaszott arca* lepett meg, kiugró arccsontjai és bőrének sárga szine. Olyan, mint egy kinai. Egyébként a »Boldogság fátyla« cimü müvéből tudjuk, hogy mennyire vonzza őt Kina és egyáltalában a Kelet. Akik látták a békekonferencián, meglepetten nézték arcának szoborszerü mozdulatlanságát. *Egészen kinai jelenség* Clémenceau. Nemrégiben érdekes magyarázatot kaptam erre a különös jelenségre. Annakidején a catalaunumi csata után *Attila hun katonáinak egy része az első Vendee mocsaras vidékein rejtőzött el.* Erről a vidékről származik Clémenceau családja.

— *Rendelkezésére állok, de nem fogok beszélni*

— Semmit?

— *Semmit. Ki van zárva, hogy valamit kihuzzon belőlem.*

— Azt értem elnök ur, hogy nem kiván beszélni a napi politikáról, a választásokról, a frank stabilizációjáról... a...

A tigris közbevágott:

— A világ minden kincséért sem beszélnék ezekről.

— Ezt értem, de vannak más nagyfontosságu dolgok is. Minden amit Ön mond, nagyon érdekelné a közvéleményt.

— Lehet, de én mégsem fogok beszélni.

— Még irodalmi kérdésekről sem óhajtok nyilatkozni. Ez nálam szabály. *Azt hiszem maga sem hallott arról, hogy én valaha interjut adtam volna.*

— Nem hallottam, de nincs szabály kivétel nélkül.

— Hát majd én megmutatom, hogy van. *Már tiz éve, hogy tul vagyok a napi élet gomolygásán. Nem akarok visszaesni oda. Nem fogok beszélni.*

Amikor tovább kérleltem, ezt mondta:

— Az Egyesült Államokból rendkivül előnyös ajánlatokat kaptam. Más ember megbolondult volna tőlük, én azonban egyiket sem fogadtam el. Nem fogok egy sort sem irni.

— És a jövőben?

— *A jövőben meg fogok halni.*

— És nem hagy semmit az utókor számára?

— Semmit.

— Nem akar memoárokat irni?

— Ellenkezőleg, *tömegesen égetem el a fejegyzéseimet.*

— Bocsásson meg elnök ur azért, amit most mondani fogok. Ön egy fél évszázadon át kimagasló alakja volt a francia politikának és kapcsolatban állt a legnagyobb eseményekkel. Ne haragudjék, de félig-meddig erkölcsi kötelessége, hogy az utókort értékes tapasztalataival és élményeivel gazdagitsa.

— Én azt hiszem, hogy az ellenkezője az erkölcsi kötelességem.

— Ezt nem értem. A jövő államférfiai sokat tanulhatnának az Ön emlékirataiból és hibát kerülhetnének el ilyen módon.

Clémenceau lemondó mozdulatot tett.

— Ugyan... *mindig ugyanazokat a hibákat fogják elkövetni a politikusok.*

Láttam, hogy minden erőfeszitésem hiábavaló ezzel a fatalizmussal, ezzel a szkepticizmussal és embergyülölettel szemben. Ezért felállottam. A tigris erre már barátságosabban mosolygott. Kezet szoritott velem és apró lépéseivel kikisért az ajtóig. Most, hogy megszabadult tőlem, már nagyon kedves lett.

UJ KÖNYVEK

Tolsztoj összes regényeinek és elbeszéléseinek uj kiadása. Tolsztoj az emberi testvériség eszméjének nagy apostola. Ellensége volt a háborunak, a politikai vallási és faji határoknak, szóval mindannak, ami embert elválaszt embertől. Nagy emberi közösségről álmodozott, amely az *evangéliumi szelidség és szeretet alapján áll.* Ezenfelül az irásnak is olyan nagy müvésze, hogy elsők között is legelső. Tolsztoj a regényirás óriása. *A Feltámadás, Karenina Anna, Háboru és béke, Kreutzer Szonáta* és egyéb regényei az emberiség legnagyobb kincsei közé tartoznak. Profétai önzetlenségével és téritő erejével egész életén át arra törekedett, hogy eszméi mennél szélesebb néprétegekhez eljussanak.

A Gutenberg Könyvkiadó Vállalat Tolsztoj születésének századik évfordulója alkalmából a nagy orosz iró szellemében vél cselekedni, amikor müveit el akarja juttatni a legszerényebb asztalra is.

Aki a mai lapokban megjelent hirdetési szelvényt kivágja és Christensen és Társa (Gutenberg Könyvkiadóvállalat, Budapest, IV. Váci ucca 17) cimre beküldi, annak a hirdetésben feltüntetett feltételek mellett ezeket a müveket is ingyen küldi meg.

*

A „Háboru és béke“

Van egy tiszteletreméltó és nem is tulságosan vitatható irodalmi vélemény, amely szerint Tolsztoj a világirodalom legnagyobb regényirója és a Háboru és béke a világ legjobb és legnagyobb regénye. Az mindenesetre bizonyos, hogy nem tulságosan nagy azoknak a száma, akik Tolsztojjal a regényirodalom primatusáért versenyeznek; az pedig minden kétségen felül áll, hogy Tolsztoj Nikolajevics Leo gróf a legelsők közt van és a Háboru és béke a világ regényirodalmának öt-hat legimpozánsabb alkotása között foglal helyet.

A három vaskos kötet — az eredeti orosz kiadás négykötetes volt — az életnek szinte beláthatatlan áramlását fogja össze, Tolsztoj az alakoknak olyan sokaságát mozgatja szinte boszorkányos müvészettel, mint rajta kivül egyetlen iró sem az egész világirodalomban. A regény az egymástól különálló sorsok, külön kis életregények hosszu sorából tevődött össze. Más iró legalább tiz regényt irt volna ennek az egynek az anyagából és egy élet müvévé nyujtotta és darabolta volna el azt, amit Tolsztoj lángelméje hatalmas lendületével egy lusztrum alatt 1864-től 1869-ig megirt.

Tolsztoj nagy regényének különös karaktert ad különben az is, hogy ez a regény — a szereplő személyek beláthatatlan sokasága, a széles társadalmi rajz s a világtörténelmi alakok felvonulása s a történelmi háttér ellenére is — csak gigantikus darabja egy nagy önvallomásnak, akár csak Goethe regényei és novellái. Különösen nagy hiba lenne a Háboru és békét történelmi regénynek tekinteni. Bár Tolsztoj hatalmas előtanulmány után fogott hozzá müve megirásához s bár a regényében szerepet játszó történelmi alakok csodálatosan élnek és nem válnak kasirozott bábokká, mint a legtöbb történeti regényben, mégis a regény történelmi része a leggyöngébb és a legnagyoltabb. A Háboru és béke inkább terebélyesen szerteszét ágazó családi történet, amelynek az egymást követő történelmi képek csak szines hátteret adnak. És a legérdekesebb, hogy az alakok nagy tömegében szüntelen ott jár maga a szerző, Tolsztoj Nikolajevics Leo, különböző formákban, különböző figurák maszkjában. Mert Tolsztoj szereti sokszor ellentétes tulajdonságait külön-külön megszemélyesiteni és igy saját énjét a boncolóasztalra fektetve, a legőszintébb vallomással és részre nem hajló tárgyilagossággal elemezni. Igy a Háboru és béke három merőben ellentétes alakja, a szkeptikus Bolkovszkij, az Istent áhitozó Pierre Bezukov és a realista Rosztov, tulajdonképpen mind a saját énjének kivetitései a regényben, mintahogy Anatole France is két egészen ellentétes alakban szerepel a Histoire contemporaineben, Bergeret tanár ur és Lontaigne abbé alakjában.

Tolsztoj nagy regényének már évtizedek óta világsikere volt és Turgenyev kicsinyes, gáncsoskodó kritikájára rég rácáfolt az a határtalan elragadtatás, amellyel az egész Európa ezt a halhatatlan alkotást fogadta, amikor még magyar forditásban mindig nem jelent meg a Háboru és béke. A mi különleges viszonyaink, a közönség izlése, amely Jókai varázsa alatt még mindig a romantikát szerette és idegenkedett a realista orosz iróktól, nem engedte meg, hogy magyar kiadó ilyen óriási regény kockázatos kiadására vállalkozzék. A magyar naturalizmus legtehetségesebb irója, Bródy Sándor volt az, aki lapjában, a Jövendőben megkezdte a Háboru és béke közlését. De hát a regény hosszu volt és a kitünő magyar folyóirat élete rövid. Tolsztoj regényéből alig pár folytatás jelent meg. De ez a próbálkozás megadta az első lökést. A Révay-kiadóvállalat felvette Tolsztoj nagy regényét a Klasszikus regénytárba, amely e nélkül igazán nem lett volna klasszikusnak nevezhető. És a Révay-cég, mint sok merésznek látszó vállalkozásában, ebben sem csalódott. Még nem telt el két évtized az első kiadás megjelenése óta és a Háboru és béke harmadik kiadását éri, Szabó Endre kitünő magyar forditásában. Érdekes különben felemlitenünk talán azt is, hogy Németországban egyik kiadó a másik után adja ki a nagy regényt. Épp most jelent meg francia nyelven is egy uj négykötetes kiadás Stock-nál a Háboru és békéből, amely politikai, filozofiai és társadalmi felfogásánál fogva aktuálisabb ma, mint valaha volt.

»Van-e túlvilági élet?« A nemrég ily cimen rendezett londoni ankéthez *Karinthy* Frigyes most a *Nyugat* vi, szeptember 1-i számában szól hozzá. Másik különös érdekessége a számnak az a vita, amelyet *Tersánszky* J. Jenő, *Tóth* Aladár és *Ignotus* Pál folytatnak az iró müveltségének és az iróra gyakorolt idegen hatásnak problémájáról. A szépirodalmi részben többek közt *Kosztolányi* Dezső »Ilonka« c. elbeszélését, *Kassák* Lajos »Angyalföld« c. uj nagy regényének három fejezetét és *Szergejev-Censzkij* »Szinváltozás« c. regényének utolsó pompás fejezeteit találjuk. *Ignotus* »Szinház és stilus« cimen ir essayt, *Füst* Milán Elisabeth Bergnert, *Szegi* Pál Klabundot, *Kázmér* Ernő pedig a most elhalt nagy cseh zeneköltő, Jenacsek müvészetét méltatja. — A szám ára 20 dinár, negyedévi előfizetése 100 dinár. Minden uj előfizető *ingyen* kaphatja a Nyugat *Ady*-plakettjét, Beck Ö. Fülöp remekmüvét. — Főbizományos: Literaria lap- és könyvterjesztő vállalat, Szubotica, Karadjordjev trg 12. Kapható és előfizethető minden könyvkereskedésben.

Magyar Lányok fiatal lányok képes irodalmi lapja szerkeszti: Tutsek Anna. Szebbnél-szebb regények, elbeszélések, versek, társadalmi és ismeretterjesztő cikkeken kivül a szerkesztői üzenetek tarkitják a lapot. A Magyar Lányok előfizetési ára negyedévre 30 dinár. Az előfizetők 20 dinár kedvezményes áron szerezhetik meg Szászorszép Könyvek cimü regénysorozatot. Együttes előfizetési ára negyedévre: 50 dinár. Mutatványszámot kivánatra ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, VI. Andrássy-ut 16. Az előfizetési dijat a Szuboticai Általános Hitelbanknál lévő számlánkra is be lehet fizetni.

A szovjet 95 kötetben adja ki Tolsztoj müveit. Moszkvai jelentés szerint már tejesen ekészült a Tolsztoj-centennárium programja. Ebbe a programba illeszkedik bele Tolsztoj müveinek és levelezéseinek gyüjteményes kiadása. A kiadást Csertkov rendezi sajtó alá és összesen 95 kötetből fog állani. Ezek a kötetek magukban foglalják Tolsztoj életének nagy müvét: novelláit, regényeit, teoretikus irásait, naplóit és leveleit. Mindezeken kivül több kötetben kiadják azokat a félbenmaradt terveket, vázlatokat és töredékeket, amelyeket Tolsztoj hagyatékában találtak. A moszkvai Tolsztoj muzeum azonkivül kiállit 90.000 kéziratlapot, amely Tolsztoj kezétől származik és körülbelül 15.000 levelet, amelyet a különböző emberek irtak a nagy orosz gondolkozónak.

Hány drámát, vigjátékot, komédiát és egyebet irtak a németek 1927-ben?

Egy német folyóirat most számol be az 1927. év német drámai terméséről. A termelés elég nagy, bár az 1926. évhez képest visszaesés mutatkozik. Amig ugyanis 1926-ban 393 szindarab keletkezett, 1927-ben 322. Előadtak 224 darabot, csak könyvben jelent meg 98. Müfaj szerint volt: tragédia, dráma, tragikomédia 87, szinmü, szinjáték 85, komédi, bohózat 70, vigjáték 32, mese 21, népszinmü 14, kabarédarab 13, Irtak tárgy szerint 186 komoly és 136 vigdarabot. Tárgyak szerint a 322 darab igy oszlik meg: Történeti tárgy az ókorból 8, a középkorból 22, a renaissance reformáció 10, a 17. és 18. század 26, a francia forradalom a világháboru kitöréséig 17, a világháboru kezdetétől máig 12, összesen 95. Bibliai tárgyu volt 10, mese, monda, fantasztikus tárgy 40, mai tárgy 141, ismeretlen tárgy 35.

A történelmi idők közül a költőket a 17. és 18 század vonzotta legjobban. A történeti és irodalmi személyek közül feldolgozták: Penelope, Phidias, Sokrates, III. Ottó, IV. Henrik, Zwingli, Lionardo da Vinci Don Quichote, Wallenstein, Nagy Frigyes, Dubarry Potemkin, Pestalozzi, Goethe anyja, Mozart, Roland asszony, Napoleon, Beethoven, Multatuli, II. Lajos, Tolstoj és II. Miklós orosz cár alakjait.

A korai középkor is vonzotta a költőket. A pogányság és kereszténység harca szép és érdekes téma. A forradalom utáni időkből vette tárgyát Tollev: Hoppla wie leben c. drámájában és Hans Kihn: »Jenny steigt empor« c. darabjában. A parlamenti pártokat gunyolja Rössle: »Befiete mich als Kandidat« c. darabja.

A bibliai drámák tárgyai: Saul, Saul özvegye. Eszter, Mária és Jézus. De feldolgozták már a konnerscuthi csudát is.

A mesejátékok leginkább a megszokott karácsonyi és husvéti játékok. A bábjátékokból is több próbát tettek. Will Vesper: Ki? Kit? c. vigjátékát bábjátéknak fogta fel a rendező. A Haláltáncot ujra szinpadra hozták. Selma Lagerlöf: A halál fuvarosát legendás játéknak fogták fel.

Egy bátor iró — Hans Christiansen — darabot irt»Frauenstaat« cimmel arról, hogy fenyegeti a férfiak jogait a nők előrenyomulása, miáltal az emberiség visszafejlődése fog bekövetkezni. Egy másik iró — Gustav Reichert — 1853-ban egymás mellé hozza Junó, Victoria angol királynő, Xantippe alakjait — Delphiben.

A mai napokat tárgyaló drámákban a szerelem a fő tárgy. Természetesen a lehető legváltozatosabb formában. A kenyérkereső nő már vigjátéki és bohózati alak lett. A foglalkozásokat feltüntető darabok közüli legtöbb a müvészi életről szól. Hat darab és három film szól ezekről. Az iskoláról és az iskola problémáiról szintén hat darab szól. A boxolók is kaptak két darabot, az orvosok csak egyet. A hivatalnokok csak hármat. A szélhámos élete is szerepel. Fulda irt darabot a nevezetes Domela életéről . Azután különféle tárgyak szerepelnek.

A 224 előadás 84 város közt oszlik meg — boldog németek! — és 130 szinház adta elő ezeket! 1926-ban 99 városban 150 szinház. Elől áll természetesen Berlin 25 darabbal (1926-ban 31), Bécs 16 darabbal (1926-ban 14), Hamburg 13, (1926-ban 12), Drezda 10, előző évben is 10, Leipzig 8, Köln 7 darabbal. Hat darabot adtak elő: Bréma, München és Krefeld . Öt darabbal Breslau, Frankfurt a. M. Krél és Mannheim.

Berlinben 17 szinház között oszlanak meg a darabok, Bécsben 9, Hamburgban 5, Drezda, München, Leipzig 3, Kölnben 2, A bemutatók száma szerint a sorrend a következő: Krefeld 6, Berlin, a komikusok szinháza, Thalia, Hamburg: Régi Szinház, Leipzig, Mannheim: Nemzeti Szinház öt-öt darab. Breslau: Lobe Szinház, Drámai Szinház, Bréma: Godesberg, Köln: Kamara Szinház, München: Renaissance Szinház, Bécs négy darab. Csehország német szinpadjai 11, Svájc német szinházai ellenben csak 4 darabot mutattak be.

A 224 darabbal szemben 77 forditott darab van. Ebből 27 francia, 23 angol és amerikai, 10 olasz, 7 orosz és a többi 10 skandináv, magyar és egyéb.

APRÓSÁGOK KÖNYVEKRŐL-IRÓKRÓL

Ibsen jubileuma alkalmából sokat beszéltek arról a meghitt, regényes szerelemről, mely a norvég drámairót egy nagyon fiatal bécsi leányhoz, Bardach Emiliához kötötte s részletesen közölték a köztük lefolyt levélváltást is. Egyesek szerint Ibsen a fiatal bécsi leányban *csak a muzsát kereste, az ihletőt, sőt erre vonatkozólag Ibsen állitólag tett is kijelentéseket.* Mások szerint a közöttük levő kapcsolat oly szenvedélyes volt, hogy Ibsenné már féltékenykedett urára s az agg költő dugdosva irta vallomásait Bécsbe.

Most a *Mercur de France* egyik szerkesztője, André *Rouveyre megszólaltatja magát Bardach Emiliát,* aki — mint irja — minden szépités és változtatás nélkül tárja föl Ibsennel való kapcsolatát. Ez a vallomás *az irodalomnak ritka szenzációja.*

— Igyekszek hátratekinteni — de oly nehéz ez! Az idő, az élet hullámai — melyeket gyakran a végzet furiái korbácsolnak — elhalványitották emlékeimet. A határok is megváltoztak, *az egykori osztrák Gossensass-ból Colle Isacco lett.*

Gossensass-ban anyámmal nyaraltam. A fürdőhely egyetlen ebédlőjében ültünk, egy kis asztalkánál. Ibsen is ott ült, egyedül. *Mindenki észrevette, hogy állandóan rám néz, engem figyel.* Később bevallotta nekem, hogy mihelyt meglátott, elkáprázott. Akkoriban *még semmit sem olvastam tőle,* pusztán egy öregurat láttam benne, aki szieszt̃azik és sokáig üldögél egy pohár sörnél. *(Később, mikor megtudta, hogy nem szeretem a sört, lemondott a sörivásról.)*

Kezében idegesen egy ujságot szorongatott, hogy *távol tartsa magától az érdeklődőket.* De mihelyt megismerkedtünk, arra kért, hogy ezt a fegyvert, mely mások ellen védelmezi, tekintsem meghivásnak és üljek melléje, amikor csak tudok. Igy jó barátok lettünk s első könyvére, melyet nekem ajánlott, már ezt irta: »Igaz barátságom jeléül.«

Akkor aratta legnagyobb sikereit. Egymás után kapta a táviratokat, melyek darabjainak bemutatójáról szóltak. *Fölbontatlanul dobta az sztalra, velem nyittatta ki, akit szeretett dolgozótársának nevezni.* Asztalát naponta elboritották a virágok, melyeket nőktől kapott. Azok azonban, akik társadalmi rangjuknál fogva megismerkedtek vele, gyakran csalatkoztak benne. Egy ur ezt mondotta nekem róla:

—Ha nem tudnám, hogy ő maga Ibsen, sohase hinném képesnek arra, hogy megértse Ibsen-t.

Egy Ibsen ünnepély után mutatott be neki jó barátnőm, Cranach kisasszony ezzel: »Itt van a kis Bardach.« Ibsen azonnal elém jött, levette pápaszemét, akkor beszéltünk egymással először.

Egy elemi erőhöz hasonlitott, viharok, villámok remegtek benne. De gyöngéd is volt.*Amikor egyszer sétáltunk, hirtelen lehajolt, noha nehezére esett a mozgás, csak azért, hogy fölvegyen az utamból egy követ.*

Föltétlenül imádta az egyéniséget, megvetette a tömeg véleményét, minden pártot egyformán. Azt mondotta, hogy *előbb meg kellene teremteni az igazán nemes emberek fajtáját, akkor lehetne szó uj eszmékről.*

—

1889 október első napjaiban elhagytuk Gossensassot anyámmal együtt, miután három hónapig időztünk ott. Hajnali három órakor utaztunk, Ibsen a pályaudvaron várakozott ránk, melyet a hegyi vidék sürü őszi köde takart el. Csak a mozdonyok szikracsóvái világitottak. Ekkor találkoztunk utoljára. *Sohase láttam többé viszont.* 1891 telén Bécsbe jött, de akkor Dél Tirolban voltunk.

A Solness épitőmester több helyütt utal együtt föltött óráinkra és hasonlóan nagy befolyással volt a *Mire mi halottak föltámadunk* cimü munkájának létrejöttére az a levél is, melyet *hetvenedik születésnapja alkalmából intéztem hozzá. Nem az én egyéniségem hatott rá, hanem az a szemléleti mód, ahogyan Ibsen látta az én egyéniségemet.*

*

Mostanában érdekes adalék került napfényre, a melyből megtudjuk, hogy *Rouget de Lisle, a Marseillaise szerzője milyen tiszteletdijat kapott azért, mert megkomponálta világhires dalát, mely a franciáknak ma is nemzeti himnusza.*

Egy levelet födöztek fel, mely Párizsból van keltezve, a III-ik esztendőben Fructidor hónap 24-éről. Az akkori pénzügyminisztérium a »nemzeti bevételek bizottsága« *Brunt* polgártárshoz ir, a Bergére uccában lévő nemzetileg leíoglalt zenemükereskedés gondnokához.

A levél igy szól:

— Polgártárs, ezennel elküldjük önnek a pénzügyi bizottságnak e hó 11-én kiadott határozatát, melyet mi hitelesitettünk. Ebben megengedik, hogy a közoktatás-i bizotság határozata alapján *Rouget de Lisle polgártársnak, a Marseillaise szerzőjének joga van választani az ön gondjaira bizott kereskedésben két hegedüt, vonóval és tokkal együtt.* Ennek folytán kérjük önt, polgártárs, szolgáltassa ki a két hegedüt, vonóstól és tokostól együtt Rouger de Lisle polgártársnak, illetve tegye lehetővé, hogy kiválaszthassa az áruk közül azt amelyiket kivánja. Levelünk megkapásáról haladéktalanul értesitsen bennünket. Testvéri üdvözlettel Poussilleque.

Két hegedü egy nemzeti himnuszért. Nem is olyan rossz honorárium.

A szegény Fuchs Vili-ből milliárdos William Fox lesz

Jönnek a Fox-filmek. Az amerikai Filmkorporation vezető emberei itt vannak Jugoszláviában, hogy Wiliam Fox gyárának szenzációs uj filmjeit bevezessék a jugoszláv piacra. Kevesen tudják, hogy a Fox a világ egyik legnagyobb filmgyárának elnöke Máramarosszigeten született.

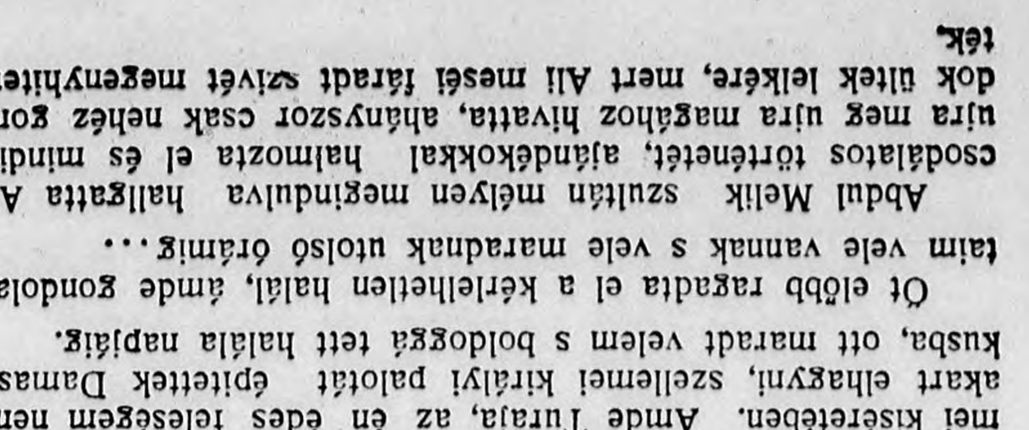
Ez a karrier a legizgalmasabb sikerregény, melynek egyes fejezeteit itt adom, az adatok legigazibb hüségében. Ezelőtt 45 évvel indult el Máramarosszigetről Fuchs Ábrahám feleségével és Vilmos fiával Amerikába. Mister Wiliam Fox, másszóval a szigeti születésü Fuchs Vilmos, Amerikában végezte iskoláit. Édesapja szegénységben tengődő házaló volt. Amerikában nem tudott a szervezete megbirkózni az ottani élet rohamos, száguldó iramával és Amerikába való érkezése után sulyosan megbetegedett és elhalálozott. A nyomortanyán nem maradt más örökség, csak néhány könyv, amelyet a szegény házaló Máramarosszigetről vitt magával. Vilmos édesapja amig élt, nagyon szerette a zsidó irásokat, hacsak szabad ideje volt, a szentkönyveket forgatta. Ha a hét elején megkereste a hétre való szükségletét, akkor nem mozdult ki többé a lakásából. »Isten azért segitett már a hét elején — mondogatta — hogy a hét többi napjait a szentirás tanulmányozásával tölthessem.«

Mikor meghalt Fox édesapja, Vilmos számára nem maradt más: folytani apjának házaló mesterségét Nemsokára az édesanyját is elvesztette.

Édesanyja halála után csaposfiu lett egy vendéglőben. *A vendéglő egyik vendége, amilyen igaz ez, Edison volt,* ki az élelmes Vilmost ügynöknek fogadta fel. Edison azon időben tökéletesitette a laterna-magikát. És a szorgalmas Vilmos az Edison-gépek eladásával annyi pénzt keresett, hogy pár évvel később Wiliam Fox névvel, mint amerikai polgár megkezdhette kereskedelmi pályafutását. Később kis szerény, igénytelen filmeket gyártott. És ma pedig a Fox-film korporation egyedüli tulajdonosa és elnöke.

A Fox-filmeknek a világon 126 fiókja van 34 országban, alkalmazottainak a száma tizennyolcezer, 1214 mozgószinház felett rendelkezik.

Egy ismert máramarosszigeti család egyik tagja felkereste Wilhelm Foxot Karlsbadban. Fox nagyon örült a látogatásnak és az ajtóig kisérte vendégét. És igy bucsuzott régi ismerősétől: Nem felejtem el soha, hogy mire kötelezett a zsidó tradició. Forddal szemben megtettem a kötelességemet, hogy egészségesebb belátásra birjam. A zsidó nemzeti-otthon céljaira nemrég huszezer dollárt irányoztam elő. Mond meg a szigeteieknek, hogy gondolok reájuk, ha legközelebb Európába jövök, ugy meglátogatom őket és nem fejtkezem el a városban élő szegényekről.

Reggeli a baromfiudvarban

Nagytaraju kiskakas
Szaladt fel a dombra.
Sebbel, lobbal kapargál,
Mert üres a gyomra.
Csak ugy porzik a szemét,
Ahogy sarkantyuzza,
De nem talál semmit se
S kezdi ujra, ujra.

Nagytaraju kiskakas,
Már-már el is fárad.
Egyszer csak a ház felöl
Zenebona támad.
Konyhaajtó küszöbén
Kilép Örzse néni
S szakajtója mélyiről
A reggelit méri.

Pi, pi, pi, pi pipikék,
Jertek ide, jertek,
Jaj de finom reggelit
Hoztam én ma nektek!
S száll az árpa szerteszét,
Kezdődik a verseny,
A csodajó lakomáról
El nem marad segy sem.

Nagytaraju kiskakas
Ott hagyja a dombját,
Jól megrakja magocskával
A kiéhült gyomrát.
Aztán vigan kukorékol:
De jól laktam én itt!
S órák hosszat dicsérgetl
A jó Örzse nénit.

GYEREKEK

A legjobb **mesekönyvek** és **ifjusági regények** kaphatók.

TARASCONI TARTARIN
rendkivüli kalandjai.

Ifjusági regény, Bloch Nelly kitünő rajzaival. A 144 oldalas könyv ára, diszes keménykötésben
30 dinár.

*

Ki szereti a szép meséskönyvet? Aki szereti, az kérje meg apukáját, hogy rendelje meg a Habostorta szerkesztőségében.

EGY SZEGÉNY IFJU TÖRTÉNETE.
Ifjusági regény képekkel. A 141 oldalas könyv ára csinos keménykötésben **30 dinár.**

*

DON QUICHOTE KALANDJAI.
Rendkivül mulatságos olvasmány, az ifjuság számára, 144 oldalon, sok képpel
diszes keménykötésben 30 dinár.

*

A KIS KATÓ.
Elbeszélés, jó kislánykák részére. **Irta: Giese Márta.** A 95 oldalas könyv, szép képekkel tarkitva, csinos keménykötésben
13 dinár.

A pénz előzetes beküldése ellenében, postafordultával szállitjuk.

Alig eltè ki e szavakat, mikor szürke felhö jelent meg az égen s gyorsan közeledett.

— Mitéle felhö közeledik ott! — kérdé a szultán.

— Nem felhö az, felséges uram, hanem repülö dsinnek raja, — felelték én.

A király megrettent, én azonban nem féltem, hiszen nem sok örömem volt az életben.

A csapat leszállt, egy dsinn kivált közülük és felénk tartott:

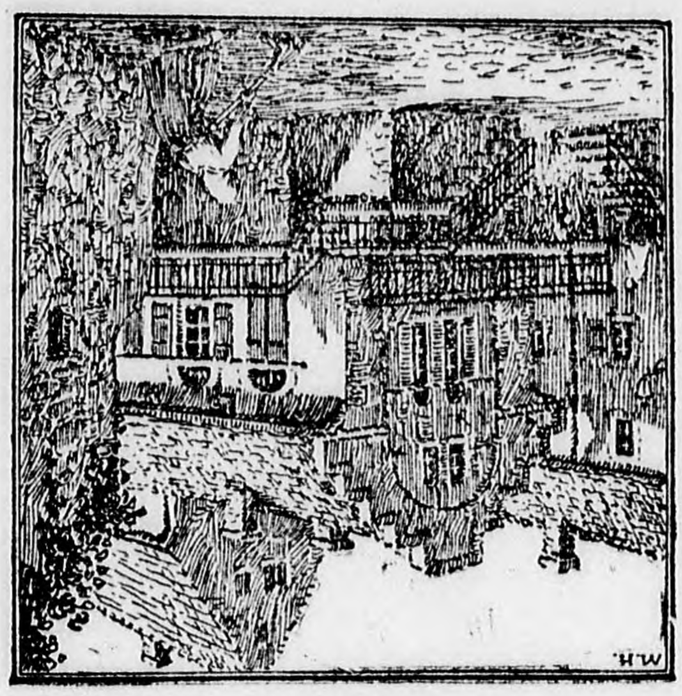
— Uram — szólt a dsinn — mi Farha és Turaja királynö küldöttjei vagyunk. Azért jöttünk, hogy bejelentsük érkezésüket!

Ez örömtöl szinte eszemet vesztettem, a szultán is örömmel fogadta a hirt s igy szólt:

— Boldog vagyok, hogy a két királynöt palotámban fogadhatom!

Elbucsuztam a szultántól, mire a szellemek vállukra kaptak, egy vitték a királynök elé. Anyám és felségem örömkönnyek közt borult nyakamba, nem gyözték ölelni, csókolni,

(Vége.)

REJTETTKÉP

Hol van a kisfiam?

Abban a nagy, szép kaszárnyában, amely a városnak töl nehány szász lépésnyi távolban feküdt és amelyben huszárok laktak, igen veszedelmes járvány ütött ki. Ijogy a begségg a városban is el ne harapódzék, a város urai megparancsolták, hogy a városból a kaszárnyába senkinek 'tem szabad menni. Éppen ugy a huszároknak sem lehetett a városba jutni.

A játszótér, ahol a gyerekek labdázni szoktak, szintén kivül esett a városon, közel a kaszárnyához, annlnek közvetkezében a játszás, a labdázás meg volt tiltva. A gyermekek tilalom közvetkezében még jobban szeretlek volna azon a helyen hancurozni, dehát nem tehettèk. mert egy rendör állta el az utjokat.

Cirkusz Hoppla Hopp

IRTA: SZEGEDI EMIL

ELSŐ FEJEZET.

A vándorcirkusz.

A Clinton felé vezető széles országuton hosszu tarka kocsisor döcögött. Mindenki ismeri azokat a guruló faházakat, melyekben vándorcirkuszok tagjai utaznak egyik városról a másikig.

A *Cirkusz »Hoppla Hopp«* Clintonba igyekezett. A helyiség amelynek házai feltünedeztek a távolban, nem volt nagy. Mindössze tizenöt -huszezer lakosa volt, nagyobbrészt pásztorok és mindenfelől ideözönlött kincskereső kalandorok. A városka nem régen keletkezett a Bagoly hegység egyik bájos völgykatlanában. Pásztorok alapitották, akik a legelőkről az eső és a viharok elől menkülve biztos helyet kerestek a maguk és az őrizetükre bizott nyájak számára. Régen csak összetákolt faházak, tágas karámok voltak ezen a helyen, de később, amikor az első telepesek belátták, hogy a hegyekkel övezett völgykatlan biztos védelmet nyujt a jaguár csordák és kóbor indiánok, nemkülönben a szélviharok ellen, mindig mindig többen huzódtak be a völgybe és egymásután épültek az egyszerü faházikók, melyek lassan felkapaszkodtak a hegyoldalra is, megalapozva egy leendő város körvonalait.

Eleinte neve sem volt a kis helyiségnek, de amikor egy Clinton nevü öreg pásztor csillogó követ talált a hegyekben, és amikor a vidéken legendás hirek terjedtek el a Bagolyhegyek kincseiről, egyszeriben benépesedett a völgy és az idesereglő különböző faju, hitü és nemzetiségü emberek elnevezték a helyet Clintonnak, az öreg pásztorról, aki az aranyat rejtő követ megtalálta.

A vándorcirkusz ide igyekezett, de még jó messze jártak a városkától és csak a hegyoldalra felkuszó piros kőházak látszottak ide, de a serényen érkező és a városka felé igyekvő szekerek elárulták, hogy nem sokára megérkeznek Clintonba.

Azok között, akik ott lakdázni szoktak volt, nagy szerepet játszott a Bandi koma, amint a cimborái nevezték. Bandi koma megelhetősen vásott gyerek volt. Vakmerő, verekedni szerető, sőt olykor-olykor még iskolakerülő is. Ő volt az, aki pajtásait mindig arra ingerelte, hogy csak ázért is menjenek labdázni a kaszárnya elé.

A többiek azonban, akik nem voltak olyan vakmerőek, mint ő, semmi hajlandóságot sem mutattak arra, hogy tanitóik és szüleik tilalmát áthágjják.

Ekkor a Bandi koma kidüllesztette a mellét és igy szólt:

— Hát én megmutatom nekiek, hogy ázért is kimegyek. Nemcsak a játszóhelyre, de a kaszárnyába is.

És amint ezt ellenezte, nyomban neki indult az utnak, amelyen nem követte senki. Keresztül haladt a hosszu uccán és elhagyta a város legszélső házát is. Fütyörészve, a kalapját félrevágva lépegetett a játszótér felé. Mit-már ott is volt, amikor az egyik bokor mellől a rendőr ugrott ki.

— Hej, fiu, nem szabad arra menni! — kiáltott rá Bandi komára.

Bandi egy percre megállt, azután nagyot ugrott és futni kezdett a kaszárnya irányában. A dacos fiu ugyanis erőnek erejével csak azért is meg akarta tartani a fogadását. És futott, mint a nyul. A rendőr persze utána vetette magát, s mindaddig nyakamba borult s igy szólt:

— Ez a bolond ideeen azt mondja, hogy ő Farina királynő fia, Turaja királynő férje. Láttál már ilyen bolondot?

Amde atyám nagyot kiáltott s mikor megláttá gyürüjét ujjamon, nyakamba borult s igy szólt:

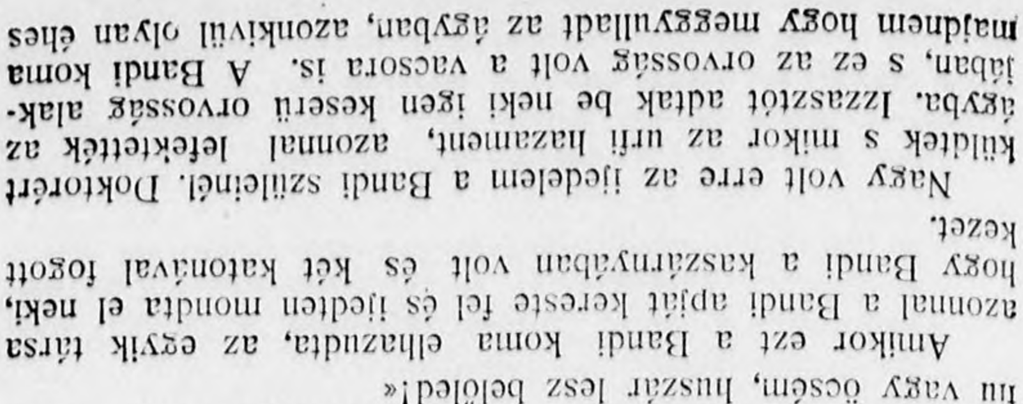
— Igazat mondott! Ő az én fiam, Isten visszavezérelte!

Nagy lett a csodálkozás s nemsokára a Kalifa elé vezették. Ott elmondtam történetemet, ő pedig gazdagon megajándékozott s gyakran vitt magával sétáira, nekem pedig mindannyiszor meselnem kellett. Ámde szülővárosom nem vigasztalt meg, Turaja királynőt, drága feleségemet nem tudtam feledni, napról-napra szomorubb lettem, nem telt semmiben örömem s halálom napját vártam egyedül.

Egy napon ismét sétáltni indultam a Kalifával. Ő pedig igy szólt:

— Mennyire szeretnék egy eleven szellemet látni, amivel beszélhetnék! Vajjon milyen lehet?

A legutóbbi rejtvényünk helyes megfejtése:

SZÖKEVÉNY.

Helyesen megfejtették: Ausländer Vili és Ibolyka, Szabó Margit, Mokos Anci, Hapl Stefike, Apler Oszkár, Vachsmann Ilonka, Morgenstern Magda, Goll Manci, Schwirtlich Béla, Fischer Nelli és Évi, Kolos Gyurka és Eshenházi Babi, Sinkó Rózsika és Gyurika, Takács Katóka, Stern Duci.

A jutalmat Takács Katóka Kula, nyerte meg.

ÜZENETEK.

Fischer Nelli és Évi: Jobb szeretném, ha magatok irnátok a leveleket, hisz egész szépen tudtok irni. — *Schwirtlich* Béla: Legközelebb okvetlen megkapod. *Natán* Fricike: Majd meglátod, csak légy türelemmel. *Haupt* Stefike: Kedves kis lapodnak nagyon megörültem, csak irj máskor is és bővebben. Mikor fogsz iskolába menni és a Józsika miért nem ir. A jutalomkönyvet is meg fogod kapni. — *Mokos* Anci: Csak szorgalmasabban irjál. — *Szabó* Margit: Megfogod okvetlen kapni. Ird meg hányadikba fogsz járni. Üdvözöllek. — *Ausländer* Vili és Ibolyka: Lám ketten csak tudnátok egy lapot megirni és nem ti irjátok, pedig jobb szeretem. Akkor megkapjátok biztosan a jutalmat. — *Apler* Oszkár: Szivesen öcsém. A versiked is tetszik, csak próbálkozzál tovább is és majd leközöljük. A rejtvényeddel sem késtél el, de máskor ne gondolkozz ilyen sokáig. Ird meg legközelebb, hány éves vagy és hányadikba jársz. Csak igyekezz tovább is.

Fejtörő

RÓBERT, SZERÉN, OTTÓ, AKOS, KÁROLY

Ezen öt név kezdőbetüiből egy hatodik fiunév kerekedik

fülemet. Két szellem veszekedett egy pálmafa tövében. Kiváncsian hallgatóztam, ők pedig beszéltek:

— Hiába beszélsz, Ali az enyém, haza viszem őt anyjához, Farha királynőhöz, megszakad szegénynek szive bánatában!

A másik szellem igy felelt:

— Azt nem engedem, urnőm, Turaja királynő küldött, Alit őhozzá viszem, Farha királynő jöjjön Turaja palotájába, ot megtalálhatja fiát!

Megdobbant szivem örömömben, mily rég nem láttam anyámat, mennyire vágyakoztam drága feleségem után! Előléptem s igy kiáltottam:

— Vigyetek Turaja királynőhöz s hivjátok anyámat is oda!

De a két szellem nem békült ki, addig veszekedtek, mig felforrt bennük a düh s egymásnak rontottak. Azalatt pedig valahonnan egy gonosz dsinn ugrott elé, felkapott engem s magasra emelkedett a fellegek fölé. Puszta vidékek felett szállt, mind messzebb, messzebb, végül igy kiáltott:

— Jaj neked semmi ember! Mennyi szellem, mennyi hatalmas uralkodó emésztette egymást teérted. Ideje már, hogy végzeted elérjen s ne támadjon miattad több zavar! Elviszlek oda, honnan nincs visszatérés, hol nem akadnak rád. Ragyogó arcodért nem veszekednek többé szép királynék, több vér nem folyik érted, lakatlan szigetre vetlek, hol magányosan töltheted napjaidat, mig elér a halál!

Még maagsabbra szállt, már a földet se láttam, olyan magasba voltunk, hogy hallottam az angyalok énekét a felhők felett, akik Istent dicsérték. Szivem kétségbeeséssel telt meg, magasra emeltem karomat s felkiáltottam:

— Isten hatalma nagy s Mohamed az ő prófétája!

Abban a pillanatban tüzes nyil süvöltött az égből, átverte a szellemet hamuvá égette. Én nyilsebessen zuhantam alá s egy ház erkélyére estem, ámde hajam szála se görbült meg. Emberek vettek körül és kérdezgetni kezdtek:

— Hol vagyok hát? — kérdeztem.

— Ejnye, hát Damaskusba vagy, hol lennél másutt? — felelt egy öreg.

A város kapitánya elé vittek, ott elmondtam történetemet. Összenéztek és megcsóválták fejüket. Sült bolondnak tartottak mindnyájan. Abban a pillanatban atyám lépett be a terembe, de nem ismert meg. A kapitány nevetve fordult hozzám

volt, mint a farkas. Másnap aztán már hidegvizes lepedőkbe burkolták s tovább koplaltatták, ugy, hogy a fiu már-már csaknem igazán megbetegedett.

A nagy éhségében azután mindent bevallott az édesapjának. Azt, hogy csakugyan neki indult a kaszárnyának, azt, hogy a rendőr megcibálta és visszakergette s végre azt is, hogy hazudott, — mert nem igaz, hogy bent volt a kaszárnyában és két huszár parolázott vele.

Mikor igy kiderült, hogy a szegény Bandi koma hiába szedte a keserü orvosságot, hogy hiába izzadt és hiába takargatták hidegvizes lepedőkbe: azt mondta neki az édesapja, hogy keljen föl és öltözzék föl. Mikor pedig Bandi már fel volt öltözve és szepegve állt az édesapja előtt, az igy szólt hozzá:

— Amiért a tilalmat át akartad hágni, azért már a rendőrtől megkaptad a büntetést, amiért hazudtál, azért is megszenvedtél, mert az orvosság igen keserü volt és mert koplaltál; amiért azonban édes fiam, vakmerőségedet fitogtattad és magadat bátornak adtad ki, mit csak gyáva fiucskák szoktak tenni, azért csak most számolunk.

És elővette a pipaszárat és ugy megtáncoltatta a Bandi komát, amint azt megérdemelte.

Igy szenvedett meg háromszor Bandi koma, akiből ez eset után engedelmes, jól tanuló szelid fiu vált.

Héja

Az udvarunkon egész sereg libát, tyukot, kacsát, meg egyéb apró marhát nevelünk. Tudják is ám ezt a héják, mert hol egyik, hol másik kereng az udvarunk felett s lesik, mikor rabolhatnak el vagy egy csirkét, vagy egy libát. De résen vagyok ám én is s mikor héját látok, mindjárt riogatom. Igy:

Héja, héja, lakatos,
Látom, lábad ripacsos.
Addig libát nem adok,
Mig a lábad ripacsos.
Csörlőre, csattogóra,
Ángyom asszony ablakára

Addig kiabáltam ezt a héja felé, mig csakugyan odébb repült. Hogy hova, azt nem tudom. Lehet, hogy a csörlőre, vagy a csattogóra. De lehet az is, hogy az ángyom asszony ablakára. Hanem ott aztán tudom, le is puskázták. De meg is érdemelte, mert sok libát, meg csirkét ellopott az cudar torkos madara!

PIPACS JÓSKA.

Szűkött szegény Bodri, dörgölte az orrát a földhöz, vagyis hogy a kőhöz, kaparta volna le a drótkalickát a két első lábával; de minden hiába! Most meg már a németek nevettek.

Hanem ezzel be is telt a bécsi mértük Bodrinál. Elég volt neki a német tudományból ennyi. Alig várta az első őrizetben alkalmat, hogy megiramodhat és usgyi! — nekivágott a világnak, amerre a vágos végét sejtette.

Alogy kiért a kövek közül, első dolga volt, egy alkalmatos fatörzsön ledörzsölni az orrától azt a keserves szájkosárt. Akkor aztán tőlszabadult orrát beletartotta a szabad levegőbe és válogatott a szélől hajtott szagok között: melyik jön a magyar puszták irányából.

És egy hét multva a Bodri csak beállitott az öthalmi pusztára, gubancosabban, csatakosabban, mint valaha. Nem látszott meg rita a bécsi nevelés. És majd a bozontos bőréből bujt ki örömében, mikor őreg számadójuhász gazdája meglepetésében hozzávágta gőrcsös botját és barátságos magyar szóval rákurjantott, hogy: — Netene! ...

A Cirkusz Hoppla Hopp tizenhét kocsija csak lassan haladt előre az orszaguton, amely bizony nem volt még usgy kiépitve, mint Amerika más vidékein. Az első kocsi volt a legszebb és legnagyobb, aranyozott cifra betükkel ragyogott nyodott s a szemlatáron kigyulladt az alkonyat vörös-lila lámpája. A kétrecskében az éhségtől és a torrószagtól bőgni kezdtek az állatok, a türge, okos majmok ide-oda ugráltak a szük kétrecsben, a medvék tikkadtan lógattak bozontos tejüket és néha felbődültek, amikor a zökkenéstől hirtelen az egyik sarokból a másikba zuhantak.

Emberekel alig lehetett látni. Aki telette, belunzódott a kocsik belsejébe, ahol ugyan cseppet sem volt hüvösebb, mint a szabadban, de legalább nem kellett a port nyelni, amely ide minden betedett.

A vándorcirkusz tagjainak élete bizony nem olyan vidám mint azt olvasónk elképzelik. Örökös vándorlás egyik kőzségből a másikig. Sokszor esőben, sárban, szélviharban kell megtenni a hosszu utat, egyszer a hidegpel, másszor a forrószággal kűzdve. Pihenő nincs sohse a munka alól senki se vonhatja ki magát. A diszes öltözetek alatt, melyeket előadás alkalmával láthat az ember, fáradt, elcsigázott, megtört test rejtőzik, a bohóc mosolya mögött könnyek leskelődnek s a derült kelető mókák csak a belső szomoruságot leplezik el.

A bagdadi légy

Bagdad város jó messzire van. Tul az erdélyi navasokon, tul a Kárpátokon, sőt még Európán is tul van. A bagdadi legyek azért mégsem sajnálták a fáradságot, hogy a szép Erdélybe koronként ellátogassanak. Tudták ők, hogy miért. Gyergyószentmiklóson Hágor Gergely uramnak az édes pogácsái, Csikszépvizen Ászvádur Ohannesz mézgyüjtőnek a mézeskalácsai, Erzsébetvároson Pungucz Esztepán városi előlülő, az örmény fővárosban, Szamosujvárt pedig Donkon Kszep bácsi édes csemegéi vonzották őket.

Egy-egy hetivásáron, mikor Kszep bácsi kirakta sátrában a portékáit, néhány óra mulva már egy egészen különös fajta, kékesfekete légysereg röpködött körülötte. S mikor Kszepet a mellette áruló nyuzók és bőrösök megkérdezték, hogy mik legyenek ezek a különös repülők, bölcs kedéllyel csak ennyit felelt:

— Ha van mézem, eljön reá Bagdadból is a légy! Eddig még mindig eljöttek!

De telt mult az idő s egyszer csak az történt, hogy Kszep bácsinak nem volt sem méze, sem édes pogácsája, sem jóizü mézeskalácsa. Akkoriban rossz idők jártam erre az üzletre, Kszep tönkrement s a hetivásárokon csak ugy álldogált egy-egy száraz bőr mellett és várta a vevőt. Bezzeg most a bagdadi legyek sem röpködtek körülötte. A nyuzók meg is kérdezték az öregtől, hogy mi oka lehet annak, hogy azok a különös szinü legyek mostanában nem láthatók a városban. Kszep, mint hajdanában, most is a bölcs ember nyugalmával felelt:

— Akkor volt mézem, most nincs mézem!

Ami más szóval azt jelenti, — és ezt jegyezzétek is meg ti magatoknak — hogy a szerencsében mindenki velünk tart, messze földről is előjönnek a hizelgők és álbarátok az udvarlásunkra, de ha rosszul megy a sorunk, nem kellünk még a bagdadi legyeknek sem.

Az Ezeregyéj meséiből

Mukkani se mertem, hiszen rögtön elvarázsolt volna és itéletnapig kódoroghattam volna átkozott varju képében. Ugy tettem, mintha kedvemre lett volna a dolog. Erre az öregnek is jó kedve kerekedett, mindenféle tüzes italt hozatott, arany serlegekbe töltött s addig koccintgattam vele, addig töltögettem ujra tele poharát, mig elálmosodott, ülőhelyében elnyomta az álom. Éppen csak erre lestem, mikor hallottam, hogy hortyog, kilopóztam a palotából s addig futottam, mig egy sürü erdőbe értem, ott aztán kimerülten dőltem egy fa tövébe és elnyomott az álom.

Álmomban Turaja jelent meg előttem, karcsu volt, akár a banánfa ága, epedő pillantása ugy nézett, mint az őz tekintete, arcán könnycseppek gördültek alá, mint harmatgyöngy pergése rózsa szirmán, felém nyujtotta két karját s bánatos hangon nevemen szólitott!

Felriadtam álmomból, de Turaja arca folyton szemem előtt lebegett. Alig virradt, már utra keltem, addig mentem, mendegéltem, mig bübájos vidékre jutottam, madárdaltól zengett a levegő, gyümölcsfák roskadoztak uton-utfélen, források fakadtak a kövek alól, végül égigérő hegy tövéhez értem annak tetejéről is források peregetek alá, de olyan magasból, hogy sugaruk nyilvesszőként tört át a levegőn, vizük fehér volt, minta tej, friss, mint a hó és édes, akár a méz.

Alig ültem rövid pihenésre, midőn hangok ütötték meg

Bevonulás Clintonba.

A cirkusz Clintonba ért. Este volt már, de az uccák tele Voltak emberekkel. A hőség kergette őket a szabadba és most ot tanyáztak azokban a kis kertekben, melyek a házak előtt terültek el. A menet megérkezésének hire sokan felkeredtek, hogy megnézzék a bevonulást. Lármás gyerekhad rohant az »Aranyszív« felé, ahonnan dobpergés és énekszó hallatszott. A Hoppla Hopp áthaladt a patakocska hidján és a város területére ért. A kocsik előtt szines lámpákkal a kezükben, négy ember haladt, egyrészt hogy megvilágitsák az utat, másrészt hogy hangos lármájukkal figyelmeztessék a lakósságot a cirkusz megérkezésére. A máskor oly csendes kis város egyszerre olyan lett, mint a megzavart hangyaboly. A házak előtt bőkésen üdögélő polgárok a menet elé siettek, az asszonyok ölükbe kapva gyermekeiket, törtetek előre, hogy látnassák a nagy csodát, amilyent még Clintonba sohasem láttak.

(Folyt. köv.)

Ne sírjatok

lányok
és gyerekek,
mert hiletlen olcsó
áron javítja minden haját
törött és széthullott
babátoknak

BABAKLINIKA

Suboticа, Pašićeva ulica 6

BODRI BÉCSBEN

Egyszerü, torzonborz, paraszti pulikutya volt a Bodri. Gubancos szubája a földig leógott, kerek fejét bozótként nőtte be a szőr, csak a két fekete, okos szeme villogott elő, mint két eleven parázs.

Ott nőtt föl Bodri az őthalmi pusztán, öreg számadójuhász gazdájának az árnyékában. Becsülettel terelte a nyáj at, őrzötte a juhokat és rendesen kijárt neki a napi enniva lója: kenyérhéj, meg szalonnabőr. Meg volt vele igen rendesen.

Nem is volt addig semmi baj a Bodri körül, míg a bécsi német ur oda nem vetődött az őthalmi pusztára. Őrzaszótán tudományos ember volt ez a német és egyszerüben kiszütötte a Bodriról, hogy ő egy ritka, vérbeli fajkutya, akit okvetlenül szükséges a tőbbi németekkel is megösmertetni.

Bodri ugyan nem volt olyan kivánesi a németekre, mint azok ők; dehát ötet nem is kérdezte senki. A tudós német a Teremtő ugy rendelte volna, hogy a kutyák két lábon já

Beszélgetés Paul Ginistyvel a francia szinházról és drámairodalomról

A Bácsmegyei Napló külön tudósitójától

Páris, szeptember.

Paul Ginistyt, a világhirü drámai szerzőt általában és joggal a francia szinház és szinházi irodalom legelső szakértőjének tartják. Nemcsak mint szerzők és kritikusok doyenje, hanem mint szinigazgató (nevezetesen az állami Odeon-szinháznak, annak legfényesebb korszakában direktora) volt alkalma Paul Ginistynek a kulisszák birodalmában tett tapasztalatait sokasitania. Ma a legolvasottabb szinikritikus és szinházi feuilletonista ő, különben a francia szinikritikusok köztiszteletben álló szindikusa.

Külföldi vendégjátékok Párisban

Annál furcsábbnak éreztem, hogy a páratlan szinházi kapacitás, mikor a szinházi szezón zártával megkérdeztem összefoglaló tapasztalatairól, gondolkodás nélkül azt felelte: »Minek is kérdi? Hisz kétségtelen, hogy ennek a szinházi évadnak *legragyogóbb kulminánspontja a bécsi Operának vendégszereplése volt.* Oly páratlanul nagy volt a siker, hogy tisztára homályba boritotta a követő kitünő Mozart-cyklust, melyet a kitünő Brunó Walter rendezett a Theatre des Champs Elysée-ben. Ez különben rendes baja a külföldi vendégszereplésnek: Mozart az operában, Mozart a Champs Elysée-ben: egyszerre volt három németnyelvü vendégtjáték. (Harmadik a Róbert-féle a Gymnaseban.) Utána jöttek *az oroszok.* Hallatlanul értékesek. De megint: Stanislawsky-szinház az Odeonban, Granowsky a Porte Saint Martinben. Szó sincs róla örülten érdekes és tanulságos volt mindakettő. (Én magam hajlandó vagyok a zsidó csapatot becsülni többre, noha a másik is kitünő. De ott sok a bluff: a zsidók komolyan *játszanak.* És mégis csak a játék a legfontosabb.) De mindez egyszerre: *sok a párisiaknak.* Nem mennek el folyton idegennyelvü darabokhoz. Hisz nem értenek egy szót se belőle! Pont ugyanakkor volt még hozzá a holland De Vries vendégjátéka is: utólérhetetlen művész, de — egy ismeretlen Pirandello darab flamand nyelven! Mert látja: *ez a másik hiba. Nem tudják megválogatni, hogy mit adjanak.* Ez különben mintha nemzetközi baj volna: Bernstein is kikereste a »Titkot« egy elavult darabot és avval ment külföldi utra, holott vannak neki modernebb, számunkra érdekesebb darabjai. És a németek is ugyanabba a hibába esnek: Wedekind Erdgeist-jét adják, egy tökéletesen elavult és ma már természetellenesnek ható darabot, melynek különben még ujkorában sem lett volna Párisban sikere s mely még hozzá »beszélődarab«, melynek minden zamata elvész, ha a néző a nyelvet nem érti. Áll ez a Schnitzler-estre is. Schnitzler nem avult el. A »Weite Weg« csak oly friss ma, mint megköltésének napjaiban: emberi és örök. Meggyőződésem, hogy Schnitzlernek Párisban nagy sikere lehet. (Ha nem is épen a »Zöld Kakadu«-val, ami szintén fölöttébb szerencsétlen választás volt). Nagy sikere, igen. *De nem németül.* Hogy akarja, hogy a finom, élethü és eleven beszélgetést, ami Schnitzler egyik legnagyobb művészete, élvezni tudja egy hallgatóság, mely az egészből egy szót sem ért!«

— De Moissi — vetem közbe — ő Oedipust hozta, az Élő Hullát és Hamletet!

»Volt is vele tomboló sikere Meg is érdemelte. De Moissi tul van minden nemzetin. Ő nem osztrák és nem német és nem olasz. Ő *a nagy Szinész.* Nagy szinészek vannak. Nálunk is. *Nagy ensemble nincs: az a baj!* De Vriesnél épen azért nagyobb hatást tett rám a dán királyi szinház tavalyi vendégszereplése. És ezért bámultam és irigyeltem én a bécsi operát meg az orosz szinházakat. Ez az amit meg kellene tanulnunk tőlük. *Az összjáték!*«

— Szóval — mondtam — Ön tulsoknak tartja az idegen vendégjátékokat.

Épitsünk Párisban szinházat a külföldnek!

»Szó sincs róla! Dehogy is! Csak jöjjenek mentül többen, mentül jobb külföldi szinészegyüttesek. De ne egyszerre juniusban, mikor a közönség a szinházat megunta és a melegben a zöldbe kivánkozik. Igy persze nem lehet semminő kasszasikerük. Viszont a dolog csaknem megoldhatatlan, mert télen meg szinházat nem kapnak: minden szinház a maga játékával van elfoglalva. *Kellene egy szinháznak lennie, mely főleg vendégjátékokat adjon: különböző külföldieket, mindegyiket csak rövid ideig és elosztva a szezón alatt, télen.* Akkor elbirna a közönség többet is, mint most és telt házak lennének az idegen előadásoknál, ami most ritkán esik meg. Kicsiben megcsinálták ezt az angolok Párisban a »Théatre Albert I.«vel, melyben kizárólag angolul játszanak egész évben. De nekik könnyebb. Először is angolokkal, amerikaiakkal telve van Páris és hasonlithatatlan többen értenek nálunk angolul, mint más nyelven. Azonkivül az Albert-szinház egész kicsiny. Az én ideálom egy nagy szinház lenne, mely gyakran (ha nem is mindig) válogatott külföldi darabokat ad. Egy mecenás kellene ahhoz és a mecenások a háboru óta ritka madarak nálunk... Pedig a mi közönségünk egyre erősebben érdeklődik a külföldi szinpadok termelése iránt.«

— Ami annál dicséretesebb — mondtam — mert önöknél rengeteg sok az eredeti darab is.

A francia dráma erénye

»Értem a gunyt« — felelte a nagy müitész — »azt gondolja magában ön: sok — mint a szemét! Való, hogy a drámai termelésünk a legutóbbi években kvalitásban nem oly kiváló, mint valaha. De erről nem a közönség tehet. A közönség, elhiheti nekem, elég intelligens és nem kiván (mint az amerikai) kizárólagosan happy-end-es gicceseket, sőt épen igazibb és életelevenebb művészetre szomjazik. A szerzők is kezdik ezt megérteni: a Fierst követő darabgyárosokon és a teljesen megváltozott időktől elmaradt öregeken tul él a fiatal gárda is. Nyolc-tiz közismertnek induló név. Való, hogy mind e fiatalok ma még bizonytalanok egy kicsit, egyensulyozatlanok és homályosak. De épen ötőlük várom, hogy uj életre ébresztik *a francia szinpad legnagyobb erényét és művészetét: a precizitást és a határozott és világos szerkezetet.*«

A francia szinház bünei

— De — válaszoltam — ha, mint ön maga is elismeri a francia szinpadi termelés mennyiségben tulteng bár, minőségben leromlott, s ennek se közönség, se szerzők nem az igazi okai: *hol rejlik tehát a hiba?*

»A szinpadi viszonyokban általában« — magyarázta Ginisty. — »A francia szinház megölőbetüje a »*combine*«: a kulissza mögötti kombinációk és intrikák. Az igazgatók jórésze a szinházat tisztára üzletnek fogja fel. Az érvényesülés protekció és összeköttetések kérdése, a szinházak gyakran s igen bonyolult okokból cserélnek gazdát, ugyhogy végül nem is tudja az ember, hogy mely szinházat valójában ki vezet, négyen, öten is igazgatnak egy szinházban és más féltucat embernek »nagy befolyása van« még emellett ugyanott. Kivétel csak néhány kisebb szinház, az »Atelier«, a »Studie«, a »Comedie des Champs Elysées« és néhány igazgató.

Ehhez járul természetesen még korunk minden szinpadainak közös betegsége: *az ensemble hiánya.* Az amerikai példa elterjesztette mindenütt a starokkal való dolgozást, ami tönkretette az összjáékot és nagyon sokat rontott a szinház müvészi nivóján. Párisban, ha jó ensemble-t akarok látni, a variété-szinházba megyek! — És baj az is, hogy kapcsolatosan *leromlott a kritika is.* Az igazi fauilleton-kritikát már igen kevesen kultiválják. Hiszen hallom, hogy Amerikában már odáig mentek el, hogy a kritika felvonásról felvonásra készül és telefonon továbbittatik a főpróba alatt! Ez igazán a müvészietlenség fantasztikus fokára vall.«

A szinmü nem látványosság, hanem lélektan

— És a mozi rontó hatását is számba kell venni, ha Amerikáról beszélünk — jegyezte meg.

»Azt nem« — tiltakozott Ginisty. »*A film szerintem serkenti a szinházat.* Konkurrenciát nem csinál neki mert, igazi szindarabokat nem lehet vászonra vetiteni: *a szinház müvészete nem látványosság, hanem lélektan.* Viszont a mozi frissebb termelésre serkenti a konzervativabb szinházat és rákényszeriti, hogy közeledjen ismét a való élethez.

A sémáktól kell menekülnünk: megint olyannak kell látniok a szinpadi szerzőknek az életet, amilyen tényleg. Igazságokat kell szinpadra vinni és nem sablonokat.«

Benedek Károly.

A SZIDALMAK LEXIKONJA

Egy amerikai iró kiadta könyvalakban a róla szóló kritikák legbecsmérelőbb kitételeit

A mai Amerika leggyülöltebb emberét Henry Louis *Mencken*-nek hivják. Kritikus és kulturtörténész. Az »American Mercury« cimü folyóiratba irja ragyogó, bátor, őszinte cikkeit, amelyek miatt közutálatnak örvend: az amerikai képmutatás ugyanis nem birja el a kritikát, Mencken pedig azt választotta éppen élete legfőbb feladatának, hogy az amerikai hipokrizist minden téren és minden formájában leleplezze. Sinclair *Lewis* »Babitt«-je, ez a nagyszerü regény, amely miatt irója már vagy egy esztendeje jónak látja Angliában utazgatni és az Egyesült-Államokba nem visszatérni, ez a bátor és szókimondó regény nyájas enyelgés Mencken tanulmányaihoz képest. Elképzelhető, hogy az amerikai sajtó, amelynek visszaéléseit és szellemét egyébként szintén állandóan analizálgatni szokta Mencken professzor, miket ir össze a kitünő kulturhistorikusról. Az »American Mercury« kiadója, Alfréd A. *Kopf* összegyüjtötte azokat a birálatokat, amelyek az utolsó év folyamán az amerikai lapokban Mencken müveiről megjelentek és ezeknek a kritikáknak legszebb virágaiból »A szidalmak lexikonja« cimmel összeállitott Mencken professzor egy illatos bokrétát, amely most látott napvilágot könyvalakban. Az élvezetes lexikont a kiadó csak amatőrkiadásban bocsátotta közzé s a pazar kiállitás, bőrkötés és velinpapir, csak még jobban aláhuzza a körülbelül ötszáz lapkritikából kivágott idézetek mocskos hangját és bornirtságát. Mencken gondosan szortirozta a citátumokat tárgykör szerint s az egyes fejezetek cimei: Zoológia, Pathológia, Geneológia, Freudismus stb. Az amerikai szellem bájos idiotizmusa ölelkezik ezekben az ügyesen csoportositott idézetekben a már szinte komikus gonoszsággal. Édes könyv. Pedig, mint az előszó közli, az illetlen idézeteket kihagyták a lexikonból. Kár.

Egypár idézett »A szidalmak lexikonjá«-ból:

»Itt az ideje, hogy Menckent végre *megpörköljék a saját levében.*« (The Arkansas Dem.)

»Minden anya, aki gyermekeinek ebédet főz, vagy a férje harisnyáit megstoppolja, intelligensebb, mint Mencken ur.« (Woellner egyetemi tanár a Los Angelos Times-ben.)

»*Irodalmi büdösbanda*«. (The Raleigh Times.)

»Mencken *nem majomtól származik, hanem szamártól,* mégpedig egy *degenerált szamártól.*« (I. B. Tedder.)

»Nem tudjuk pontosan, hogy Mencken ur milyen szinü és melyik fajból származik, azonban amit a négerekről összefirkál, az *felkelti a gyanut, hogy ő is csak egy néger lehet.*« (The Tampa Tribune.)

»Kuvasz, aki a gazdája bokájába harap.« (Camien Courier.)

»Egy kis *görény* a sok közül.« (Amer. Legion, Tenn.)

»Oroszlánbőrbe bujt *sakál!* Utolsó kis *mocsári békaporonty, aki kövér varangynak adja ki magát.*«

»Aljas vörös! Csak azon lehet csodálkozni, hogy a nép már rég *meg nem lincselte és fel nem akasztotta*« (Rev. Mc Connel, Oklahoma City News.)

»Mencken a maga piszkos *szó-borhajával* olyan alacsony morális fokon áll és olyan átkozottul *mocskos és közönséges,* hogy ha majd egyszer meghal, *külön kell majd az egektől kieszközölni, hogy őt a poklok legmélységesebb fenekére süllyesszék.*« (The Jackson Miss New.)

»Ez a *zöld monstrum* sátáni keveréke a gunynak, rosszindulatnak és a hazugságnak.« (Methodist Rewiew.)

»H. L. Menckent az ég arra teremtette, hogy a Quartier Latin egyik lebujában *az asztal alatt fetrengjen,* vagy a kubai Santiago egyik bárjában aludja ki a mámorát.« (The Nevada Liwe Wire.)

»*Disznószemeivel,* amelyek sohasem tudnak a földről felpillantani, *disznóorrmányával,* amely folyton a szemétben turkál, disznóagyával, amely csak a trágyát ismeri, *disznóröfögésével,* amely csak akkor hangzik fel, ha rávágnak, *disznópofájával,* amely tele ocsmány agyarakkal . . .« (William Allen White.)

»*Ugató hiéna*«. (Jackson Miss. news.)

»*Az illemhelyfalrafirkálók főpapja.*« (Palmar őrnagy az American Legion, Month.-ban.)

»Egy arcátlan Dávid, aki a legtiszteltebb sirkövekkel hajigálja korunk Góliáthját.« (Hearsts Chikago Examiner.)

»Az amerikai irodalom *legelviselhetetlenebb váladéka,* még a Sing-Singet is megmételyezné.« (The little Rock, arkansas.)

»Mencken? Mencken? Még nem hallottam róla scha, de valószinüleg valami szerény népboldogitó, aki kis támadásaival akarja felhivni magára a közfigyelmet.« (Paster Billy Sunday. D. D.)

Alig lehet elhinni, hogy ezek a sorok Amerika egyik legismertebb tudósáról szólnak, akit a nyilvánosság mindig csak ünnepelt addig, amig eszébe nem jutott, hogy megirja őszinte véleményét honfitársairól

s. k.

Szerbül tanuljunk!

Vujicovics Marica kitünő könyve megjelent „Szerb-Magyar nyelvkönyv“ cimmel!

1. Legmodernebb módszer 2. Teljesen gyakorlati 3. A tanulás első napjától már kezdhet szerbül beszélni.

Ara 30 dinár. Portóra 2 dinárt küldjön

Szállitja:

„Minerva“ r. t. könyvosztálya, Subotica

A HÉT RÁDIÓMŰSORA

A müsorban szereplő adóállomások hullámhosszai

Bécs 577, 517.2, Berlin 483.9, Budapest 557.5, Breslau 322.6 (Gleiwitz 250), Brünn 441.2, Frankfurt 428.6 (Cassel 272.5), Hamburg 394.7 (Bremen 252.1), (Hannover 297), (Kiel 254), Kattowitz 422, Königsberg 329.7 (Danzig 272.7), Langenberg 468.8 (Dortmund 283), (Münster 241.9), (Leipzig 365.8), (Dresden 252.7), München 549 (Nürnberg 300), Prága 448.9, Róma 450 (Freiburg 577), Zagreb 310.

Vasárnap, szeptember 9.

ZAGREB 11: Katonazene. 22.30: Könnyü esti zene.

BÉCS 11: A Wiener Symphonieorchester hangversenye. 16: Délutáni hangverseny. 18: Rádió-trio müsor. 20.30: Leo Ascher »Sonja« c. operettjének közvetitése.

BERLIN 8.55: Harangjáték és istentisztelet. 11.30: Délelőtti hangverseny. 17: Fuvószenekar hangversenye. 20: Operett-est, Schwarz Vera közremüködésével. 10.30: Tánczene.

BRESLAU 16: Szórakoztató zene. 17.45: Hangverseny. 22.30: Orosz zene.

BRÜNN 12: Gramofónzene. 20.30: Kamarazene. 22.20: Tánczene.

FRANKFURT 12: Déli hangverseny. 16: Szórakoztató zene. 20.30: Tarka-est. 21: Tánczene.

KATTOWITZ 20.15: Esti hangverseny. 22.30: Tánczene.

LANGENBERG 16: Délutáni hangversen. 20: Leo Fall: »Die geschiedene Frau« cimü operettjének közvetitése.

LEIPZIG 8.30: Orgonahangverseny. 11: Szórakoztató zene. 14.30: Délutáni hangverseny. 16: Áriák és dalok. 17: Hangverseny. 21: Orosz zene.

MILANÓ 10.30: Egyházi zene. 17: Rádió-kvintett. 17.30: Szórakoztató zene. 20.50: M. Giordano »Fedora« cimü operájának közvetitése.

MÜNCHEN 11: Harangjáték. 12: Nagy zenésmise. 16: Ötórai teazene. 18.25: Gramofónhangverseny. 20: Zenekari hangverseeny. 22.30: Horváth Sándor zenekarának hangversenye.

PRÁGA 20: Szórakoztató zene. 23: Zenekari hangverseny.

RÓMA 10.15: Egyházi zene. 13: Rádió-trió. 17: A házizenekar hangversenye. 21: Szimfónikus hangverseny.

STUTTGART 13: Térzene. 15.30: Szórakoztató zene. 16.30: Dalok és áriák. 18.45: Zongorahangverseny. 20: Tarka-est.

VARSÓ 17: Népszerü hangverseny. 20.15: Szimfónikus hangverseny. 22.30: Tánczene.

BUDAPEST 10: Egyházi zene és szentbeszéd. 11.20: Evangélikus istentisztelet. 12.30: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Utána: Az Operaház tagjaiból alakult kamarazenekar hangversenye. Közremüködik: Dióssy Edith. 16.15: Thury Mária gyermekmeséi. 17: A honvéd gyalogezred zenekarának hangversenye. 19.15: Sporteredmények. 19.35: Előadás a Studióból. »A sárga csikó«. Eredeti népszinmü három felvonásban. 22.15: Pontos időjelzés, a sporteredmények összefoglalt bemondása. Utána: Pertics Jenő és cigányzenekarának hangversenye.

Hétfő, szeptember 10.

ZAGREB 17: Közvetités a Balkán-Palace-mozgóból. 22: Könnyü esti zene.

BÉCS 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni hangverseny. 20.05: Tarka-est, Mieczyslaw Salecki operaénekes közremüködésével. 21: Tánczene. 22.10: Kabaré.

BERLIN 17: Zongorahangverseny. 20: Tolsztoj: »Und das Licht scheinet in der Finsternis« cimü drmájának előadása.

BRESLAU 16.30: Szórakoztató zene. 19.30: Mozart »Varázsfuvola« c. operájának előadása.

BRÜNN 11: Délelőtti hangverseny. 17: Felix Salten »Vom Tode Aufgestanden« c. vigjátékának közvetitése. 21: Kamarazene. 22.15: Hangversenyközvetités a kiállitásból.

FRANKFURT 16.35: Csajkovszky-délután. 21.15: Zenekari hangverseny. 22: Gramofónzene.

KATTOWITZ 18: Tánczene. 20.15: Esti hangverseny.

LANGENBERG 13.05: Déli hangverseny. 17.45: Délutáni hangverseny. 20: Esti hangverseny.

LEIPZIG 14.30: Hangverseny. 16.30: Délutáni hangverseny. 20.15: Esti hangverseny. 21.15. Vidám-est. 22.30: Zenekari hangverseny.

MÜNCHEN 12.55: Gramofónhangverseny. 16.45: Rádió-trió. 20.45: Zenekari hangverseny.

PRÁGA 11.45: Gramofónzene. 12: Déli hangverseny. 17: Szórakoztató zene. 20.10: Tarka-est. 22: Kamarazene.

STUTTGART 12.30: Gramofónzene. 16.15: Délutáni hangverseny.

VARSÓ 12: Gramofónzene. 18: Délutáni hangverseny. 20.15: Zenekari hangverseny.

BUDAPEST 11.45 Hirek, közgazdaság. Közben 12 órakor déli harangszó. Utána: Kamarazene. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 17.30: Bura Sándor és cigányzenekarának hangversenye. 19: »Mit üzen a rádió?« 20.15: Előadás a Studióból: »Te csak pipálj, Ladányi«. Egy uri penzió története három felvonásban. Irta: Csathó Kálmán. 22.10: Pontos időjelzés, hirek, időjárásjelentés. Utána: A Dunapalota-nagyszállóból Bachmann jazz-band.

Kedd, szeptember 11.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene. 17: Közvetités a Corsó-kávéházból. 20.35: Olasz szórakoztató zene.

BÉCS 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni hangverseny. 18: Felolvasás Goetheről. 19: Ausztrián keresztül-kasul. 20.05: Kamarazene: Ludwig von Beethoven: Streichkvartett, op. 96. 21.15: A »Wiener Volksopernorchester« hangversenye.

BERLIN 17.18: Szórakoztató zene. 20.10: Johann Strauss: »Die grosse Casanova« cimü operettjének előadása.

BRESLAU 16.30: Spanyol zene.

BRÜNN 12.15: Gramofónzene. 19.30: Zenekari hangverseny közvetitése. 22.15: Esti hangverseny közvetitése a kiállitásból.

FRANKFURT 12.30: Déli hangverseny. 16.35: Régi tánczene. 20: Johann Schenk: »Der Dorfbarbier« cimü operájának közvetitése. 21.30: Hangverseny.

KATTOWITZ 18: Délutáni hangverseny. 20.30: Zenekari hangverseny. 22.30: Tánczene.

LANGENBERG 13.05: Déli hangverseny. 17.45: Dalok, áriák. 20: Esti hangverseny.

LEIPZIG 16.30: Délutáni hangverseny. 21.15: Rádió-kabaré.

MÜNCHEN 11.20: Gramofónzene. 12.55: Déli hangverseny. 16: Dalok, áriák. 17: Szórakoztató zene. 19.45: Kamarazene. 22.45: Gramofónhangverseny.

PRÁGA 21: Kamarazene.

STUTTGART 12.30: Gramofónzene. 16.15: Délutáni hangverseny. 20: Anton Rudolph: »Der Wasserträger cimü operájának előadása. Utána tánczene.

VARSÓ 13: Harangozás. 18: C. Kopyeinske (szoprán) hangversenye. 20.30: Szórakoztató zene. 22.30: Kávéházi zeneközvetités.

BUDAPEST 11.45: Hirek, közgazdaság. Közben 12 órakor déli harangszó. Utána gramofónhangverseny. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 17.45: Schrammelzene. 18.50: Rózsahegyi Kálmán, a Nemzeti Szinház örökös tagjának előadása: »Amerika és én. I. rész«. 19.45: Német nyelvoktatás. (Eduard Szentgyörgyi dr.) 21.15: Részletek Gounod: »Faust« cimü operájából. Előadják: Relle Gabriella, Somló József, Szende Ferenc és Bársony Dóra. 21.45: Pontos időjelzés, hirek, ügetőversenyeredmények. 22.10: Időjárásjelentés. Utána Pertis Jenő cigányzenekarának hangversenye.

Szerda, szeptember 12.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene. 17: Zeneközvetités. 20.35: Hangverseny. 22: Cigányzene.

BÉCS 11: Délelőtti zene. 17.10: Délutáni hangverseny. 19: Svájci est. Felolvasás és hangverseny Erika Rokyta és Georg Kotek dr. közremüködésével és vegyeskarénekkel. 20:05: R. Pollak »Ein freier Abend« cimü vigjátékának közvetitése. Az előadás után könnyü esti zene.

BERLIN 17.30: Szórakoztató zene. 22.30: Zenekari hangverseny.

BRESLAU 16: Strauss-valcerok.

BRÜNN 22.15: Hangverseny közvetitése a kiállitásból.

FRANKFURT 16.35: Operahangverseny. 20: Svájci est.

KATTOWITZ 18: Délutáni hangverseny. 20.30: Esti hangverseny.

LANGENBERG 12.10: Gramofónzene. 13.05: Déli hangverseny. 17.45: Délutáni hangverseny. 20.20: Svájci zene- és dalest közvetitése Bázelből. 24: Hangversenyközvetités Essenből.

LEIPZIG 15: Hangverseny. 22.15: Tánczene.

MÜNCHEN 12.55: Gramofónhangverseny. 16: Kamarazene. 20.50: Zenekari hangverseny.

RÓMA 13: Rádió-trió. 17.30: Szórakoztató zene. 21: Operaáriák.

STUTTGART 12.50: Gramofónzene. 16.15: Délutáni hangverseny.

VARSÓ 12: Harangozás. 18: Cseh zene. 20.30: Zenekari hangverseny.

BUDAPEST 11.45: Hirek, közgazdaság. Közben 12 órakor déli harangszó. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 17: Kalotaszegi népmesék. 17.45: Ballet-délután. (Zenekari hangverseny.) 20.15: Svájci est. Közremüködnek Halász Gitta, Sándor Mária, Szedő Miklós és Országh Tivadar hegedümüvész. Zongorán kisér Polgár Tibor. 22: Pontos időjelzés, hirek és időjárásjelentés. 22.30: Gramofónhangverseny.

Csütörtök, szeptember 13.

ZAGREB 13.15: Gramofónzene. 17: Közvetités a Balkán-Palace mozgóból. 20.35: Zongorahangverseny. 22: Katonazene közvetitése a »Jägerhorn«-étteremből.

BÉCS 11: Délelőtti hangverseny. 16.15: Délutáni hangverseny. 19.30: Egy közvetités a »Wiener Staatsoper«-ből.

BERLIN 17: Hangverseny. 21: Népszerü hangverseny. 22.30: Tánczene.

BRESLAU 16.20: Slágerszámok. (Zenekari hangverseny.) 20.30: Walter Viemann zongoraestje. 21.30: Hangverseny.

BRÜNN 11: Délelőtti hangverseny. 19: Népszerü hangverseny. 22.15: Hangverseny közvetitése a kiállitásból.

FRANKFURT 13.30: Déli hangverseny. 16.35: Legujabb táncslágerek. 20.15: Rudolf Nelson: »Miss Dudelsack« cimü operettje.

KATTOWITZ 20.15: Esti hangverseny. 22.30: Tánczene.

LANGENBERG 13.05: Déli hangverseny. 17.45: Délutáni hangverseny. 20: Esti hangverseny. 21: Tarka-est: utána hangverseny.

LEIPZIG 15: Hangverseny. 16.30: Délutáni hangverseny. 20.15: Szimfónikus hangverseny.

MÜNCHEN 12.55: Déli hangverseny. 17: Szórakoztató zene. 19: Schrammel-zene. 20.30: Kamarazene.

PRÁGA 12.05: Déli hangverseny. 19.15: Szórakoztató zene. 21.45: Hegedü-hangverseny.

RÓMA 13: Rádió-trió. 18.30: Szórakoztató zene. 21: Virgilio Ransato »Cincila« c. operettjének közvetitése.

STUTTGART 12.30: Gramofónzene. 16.15: Délutáni hangverseny. 20.15: Bécsi zene. 22.15: Arthur Schnitzler: »Literatur« cimü vigjátékának előadása.

VARSÓ 20.15: Népszerü zenekari hangverseny.

BUDAPEST 11.45: Hirek, közgazdaság. Közben 12 órakor déli harangszó. Utána zongorahangverseny. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 17.45: Bura Sándor és cigányzenekarának hangversenye. Chiiko Jolanda magyar nótákat énekel. 20.30: Müsorosest. Közrem»ödnek Kovács Andor konferansz, Gellért Irén, Lehotay Árpád, Kacsóh Magda (ének), László Andor (operettrészletek), Kabók Győző (A tanyai rádig), dr. Forró Pál novelláiból olvas föl Gárdos Kornélia. Zongorán kisér: Polgár Tibor. 22.15: Pontos időjelzés, hirek és időjárásjelentés. 22.40: Az Első Budapesti Citerakör hangversenye.

Péntek, szeptember 14.

ZAGREB. 13.15: Gramofónzene. 17: Közvetités a »Corso«-kávéházból. 20.35: Rádió-kvartett.

BÉCS. 11: Délelőtti zene. 19.20: Bécsi zeneszerzők dalest Karl Bayer hangversenyénekes közremüködésével. 20.05: A »Wiener Konzertorches« hangversenye.

BERLIN. 17: Szórakoztató zene. 20.30: Klaubundemlékünnep. Utána: Hegedühangverseny.

BRESLAU. 16.30: Szórakoztató zene. 21.20: Lanthangverseny.

BRÜNN. 12.15: Gramofónzene. 15: Délutáni zene. 19: Esti hangverseny. 20.10: Balalajka-zenekar hangversenye. 22.15: Hangverseny közvetitése a kiállitásból.

FRANKFURT. 13: Gramofónzene. 20.15: Friedrich Hebbel: »Genovéva« cimü tragédiájának előadása. Utána: Hangverseny.

KATTOWITZ. 18: Délutáni hangverseny. 20.15: Szimfónikus hangverseny.

LANGENBERG. 13.05: Déli zene. 20: Esti zene. 21.15: Szimfónikus hangverseny. Utána könnyü zene.

LEIPZIG. 15: Hangverseny. 16.30: Délutáni hangverseny. 20.15: Zongorahangverseny a régi mesterek müveiből. 21: Népdalok. 22.15: Éjjeli zene.

MÜNCHEN. 11.20: Gramofónzene. 12.55: Emanuel Gianna (bariton) hangversenye. 16: Szórakoztató zene. 17: Sportszemle. 17.30: Dalest. 19: Zenekari hangverseny. 20.35: A házizenekar hangversenye.

PRÁGA. 12: Gramofónzene. 17: Délutáni hangverseny. 19: Operaelőadás közvetitése a prágai nemzeti szinházból.

RÓMA. 13: Rádiótrió. 17.30: Szórakoztató zene. 21: Zenekari hangverseny.

STUTTGART. 12.30: Gramofónzene. 13.15: Délutáni hangverseny. 20.15: Szimfónikus zene.

BUDAPEST. 11.45: Hirek, közgazdaság. Közben 12 órakor déli harangszó. Utána Kamarazene. 13: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés 16: Pontos időjelzés. időjárás- és vizállásjelentés. 17.45: Szórakoztató zene (Zenekari hangverseny.) 19: Rádioamatörposta. 20.30: Részletek Strauss »Cigánybáró« és »Denevér« cimü operettjeiből: Szabó Lujza, Laurisin Lajos, és a szimfónikus zenekar. 22: Pontos időjelzés, hirek, ügetőverseny eredmények, időjárásjelentés. Utána: Rigó Jancsi és cigányzenekarának hangversenye.

Szombat, szeptember 15.

ZAGREB. 13.15: Gramofónzene. 17: Zeneközvetités. 20.35 Hangverseny. 22: Cigányzene.

BÉCS. 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni hangverseny. 19: Zeneakadémia. 20.20: Robert Grotzsch »Dyckerpotts Erben« c. vigjátékának közvetitése. Utána: Tánczene.

BERLIN. 17: Szórakoztató zene. 20.30: Zenekari hangverseny. 22. 30: Tánczene.

BRESLAU. 16.30: Szórakoztató zene. 20.15: Oscar Strauss: »Der letzte Walzer« cimü operettjének közvetitése. 22.30: Tánczene.

BRÜNN. 12.15: Gramofónzene. 18.10: Németnyelvü dalok és áriák. 19: Vidám hétvége (week-end) 21: Hangverseny közvetitése.

FRANKFURT. 13: Gramofónzene. 16.35: Régi operettek. 19.30: Mozart: »Figaró házassága« c. operájának előadása. Utána: tánczene.

KATTOWITZ. 17.25: Délutáni hangverseny. 20.15: Esti hangverseny Brahms müveiből.

LANGENBERG. 13.05: Déli hangverseny. 17.45: Esti hangverseny. 20.15: Vidám-est. Utána 1-ig éjjeli és tánczene.

LEIPZIG. 15: Hangverseny. 16.30: Délutáni hangverseny. 21: Hangverseny. 22.30: Tánczene.

MÜNCHEN. 14.30: Gramofónhangverseny. 16.30: Rádió-trió. 19.30: Szórakoztató zene. 22.05: Tánczene.

PRÁGA. 17: Szórakoztató zene.

RÓMA. 13: Rádió trió. 17.30: Zenekari hangverseny. 21: A. Pouchielli: »Giocondo« cimü operájának közvetitése.

STUTTGART. 12.30: Gramofónzene. 15: Szórakoztató zene. 20.15: Kamarazene.

BUDAPEST. 11.45: Hirek, közgazdaság. Közben 12 órakor déli harangszó. Utána: Gramofónhangverseny. 13: Pontos időjelzés, időjárás-és vizállásjelentés. 16.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 17.30: Fonolahangverseny. 18.30: Rózsahegyi Kálmán, a Nemzeti Szinház örökös tagjának előadása: »Amerika és én. II. rész. 19.15: A honvéd gyalogezred zenekarának hangversenye. 20.30: Fedák Sári rádióestje. 21.35: Pontos időjelzés, hirek és lóversenyeredmények. 22: Szalóntrió-hangverseny. Weigand Tibor és K. Taich Irén közremüködésével. 22.30: Időjárás jelentés. 23: Cselényi József magyar nótákat énekel vörös Feri és zenekarának kiséretével.